

Osnivač:
MINISTARSTVO
PROSVJETE I KULTURE
NR CRNE GORE

Prvi broj publikovan:
15. JANUARA 1949.

DOBITNIK „OKTOIHA“
1998.

Prosvjetni rad

List crnogorskih prosvjetnih, kulturnih i naučnih radnika

„GRLICA“, prva crnogorska periodična publikacija (Cetinje, 1835–1839)

Broj 34

APRIL 2015.

„PROSVJETA“, prvo crnogorsko pedagoško glasilo (Cetinje, 1889–1901)

Izlazi mjesečno, cijena 0,80 €

ISSN 0033-1686

Vlada Crne Gore dobila pet novih ministara BOŠKOVIĆU RESOR PROSVJETE, GORANOVIĆU KULTURE

Vlada Crne Gore dobila je pet novih ministara. To su: mr Predrag Bošković (prosvjeta), Pavle Gorano-

vić (kultura), Budimir Šegrt (zdravstvo), Zorica Kovačević (rad i socijalno staranje) i Zoran Pažin (pravda).

INTERVJU:
Mr Predrag Bošković, ministar prosvjete
**NAJBOLJI REZULTATI POSTIŽU SE
TIMSKIM RADOM I TO JE UPRAVO
ONO ŠTO OČEKUJEM OD SVIH
ZAPOSLENIH U PROSVJETI**

– Tri prioriteta kojima ćemo se baviti u narednom periodu: stvaranje bolje infrastrukture u predškolskim ustanovama, podizanje kvaliteta srednjeg stručnog obrazovanja i njegovo veće uvezivanje sa Zavodom za zapošljavanje Crne Gore i tržistem rada i reforma Univerziteta Crne Gore, koji treba mnogo više da slijedi potrebe crnogorskog tržišta rada
– Već smo ostvarili i premašili zacrtani nacionalni milenijumski razvojni cilj da do 2015. godine postignemo obuhvat dece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem od 40%
– Jako važno je upoznavanje potencijalnih đaka i njihovih roditelja sa obrazovnim programima, a posebno pojedinim deficitarnim zanimanjima u srednjim stručnim školama
– Učenici treba da steknu znanja i vještine koje će im omogućiti da postanu konkurenčni na tržištu rada
– Obrazovanje dece sa posebnim potrebama, tačnije inkluzivno obrazovanje je jedan od prioriteta reforme obrazovanja u Crnoj Gori
– Univerzitet Crne Gore, u skladu sa zaključcima Vlade, već radi na analizi studijskih programa i tržišta rada kako bi u junu prijedlog Upravnog odbora Univerziteta Crne Gore o broju studenata za upis u prvu godinu studija 2015/2016. bio uskladen sa potrebama tržišta rada
– Sindikalna organizacija prosvjetnih radnika je jedna od najorganizovanih u zemlji
– Ministarstvo prosvjete u sindikalnoj organizaciji vidi partnere sa kojima će zajednički raditi na poboljšanju statusa i položaja prosvjetnih radnika

Str. 6 i 7

U Bijelom Polju počela kampanja „Svi u vrtić“ PODIĆI STOPU UPISA U PREDŠKOLSKO OBRAZOVANJE NA ŠEVERU CRNE GORE

Str. 4

Ministar prosvjete mr Predrag Bošković na šednici Glavnog odbora Sindikata prosvjete u Budvi

Str. 3

SARADNJOM MINISTARSTVA I SINDIKATA DO POBOLJŠANJA STANDARA PROSVJETNIH RADNIKA

Str. 3

Naš gost: Vanja Madžgalj, direktorka Britanskog savjeta u Crnoj Gori

TU SMO DA STVORIMO MOSTOVE IZMEĐU INSTITUCIJA I LJUDI

Str. 10 i 11

Studijski program za obrazovanje učitelja na Filozofskom fakultetu u Nikšiću

NEOPHODNO UNAPRIJEDITI NIVO OVOG LIJEPOGA, ALI ODGOVORNOG POZIVA

Str. 26

Predsednik Vlade Milo Đukanović i rektorka Univerziteta Crne Gore Radmila Vojvodić primili studente povodom Dana studenata – 4. aprila

POVEĆANJE KVALITETA NASTAVE PRIORITET

Premjer Milo Đukanović: „Znanje je najvredniji resurs ukupnog društvenog razvoja“

Rektorka Radmila Vojvodić: „Nužno što prije organizovati praktičnu nastavu na fakultetima i ojačati saradnju sa društvenom i privrednom zajednicom“

REFORMA OBRAZOVANJA JEDAN OD PRIORITETA VLADE: Studenti kod premijera Mila Đukanovića

Predsednik Vlade Milo Đukanović upriličio je, povodom 4. aprila – Dana studenata, tradicionalni prijem za studentske predstavnike sva tri univerziteta u Crnoj Gori i Fakulteta za držav-

ne i evropske studije (FDES). Sastanku je prisustvovao i ministar prosvjete mr Predrag Bošković. Povodom Dana studenata, rektorka Univerziteta Crne Gore (UCG) Radmila Vojvodić razgovarala

je sa predstvincima Studentskog parlamenta UCG o mogućnostima povećanja kvaliteta nastave, kao i ostvarenju bolje, neposrednije saradnje.

(Nastavak na str. 2)

Crnogorski identitetski glasnik

I-IV

Umjesto IN MEMORIAM: Nikola Racković (1935-2015), filozof, naučnik, književnik, jedan od najistaknutijih crnogorskih intelektualaca i saradnika „Prosvjetnog rada“

MISLILAC PRVOG REDA I STVARALAC RENESANSNE VRSTE

Str. I

Akademik Sreten Perović, predsednik Dukljanske akademije nauka i umjetnosti, izabran u zvanje Doktor Honoris Causa Državnog univerziteta „Konstantin Stere“ u Kišinjevu

PJESNIK KOJI JE VOLJEN OD POEZIJE

Str. II

Njegoševa pisma: SVI SE NJEMU ŽALE, A ON NEMA KOME RIJEKA ŽIVOTA KOJA PRED NAŠIM OČIMA NOSI SVU BIJEDU I STRAHOTU SVAKODNEVNIH DOGAĐAJA TAKOZVANIH SITNIH LJUDSKIH SUDBINA

Str. III

Iz narodne (usmene) književnosti Potarja i pljevaljskog kraja (4) JEDNA GLAVA STOTINU JEZIKA

Str. IV

Pionirska praksa Srednje stručne škole „Ivan Uskoković“ u Podgorici pokazala da vannastavne aktivnosti mogu djelovati kao preventiva učeničkom nasilju

POZITIVNO USMJERAVANJE VIŠKA ENERGIJE – KLJUČ DOBROG PONAŠANJA UČENIKA

Str. 14 i 15

Predsednik Vlade Milo Đukanović i rektorka Univerziteta Crne Gore Radmila Vojvodić primili studente povodom Dana studenata – 4. aprila

POVEĆANJE KVALITETA NASTAVE PRIORITET

Premijer Milo Đukanović: „Znanje je najvredniji resurs ukupnog društvenog razvoja“

Rektorka Radmila Vojvodić: „Nužno što prije organizovati praktičnu nastavu na fakultetima i ojačati saradnju sa društvenom i privrednom zajednicom“

(Nastavak sa 1. strane)

Čestitajući akademcima praznik, premijer Đukanović je istakao da je reforma obrazovanja i podizanje kvaliteta studiranja jedan od prioriteta u radu Vlade, s obzirom da je znanje najvredniji resurs ukupnog društvenog razvoja.

„Oni su upoznali predsednika Vlade sa aktivnostima koje sprovode na unapređenju studentskog života, naglasivši potrebu intenziviranja aktivnosti i na infrastrukturnom razvoju. Zajednički je ocijenjeno da je, u cilju promocije preduzetništva i sticanja praktičnih znanja, neophodno dalje usklađivanje potreba tržišta rada sa upisnom politikom i studijskim programima, kao i bliska saradnja studentskih organizacija privatnih i dr-

žavnog univerziteta na tom planu.

Studenti su takođe iskazali interesovanje i spremnost da se aktivnije uključe u proces integracije Crne Gore, kako bi, kroz dijalog i kontinuirano učešće u različitim aktivnostima, dali doprinos boljem razumijevanju procesa pristupanja Crne Gore u EU i NATO”, saopšteno je nakon sastanka.

U razgovoru je naglašena potreba formiranja institucionalnog mehanizma za afirmaciju i podsticaj nadarenih studenata, uz dogovor da se na tom planu intenzivnije komunicira sa Ministarstvom prosvjete u cilju pronaalaženja adekvatnog modela.

Povodom Dana studenata, rektorka Univerziteta Crne Gore (UCG) Radmila Vojvodić razgovarala je sa predstvincima Studentskog parlamenta UCG o mogućnosti

NEOPHODNO DALJE USKLAĐIVANJE POTREBA TRŽIŠTA RADA SA UPISNOM POLITIKOM I STUDIJSKIM PROGRAMIMA: Premijer Đukanović sa predstvincima studenata

ma povećanja kvaliteta nastave, kao i ostvarenju bolje, neposrednije saradnje. Ka-

ko je saopšteno iz Univerziteta, na sastanku se govorilo o značajnjem učeštu stu-

denata u nastavnom procesu, naročito o praktičnim vidi- doma nastave.

veza prema standardima visokog obrazovanja”, navodi se u saopštenju.

„Uz postojeću saradnju koju Univerzitet i studenti imaju na polju nastavnog procesa, u narednom periodu, saglasili su se da, dodatnu pažnju treba posvetiti i različitim sadržajima i produkciji vannastavnih događaja i aktivnosti studenata i nastavnika. Studenti su istakli, a rektorka se saglasila, da je nužno što prije organizovati praktičnu nastavu na fakultetima i ojačati saradnju sa društvenom i privrednom zajednicom. Na taj način, studenti bi se dodatno pripremili za tržište rada, a Univerzitet bolje iskoristio svoj naučni i stručni potencijal, što je ujedno i oba-

Predstavnici studenata su ukazali i na nedostatke postojeće studentske anketе koja je, po njihovom mišljenju, suviše obimna i loše koncipirana. Akademci su insistirali na kontinuitetu i redovnosti odvijanja nastave, a studentska anketa jedan je od konkretnih mehanizama praćenja kvaliteta. Oni su posebno naglasili potrebu da rezultati studentske anketе budu transparentni i dostupni.

Rektorka Vojvodić je kazala da je većina prepoznatih problema obuhvaćena u Strategiji o reorganizaciji i integraciji UCG.

O. D.

Čestitka rektorce UCG Radmile Vojvodić

STUDENT MORA BITI U CENTRU PAŽNJE

„Dan koji obilježavamo šeća na studentsko žrtvovanje za ideale antifašizma, slobodne misli i pravednog društva i upućuje na aktivistički studentski duh, kao i mar za opšte društvene vrijednosti.

Složićemo se, drage kolege, ovaj praznik nas opominje i na očuvanje akademskih vrijednosti i misiju našeg Univerziteta: da student mora biti u centru pažnje u obrazovnim i svim drugim procesima koji se tiču unapređenja kvaliteta studiranja i ishoda učenja na UCG.

Vjerujući u našu neposrednu i partnersku saradnju želim da upozorim da se odgovornost naše akademske zajednice ne mjeri samo uspješnim učešćem u evropskom prostoru visokog obrazovanja, nego i našom posebno odgovornom ulogom u kreiranju i razvoju obrazovnog i kulturnog kapitala crnogorske države kao društva zasnovanog na znanju i najvišim duhovnim vrijednostima”, navodi se u čestitki rektorce UCG Radmile Vojvodić koju je uputila članovima Studentskog parlamenta UCG, povodom Dana studenata.

ZNAČAJNIJE UČEŠĆU AKADEMACA U NASTAVNOM PROCESU: Sa sastanka sa rektorkom Radmilom Vojvodić

Nacionalna biblioteka Crne Gore „Đurđe Crnojević“ nosilac projekta „Informaciona i medijska pismenost (IMP) – strategija i edukacija“

OLAKŠATI KOMUNIKACIJU U DRUŠTVU

Cilj je pokretanje međuresorne saradnje (kulturna, obrazovanje, informaciono društvo) radi izrade nacrta nacionalne strategije za IMP, kao i popularizacija i širenje vještina informacijsko-medijske pismenosti putem tematskih radionica u školama i javnim bibliotekama

Projekat „Informaciona i medijska pismenost (IMP) – strategija i edukacija“ pokrenula je Nacionalna biblioteka Crne Gore „Đurđe Crnojević“ sa Cetinju u saradnji sa ministarstvima prosvjete, kulture, informacionog društva i te-

lekomunikacija, te Zavodom za školstvo. Cilj je pokretanje međuresorne saradnje (kulturna, obrazovanje, informaciono društvo) radi izrade nacrta nacionalne strategije za IMP, kao i popularizacija i širenje vještina informacijsko-medijske pismenosti putem tematskih ra-

dionica u školama i javnim bibliotekama. U tom kontekstu, učenje ne podrazumijeva samo formalni proces, već sva-ko sticanje znanja potrebnog da bi se olakšala komunikacija u društvu, donosile kvalitetne

odлуke, koristili informacije i mediji na odgovoran način i u skladu sa etikom, kao i da bi se poboljšao ukupni kvalitet života, saopšteno je iz Biblioteke.

Ta ustanova je krajem 2013. godine odlučila da ini-

cira izradu strategije za popularizaciju u širenje informacione i medijske pismenosti kroz mrežu biblioteka. Budući da različiti tipovi biblioteka pripadaju različitim društvenim sektorima, za ostvarenje ovog cilja bilo je neophodno da se izgradi model međure-

saradnje. ke Jelena Đurović, odobreno je 25.800 USD.

Uporedno će se raditi na prijedlogu strategije, a kroz deset radionica obuke edukatora oko 160 polaznika će naučiti da dalje prenose znanja o IMP. Za te aktivnosti Nacionalna biblioteka priprema objavljuvanje prevoda UNESCO-vih priručnika: IMP – Smjernice za politiku i strategiju, Program IMP obuke nastavnika, kao i odgovarajuću tematsku literaturu koja će po završetku obuke postati dio fondova biblioteka i škola koje učestvuju.

O. D.

Tokom zvanične posete Baden Virtembergu, premijer Crne Gore Milo Đukanović pošetio crnogorske iseljenike u Njemačkoj

POSVEĆEN ODNOS PREMA SVOJOJ DRŽAVI

Predstavnici dijaspore iskazali spremnost da daju puni doprinos njenom napretku Crne Gore, a dogovoren i nastavak intenzivne komunikacije

Tokom zvanične posete Baden Virtembergu, predsednik Vlade Milo Đukanović sastao se sa predstavnicima crnogorske zajednice u Njemačkoj.

Đukanović je čestitao predstavnicima crnogorske iseljeničke zajednice na uspješnoj organizaciji Saveza asocijacija u Njemačkoj, ko-

ja predstavlja dobar primjer saradnje više različitih udruženja, izrazivši zahvalnost na njihovom posvećenom odnosu prema svojoj državi i njenoj afirmaciji u sredinama u kojima žive. On je takođe ukazao na odgovoran odnos države prema pitanjima dijaspore, izrazivši zaloganje da se ti odnosi unaprijede kroz do-

nošenje normativnih akata i formiranje sektora koji su posvećeni toj vrsti saradnje.

U razgovoru je bilo riječi i o aktuelnim kretanjima u ostvarivanju državnih spoljnopoličkih i razvojnih prioriteta. Predstavnici dijaspore iskazali su podršku tim procesima u Crnoj Gori i spremnost da daju puni doprinos njenom na-

DOBRA SARADNJA: Detalj sa sastanka

pretku. Između ostalog, dogovoren je nastavak intenzivne komunikacije između Vlade i dijaspore, u cilju realizaci-

je zajedničkih projekata i užajne podrške. **N. N.**

Ministar prosvjete mr Predrag Bošković na šednici Glavnog odbora Sindikata prosvjete u Budvi

SARADNJOM MINISTARSTVA I SINDIKATA DO POBOLJŠANJA STANDARDA PROSVJETNIH RADNIKA

Ministar prosvjete mr Predrag Bošković ukaže na tri aktuelna problema u prosjetu: veoma mali procenat dece u vrtićima, nedovoljnu praktičnu obuku učenika u srednjim stručnim školama i ulogu Državnog univerziteta koja je „krivo“ postavljena jer produkuje kadrove koji ne odgovaraju tržištu rada

Ministar prosvjete mr Predrag Bošković je kazao na šednici Glavnog odbora Sindikata prosvjete Crne Gore, održanoj u Budvi, da je svjestan da životni standard, ne samo prosvjetnih radnika već ukupno zaposlenih u javnom sektoru, nije na željenom nivou, ali i da se moramo pružiti onoliko koliko nam je guver dug. „Samo u ovoj godini 107,5 miliona je predviđeno na plate zaposlenih u prosjetu. Kada bi se plate povećale 15 odsto bilo bi to skoro dodatnih 16 miliona eura na godišnjem nivou što je dosta, pogotovo u momentima kada je deficit budžeta od sedamdesetak miliona i kada počinje najveći infrastrukturni projekat kao što je auto-put“, rekao je Bošković. Ministar je odao priznanje Sindikatu prosvjete kao jednoj od najozbiljnijih sindikalnih organizacija u Crnoj Gori i pozvao njegove predstavnike da i dalje saraduju sa Ministarstvom u rješavanju uočenih teškoča.

On se posebno osvrnuo na tri ključna aktuelna problema u prosjetu. Prvi je veoma mali procenat dece u vrtićima, u čemu je velika razlika između severa i juga po tom osnovu. U Budvi je predškolskim obrazovanjem obuhvaćeno preko 90 odsto i postignut standard, dok u opština na severu taj procenat iznosi od 10 do 20 odsto. „To je neprihvatljivo i moramo se tome posvetiti u dosta kratkom roku. Jedan problem je to što još uvijek ne postoji svijest da je predškolsko obrazovanje možda najvažnije u profilisanju ličnosti i te edukaciju moramo pospješiti, a drugi je preopterećenost predškolskih ustanova. Da bi to riješila Vlada Crne Gore je potpisala kreditni angažman sa Bankom Savjeta Europe u iznosu od 10 miliona eura pa će tokom ove godine početi izgradnja sedam predškolskih ustanova, od čega četiri u Podgorici (Stari aerodrom, Zagorič, Blok VI i Tuzi), i po jedan u Baru, Ulcinju i Pljevljima. Dakle, to su gradovi u kojima će se rasteretiti postojeće ustanove i omogućiti kvalitetnija edukacija dece. Ono što je veoma bitno je promjeniti svijest kod roditelja i usmjeriti ih da dečju šalju u predškolske ustanove“, smatra ministar prosvjete.

Prema njegovom mišljenju, drugi problem su srednje stručne škole, koje ne odgovaraju svrsi na pravi način, a to je da stvaraju kvalitetne i spremne kadrove za tržište rada. Premalo pažnje posveću-

PROMIJENITI ODNOS PREMA PISA TESTIRANJU: Sa sjednice Glavnog odbora Sindikata prosvjete

je se dualnom, kao i praktičnom obrazovanju. Sve to stvara problem na tržištu rada, pa je zaposlenih stranaca u Crnoj Gori koliko i ukupan broj nezaposlenih u Crnoj Gori.

Državni univerzitet treba da osluškuje šta su potrebe države Crne Gore

„Treći problem koji takođe moramo zajednički rješavati jeste visoko obrazovanje i uloga Državnog univerziteta u visokom obrazovanju koja je, prema mom mišljenju, potpuno krivo postavljena. Dakle, državni univerzitet treba da osluškuje šta su potrebe države Crne Gore, a on je iskoristio to što je u jednom momentu imao potpuni monopol na tržištu obrazovanja i kada se otvorio prostor, uspio da upiše čak 13.000 samofinansirajućih studenata. Nedopustivo je da na taj način funkcioniše i zato što mu država obezbjeđuje onoliko sredstava koliko traži. Zato broj samofinansirajućih studenata treba svesti na najmanju mjeru. Treba omogućiti privatnim univerzitetima da se uključe na tržište obrazovanja, jer ako neko ima plaćene sve plate i sve fiksne troškove, on može da ponudi mnogo nižu cijenu nego neko ko iz cijene jednog studenta mora da isplati plate i sve ostale troškove, a onda se uništava samo tržište. Samim tim stvara se nekonkurenčnost i lošiji kvalitet obrazovanja“, ocijenio je Bošković.

Ministar je ukazao da je jedan od problema i kvalitet rukovođenja u osnovnim i u srednjim školama, koji se takođe mora zajednički rješavati. Naime, u svim školama su isti obrazovni programi, ali ne i kvalitet obrazovanja ko-

ji učenici dobijaju. „Zajednički treba promijeniti i odnos prema PISA testiranju jer ne-

moguće je da najgori testiranjak u Pljevljima bude bolji od najbolje testiranog đaka u Gi-

mnaziji u Podgorici. Nemoguće je da postoji tolika razlika u kvalitetu obrazovanja. Vjerojatno je u pitanju pristup i odnos samih profesora i đaka u Podgorici prema ovom testiranju. Dešavalo se da đaci koji se testiraju u Podgorici predaju prazan papir i onda čitavu Crnu Goru dovedu u problem, jer pada zajednička prošćena ocjena. PISA je pokazatelj osnovnog obrazovanja, jer se testiraju petnaestogodišnjaci koji su na prvoj godini srednje škole. Pokušaćemo da rasteretimo osnovne škole, jer posebno u Podgorici imamo previelik broj đaka u pojedinim odjeljenjima i pojedinim školama i to je nešto što slabi mogućnost kvalitetnijeg rada nastavnika sa decom u osnovnim školama“, smatra ministar Bošković.

On je još jednom, naglasivši da je svjestan da je stan-

Na gradilištu lamela za prosjetne radnike u Budvi ZA 18 MJESECI 148 STANOVA

Ministar prosvjete Predrag Bošković obišao je sa predstvincima Glavnog odbora Sindikata prosvjete, gradonačelnikom Budve, te Stambene zadruge „Solidarno“ gradilište u Budvi na kojem će, kako je planirano, za 18 mjeseci biti završene tri lamele, površine oko 17.000 metara kvadratnih sa 148 stanova za prosjetne radnike iz Budve.

Istakavši da je ovo jedan od načina za poboljšanje standarda prosjetnih radnika, ministar je kazao da je Ministarstvo prosvjete i u ranijem periodu imalo razumijevanje za Sindikat prosvjete i zbog toga je i izdalо garantiju za ovaj projekt od 6,5 miliona, da godišnje finansira ovaj projekt sa oko 450.000 eura iz svojih sredstava. „Dugo vremena stambeno pitanje prosjetnih radnika nije bilo rješavano, ali je tokom posljednjih 10–12 godina Sindikat prosvjete u saradnji sa Ministarstvom prosvjete i sa Vladom uspije da riješi oko 350 stambenih pitanja, a već će u sljedeće tri godine isti taj broj stanova biti dostupan prosjetnim radnicima. Dakle, osim ovog projekta nadam se da će vrlo brzo početi izgradnja jednog u Podgorici – 110 stambenih jedinica, u Herceg Novom, Kotoru, Cetinju i Danilovgradu“, kazao je ministar Bošković.

Gradonačelnik Budve Lazar Rađenović je ukazao na značaj ovog projekta, na čiju se realizaciju čekalo 20 godina. Opština Budva je za njegovu realizaciju dala parcele bez nadoknade, oslobođivši investitora plaćanja komunalnog, finansirala je projektu dokumentaciju, a finansiraće i izgradnju 150 garažnih mesta kako bi prosjetni radnici mogli povoljnije da otkupe svoje stanove.

Direktor Stambene zadruge „Solidarno“ Zoran Stanišić poslao je poruku budućim stanarima i podsetio ih na obavezu zatvaranja finansijske konstrukcije, a što je presudno za ovaj projekt. Riječ je o obezbjeđivanju kreditnih linija kod banaka.

BRŽE RJEŠAVANJE STAMBENOG PITANJA PROSVJETARA: Sa gradilišta u Budvi

dard zaposlenih u prosjetu dosta loš, kazao da je spremna da u saradnji sa Sindikatom pokuša da nađe modalitete kako bi se taj standard popravio. „Vjerojatno do kraja mog mandata teško možemo očekivati povećanje plata koje bi vas zadovoljilo, jer vama povećanje od pet odsto ništa ne znači. Sa 20 eura nećete značajno podići standard a na nivou države to je šest miliona, a njih je u sadašnjem momentu teško obezbijediti. Povećanje plata nije jednostavno kako se čini gledajući samo svoj interes i zbog toga ćemo zajedničkom saradnjom Ministarstva i Sindikata prosvjete pokušati da nađemo način“, zaključio je ministar Predrag Bošković.

Nezadovoljstvo kadrovskom politikom

Predsednik Sindikata prosvjete Zvonko Pavićević upoznao je ministra sa dosadašnjim radom Sindikata čije su glavne aktivnosti usmjerenе ka poboljšanju socijalno-ekonomskog statusa prosjetnog radnika. On je istakao nezadovoljstvo dinamikom sprovodenja reforme obrazovnog sistema, kadrovskom politikom i radom prosjetne inspekcije.

U cilju poboljšanja položaja prosjetnih radnika, Sindikat je posvećen rješavanju njihovog stambenog pitanja preko svoje stambene zadruge „Solidarno“ i obezbjeđivanju besplatnih odmora putem turističke agencije „Prosvjeta“. Pored toga, dodjeljuju se stipendije dječi prosjetnih radnika, obezbjeđuje finansijska pomoć iz Fonda solidarnosti, besplatni zdravstveni pregledi, kao i besplatna pravna pomoć. Sindikat je takođe učestvovao u transformaciji statusa 1.100 zaposlenih prosjetnih radnika, koji su sa određenog prevedeni na neodređeno radno vrijeme.

U cilju rješavanja nagomilanih problema formirana je Komisija za kontrolu primjene usklađenosti akata o sistematizaciji vaspitno-obrazovnih ustanova sa Pravilnikom o normativima i standardima. Članovi komisije predstavili su ukratko izvještaje i naveli brojne nepravilnosti u radu vaspitno-obrazovnih ustanova na koje je Sindikat ranije ukazao. Rješavanjem tih nepravilnosti došlo bi se do značajnih ušteda u unutrašnjim rezervama Ministarstva prosvjete.

U Bijelom Polju počela kampanja „Svi u vrtić“

PODIĆI STOPU UPISA U PREDŠKOLSKO OBRAZOVANJE NA ŠEVERU CRNE GORE

Ministar prosvjete mr Predrag Bošković: Važnost da se na pravi način shvati uloga predškolskog obrazovanja, koje omogućuje deči da budu dio šire zajednice i stuču znanja, jer studije pokazuju da se do pete godine formira 85 odsto dečjeg mozga; **Predsednik opštine Bijelo Polje Aleksandar Žurić:** Bijelo Polje u protekle tri godine značajno popravilo infrastrukturu za boravak dece u ustanovama predškolskog obrazovanja, prvenstveno izgradnjom novih objekata kao i adaptacijom postojećeg prostora za ovu namjenu u školama u prigradskom i seoskom području; **Šef Kancelarije UNICEF-a Benjamin Perks:** Istraživanje PISA pokazuje da petnaestogodišnjaci koji su pohađali vrtiće su u prednosti godinu dana u odnosu na one koji nisu pohađali vrtić kada su u pitanju matematika, čitanje i prirodne nauke; **Savjetnica za rano obrazovanje u regionalnoj konferenciji UNICEF-a u Ženevi Dipa Grover:** Da bi obezbijedili kvalitet moramo se postarat da predškolska ustanova bude bezbjedno i fizički udobno mjesto de su deca izložena dobrim didaktičkim materijalima, igračkama i da se njima rade vaspitači koji su dobro kvalifikovani i obučeni da podstaknu razvoj u ranom đetinjstvu

Kampanja „Svi u vrtić“, koju sprovode Ministarstvo prosvjete i UNICEF, počela je u Bijelom Polju. Njen cilj je podizanje stope upisa u predškolsko obrazovanje na severu Crne Gore i sprovidice se u Bijelom Polju, Beranama, Rožajama, Plavu i Andrijevcima.

Ministar prosvjete mr Predrag Bošković ukazao je na važnost da se na pravi način shvati uloga predškolskog obrazovanja, koje omogućuje deči da budu dio šire zajednice i stuču znanja, jer studije pokazuju da se do pete godine formira 85 odsto dečjeg mozga. On je ukazao i na podatak studije UNICEF-a, Ministarstva prosvjete i Univerziteta Jejl, da se na jedan euro uložen u predškolsko obrazovanje kasnije dobija 17 eura povrata što je apsolutno najveći povrat svake investicije države u bilo koji segment društva.

Da do 2020. godine 95 odsto dece pohađa vrtiće

Ministar je naglasio da je cilj – da do 2015. bude preko 40 odsto dece u predškolskim ustanovama – ostvaren, ali tek predstoji realizacija mnogo ambicioznog projekta – da do 2020. godine 95 odsto dece bude upisano u vrtiće. To je jedan od prioriteta Ministarstva prosvjete jer to je ujedno i pokazatelj ukupnog razvoja našeg društva. Uzakao je i na veliku razliku između severa i juga Crne Gore, recimo u Budvi je 94 odsto dece u vrtićima, a u Rožajama samo 10 odsto. „Osim ekonomskog na to utice i tradicionalni karakter Crne Gore s jedne strane, a s druge nedovoljna informisanost, što upravo ovom kampanjom želimo da promijenimo. Zbog toga sam siguran da je vrlo pažljivo izabrana opština Bijelo Polje, jer ona može poslužiti kao primjer kako se stvari mogu u veoma kratkom roku promjeniti na bolje. Iz

podataka koji je predsednik opštine saopštilo vidi se da je ovde za pet godine skoro 100 odsto povećan broj dece u predškolskim ustanovama. Zato je neophodna, ne samo dobra kampanja i pomoći opštine u vidu subvencije za pomoći ugroženim kategorijama da šalju deču u predškolske ustanove, već rješavanje ključnog problema mnogih opština, a to je nedostatak većeg broja predškolskih ustanova. Zbog toga smo u septembru otvorili novih pet, a ove godine ćemo krenuti u realizaciju sedam novih objekata i mislim da se na tome nećemo zaustaviti. Dakle, bitno je da pored volje i pored sve ove naše kampanje, imamo dađe da smjestimo dečcu, kao i da ona dobiju kvalitetno predškolsko obrazovanje“, istakao je Bošković.

Predsednik Opštine Bijelo Polje Aleksandar Žurić kazao je da je godinama unazad jedan od prioriteta lokalne uprave u Bijelom Polju bila briga o

najmlađima, njihovom vaspitanju i obrazovanju, kao i da je Bijelo Polje u protekle tri godine značajno popravilo infrastrukturu za boravak dece u ustanovama predškolskog obrazovanja, prvenstveno izgradnjom novih objekata kao i adaptacijom postojećeg prostora za ovu namjenu u školama u prigradskom i seoskom području.

„Izgradnja avangardnog centralnog vrtica u Pruskoj vrijednog dva miliona eura, i vrtića u ulici Lenke Juriševići, vrijednosti 1,5 miliona eura, siguran je pokazatelj brige koju kao opština, Ministarstvo i društvo u cijelini ispoljavamo prema dečićima, a sve u cilju jačanja institucionalnih kapaciteta za predškolsko vaspitanje i obrazovanje. Ovi objekti su značajno doprinijeli povećanju broja mjesta i poboljšanju uslova za boravak dece u vrtićima, kao i unapređenju socijalizacije i vaspitanja dece u našem gradu. U prilog tome najbolje govore podaci da je u Bijelom Polju u 2010. godini upisano 580, a u 2015. godini 908 dečaka“, kazao je Žurić.

On je naglasio da je sada u Bijelom Polju, stopa uključenosti dece, od ukupnog broja prijavljene za upis u vrtiće, iznosi oko 60% iz čega proizilazi jasna obaveza da se taj procenat u narednom periodu mora približiti evropskim standardima.

U Evropi prevaziđena predrasuda da je predškolsko obrazovanje čuvanje dece

Naglasivši da ova kampanja treba da poveća svijest o značaju predškolskog obrazovanja, šef predstavnštva UNICEF-a u Crnoj Gori Benjamin Perks je kazao da u Crnoj Gori ima 22.000 dečaka uzrasta od tri do šest godina a samo 40 odsto pohađa vrtiće. „Imamo jasne pokazatelje da predškolsko obrazovanje utiče, ne sa samo na životne, već i školske ishode. Istraživanje PISA pokazuje da petnaestogodišnjaci koji su pohađali vrtiće su u prednosti godinu dana u odnosu na one koji nisu pohađali vrtić kada su u pitanju matematika, čitanje i prirodne nauke. U Evropi je prevaziđena predrasuda da je predškolsko obrazovanje čuvanje dece, već se smatra da je ono važno i predstavlja integrirani dio učenja dečaka. Istraživanje pokazuje da je niska stopa uključenosti dece u vrtiću na severu i zbog udaljenosti vrtića od domaćinstava u prosjeku devet kilometara i zato bi dobro bilo da imaju podržanu odjeljenja“, istakao je Perks.

Dipa Grover, savjetnica za rano obrazovanje u regionalnoj konferenciji UNICEF-a u Ženevi, ukazala je da sam upis u

predškolske ustanove nije dovoljan, kao ni da većina dečaka bude u njima. „Brojna istraživanja širom svijeta pokazuju da je presudan kvalitet predškolskog obrazovanja i opredjeljuje kvalitet iskustva koje će dijete imati. Prdeškolska ustanova nije mjesto de dijete treba da uči, čita, piše, računa. To je mjesto de dijeca treba da se igraju i da uče kroz igru. Treba uspostaviti dobro razmještanje između predškolske ustanove, lokalne uprave i roditelja. Da bi obezbijedili kvalitet moramo se postarat da predškolska ustanova bude bezbjedno i fizički udobno mjesto de su deca izložena dobrim didaktičkim materijalima, igračkama i da se njima rade vaspitači koji su dobro kvalifikovani i obučeni da podstaknu razvoj u ranom đetinjstvu. Potrebno je okruženje u kojima se promoviše razvoj svih aspekata deteta: kognitivni, socijalni, emocionalni, ali i fizički i motorički. Takode, razvoj dečaka treba podsticati i u porodicu“, istakla je Grover.

I Jan Van Ravens, profesor sa Jejl Univerzitetom, ukazao je na važnost predškolskog obrazovanja jer učenjem u periodu od tri do šest godina dečaka dobijaju veće šanse za kasniji uspjeh i u obrazovanju i generalno u životu.

Lj. Vukoslavović

Predškolsko obrazovanje utiče ne sa samo na životne već i školske ishode

Raznovrsnim programom u gradovima širom Crne Gore obilježeni Dani frankofonije

U SLAVU FRANCUSKE KNJIŽEVNOSTI

Upozorišnom segmentu istaklise crnogorski učenici i studenti na XII Festivalu školskog frankofonog pozorišta održanom u Kulturno-informativnom centru „Budo Tomović“ u Podgorici, a studenti su bili aktivni i na takmičenju „Deset riječi frankofonije“ na nikšićkom Filozofskom fakultetu

Zanimljivim kulturnim manifestacijama u gradovima širom Crne Gore tradicionalno su obilježeni Dani frankofonije. Riječ je o festivalu koji organizuje Francuski institut u Crnoj Gori i kojim se nastoji ukazati na ljetoput francuskog jezika, odnosno na visoke umjetničke

domete koje je u čitavom svijetu dostigla frankofona kulturna zajednica. Ovogodišnja proslava frankofonije u našoj zemlji bila je posvećena književnosti.

„Riječi su veliki putnici i svaka dobra knjiga nosi u sebi duboku istinu: istinu svog autora i svijeta o kome go-

vori. Svaka dobra knjiga je kao prijatelj koji nam govori o ljudskosti, u kome ponekad nalazimo utjehu, koji nas navodi na razmišljanje... I u tom zvuču listova koji šušte i koji se širi cijelom planetom, frankofoni glasovi imaju posebnu boju, ne samo zbog toga što jezik Voltera navodi na

posebno viđenje svijeta, posebnu ideju o pravima čovjeka i slobode, već i zato što je otvoren za miješanje kultura, istorija i teritorija“, istakli su iz Francuskog instituta.

Crnogorski vladari i francuska poezija

Manifestaciju koja je trajala deset dana otvorile su projekcije poznatih filmova. U Dvorcu kralja Nikole u Baru prikazan je film „Amerikano“, u beranskom i bjelopoljskom centru za kulturu „Koža boje meda“, u Kraljevskom pozorištu „Zetski dom“ na Cetinju film „Bal glumaca“, dok je publika u mojkovačkom Centru za kulturu mogla pogledati ostvarenje „Djevojka sa proslave 14. jula“. Pažnju gledalaca u petrovačkoj Crvenoj komuni privukao je film pod nazivom „Sve što sija“.

U Herceg Novom je održan kreativni frankofoni spektakl u kojem su članovi Udruženja „Avenir“ oda-

li počast slavnim francuskim piscima Viktoru Igou, Gistavu Floberu i Remonu Kenou, dok je u Delta City-ju u Podgorici održana izložba portreta francuskih pisaca autorkе Ane Asulin. Interesantan segmenat programa bila je i konferencija „Crnogorski vladari i francuska književnost“ na kojoj je profesarica francuskog jezika Ivana Jovanović govorila o simpatijama koje su vladari Crne Gore gajili prema francuskoj poeziji.

Nastup grupe „Les Blérots de R. A. V. E. L.“

U pozorišnom segmentu istakli su se crnogorski učenici i studenti na XII Festivalu školskog frankofonog pozorišta održanom u podgoričkom Kulturno-informativnom centru „Budo Tomović“, a studenti su bili aktivni i na takmičenju „Deset riječi frankofonije“ na nikšićkom Filozofskom fakultetu.

Kada je riječ o muzici, posebno interesovanje u javnosti izazvao je koncert francuske grupe „Les Blérots de R.A.V.E.L“, koji je održan u Crnogorskom narodnom pozorištu u Podgorici. Njihov nastup je bio dio turneje „Happy End Tour“ tokom koje izvedbe najpoznatije numere sa do sada objavljenih sedam albuma. Ova grupa nastala je kao ulična pozorišna trupa za nastupe tokom ljeta. Sa ulice, preko kafića, godine 2003. stigli su do studija da su snimili debi album sa muzikom protkanom tonovima istoka, miješajući slovenski centralnoevropski zvuk sa jevrejskim, uz džez-rok, a od 2009. su se okrenuli fank-roku. Za nastup u Podgorici članovi ovog neobičnog sastava opredijelili su se za poseban scenski nastup, što je u publici naišlo na odličan prijem.

N. N.

NADMETANJE KREATIVNIH RADOVA: Sa takmičenja na Filozofskom fakultetu

UČENICI POKAZALI GLUMAČKE SPOSOBNOSTI: Sa Festivala školskog frankofonog pozorišta

Izjava akademika Sretena Perovića, predsednika Dukljanske akademije nauka i umjetnosti, nakon sедnice Predsedništva DANU

DJELIMA SVOJIH AKADEMIKA ODAVNO ZNAČAJAN SEGMENT SAVREMENE CRNOGORKE ISTORIJE

DANU sa žaljenjem konstatiše da se nastavlja ponižavanje najvrednijih naučnih i umjetničkih stvaralača, državnih organa i važećih zakonskih normi, te izražava najveći stepen nerazumijevanja da se toleriše ovoliki opseg nevaspitanog, oholog, drskog ponašanja, koje postaje ogromna smetnja ostvarivanju ljudskih i građanskih prava i razvoju demokratije u Crnoj Gori. DANU upućuje izraze duboke zahvalnosti našim iseljeničkim društvima i organizacijama i njihovim istaknutim predstavnicima – za nesebičnu, domovinsku podršku i pomoć, koju su naročito iskazali na referendumu za nezavisnost Crne Gore

Dukljanska akademija nauka i umjetnosti (DANU) nastavlja da živi i djeluje u uslovima koji nisu povoljni, ali o njoj i njenoj sudbinu, kao i o njem nevladini statusu i radu neće odlučivati druga, statusno vladina Akademija, koja pravo na svoje privilegije izvodi iz crnogorske državno-partijske politike koja je formirala CANU u prethodnom, samoupravnom socijalističkom poretku", izjavio je akademik Sreten Perović, predsednik DA-NU.

"Dukljanska akademija nauka i umjetnosti podseća da je u onoj drugoj akademiji, u CANU, od početka bilo i jakih i slabih ličnosti, progresivno i regresivno orientisanih, crnogorskih i antigradskih, u početku prikrivenih a kasnije otvoreni šovinista i militarista, ali i pacifista, antimilitarista i eukumenista, znalačica i neznalačica, humanista i čovjekomrzaca, stvaralača nadnacionalnog formata i osoba koje u nauci i umjetnosti nemaju ni ime ni prezime. I sve to nije specifičnost Crne Gore. Takve pojave se primjećuju i u drugim akademijama, ne samo u ex-YU regiji i drugim sušednim državama. Crnogorska specifičnost, međutim, nesumnjivo jeste već ustaljena pojava da državna akademija – izjavama i dugogodišnjim djelovanjem svojih predstavnika i militarnih akademika – nanosi ozbiljnu štetu ugledu Države i njenih čelnih institucija, ne prihvataje (ili, što je još opasnije, parcialno „priznaje“) zakone svoje Države, omaločava njene predvodnike – državne, naučne, umjetničke", navodi se u saopštenju.

**Obilje argumenata
da protiv rukovodstva CANU
podnese krivičnu prijavu
državni tužilac**

Prema riječima akademika Perovića, „DANU je utemeljena na Dan pada Bastilje, 14. jula 1999. godine, ne da slavi proslavljenu Francusku revoluciju, nego da time potencira svoje programsko opredjeljenje

koje, uz multidisciplinarno stvaralaštvo, obuhvata i kritičku revalorizaciju crnogorske državne i kulturne istorije, odbacujući bilo kakvu inferiornost prema duhovnim vrijednostima brojnih – bližih ili udaljenijih država i naroda. Oslanjanjući se na vjekovnu crnogorskou oslobodilačku tradiciju i na univerzalno značenje antifašizma 13.-ožulskog ustanka crnogorskog naroda, DANU potiče svaciće opredjeljenje – nacionalno, vjersko, ideološko, političko i svako drugo, pod uslovom da akcije koje proizilaze iz tog opredjeljenja ne ugrožavaju prava i slobodu drugih. DANU se ne mira sa stanjem u kojemu se ismijavaju identitetska jezgra Crnogorskog naroda: Crnogorske kulture, Crnogorskog jezika, Crnogorske Crkve i – DANU. Nepoštovanjem Zakona i amfilogijevskim radnjama koje takvo stanje produkuje, tzv. 'najviša naučna ustanova' pruža obilje argumenata da DANU protiv rukovodstva CANU podnese krivičnu prijavu, što je, po našem mišljenju, po službenoj dužno-

sti trebalo da uradi državni tužilac. DANU sa žaljenjem konstatiše da se nastavlja ponižavanje najvrednijih naučnih i umjetničkih stvaralača, državnih organa i važećih zakonskih normi, te izražava najveći stepen nerazumijevanja da se toleriše ovoliki opseg nevaspitanog, oholog, drskog ponašanja, koje postaje ogromna smetnja ostvarivanju ljudskih i građanskih prava i razvoju demokratije u Crnoj Gori. Trogodišnje iskustvo pokazuje da se, uz punu lojalnost Vladinom projektu za spajanje CANU i DANU, uzaludno čekalo da usvojeni Zakon bude i primijenjen, i tu se ne može govoriti samo o naivnosti Dukljanske akademije n/u.

Crna Gora ne treba da se boji 'dvojnosti' nacionalnih institucija

Nezavisno od ovog negativnog iskustva, Crna Gora ne treba da se boji 'dvojnosti' nacionalnih institucija, jer mi ne bismo ni željeli da se kod nas primijeni recept koji je primijenjen pri dekretnom ukidanju državne Ruske akademije nauka i još četiri druge akademije, koje su, uprkos svim otporima akademika, najprije ukinute pa potom 'ujedinjene' – u Novu Rusku akademiju nauka koja je projektovana kao društvena organizacija – pod punim nadzorom Vlade i ruskog Predsednika. DANU, u prvim godinama djelovanja podržana od Države kao važna nacionalna institucija nauke i umjetnosti, od početka nije bila u materijalnom pogledu izjednačena sa privilegovanom CANU, a od 2003. godine, dakle više od jedne decenije, uopšte nije finansirana od Države. Od tog doba DANU opstaje i radi u krajnje nepovoljnim uslovima, uz simbolične iznose dobroželenih građana, prijatelja i poštovala-

ca našega stvaralaštva, sljedbenika naših nastojanja da Crnu Goru učimo boljom, humanijom, kulturnijom i – dostojarstvenijom.

Kritička budnost i kreativni doprinos

Danas vidimo da smo u ostvarenu tog velikog sna samo djelomično uspjeli. Ali mi i dalje radimo, vlastitim sredstvima sebe i Dukljansku akademiju pomažemo i usmjeravamo, i nijesmo ozlojeđeni što je naša Država toliko povjerenja ulagala u onu drugu – da osmisli i konstituiše projekat od fundamentalnog značaja 'Crna Gora u XXI stoljeću u eri kompetitivnosti'. Nijesmo ni srećni što je u taj projekat Država uložila milion i nekolike stotine eura, a još smo manje srećni što su rezultati projekta, objavljeni u šesnaestak knjiga, kao neadekvatni, već sasvim zaboravljeni. DANU upućuje izraze duboke zahvalnosti našim iseljeničkim društvima i organizacijama i njihovim istaknutim predstavnicima – za nesebičnu, domovinsku podršku i pomoć, koju su naročito iskazali na referendumu za nezavisnost Crne Gore. Posebnu zahvalnost im dugujemo za njihove nedavne bržne poruke crnogorskim državnicima – da se ne zaboravljaju stvaralački, identitetski i patriotski doprinosi koje je Dukljanska akademija nauka i umjetnosti, djelima i djelatnošću svojih akademika – ugradila u Panteon crnogorske nezavisnosti, suverenosti i slobode.

Dukljanska akademija nauka i umjetnosti ne ide u istoriju; ona je svojom djelatnošću i djelima svojih akademika odavno značajan segment savremene crnogorske istorije! Njena kritička budnost i kreativni doprinos i danas zrače i znače kao u dalmatini njenog utemeljenja", saopšto je akademik Perović.

O. Đ.

IZ UGLA PROSVJETNIH RADNIKA: Dobar odnos profesor – učenik uslov za kvalitetnu nastavu LIJEGA RIJEČ I BLAGA KIŠA SVUDA PRODRU

Od toga kako će profesor prići učeniku i da li će takav odnos biti ispunjen neslaganjem i nezadovoljstvom ili zadovoljstvom, zavisi kakvi će biti odnosi profesora i učenika, a takav odnos će i te kako uticati na kvalitet nastave

dovoljstvo ocjenom ili u slučajevi kada profesori ne vode brigu o mišljenjima, osećajima i stavovima samih učenika. Često ti sukobi dolaze do izražaja i kada pojedini učenici školu doživljavaju kao mjesto где će iskaliti svoje i svoje nezadovoljstvo čiji su uzroci, najčešće, problem unutar porodica.

Moja dosadašnja iskustva pokazala su da su nastavnici osuđivali učenike za probleme koji narušavaju međuljudski odnos. Učenici su mišljeli da i oni grijese, ali da nastavnici, posebno oni stariji, prave takvu distancu u odnosu na učenike, tako da je teško pratiti interaktivnu nastavu. Takvi profesori su nespособni da ostvare kontakt sa mlađom socijalnom grupom.

Profesori često stavljuju sebe na viši nivo komunikacije, učenici tada oseća neravnopravnost što uslovjava nepoštovanje autoriteta profesora.

„Profesori zidaju nevidljivi zid i nemoguće je interaktivno pratiti nastavu. Nama je dosadno na času i iz do-

sade počnemo da ometamo čas. Ovakvi slučajevi se desavaju na časovima kod starijih profesora. Oni nisu kričišto su u drugom sistemu naučeni da svoj autoritet nameću, a ne da ga zaslube međusobnim poštovanjem“, naveo je jedan učenik četvrtog razreda. Neki profesori znaaju da budu opušteniji i veoma dobri prema nama, ali mi to ne poštujemo. I što su oni bolji prema nama, mi smo, na neki način, lošiji. Takođe, ima profesora koji svoje lične probleme iskaljuju na nama. Svakako profesor bi treba da svoje probleme ostavi kod kuće i da ne dopusti da njegov raspolaženje utiče na njegov odnos prema đacima“, smatra jedan učenik trećeg razreda.

Treba se vratiti u vrijeme kada smo mi bili učenici

Da bismo sagledali uzroke sukoba između nastavnika i učenika treba se vratiti u vrijeme kada smo mi bili učenici. Naravno, potrebno je bi-

ti retrospektivan i sebe viđeti kao učenika, a istovremeno, biti u ulozi profesora i pokušati naći rješenje. Kakvi su nam bili životni stavovi? Koje su bile naše intelektualne mogućnosti? Šta smo htjeli od profesora, jesmo li htjeli samo znanje ili nam je bilo potrebno i ljubavi? Kakvu smo to htjeli demokratiju u učionici? Koliko smo bili motivisani za rad. Koliko smo bili sposobni da uočimo da je profesor netolerant i da pravi razliku među učenicima i da li je to zbilja bilo tako? Da li smo željeli da naše profesore osim znanja zanimaju i naša ličnost? Da li smo bili sposobni da uočimo da naš profesor voli svoj posao i da mu sa puno ljubavi prilazi? Koliko puta smo morali da slušamo životne probleme naših profesora, ili koliko puta smo zaspali na času slušajući profesora koji predaje četredeset pet minuta bez prestanka koristeći monološku metodu?

Međutim, treba se i šetiti koliko puta smo ometali čas

profesoru bez ikakvog razloga? Zašto smo to radili? Da li se danas kao zreli ljudi stidimo takvog svog adolescen-tnog ponašanja?

Ovo su pitanja koja su obilježila naš učenički život, ali se ova ista pitanja i pojavit će kod naših učenika, a mi se ne trudimo da uđemo dublje u problematiku ove vrste.

Treba imati u vidu da su pred nama ljudi koji će biti utemeljivači integritetu društva, budući predsednici država, direktori, profesori, naučnici, a mi pravimo jaz koji nas udaljava od tih promotera naše budućnosti. Istovremeno, to su i učenici u kojima je utemeljen stereotip da je profesor pored vaspitača viđe i mučitelje koji svojim zahtjevima u školi, normama osuđuju nijihovu adolescen-tnu slobodu.

Na času postoji praznina između profesorskog pružanja i učeničkog sticanja znanja. Tu prazninu treba ispuniti sadržajima koji podrazumijevaju način prilaska učenicima – metode rada, profesionalna strategija, a istovremeno, taj vakuum treba da je ispunjen potrebama i željama učenika. Nije dovoljno da profesor poznaje svoj predmet. Mnogo je bitnije kako prilazi učeniku i prenosi mu znanje. Od toga kako će profesor prići učeniku i da li će takav odnos biti ispunjen neslaganjem i nezadovoljstvom ili zadovoljstvom, zavisi kakvi će biti odnosi profesora i učenika, a takav odnos će i te kako uticati na kvalitet nastave.

Mirsada Šabotić,
profesorica crnogorskog
jezika i književnosti

PRAVILA DONOSIM SA UČENICIMA ČUVAJUĆI SVOJ INTEGRITET

Već dvadeset i tri godine radim kao profesor i nikada nijesam dolazila u neke ekstreme sukobe sa đacima. Uspjevam da obezbijedim radnu sredinu koja je zanimljiva i stimulativna. Pravila najčešće donosim sa učenicima, naravno čuvajući svoj integritet. Ni je mi se desilo da ostavim učenika na popravni ispit, niti je neki moj đak ponavljao razred zbog mojeg predmeta. Taj problem rješavam na način što nezainteresovane učenike za nastavu, a i one koji se neučenički ponašaju, poređ dopunske, uključim i u dodatnu nastavu, stimulišem ih i nagradim. Posebne rezultate dobijem kada od takvih učenika zatražim prijateljstvo putem Fejsbuka, a onda im šaljem pitanja koja trebaju da nauče i kroz druženje uspijevaju da savladaju gradivo. Na ovaj način im utežujem samopouzdanje, a istovremeno se desi da oni oseću stid. Naime, dešava mi se da putem e-maila od takvih učenika dobijem i pismo u kojem mi se izvinjavaju i traže oprost zbog grešaka koje su pravili. Lijepa riječ i blaga kiša svuda prodiru.

5

Prosvjetni rad

APRIL
2015
BROJ
34

Mr Predrag Bošković, ministar prosvjete

NAJBOLJI REZULTATI POSTIŽU SE TIMSKIM RADOM I TO JE UPRAVO ONO ŠTO OČEKUJEM OD SVIH ZAPOSLENIH U PROSVJETI

- *Tri prioriteta kojima ćemo se baviti u narednom periodu: stvaranje bolje infrastrukture u predškolskim ustanovama, podizanje kvaliteta srednjeg stručnog obrazovanja i njegovo veće uvezivanje sa Zavodom za zapošljavanje Crne Gore i tržištem rada i reforma Univerziteta Crne Gore, koji treba mnogo više da slijedi potrebe crnogorskog tržišta rada*
- *Već smo ostvarili i premašili zacrtani nacionalni milenijumski razvojni cilj da do 2015. godine postignemo obuhvat dece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem od 40%*
- *Jako važno je upoznavanje potencijalnih đaka i njihovih roditelja sa obrazovnim programima, a posebno pojedinim deficitarnim zanimanjima u srednjim stručnim školama*
- *Učenici treba da steknu znanja i vještine koje će im omogućiti da postanu konkurentni na tržištu rada*
- *Obrazovanje dece sa posebnim potrebama, tačnije inkluzivno obrazovanje je jedan od prioriteta reforme obrazovanja u Crnoj Gori*
- *Univerzitet Crne Gore, u skladu sa zaključcima Vlade, već radi na analizi studijskih programa i tržišta rada kako bi u junu prijedlog Upravnog odbora Univerziteta Crne Gore o broju studenata za upis u prvu godinu studija 2015/2016. bio uskladen sa potrebama tržišta rada*
- *Sindikalna organizacija prosvjetnih radnika je jedna od najorganizovanih u zemlji*
- *Ministarstvo prosvjete u sindikalnoj organizaciji vidi partnera sa kojima će zajednički raditi na poboljšanju statusa i položaja prosvjetnih radnika*

Prethodno radno iskustvo, a posebno u obrazovanju, pomoglo mi je da sagledam situaciju u prosvjeti

„Prosvjetni rad“: G. Boškoviću, za samo desetak dana od kada ste na novoj funkciji, napravili ste nekoliko suštinskih poteza: odlučno ste odredili šta su ključni problemi crnogorske prosvjete, odali ste priznanje Sindikatu prosvjete kao jednoj od najuspješnijih sindikalnih organizacija u zemlji, jasno rekli da bez njihove pomoći ne možete praktično ništa uraditi, saglasili se da je ukupan standard prosvjetnih radnika loš, ali u isto vrijeme saopštili stav da procentualno malo povećanje plata zapravo ne znači ništa za same prosvjetare a da državu umnogome opterećuje, ostali otvoreni da se na osnovu kvalitetne sindikalne analize koja je ponuđena sagledaju nove, drugačije i šire mogućnosti za povećanje ukupnog standarda, pozvali Sindikat da pomogne Ministarstvu u poboljšanju kvaliteta rukovodećih kadrova u osnovnom i srednjem školstvu sa kojim nijeste zadovoljni, locirali problem PISA testiranja u odnosu samih profesora i ispitujuča... Da li je Vaš relativno kratak „ekspose“ na sednici sa prosvjetnim sindikalistima u biti bio krok ili nacrt Vašeg „vjeruju“ na novoj funkciji i da li Vam je i koliko prethodna ukupna radna biografija pomogla da se ovako hrabro, odmah na startu, uhvatite u koštač sa gorućim prosvjetnim problemima?

Bošković: Sagledavajući sistem obrazovanja, definisali smo tri prioriteta kojima ćemo se baviti u narednom periodu.

Prvi prioritet je stvaranje bolje infrastrukture u predškolskim ustanovama. Tako da je planirana izgradnja sedam objekata predškolskih ustanova i to: četiri u Glavnom gradu – Podgorica na Starom Aerodromu, Zagoriču, Blok VI i Tuzim i po jedan u Ulcinju, Baru i Pljevljima.

Izgradnja novih objekata predškolskih ustanova do prinjeće ostvarivanju jednog od prioritetnih ciljeva unapređenja crnogorskog obrazovnog sistema, a to je povećanje obuhvata dece uzrasta od tri do šest godina ranim i predškolskim obrazovanjem.

Dруги prioritet je usmjeren na podizanje kvaliteta srednjeg stručnog obrazovanja i njegovog većeg uvezivanja sa Zavodom za zapošljavanje Crne Gore i tržištem rada.

Treći prioritet se odnosi na reformu Univerziteta Crne Gore, koji treba mnogo više da slijedi potrebe crnogorskog tržišta rada.

Svakako da mi je prethodno radno iskustvo, a posebno

u obrazovanju pomoglo da sagledam situaciju u prosvjeti i odredimo prioritete.

Iz godine u godinu obuhvat dece, posebno starijeg predškolskog uzrasta, raste

„Prosvjetni rad“: Istakli ste tri ključna aktuelna problema u crnogorskom obrazovanju od kojih je prvi nedovoljna infrastruktura, posebno u predškolskom obrazovanju. Veoma je mali broj dece u vrtićima u odnosu na Evropu, a i ogromna je disproporcija između severa i juga zemlje. Ministarstvo sprovodi intenzivnu kampanju „Svi u vrtić“ i mnoge druge akcije. Da li će izgradnja pet vrtića za koju su već opredijeljena sredstva u ovom pogledu biti dovoljna?

Bošković: Izgradnja sedam objekata predškolskih ustanova, svakako da će doprinjeti daljem povećanju obuhvata i kvaliteta predškolskog obrazovanja. Kampañu „Svi u vrtić“ realizujemo sa partnerom UNCEFOM, u cilju podizanja svijesti roditelja o značaju pohađanja predškolskih ustanova dece uzrasta od tri do šest godina, pogotovo u opština na severu.

Činjenica je da iz godine u godinu obuhvat dece, posebno starijeg predškolskog uzrasta, raste, što i jeste naše strateško opredjeljenje. Već

smo ostvarili i premašili zacrtani nacionalni milenijumski razvojni cilj da do 2015. godine postignemo obuhvat dece predškolskim vaspitanjem i obrazovanjem od 40%.

Moraju se proizvoditi profili koji omogućavaju lakše zapošljavanje i bavljenje privatnim biznisom

„Prosvjetni rad“: Drugi veliki problem je srednje stručno obrazovanje da se nedovoljno accentuje praktični rad. Ovo pitanje je izuzetno važno s obzirom na mogućnost da se odmah poslije završetka školo-

vanja potrebni kadrovi na tržištu rada zapošle i tako se smanji jaz između ponude i tražnje. Neke srednje stručne škole iako imaju veoma dobre tehnološko-proizvodne uslove nemaju đaka i potporu šire društvene zajednice. Čini se da Ministarstvo bez pomoći mnogih drugih društvenih i ekonomskih subjekata na ovom planu samo ne može mnogo promijeniti. Slažete li se?

Bošković: Jako važno je upoznavanje potencijalnih đaka i njihovih roditelja sa obrazovnim programima, a posebno pojedinim deficitarnim zanimanjima u srednjim

stručnim školama. Pored toga bitno je voditi i kvalitetnu upisnu politiku koja će omogućiti svršenim srednjoškolcima da budu konkurentni na tržištu rada, pogotovo kod zanimanja koja su značajna za razvoj turizma. Obrazovni programi se moraju prilagođavati potrebama tržišta rada i moraju se proizvoditi profili koji omogućavaju lakše zapošljavanje i bavljenje privatnim biznisom.

Povećati stopu zaposlenosti, pogotovo mladih

„Prosvjetni rad“: I visoko obrazovanje, odnosno Univerzitet Crne Gore pogrešno je, odnosno „ukrivo“ postavljen kada je riječ, prije svega, o neadekvatnom produkovanju visokooobrazovnog kadra i na taj način pospešivanju ogromne razlike između ponude i tražnje na tržištu rada. Priznali ste i da je samo Ministarstvo, odnosno država, na određen način pomočilo ovom društveno neprihvativom položaju državnog Univerziteta. Veliki je boj samofinansirajućih studenata i oni se moraju prepustiti privatnim univerzitetima. Kako ste kazali, predstavnici Univerziteta Crne Gore (UCG) prave dobru priču sa ciljem da disproporciju na tržištu rada smanjuju na najmanju moguću mjeru. Ipak, i po red nesumnjivih rezultata na ovom planu u posljednje vrijeme, da li mislite da je na državnom Univerzitetu i njegovim brojnim fakultetima, stvorena dovoljna kritična masa i povoljna atmosfera za pozitivan ishod jednog ovakvog procesa?

Bošković: Kao što sam rekao jedan od prioriteta rada Ministarstva prosvjete odnosno se na reformu Univerziteta Crne Gore. Činjenica je da upisna politika treba da prati potrebe crnogorskog tržišta rada, što će dovesti do povećanja stope zaposlenosti, pogotovo mladih, pa se to ne može dovoditi u pitanje.

Vlada, shodno zakonskim propisima, određuje broj studenata koji će se finansirati iz budžeta

„Prosvjetni rad“: Problem višokog obrazovanja je problem crnogorskog društva u cjelini. Reklj ste da „je pred svima nama zadatak da UCG prilagodi potrebama Crne Gore i potrebama tržišta rada, a da on manje bude dio jednog izdvojenog sistema, koji će manje gledati svoj lični interes, a mnogo više gledati interes čitave Crne Gore“. Sigurno da je ovo poruka i za sve ostale subjekte i institucije u društvu, naravno prije svega u visokom obrazovanju. Dakle, insistirate da svi subjekti, konkretno sve institucije u crnogorskoj prosvjeti, osobito UCG kada je riječ o visokom obrazovanju, moraju biti u funkciji opštih i zajedničkih interesa svih crnogorskih građana, te prosperiteta i skladnog razvoja Crne Gore kao državne cjeline. Izgleda kao strateški zaokret u državnoj politici visokog obrazovanja i planiranja tržišta rada. Ko sve treba da se uključi u ovaj društveni projekt i na koji način? Kako će, kojim mjerama i programima, Ministarstvo pomoći da UCG, te privatni univerziteti i samostalni fakulteti u narednom periodu mnogo više nego do sada proizvode kada koji će moći biti relativno brzo upotrebljiv i zapošljiv?

Bošković: Univerzitet Crne Gore, u skladu sa zaključcima Vlade, već radi na analizi studijskih programa i tržišta rada kako bi u junu prijedlog Upravnog odbora Univerziteta Crne Gore o broju studenata za upis u prvu godinu studija 2015/2016. bio uskladen sa potrebama tržišta rada.

Tako da Vlada, shodno zakonskim propisima, određuje broj studenata koji će se finansirati iz budžeta Crne Gore za određeni studijski program, u skladu sa brojem propisanim u licencu javne ustanove, a na prijedlog organa upravljanja javne ustanove, u postupku davanja saglasnosti na konkurs za upis na studijske programe.

Promjeniće se odnos na tržištu rada

„Prosvjetni rad“: Ukažali ste i na činjenicu da se na crnogorskem tržištu umjesto domaćeg stručnog kadra zapošljava veliki broj ljudi sa strane, koji nisu čak ni državljeni Crne Gore. Slažete li se da ovo može imati ne samo ekonomske već i društvene posljedice po identitet i razvoj Crne Gore?

Bošković: Upravo adekvatna upisna politika i zakonska rješenja oko zapošljavanja stranaca mislim da će promjeniti odnos na tržištu rada. S obzi-

BIOGRAFIJA

Predrag Bošković je rođen 12. 03. 1972. godine u Pljevljima. Osnovnu i srednju školu završio je u Podgorici. Diplomirao je na Ekonomskom fakultetu u Podgorici 1996. godine, a magistrirao na Ekonomskom fakultetu u Beogradu 1999. godine. Završio je više specjalizacija iz oblasti ekonomskih i političkih nauka. Objavio je niz naučnih radova i publikacija i učestvovao u realizaciji značajnih razvojnih projekata Crne Gore.

Gовори engleski i italijanski jezik. Oženjen je.

Profesionalnu karijeru je započeo kao predavač na Ekonomskom fakultetu u Podgorici. Bio je poslanik u Skupštini Crne Gore, zamjenik ministra spoljnih poslova Srbije i Crne Gore, ministar ekonomije u Vladi Crne Gore i predsednik odbora direktora Rudnika u Pljevljima, kao i ministar rada i socijalnog staranja.

Od kraja 2006. godine je na čelu Ženskog rukometnog kluba Budućnost, a od 2011. godine je predsednik Upravnog odbora Rukometnog saveza CG. Sa klubom i reprezentacijama je u toku 2012. godine ostvario najveće rezultate u istoriji crnogorskog rukometa: Budućnost je osvojila trofej Lige šampiona, muška rukometna reprezentacija se plasirala na Svjetsko prvenstvo a ženska rukometna reprezentacija je osvojila srebrnu medalju na Olimpijskim igrama u Londonu, što je ujedno i prva olimpijska medalja za Crnu Goru, kao i titulu prvaka Europe. Njegova posvećenost i uspješnost u ovom sportu su prepoznati i na međunarodnom nivou. Od juna 2012. godine član je Izvršnog komiteta Evropske rukometne federacije.

rom na aktivnosti koje će se realizovati, mislim da se ne može govoriti o gubljenju crnogorskog identiteta i razvoja Crne Gore, pogotovo imajući u obzir velike investicione projekte.

Kada je u pitanju položaj prosvjetnih radnika sa Sindikatom prosvjete radićemo posebno na rješavanju stambenih pitanja

„Prosvjetni rad“: U Budvi na sednici sa prosvjetnim sindikalima odali ste priznanje Sindikatu prosvjete kao jednoj od najuspješnijih sindikalnih organizacija. Rekli ste i da tri ključna problema crnogorskog obrazovanja samo Ministarstvo ne može riješiti bez saradnje sa svima, a posebno sa Sindikatom. De vidite moguću najveću pomoć Sindikata?

Bošković: Sindikalna organizacija prosvjetnih radnika je jedna od najorganizovanih sindikalnih organizacija u Crnoj Gori. Ministarstvo prosvjete u njima vidi partnerne sa kojima će zajednički radići na poboljšanju statusa i položaja prosvjetnih radnika, ali posebno na rješavanju stambenih pitanja.

Spremni smo da sagledamo i druge mogućnosti

„Prosvjetni rad“: Svi smo svjesni da je standard zaposlenih u prosvjeti dosta loš. Spremni ste da se sa Sindikatom potraže modaliteti kojima bi pokušali povećati standard. Uvjereni ste da se zajedničkim naporima mogu ostvariti značajni iskoraci. O kojim mogućnostima je riječ?

Bošković: Kao što sam već rekao u ovo trenutku radićemo na rješavanju stambenih pitanja zaposlenih u prosvjeti, ali smo spremni da u okvirima svojih mogućnosti sagledamo i druge mogućnosti.

Pored stanova u Budvi gradiće se i stambeni objekti u: Podgorici, Danilovgradu, Herceg Novom i Kotoru

„Prosvjetni rad“: Mnogi prosvjetni radnici su podstanari. Odmah po preuzimanju nove odgovorne dužnosti, obišli ste u Budvi gradilište stambenog objekta za prosvjetne radnike. Ministarstvo i Sindikat prosvjete formirali su Stambenu zadrugu „Solidarno“ u cilju ublažavanja problema. Može li se ovaj proces ubrzati i kvalitetno ojačati?

Bošković: Ministarstvo prosvjete u saradnji sa Sindikatom prosvjete radi na rješavanju stambenih pitanja prosvjetnih radnika. Pored stanova u Budvi gradiće se i stambeni objekti u: Podgorici, Danilovgradu, Herceg Novom i Kotoru. S obzirom da se moraju poštovati sve procedure zakonom propisane prilikom izgradnje objekata nadamo se da će sve ići planiranom dinamikom.

Sindikat prosvjete i Ministarstvo prosvjete zajednički rade na realizaciji niza aktivnosti

„Prosvjetni rad“: Precizni ste bili i kada je riječ o Vašem nezadovoljstvu kvalitetom kadra koji rukovodi školama u osnovnom i srednjem obrazovanju. Složili ste se sa predsednikom Sindikata prosvjete Zvonkom Pavićevićem da samo jedno možete poboljšati takvo stanje. Čini se da prirodna potreba za podjelom odgovornosti po ovom pitanju proizlazi iz objektivne upućenosti zaposlenih u jednoj školi na redovnu međusobnu saradnju i najbolju

informaciju o kvalitetu znanja i rada nastavnika, zar ne?

Bošković: Sindikat prosvjete i Ministarstvo prosvjete zajednički rade na realizaciji niza aktivnosti koje se odnose na prosvjetne radnike. Činjenica je da se najbolji rezultati postižu timskim radom, i da je upravo to ono što očekujem od svih zaposlenih u prosvjeti, ali i kada je u pitanju odnos Sindikata i Ministarstva prosvjete.

Očekujem od svih zaposlenih u obrazovnom sistemu da daju svoj maksimum

„Prosvjetni rad“: Kvalitet znanja nije definitivno isti u svim školama. Koliko se stane u jednom broju škola može izmijeniti izborom adekvatnijih direktora od strane Ministarstva, a koliko poboljšanjem kvaliteta rada pojedinih nastavnika?

Bošković: Očekujem od svih zaposlenih u obrazovnom sistemu da daju svoj maksimum, da se profesionalno i odgovorno odnose prema svom poslu i da primjenjuju programe koji su jednaki za sve škole, bez obzira da li su iz južne, centralne ili severne regije, i da se stalno usavršavaju. Učenici treba da steknu znanja i vještine, tokom obrazovanja, koje će im omogućiti da postanu konkurenčni na tržistu rada i lakše dođu do zaposlenja.

Od svakog prosvjetnog radnika očekujem da da svoj maksimum, a od direktora da organizuje posao u školi na najbolji način.

Trenutno je u redovno obrazovanje uključen veliki broj dece sa posebnim obrazovnim potrebama

„Prosvjetni rad“: I dok ste bili na čelu Ministarstva rada i socijalnog staranja u okviru, prije svega, djelatnosti Dnevnih centara, aktivno ste i uspešno radiли na poboljšanju uslova za društvenu integraciju dece i mlađih sa posebnim obrazovnim potrebama. Koliko će Vam to pomoći u sadašnjim i budućim aktivnostima Ministarstva prosvjete na sistemskom uključivanju dece sa posebnim obrazovnim potrebama u redovan obrazovni proces?

Bošković: Obrazovanje dece sa posebnim potrebama, tačnije inkluzivno obrazovanje je jedan od prioriteta reforme obrazovanja u Crnoj Gori. Tako da je prva Strategija inkluzivnog obrazovanja donijeta 2008. godine. Da smo postigli uspjeh u ovoj oblasti potvrđuje i činjenica da je trenutno u redovno obrazovanje uključen veliki broj dece sa posebnim obrazovnim potrebama, tačnije njih 2.675. Svakako da će Ministarstvo prosvjete nastaviti sa realizacijom aktivnosti koje su sazvane Strategijom inkluzivnog obrazovanja 2014–2018.

Čovjek koji sebi postavi ciljeve i prioritete teži da ih ostvari

„Prosvjetni rad“: G. ministre, izabrali ste pri kraju mandata aktuelne Vlade. S obzirom na tu ograničavajuću činjenicu, koliko se realno može uraditi u vrlo kratkom periodu i sa čime biste Vi bili zadovoljni?

Bošković: Čovjek koji sebi postavi ciljeve i prioritete teži da ih ostvari. Ja sam jedan od tih ljudi, tako da će raditi na realizaciji prioriteta o kojima sam već govorio.

Razgovarao:
Goran Sekulović

Fakultet za crnogorski jezik i književnost na Cetinju poklonio svoja izdanja Crnogorskom kulturnom centru u Lovćencu

OBOGAĆEN KNJIŽNI FOND NA CRNOGORSKOM JEZIKU

Knjižni fond na crnogorskom jeziku i pismu biblioteke Crnogorskog kulturnog centra u Lovćencu obogaćen je kompletanim izdanjima Instituta za crnogorski jezik i književnost.

„Komplet knjiga koji sadrži publikovana izdanja iz svih Institutovih biblioteka poklon je Fakulteta za crnogorski jezik i književnost sa Cetinja i dekana ove visokoobrazovne ustanove doc. dr Adnana Ćirgića“, navodi se u

saopštenju Udruženja Crnogoraca Srbije „Krstić“.

Lovćenac je mjesto u Vojvodini poznato kao centar crnogorske dijaspora u Srbiji. Tamo se nalazi jedini Crnogorski kulturni centar u ovoj zemlji, a opština Mali Idoš, kojoj pripada Lovćenac, jedina je opština van granica Crne Gore u kojoj je crnogorski jezik u službenoj upotrebi.

N. N.

VRIJEDNA DONACIJA: Neke od poklonjenih knjiga

Kontinuirano obrazovanje u funkciji razvoja

STICANJE, RAZVIJANJE I UNAPREĐIVANJE ZNANJA, VJEŠTINA I KOMPETENCIJA

– Pojam kontinuirano obrazovanje ima dva osnovna značenja: u jednom se apostrofira teorijski aspekt (skup orijentacija, principa i ciljeva obrazovanja); dok se u drugom značenju konkretizuju obrazovne aktivnosti koje se organizuju na planu obrazovanja čovjeka tokom čitavog života

– Kontinuirano obrazovanje pruža mogućnost za lični i profesionalni razvoj pojedinca, ostvarivanje prava na rad i obavljanje određene profesionalne djelatnosti, unapređivanje ekonomske produktivnosti i razvoju društva u cjelini

Prof. dr Slavka Gvozdenović

Porast značaja konceptcije doživotnog obrazovanja korespondираје sa ubrzanim naučno-tehnološkim i društvenim promjenama u savremenom svijetu. Kontinuirano obrazovanje/ucenje sve više postaje način života savremenog čovjeka, bilo da je riječ o ličnom razvoju ili o prilagođavanju promjenama u profesionalnoj djelatnosti i novim okolnostima u svijetu koji se mijenja. Pod kontinuiranim obrazovanjem podrazumijevaju se aktivnosti učenja tokom života sa ciljem sticanja, razvijanja i unapređivanja znanja, vještina i kompetencija. Pojam kontinuirano obrazovanje ima dva osnovna značenja: u jednom se apostrofira teorijski aspekt (skup orijentacija, principa i ciljeva obrazovanja); dok se u drugom značenju konkretizuju obrazovne aktivnosti koje se organizuju na planu obrazovanja čovjeka tokom čitavog života.

Obrazovni kontinuitet se, prema Deloru, temelji na osnovnim tipovima učenja ili studovima obrazovanja, a to su: učenje za znanje, učenje za rad, učenje za zajednički život i učenje za postojanje. Navedeni tipovi učenja mogu se ostvarivati u procesu formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja/ucenja i kroz sva obrazovna područja tokom cijelog života. Delor ističe da je osnovni cilj razvoja svestrano bogaćenje čovjekove ličnosti od rođenja do kraja života, proces koji otpočinje upoznavanjem samog sebe a potom svijeta koji nas okružuje. Obrazovanje se „može posmatrati kao jedno unutrašnje putovanje čije faze odgovaraju stalnom procesu razvoja ličnosti. Obrazovanje, kao sredstvo zaokruživanja uspešnog radnog života je na taj način jedan vrlo individualizovan proces ali istovremeno i proces formiranja međusobne društvene sprege.“ (Ž. Delor: *Obrazovanje skrivena riznica*, Beograd: UNESCO, 1996, str. 86) Kontinuirano obrazovanje, u najkraćem, pruža mogućnost za lični i profesionalni razvoj pojedinca, ostvarivanje prava na rad i obavljanje određene profesionalne djelatnosti, unapređivanje ekonomske produktivnosti i razvoj društva u cjelini.

Za razliku od teoretičara koji doživotno obrazovanje najčešće posmatraju sa stanovišta naučne i tehničke revolucije, tehnološkog razvoja i njihove ekonomske koristi, a manje sa stanovišta čovjeka i obogaćivanja njegovog unutrašnjeg života, Dušan Savićević, na primjer, koncepciju doživotnog obrazovanja posmatra kao sastavni dio *humanitarnog*

STALNO USAVRŠAVANJE I NEIZVJESNOST ISHODA

„Obrazovanost je sretnima nakit, a nesretnima utocište.“

Demokrit (fr. 180)

Odgovorno angažovanje na sopstvenoj obrazovanosti i profesionalnom razvoju, na planu brzeg zaposlenja i ostvarivanja različitih uloga u društvu trebalo bi da bude *spiritus agens* za svakog čovjeka. Iskustvo pokazuje da se bez dodatnih napora i visokih zahtjeva prema sebi ne mogu očekivati plodni rezultati u bilo kojoj oblasti obrazovanja i djelovanja, iako njihovi krajnji ishodi u uglovnom zavise od mnoštva interakcija na nivou lične i društvene egzistencije pojedinaca.

Isprepletanost brojnih mogućnosti i ograničenja koji usmjeravaju individualne izbore i aktivnosti na planu kontinuiranog obrazovanja ispostavlja ključno pitanje: koliko razgovor o doživotnom obrazovanju korespondira sa aktuelnom politikom obrazovanja i kontinuiranom prilagođavanju znanja i vještina potrebama tržišta rada, s jedne strane, a u kojoj mjeri angažovanje na sticanju diploma i ključnih kompetencija za učenje tokom cijelog života doprinosi obogaćivanju ljudske ličnosti i obezbjeđivanju egzistencijalne sigurnosti onih koji se obrazuju, s druge strane? Da li kontinuirano usavršavanje implicira napredovanje u izvjesnosti da će se rezultati uloženih napora pojedinaca upotrijebiti na radnom mjestu ili latentno pothranjuju neizvjesnost ishoda u pogledu primjene stečenih kvalifikacija? Iako što ishodi mogu rezultirati ohrabrujućim primjerima, ima i onih koji svjedoče o drugoj krajnosti. „Postoji posve tragikomičan slučaj čovjeka koji je voljan učiti, koji skuplja kvalifikaciju za kvalifikacijom, ali ipak nikad ne dolazi u priliku da te kvalifikacije na nekom radnom mjestu doista upotrijebi.“ (K. P. Lisman: *Teorija neobrazovanosti, zablude društva znanja*, Zagreb: Naklada Jesenski i Turk, 2008, str. 30) Zloupotrebe znanja i obrazovanja često prevazilaze potencijale onih koji rade na sopstvenoj obrazovanosti da sagledaju i predvide ishode sopstvenih izbora i odluka. Uspjeh i vrijednost pojedinaca sve više se mjeri posjedovanjem stvari i materijalnih dobara, a sve manje bogatstvom duhovnog života, stečenim kvalifikacijama i profesionalnim kompetencijama.

Interesi društva i/ili interesi pojedinca

Stalnost promjena i razvoja u društvu i obrazovanju svjedoči o trajnoj usmjerenoći vaspitno-obrazovnih ciljeva na ličnost i zajednicu, na osposobljavanje ličnosti za život u zajednici, bilo da je riječ o preferirajućem interesu društva ili interesa pojedinca, odnosno o afirmisanju humanističke dimenzije ili funkcionalnih efekata vaspitanja. Iskustvo interakcije u socijalnom kontekstu i rezultati brojnih istraživanja pokazuju da glorifikovanje pozitivnih efekata savremenog naučno-tehnološkog razvoja i „društvene korisnosti“ koje obrazovanje sobom donosi rezultira potiskivanjem značaja humanističkog obrazovanja, kao i odsustvom brijeza za skladnim razvojem svih ljudskih sposobnosti.

Za razliku od teoretičara koji doživotno obrazovanje najčešće posmatraju sa stanovišta naučne i tehničke revolucije, tehnološkog razvoja i njihove ekonomske koristi, a manje sa stanovišta čovjeka i obogaćivanja njegovog unutrašnjeg života, Dušan Savićević, na primjer, koncepciju doživotnog obrazovanja posmatra

osnovi anticipiranje perspektive čovjeka, društva i obrazovanja. Neujednačenost kriterijuma u procjenjivanju društvenog i individualnog razvoja rezultira nesaglasnošću teorijskih argumentacija različitih autora. Dok jedni preferiraju kontinuirano napredovanje u svim segmentima ljudskog života i djelovanja, drugi autori iznose rezerve prema društvenom napretku, ukazujući na složenost i protivrječnosti društvenih fenomena i procesa, porast izazova, rizika i sve veću nesigurnost čovjeka savremenog društva.

Nesporno je da preispitivanje postojećeg stanja u društvu i obrazovanju i osmišljavanje daljih pravaca razvoja mogućnosti zaposlenja, odnosno primjene stečenog znanja na radnom mjestu, a samim tim i obezbjeđivanje materijalne sigurnosti i ekonomske nezavisnosti onih koji se obrazuju.

Obrazovanje i razvoj

Budući da je kritičko mišljanje i preispitivanje različitih aspekata teorije i prakse obrazovanja načelno nedovršivo, ono svaki put iznova obavezuje na sagledavanje položaja i uloge pojedinca u aktuelnom poretku stvari i na toj

Predstavnici Crne Gore na konferenciji organizovanoj u okviru KEPASS projekta u Rovinju

PREDSTAVLJENA ISKUSTVA UČESNIKA U PROGRAMU RAZMJENE

Na konferenciji su predstavljene inovacije u obrazovanju koje se odnose na razvoj ličnih vještina i vrijednosti. Razgovarano i o tome koliko učenje u dva različita školska sistema utiče na razvoj ličnih vrijednosti i znanja kako učenika koji učestvuju u programu razmjene tako i njihovih profesora u školama domaćinima ili njihovim matičnim školama u koje se vraćaju poslije tri mjeseca

UČEŠĆE NA OVAKVIM RAZMJENAMA UTIČE NA LIČNI RAZVOJ I SAZRIJEVANJE: Sa skupa

Predstavnici Crne Gore (Nevena Čabrić, Predrag Vujičić, Marko Draša i Bojana Laković i tumačica iz Gimnazije "Slobodan Škerović" Ana Bojović) učestvovali su na konferenciji organizovanoj u okviru KEPASS projekta u Rovinju.

Na skupu su predstavljena iskustva učenika, učesnika programa razmjene KEPASS koji su boravili u Istri, kao i učenika iz istarskih škola koji su boravili u školama u Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini i Italiji. Akteri konferencije imali su mogućnost da u direktnom razgovoru sa učenicima dobiju povratne informacije o čitavom tromješecnom iskustvu razmjene, nivou zadovoljstva, naučenom itd. Vrlo su interesantna bila svjedočenja uče-

nika o prevazilaženju kulturnih predrasuda koje su imali prije dolaska u škole domaćine.

Na konferenciji su predstavljene i inovacije u obrazovanju koje se odnose na razvoj ličnih vještina i vrijednosti. Dat je naglasak koliko učešće na ovakvim razmjennama utiče na lični razvoj i sazrijevanje kao i prepoznavanje sopstvenih vrijednosti kako kod učenika koji učestvuju u razmjennama tako i kod nastavnika koji rade sa njima. Takođe je govoren o važnoj ulozi tutora u procesu razmjene i sticanja novih znanja u novoj sredini.

Kako su u KEPASS programu učestvovali škole iz šest zemalja sa različitim školskim sistemima bilo je

vrlo interesantno razgovarati o tome koliko učenje u dva različita školska sistema utiče na razvoj ličnih vrijednosti i znanja kako učenika koji učestvuju u programu razmjene tako i njihovih profesora u školama domaćinima ili njihovim matičnim školama u koje se vraćaju poslije tri mjeseca.

Učesnici konferencije su u grupnom radu analizirali čitav proces razmjene, tj. programa mobilnosti dijeleći lična iskustva. Opšti zaključak je da su svi partneri na projektu, direktori škola, nastavnici, tutori i učenici veoma zadovoljni programom KEPASS i svi su na osnovu svojih iskustava dali sugestije šta bi se u narednoj razmjeni moglo uraditi drugačije i unaprijediti.

Kako je nakon programa razmjene, unutar projekta angažovan eksterni evaluator koji je radio na evaluaciji programa, vođeći partner je predstavio i rezultate evaluacije koji su takođe vrlo dobiti i pokazuju spremnost i želju svih partnera da se sa programom KEPASS nastavi i u budućnosti.

Održan je i sastanak upravnog odobora projekta na kome je dogovorena završna konferencija koja će se održati u Ankoni. U njenom radu, po red partnera na projektu, učestvovači predstavnici nadležnih ministarstava kako bi bili upoznati sa rezultatima projekta i dali političku podršku nastavku saradnje.

Lj. V.

Zavod za školstvo priredio publikaciju *Neki aspekti savremenog kurikuluma*

PROMOVISANJE OBEZBJEĐIVANJA KVALITETA, PREDUZETNIŠTVA I ODRŽIVOOG RAZVOJA

S ciljem da predstavi pojedine savremene tokove, rješenja i iskustva u nastavnoj praksi, Zavod za školstvo je priredio publikaciju *Neki aspekti savremenog kurikuluma*. U njoj su objedinjeni tekstovi: Priprema jezičkih testova u skladu sa zajedničkim evropskim nivoima znanja: promovisanje obezbjedivanja kvaliteta i mobilnosti, Preduzetnička škola i Obrazovanje za održivi razvoj.

Tekst Priprema jezičkih testova u skladu sa zajedničkim evropskim nivoima znanja promoviše obezbjedivanja kvaliteta i mobilnosti (RELANG), predstavlja osnovne principe pravičnog testiranja, opis-

uje proces izrade testa i upućuje na resurse koji nastavnicima mogu pomoći u pripremi jezičkih testova u skladu sa nivoima znanja definisanim u Zajedničkom evropskom referentnom okviru za žive jezike (CEFR). U Crnoj Gori je u okviru RELANG inicijative, koju su pokrenuli Savjet Evrope i Evropska komisija, organizovan seminar na temu Izrada testova u nastavi stranih jezika u skladu sa Zajedničkim evropskim okvirom za žive jezike, u organizaciji Zavoda za školstvo.

Tekstom Preduzetnička škola ukazuje se na značaj, kao i na karakteristike i kompleksnost elemenata preduzetničkog uče-

nja u dostizanju društva znanja, konkurentnosti i inovativnosti što su i prioritetski ciljevi razvoja Crne Gore. Uspješno sprovođenje preduzetničkog učenja i načina razmišljanja u školama podrazumejava multisektorski pristup i blisku saradnju relevantnih partnera na nacionalnom i lokalnom nivou, podršku i sinergiju između ključnih aktera uključenih u obrazovne i procese osposobljavanja. Da bi se promovisalo preduzetništvo, preduzetničko učenje i preduzetnička pismenost kao polazište ka preduzetničkom društvu, škole treba da se transformišu u otvoreno okruženje za učenje kako bi po-

većale preduzetničke kapacitete učenika.

Sistemsko uvođenje održivog razvoja u školski sistem, jedan je od zadataka našeg stalnog streljanja ka unapređivanju društva kroz savremenu obrazovnu praksu. Usklađivanje predškolskog, osnovnog i srednješkolskog obrazovanja i vaspitanja s ciljevima održivog razvoja predstavlja veliku prednost, ali i izazov u stvaranju ekološki čvrstog, socijalno pravednog i ekonomski prosperitetnog društva. Bez svijesti o značaju održivog razvoja, nema istinskog napretka društva.

Lj. V.

Stručno osposobljavanje pripravnika – vaspitača u JPU „Dragan Kovačević“ u Nikšiću

TEMELJAN PRISTUP SVIM ASPEKTIMA MENTORSKOG PROCESA

Nastavnike pripravnike postepeno uvode u svakodnevne aktivnosti sa decom. Svakog mjeseca organizuju aktive pripravnika na kojima ih upoznaju sa vrlo značajnim temama kao što su: vođenje dnevne dokumentacije, izvođenje vaspitno-obrazovnog rada po područjima aktivnosti, tj. po centrima interesovanja, profesionalni razvoj nastavnika, vođenje profesionalnog portfolia, pisanje stručnog rada

UTISCI PROŠLOGODIŠNJIH VASPITAČA PRIPRAVNIKA:

SVETLANA CVIJETIĆ:
**Prijatno sam iznenađena velikom
ozbiljnošću i profesionalizmom**

Učešće u Projektu stručnog osposobljavanja za menje bio je izazov u smislu praktične primjene znanja stičenog na fakultetu i njegovog unapređivanja. Prijatno sam iznenađena velikom ozbiljnošću i profesionalizmom kojim JPU „Dragan Kovačević“ pristupa ovom projektu.

Istakla bih i našeg koordinatora Nadu Šćepanović, koja je svojim znanjem, energijom i strpljenjem, pomogla da razvijamo i primjenjujemo našu kreativnost, koja je neizostavan segment pedagoškog rada.

GORDANA POSUKA:
Stekla sam veliko praktično iskustvo

Kroz program stručnog osposobljavanja stekla sam veliko iskustvo u praksi vezano za moju struku. Kroz svakodnevne situacije uspjela sam da primjenjujem neka dosadašnja znanja, ali u velikom dijelu stekla sam nova, praktična. Vjerujem da će svima nama ovih devet mjeseci i te kako koristiti u budućem radu.

JOVANA PAPIĆ:
Shvatila sam da je ovaj posao i težak i lak

Ovo je sjajno praktično iskustvo. Shvatila sam da je ovaj posao i težak i lak, a to će razumjeti samo vaspitači. Odnijeti iz vrtića nešto što će nositi cijeli život sa sobom – iskustvo vrijedno je poštovanja.

Znanje sa fakulteta sam kroz praksu učvrstila i prenijela, obnovila i nadogradila, osamostalila se i oslobođila, tako da bih u radu mogla pružiti sve ono sto se od mene očekuje.

Vanjski, profesionalni razvoj nastavnika, vođenje profesionalnog portfolia, pisanje stručnog rada itd. Stručni saradnici su ih detaljno upoznali sa specifičnostima njihovog posla i inkluzivnim programom.

Jedna od radionica „Upoznaј, pozdravi, podijeli“ imala je za cilj razmjenu iskustva i podsticanje saradnje, a zadatak pripravnika bio je da naprave didaktički materijal koji bi voljeli da podijele sa drugima, a zatim je organizovana i izložba njihovih radova.

Pripravnici mjesечно mijenjaju uzraste grupe tako da su prošli obuku u svim grupama – od jaslenog do pripremnog predškolskog programa. Takođe, bili su uključeni u program „Majske sportske igre 2014“ koji je upriličen povodom obilježavanja Dana ustanove a izvodili su i samostalne lutkarske predstave u svojim vaspitnim jedinicama. Koordinatorka za stručno osposobljavanje je uradila observaciju svih samostalnih aktivnosti nastavnika pripravnika u saradnji sa njihovim mentorima čime su dobili stručnu podršku i sugestije za dalji rad.

U ovoj ustanovi smatraju da je ključ uspješnog mentor-skog odnosa u dobro osmišljenom planu koji je po mišljenju svih vaspitača pomogao da se svi osećaju ravnopravnim i potdržanim. Obje strane, i mentor i mentorisani, stekli su novu znanja i iskustva, unaprjeđili postojeće i razvili neke nove vještine. Rezultat ovakvog mentor-skog procesa su nove generacije dobrih i posvećenih mentora i vaspitača koji vole i znaju svoj posao.

**Mr Nada Šćepanović,
koordinatorka
stručnog osposobljavanja**

Šećanje crnogorskog prosvjetnog radnika u dijaspori o jugoslovenskoj dopunskoj školi u Hamburgu

OSTRVCA DOMOVINE U TUĐINI

Ni na vremenskoj distanci uspomene na blijede. Ostaju trajna šećanja na jedno vrijeme, na naše ljudi i njihovu decu u tuđini, kojima, i dan danas, kao posebna država, koliko god se može treba pomoći da se prosuti po svijetu ne izgube, ne otuđe, ne zaborave svoje i svoj kraj, svoju domovinu Crnu Goru

Piše: **Veljko Ikonović**,
bivši koordinator Jugoslovenske dopunske škole – Hamburg

U daljila se, možda malo više od kalendarске računice, ona 1980. godina preokreta u službi, onaj prvi dio – priprema za tu novu službu, pa onaj drugi dio – odlazak u bijeli svijet – sever Savezne Republike Njemačke – Hamburg. Našim ljudima i njihovoj deci na usluzi, sebi novi tovar na leđima pun neizvjesnosti, briga, uključujući brigu za vlastitu bezbjednost. A ona nije bila bezazlena jer se osećalo prisustvo raznih ekstremnih grupa iz različitih djelova one naše, nikad zaboravljene domovine SFR Jugoslavije. U njeno ime smo tamo da našim najmlađim u tuđini podarimo osnovna znanja o svojoj Domovini, njenim značajnim ljudima, njenom bogatstvu, ljepoti njenoj, najznačajnijim istorijskim događajima, manifestacijama.

Djelatnost prosvjetnih radnika u dijaspori, bez obzira na vrijeme, izuzetno je značajna. Iznad svega deca naših radnika u inostranstvu u školama organizovanim za njih sticanjem osnovnih znanja o svojoj domovini razvijaju ljubav prema njoj koja je najbolji lijek protiv otuđenja. A u tuđini, na svakom koraku, u svakom danu, naša deca izložena su otuđenju. U vrtiću, koji je više socijalnog nego obrazovnog ka-

raktera, u školi, na ulici, prodavni. Često i u roditeljskom domu jer se ne govori maternjim jezikom. Svuda na svakom koraku tuđina. Tuđi jezik. Tuđina maše svojim barjakom kojeg mlađi sve više preuzimaju i postepeno se u potpunosti adaptiraju i asimiliraju sa sredinom u kojoj žive.

Maternji jezik, istorija i geografija

Sve voga toga manje bude, tu je Jugoslovenska dopunska škola čiji prosvjetni radnici predano rade na okupljanju dece, organizovanju nastave, posebno na onim punktovima da je najveća koncentracija naših radnika. Samo u Hamburgu – jednom od najvećih gradova u Njemačkoj, de je živjelo, prema oficijelnim podacima iz 1980. godine preko 30.000 građana Jugoslavije, nastava za decu naših radnika bila je organizovana na 17 punktova. Nastavu je izvodilo 17 prosvjetnih radnika iz Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Mađarske, Kosova, Vojvodine. Novi sastav prosvjetnih radnika iz školske 1980/1981. godine posebno je, po prvi put preman za rad u inostranstvu. Njemački kulturni centar iz Beograda, kurs njemačkog jezika, svakog dana sedam časova intenzivnog učenja. Prosvjetni radnici su na seminaru upoznati sa načinima rada u našim školama u inostranstvu, problemima, raznim i različitim izazovima.

Osnovni zadatak je obuhvatiti što više naše dece dopunskim obrazovanjem iz maternjeg jezika, istorije i osnovnih elemenata geografije. Ekipa prosvjetnih radnika u Hamburgu ovaj zadatak je ozbiljno shvatila. Već u drugoj školskoj godini rada 1981/1982. od 17 punktova u njih 15 bile su formirane učeničke celine samo od učenika 1 razreda. Svaka cijelina jedno ostrvce – ostrve domovine u tuđini. Trend

Ni na vremenskoj distanci uspomene na blijede. Ostaju trajna šećanja na jedno vrijeme, na naše ljudi i njihovu decu u tuđini, kojima i dan danas, kao posebna država, koliko god se može treba pomoći da se prosuti po svijetu ne izgube, ne otuđe, ne zaborave svoje i svoj kraj, svoju Domovinu Crnu Goru.

Dom učenika i studenata „Spasić-Mašera“ u Kotoru

DOBRI USLOVI ZA ŽIVOT I RAD

Kako kaže direktor Branko Ivardić, puno je urađeno na adaptaciji i uređenju objekta. Pored ostalog, rekonstrisana je i opremljena kuhinja, zamjenjeni stolarija i namještaju starom dijelu Doma, nabavljeni računari, uveden sistem HACCP za bezbjednost ishrane

Legenda: U LJETNUOJ SEZONI RADE KAO OMLADINSKI HOSTEL:
Dom učenika i studenata u Kotoru

Davne 1928. godine u Kotoru je formiran internat kao Dom pomorsko-trgovačke akademije i tada je u njemu bilo smješteno prešće- no četrdeset učenika. Precizni navodi ukazuju da je prvi Internat PA-e iz Kotora osnovan u Prčnju, u prostorijama Društva ženskih ljevara iz Beo-

grada, u kojem su učenici imali smještaj i ishranu po cijeni od 650 dinara, računajući tu i lijekove, pranje rublja i prevoz, dok su siromašni i vrijedniji učenici imali poseban popust.

Kroz nepun vijek postojanja, Dom je otvaran, zatvaran, vaskrsavao je poput fenksa, da bi 1. sep-

tembra 1946. godine bio otvoren u zgradbi Srednje pomorske škole u starom dijelu Kotora. Od tada je preseljavan na više lokacija sve do izgradnje sadašnjeg objekta u Dobroti i 1974. godine, kada je dobio ime Dom učenika i studenata „Spasić-Mašera“. Od otvaranja, ova zgrada je često dograđivana, adaptirana i renovirana.

Na adaptaciji i uređenju objekta puno je urađeno od 2001. godine. Kako kaže direktor Branko Ivardić, Dom je tada bio prilično zapušten, posebno zbog toga što je tokom ljetne sezone davan u zakup. Instalacije i oprema su bili zastarjeli.

„Zahvaljujući najviše sopstvenim snagama i prihodima, uz veliko zalaganje zaposlenih, uspjeli smo ga održimo u funkciji, kao i nivo usluga koje pružamo. Neke radovi su urađeni u okviru projekta Energetska efikasnost.

U cilju boljih uslova, rekonstruisali su kotlarnicu, kao i kuhinju za koju je nabavljena nova oprema: plinski kiper šport za pečenje i ro-

štilj uz izgrađenu plinsku instalaciju sa rezervoarom za plin, mašina za suđe, rashladni uređaji, mesoreznicu, rashladnu komoru. Napravljeni su i opremljeni enterijer aperitiv bar, recepcije i Studentski klub, uređena mala sala i nabavljen pianino, a ugrađen je i video nadzor sa elektronskim čitačima kartica za menzu i ulaz u dom, kao i rezervoar za vodu sa hidroforom za situacije kada nestane voda. Ugrađena je eloksirana bravarija na hodnicima u smještajnom dijelu Doma i zamjenjeni svi prozori (kroz Program energetske efikasnosti). Takođe je promijenjen namještaj u starom dijelu Doma u svim sobama, napravljena i sređena teretana za korisnike Doma, asfaltiran put ispred i oko zgrade, urađen potporni zid ispred objekta i proširen prostor za parkiranje, kompjuterizovana recepcija, računovodstvo i kancelarija direktora i nabavljeni računari za potrebe studenata i učenika. Sreden je vešer uz pomoć nevladine organizacije i povećan kapacitet za 100%, nabavljeno vozilo „Zastava 101“ i „Mercedes Vito“ sa sedam še-

dišta za potrebe Doma, svake godine se kreći cito Dom, a opremljena je i uređena majstorska radionica.

Direktor Ivardić ističe da su uz pomoć Ministarstva prosvjeti sanirali pod kuhinje, rekonstruisali glavnu tablu za napajanje strujom, izmjenili instalacije i ugradili novu keramiku, pretvorili 20 soba u trokrevetne apartmane, rekonstruisali zajedničku kupatila u desnom bloku kompleta i dijelom u lijevom, kao i u suterenu, uveli sistem HACCP za bezbjednost ishrane sa dobijenim atestom od ovlašćene organizacije koji obnavljaju svake godine.

Od Ministarstva turizma dobili su, nakon provedene tehničke kontrole, rješenje i registraciju da u ljetnoj sezoni rade kao omladinski hostel.

Koristeći turističku sezonu formirali su neki vid sopstvenog biznisa zahvaljujući kojem uspijevaju da u najvećem dijelu finansiraju prethodno navedene aktivnosti i poboljšaju život i rad u Domu, kako za studente i učenike tako i za zaposlene u Domu.

Bl. Koprić

Ministarstvo kulture Crne Gore raspisalo konkurs za dodjelu Trinaestojulske nagrade za 2015. godinu

PRIZNANJE ZA OSTVARENJA OD IZUZETNOG NACIONALNOG ZNAČAJA

Predlozi za dodjelu nagrade mogu se podnijeti Ministarstvu kulture do 20. maja, neposredno ili preporučenom pošiljkom, na adresu: Ministarstvo kulture, Ulica Njegoševa, Cetinje

Ministarstvo kulture Crne Gore raspisalo je konkurs za dodjelu najznačajnijeg državnog priznanja – Trinaestojulske nagrade. Kako se navodi u saopštenju, žiri za dodjelu Trinaestojulske nagrade, u skladu sa Zakonom o državnim nagradama, može u tekućoj godini dodjeliti tri Trinaestojulske nagrade kao godišnje nagrade.

Predlozi za dodjelu Trinaestojulske nagrade za 2015. godinu mogu se podnijeti Ministarstvu kulture do 20. maja, neposredno ili preporučenom pošiljkom, na adresu: Ministarstvo kulture, Ulica Njegoševa, Cetinje.

„Nagrada se dodjeljuje građaninu, ili državljaninu Crne Gore, grupi lica, ili pravnom licu koje ima sedište na teritoriji Crne Gore, za djela, ili ostvarenja u svim oblastima rada i stvaralaštva u prethodne dvije godine, koja su od izuzetnog značaja za Crnu Goru. Pravo da podnesu predlog za dodjelu nagrade imaju državni organi, organ državne uprave, organ lokalne samouprave, organ lokalne uprave, ustanova, privredno društvo, nevladina organizacija, drugo pravno lice, grupa lica, pojedinac itd“, ističe se u saopštenju Ministarstva.

N. N.

Povodom Međunarodnog dana dečije knjige predstavnici Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva posetili resursne centre „Podgorica“ i „1. jun“

U svojim knjižarama Zavod za udžbenike i nastavna sredstva omogućio je popust od 20 odsto na 12 naslova namijenjenih deci

Zadovoljni saradjnjom sa Zavodom

Povodom Međunarodnog dana dečije knjige, predstavnici Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva – Podgorica, Dragan Batričević, Aleksandra Hajduković i Marija Dragović posetili su Resursni centar za decu i mlade „Podgorica“. Pored zajedničkog rada na čitanju u DAISY formatu (Digitalno dostupan informacijski sistem), Resursni centar u nastavi koristi i udžbenike na Brajevom pismu, čime je znatno olakšano obrazovanje slabovidih učenika i učenika bez ostatka vida.

Predstavnici Zavoda prisutvovali su i svečanosti ko-

ja je povodom Međunarodnog dana osoba sa autizmom i Međunarodnog dana dečije knjige upriličena u Resursnom centru „1. jun“ u Podgorici. Učenicima ova centra poklonjene su knjige – multimedijalna zbirka pjesama za dečju „Doći će iz šume čak“, autorce Jelene Martinović-Bogojević. Mr Zoran Bošković, direktor ove ustanove, izrazio je zadovoljstvo saradjnjom sa Zavodom.

Osim toga, povodom Svjetskog dana dečije knjige, u svojim knjižarama Zavod za udžbenike i nastavna sredstva omogućio je popust od 20 od-

sto na 12 naslova namijenjenih deci. Bila su snijena sljedeća izdanja: „Izbor iz savremene crnogorske poezije za djecu“, „Narodna književnost za djecu“, „Sunčev pjevač“ – Jovan J. Zmaj, Branko Ćopić, Miomir S. Sekulić i Dobroslav Mrdak, „Pjesme, izbor“ – Duško Radović, „Bajke za pamćenje“ – Grozdana Olujić, „Svečujuća školjka“ – Dušan Đurišić, „Balšine pjesme“ – Branko Banjević, „Ana i sedam robota“ – Slobodan Vukanović, „Tajna plavog kristala“ – Dragana Kršenović-Brković, „Doći će iz šume čak“ – Jelena Martinović-Bogojević. Š. B.

9

Prosvjetni rad

**APRIL
2015**

**BROJ
34**

Naš gost: Vanja Madžgalj, direktorka Britanskog savjeta u Crnoj Gori

TU SMO DA STVORIMO MOSTOVE IZMEĐU INSTITUCIJA I LJUDI

Smatramo da je nastavnik ključna karika u procesu obrazovanja i zato veliki dio rada posvećujemo njihovom profesionalnom razvoju

Radili smo na više frontova pokušavajući da uvežemo nekoliko važnih komponenti koje jedino zajedno mogu dati trajna rješenja stručnom obrazovanju

Svake godine oko 600 učenika osnovnih škola učestvuje u našim takmičenjima a 15 najboljih finalista dalje provjeravamo kroz tzv. Challenge (Izazov) kada im postavljamo kompleksne zadatke koje višestruko razvijaju njihova znanja i njihovu ličnost

Naše aktivnosti u kulturi najčešće su usmjerene na izgradnju vještina u oblasti upravljanja kulturnim nasljeđem i povezivanjem institucija dvije zemlje

Britanski savjet u Crnoj Gori postoji već 21 godinu. Od tada je nezaobilazan organizator brojnih aktivnosti kojima se unapređuju obrazovanje, kultura i ukupni razvoj društva. Tim povodom razgovarali smo sa Vanjom Madžgalj, direktoricom Britanskog savjeta u Crnoj Gori.

„Prosvjetni rad“: Britanski savjet u Crnoj Gori osnovan je 1994. godine. U središtu njegovog radaje obrazovanje. Koje su u tom početnom periodu bile najvažnije aktivnosti, ali i rezultati?

Madžgalj: Britanski savjet je originalno osnovan kao mala biblioteka, takožvani informativni centar, koji je nudio građanima informacije putem knjiga, stručne literature, časopisa, video i audio materijala edukativnog ali i zabavnog karaktera. Takođe smo pružali savjetovanje u vezi sa upisom u britanske škole, univerzitete i na kurseve engleskog jezika. Paralelno sa bibliotečkom aktivnošću, započeli smo rad na modernizaciji nastave engleskog jezika, koji je i danas naša centralna aktivnost, ali i rad na drugim poljima kao što su mediji i javna uprava. Britanski sistem javne uprave, vladavine prava i obrazovanja ima stotinama godina dugu tradiciju i naš je cilj da dio tog iskustva prenesemo u Crnu Goru. Naša biblioteka bila je mjesto susreta diplomatskih lidera i gostovanja eminentnih ličnosti i stručnjaka, što je značajno unaprijedilo dotadašnje kulturne odnose dvije zemlje i podstaklo mnogo dinamičniju komunikaciju i saradnju na svim nivoima.

Kad je obrazovanje u pitanju, izdvajajući tri stvari koje smatram presudnim za dalji razvoj ovog sektora. To su: stipendije „Chevening“ koje finansira britanska vlada, kratke stipendije za učenje engleskog jezika u Britaniji koje smo dodjeljivali najboljim studentima univerziteta i uvođenje Kembridž ispita kao iskorak ka međunarodnim standardima.

„Prosvjetni rad“: Kada je počela reforma obrazovanja u Crnoj Gori, uključio se i Britanski savjet. Koji je to konkretno njezin najvažniji doprinos?

Madžgalj: Prvi projekat kojim je započela reforma obrazovanja u Crnoj Gori 2000. godine bio je projekat „Obnova“, finansirala ga je Evropska komisija a vodio Britanski sa-

Vanja Madžgalj

vjet. Taj projekat se bavio reformom osnovnog obrazovanja. Prisustvo britanskih stručnjaka u ovom ranom periodu reformi stvorilo je jake veze sa britanskim institucijama a britansko iskustvo imalo je snažan uticaj na dalji razvoj obrazovnih modela koji su se primjenjivali.

Poznato je da Britanija ima jedan od najboljih obrazovnih sistema na svijetu koji traje već više od hiljadu godina. S druge strane, britanska vlada puno investira u razvoj nauke i obrazovanja. Prije nekoliko mjeseci usvojena je nova Strategija razvoja kojom će britanska vlada investirati osam milijardi eura u naučna istraživanja i reformu obrazovanja sa ciljem da ta znanja doprinesu ekonomskom razvoju zemlje. Doprinos koji Britanski savjet daje jeste što kroz saradnju na razvojnim projektima prenosi smo dio tih znanja u Crnu Goru. Crna Gora kao mala ekonomija treba da cipi znanja koja su već plaćena naučnim istraživanjima i kapitalnim investicijama britanske vlade a mi smo tu da stvorimo mostove između institucija i ljudi.

Pošto je reforma proces koji treba stalno da teče, Britanski savjet je prisutan u sektoru obrazovanja neprekidno već 20 godina. Namjera nam je da donesemo inovacije prije nego što se one nađu na meniju obaveznih promjena, i na taj način pripremamo institucije za ono što će doći, vodenim praksom, standardima i trendovima razvijenih zemalja Europe.

Smatramo da je nastavnik ključna karika u procesu obrazovanja i zato veliki dio rada posvećujemo njihovom profesionalnom razvoju.

„Prosvjetni rad“: U posljednjih pet godina fokus je na unapređenju stručnog obrazovanja. Šta se konkretno na tom planu uradi?

Madžgalj: U okviru petodišnjeg projekta Vještine za zapošljavanje (Skills for Employability) radili smo na više frontova pokušavajući da uvežemo nekoliko važnih komponenti koje jedino zajedno mogu dati trajna rješenja stručnom obrazovanju: uvođenje modela za validaciju neformalnog učenja, samoevaluacija škola, jačanje uloge poslodavaca, osnivanje sektorskih komisija, uvođenje predmeta „Briga o gostu“ u školama za ugostiteljstvo, vršili istraživanje u sektoru turizma, inovirali obrazovne politike, organizovali obuke direktora u profesionalnim vještinskim, povezali stručne škole u Crnoj Gori i Britaniji koje su radile na zajedničkim projektima, donirali kompjutersku učionicu najvećoj ugostiteljskoj školi u Podgorici, organizovali dva velika studijska putovanja u Britaniju. Kroz nacionalne konferencije i seminare kao i učešće na regionalnim i međunarodnim okupljanjima, crnogorski predstavnici stručnog obrazovanja imali su prilike da razmjenjuju mišljenja i uče od prestižnih institucija kao što su OFSTED, SQA, People 1 st i

druge. Naravno, u tom procesu nismo radili sami. Saradivali smo sa uglednim međunarodnim partnerima u ovoj oblasti kao što su ETF, KulturKontakt, Lux Development, UNICEF i SNV.

Intenzivna obuka nastavnika i trenera

„Prosvjetni rad“: Stalna aktivnost je i obuka nastavnika, prvenstveno onih koji predaju engleski jezik. Koliko ste zadovoljni tim rezultatima i uopšte kvalitetom nastave kada je ovaj jezik u pitanju?

Madžgalj: U nastavu engleskog jezika ulažemo već dvije decenije i veliki su posaci napravljeni u odnosu na ranije stanje. Zajedničkim naporima sa Zavodom za školstvo najprije je došlo do prelaska na moderne udžbenike i uslijedila je intenzivna obuka nastavnika i trenera. Došlo je i do zaokreta u metodološkom pristupu koji mijenja predački stil sa težistem na gramatički komunikativnim pristupom koji potencira jezičke vještine i aktivnije učešće učenika. Mnogo prije uvođenja nastave engleskog u prvom razredu, započeli smo pripremu nastavnika za rad sa najmlađim uzrastom, obučili treneri i izradili priručnike za primjenu novih metoda na rada sa decom.

Uvedeni su i prvi put međunarodno priznati Kembridž ispit, što je znatno uticalo na podizanje standarda u nastavi i očekivanja od učenika. Svake godine, organizovali smo redovne obuke, seminare i konferencije u raznim oblastima kako bismo omogućili našim nastavnicima da budu u toku sa savremenim kretanjima u ovoj oblasti.

Zajedno sa Zavodom za školstvo pomogli smo osnivanje Asocijacije nastavnika engleskog i pomagali njen rad. Cilj nam je bio da dovoljno ojačamo mrežu nastavnika kako bi oni mogli postati samoodrživi, povezivati se sa međunarodnim mrežama i pripremati sopstvene projekte.

Naš rad sa nastavnicima je značajno obogaćen stvaranjem globalne platforme za nastavnike engleskog na internetu koji sadrži obilje materijala za nastavu, stručno usavršavanje, istraživanje i povezivanje, zatim online kurseve, informacije o važnim događajima širom svijeta i obilje referentne i stručne literature – sve na jednom mjestu i sve besplatno.

Nedavno smo predstavili i novi Okvir za kontinuirani profesionalni razvoj nastavnika koji detaljno strukturiše putanje razvoja nastavnika kroz šest nivoa, od početnika do eksperta, i opisuje očekivane kompetencije i način rada na svakom od nivoa. Okvir takođe donosi i praktična uputstva direktorima škola o tome kako prepoznati negativne stavove i praksu kad je riječ o profesionalnom razvoju i kako tretirati ove probleme. Takode daje korisne sugestije kako dalje podsticati i angažovati uzorne nastavnike. Okvir donosi inovacije u samom pojmanju profesionalnog razvoja te, pored obuke primarnog načina usavršavanja, uključuje još tri aktivnosti ključne za kontinuirani profesionalni razvoj: umre-

žavanje sa lokalnom i globalnom zajednicom nastavnika, refleksivna praksa, odnosno analiza sopstvenog rada i praćenje poboljšanja rezultata učenika i korišćenje resursa: čitanje stručne literature, pretplata na časopise, online učenje, praćenje dešavanja u svojoj oblasti i sl.

Okvir je usvojen od strane Zavoda za školstvo kao značajni model, adaptiran za sve predmete i štampan u obliku publikacije „Profesionalni razvoj na nivou škole/vrtića“.

Može se reći da je engleski jezik kao predmet u velikoj prednosti u odnosu na ostale predmete po obimu investicija i edukacije koja se obezbjeđuje. Ipak, ne možemo reći da smo zadovoljni stanjem. Veliki broj nastavnika i dalje radi po starim metodama i fokusira se više na gramatiku umesto komunikaciju. Učionice su i dalje klasično postavljene što ne podstiče interaktivnost učenika. Opremljenost osnovnom tehnologijom je na niskom nivou a čini se da nekad nedostaje i entuzijazma za primjenu novih pristupa u učenju. Engleski jezik može da se uči na zabavan način uz pomoć veb-sajtova, mobilnih aplikacija, video igrica, muzike, fil-

di, jasna mjerila i rigorozan sistem utvrđivanja kvaliteta. Mi to nemamo i zato postoji dosta prostora za improvizaciju. Britanski savjet će u narednom periodu raditi na ovim standardima kako bismo ubrzali proces evropskih integracija i podigli nacionalni nivo znanja engleskog na mnogo viši nivo.

„Prosvjetni rad“: U cilju afirmacije engleskog jezika i podsticanja učenika da ga što bolje nauče, organizujete i takmičenja za njih?

Madžgalj: Uporedo sa nastavnicima, Britanski savjet radi i sa učenicima, direktno ili putem novih tehnologija. Podstičemo što veći broj učenika da se uključi u našim takmičenjima kroz koja poboljšavaju ne samo jezičke vještine već i vještine istraživanja, kreiranja rješenja, prezentovanja, podstičemo kreativnost i učimo ih kako da govore javno sa samopouzdanjem. Svake godine oko 600 učenika osnovnih škola učestvuje u našim takmičenjima a 15 najboljih finalista dalje provjeravamo kroz tzv. Challenge (Izazov) kada im postavljamo kompleksne zadatke koje višestruko razvijaju njihova znanja i njihovu ličnost.

KAKO DO BOLJIH REZULTATA NA PISA TESTIRANJU: Jana Vasiljević, finalista takmičenja English Challenge

ma i televizije. Ne postoji nijedan razlog zašto svi učenici ne bi govorili engleski savršeno u 21. vijeku. Mi moramo sve učiniti da im to omogućimo i pripremimo ih za globalno radno okruženje.

Ne treba mnogo da naglašavam koliko je engleski ključan u budućem zapošljavanju mladih ljudi i koliko njihova buduća karijera zavisi od toga kakav im je engleski. Možete biti najbolji inženjer ili menadžer, ali bez dobrog znanja engleskog, vaše mogućnosti su znatno ograničene. Engleski nije strani jezik već jezik komunikacije i stoga treba pripremati učenike za poslovni ambijent budućnosti. Naši trenutni standardi ne podstiču učenike da ostvare svoj puni potencijal. Stoga treba uvesti nove standarde u nastavi, podići očekivanja od učenika i pomoći im da ostvare svoj maksimum.

Dakle, nije dovoljno samo obučavati nastavnike ukoliko sistem nije integriran, a to znači da postoje jasni standar-

Studiranje i usavršavanje na britanskim univerzitetima

„Prosvjetni rad“: Savjet je tokom dosadašnjeg djelovanja otvorio vrata mnogim mlađim ljudima u Crnoj Gori. Njih oko 130 je dobilo mogućnost da studiraju i da se usavršava na najboljim britanskim univerzitetima. Kako ocjenjujete taj segment Vašeg rada?

Madžgalj: Radi se o prestižnim stipendijama „Chevening“ koje dodjeljuje britanski Forin ofis posredstvom Britanske ambasade u Podgorici. Postdiplomske studije i istraživački rad na najboljim britanskim univerzitetima predstavljaju zaista jedno jedinstveno iskustvo, ne samo u smislu sticanja vrhunskih znanja, već i u smislu širenja ličnih horizonta za zahvaljujući životu u jednoj razvijenoj i istinskoj multinacionalnoj sredini. Mogućnost boravka na vodećim svjetskim univerzitetima poput Kembridža, UCL-a, Oksforda i dru-

PODRŠKA EVROPSKIM INTEGRACIJAMA

„Prosvjetni rad“: Značajna je i podrška Britanskog savjeta evropskim integracijama. Akcenat je na uvođenju međunarodnih standarda i izgradnju crnogorskih institucija kroz obuku kadrova. U tom cilju realizovano je više projekata. Šta biste posebno izdvojili i koliko ste zadovoljni rezultatima u tom domenu?

Madžgalj: Od 2008. godine Britanski savjet je veliki dio svog rada usmjerio na podršku evropskim integracijama. Projekat „ProAccession“ donosi praktičnu obuku iz profesionalnih vještina kao što je formalna korespondencija, profesionalno pisanje izvještaja, prezentacijske vještine, vođenje sastanaka, pregovaranje, PR, mediji i komunikacije, liderstvo i slično. Kroz ove praktične obuke pomažemo državnim službenicima i članovima pregovaračkih timova da uspiješnije i efikasnije odgovore na zahtjeve Evropske komisije, istovremeno usvajajući nove standarde komunikacija koji su neophodni za kasnije uspešno funkcionisanje naših institucija unutar Evropske unije.

Kroz program ProAccession prošlo je oko 450 državnih službenika i zaposlenih u Skupštini Crne Gore do sada. Pružili smo podršku u izradi nove EU komunikacione strategije i aktivno učestvujemo u njenoj implementaciji sa Ministarstvom vanjskih poslova i evropskih integracija. Obučavamo PR kadrove u svim ministarstvima u domenu strateških komunikacija a finansiranje dobijamo od EU Delegacije, Britanske ambasade u Podgorici i samog Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija.

Sa Ministarstvom odbrane sprovodimo petogodišnji projekat obuke iz engleskog jezika i razvoja kapaciteta. Ovaj projekat finansiraju tri vlade, britanska, holandska i norveška.

RAD SA MLADIMA: Sa mentorima iz Velike Britanije

gih, našim mladima otvara nova vrata i danas su svi naši stipendisti uspješni profesionalci na istaknutim radnim mjestima. Veoma smo srećni što se broj godišnjih stipendija za Crnu Goru povećao sa dva na šest. Želimo da se što veći broj mladih ljudi školuju u Velikoj Britaniji i da nakon povratka svojim znanjem pomognu razvoju Crne Gore.

Koje su trenutno najvažnije aktivnosti kada je obrazovanje u pitanju?

Madžgalj: Trenutno radimo na unapređenju školskog nadzora Zavoda za školstvo u saradnji sa engleskom inspekциjom OFSTED. Rad na novoj metodologiji i procedurama nadzora traje već više od godinu dana, a u tom periodu Zavod za školstvo je postigao značajan napredak u usvajaju savremenih praksi nadzora i njihovo integriranje u novu metodologiju. Zavod je nedavno postao član međunarodne asocijacije inspektorata SICL i imao prilike da obavi konsultacije sa ekspertima iz UK i EU čime je značajno unaprijedio svoju bazu znanja.

Osim toga, pripremamo i projekat u oblasti standarda u nastavi engleskog jezika koji treba da dobiti strateški značaj jer donosi evropske standarde i mjerila koja će približiti Crnu Goru Evropi kada je u pitanju kvalitet znanja engleskog na nacionalnom nivou.

Povezivanje kulture i biznisa

Veoma su značajne aktivnosti Britanskog savjeta kada je kultura u pitanju. Tu je realizovano više projekata. Pored ostalih i „Edukacija i upravljanje u oblasti kulturnog nasleđa Crne Gore“. Koliko ste zadovoljni učinjenim u ovoj oblasti i koje su trenutno najbitnije aktivnosti?

Madžgalj: Naše aktivnosti u kulturi najčešće su usmjerenе na izgradnju vještina u oblasti upravljanja kulturnim nasljeđem i povezivanjem institucija dvije zemlje. Kultur-

no nasleđe u Crnoj Gori jedan od je od najznačajnijih resursa za ekonomski razvoj zemlje kroz razvoj kulturnog turizma. Integriranje našeg kulturnog nasleđa u evropsku kulturnu zajednicu zahtijeva integriranje novih standarda valorizacije nasleđa, načinu upravljanja i zaštite, rada sa lokalnom zajednicom i ulozi kulture u rješavanju društvenih pitanja. Posebno je važna uloga sektora kreativnih industrija koje povezuju kulturu sa biznisom i doprinose razvoju preduzetništva.

Svi ovi aspekti bili su zapostavljeni u našem radu na nekoliko višegodišnjih projekata. Od njih bih posebno izdvojila izradu Menadžment plana za grad Kotor koji je bio neophodan da bi Kotor sačuva status zaštićenog svjetskog područja UNESCO. Projekat „Kreativne industrije“ pomogao je da se ovaj sektor izdiferencira u Crnoj Gori a njegovi članovi, mali biznisi, jasnije shvate svoj položaj i ulogu u ekonomiji društva. Ovaj projekt imao je sjajne rezultate koji se ogledaju u formirajuju novog predmeta na studijama umjetnosti i političkih nauka, vladinog granta za projekte iz ove oblasti, uvezivanja i jačanja samog sektora i njegove promocije putem novog sajta i publikacije, razmjene iskustva i učenja od kolega iz regionala i Velike Britanije i podsticanju učešća studenata kroz izložbe i konkurse. Sve to dokumentovano je u filmu „Start up – Kreativna Podgorica“ u režiji Marije Perović.

Kreativne industrije u Britaniji imaju značajan udio u ukupnom bruto društvenom proizvodu i one okupljaju kompletan filmsku i muzičku industriju, grafički dizajn, web dizajn, televiziju i medije, balet, pozorište, arhitekturu i mnoge druge kreativne biznise. Očigledno je da kultura i kreativnost predstavljaju sektor koji je neraskidivo vezan za „strukturne“ sektore kao što su inženjeri i građevina, ali i za turizam pa čak i nauku! U Britaniji, sektor kreativnih industrija sve više ra-

naš rad u kulturi ima mnogo različitih aktivnosti, od radionica koje vode vrhunski britanski profesionalci, do razmjene muzeja, i izložbi savremene britanske umjetnosti. Prošle godine imali smo prilike da vidimo izložbu jednog od najvećih britanskih vajara Henrika Mura a nadamo se da ćemo i narednog proljeća moći obradovati ljubitelje umjetnosti izložbom kontroverznog britanskog umjetnika Damiena Hirsta.

„Prosvjetni rad“: Ukratko, kako ocjenjujete ukupni doprinos Britanskog savjeta razvoju Crne Gore?

Madžgalj: U zaključku želim da kažem da je tokom 20 godina postojanja u Crnoj Gori Britanski savjet dao neizmjeran doprinos razvoju crnogorskog društva. To je globalna organizacija prisutna u 110 zemalja svijeta već punih 80 godina i svjetski je lider kada su u pitanju obrazovanje, kreativnost i dizajn i engleski jezik.

Danas, Britanski savjet u Crnoj Gori, kao i mnoge druge organizacije, sve više prelazi na samoodrživi tip funkcionalisanja i aktivno učestvuje u IPA konkursima u oblasti obrazovanja i reforme javne uprave.

Razgovarala:
Ljiljana Vukoslavović

PRISTUP KVALITETNIM RESURSIMA ZA UČENJE

„Prosvjetni rad“: Britanski savjet omogućava online učenje engleskog jezika. Postoji širok spektar programa?

Madžgalj: U poplavi raznih ponuda na internetu, važno nam je da učenici imaju pristup kvalitetnim resursima za učenje. Zato smo razvili specijalne veb-sajtovе za razne grupe korisnika, decu, tinejdžere i odrasle, nudeći im interaktivni tip učenja kroz autentične životne situacije i zabavu – što učenje engleskog čini izuzetno zabavnim i lakin. Tu su i mobilne aplikacije za vježbanje novih riječi kroz igrice i ukrštenice, vježbu govora i slušanja kroz kratke video klipove, frazalne glagole i gramatičku kroz kvizove.

Pored toga, nudimo i učenje engleskog putem platforme MOOC, online kurseva TV emisija i štampanih podataka u novinama tako da svako može odabrat medij koji mu najviše odgovara.

U Podgorici održana proljećna Generalna skupština Evropskog udruženja direktora škola (ESHA)

ZAJEDNIČKIM SNAGAMA U SAVREMENE OBRAZOVNE IZAZOVE

Radiša Šćekić, predsednik Udruženja direktora vaspitno-obrazovnih ustanova Crne Gore i direktor podgoričke Gimnazije „Slobodan Škerović“: Za svega šest mjeseci postali smo članica Udruženja, što dosad nije nikome pošlo za rukom, a time je potvrđen naš kvalitet. Puno su nam pomogle kolege iz drugih država, koje su prepoznale značaj našeg ulaska u ESHA. Rezultati govore za sebe – podaci pokazuju da smo u školskom sprovođenju preduzetništva jedini ostvarili napredak od 10 odsto

Klajv Birn, predsednik ESHA: Ovde smo da vidimo koji su to izazovi s kojima se suočavaju crnogorske škole, ali nam je veoma draga što se preduzetništvo zasad uspješno sprovodi

Barbara Novinec, potpredsednica Evropskog udruženja direktora škola: Crna Gora je prva u sferi uključivanja preduzetništva u obrazovanje, pa je bilo sasvim prirodno što se Skupština održava baš u njoj

Draško Šćekić, direktor OŠ „Veljko Drobniaković“ u Risnu: Kako smo bliži Evropskoj uniji sve smo više upućeni u temu preduzetništva, saznajemo za iskustva drugih, a oni mogu da iskoriste naša iskustva u pojedinim situacijama

POZITIVNA RADNA ENERGIJA: Sa Skupštine

Udruženje direktora vaspitno-obrazovnih ustanova Crne Gore i Gimnazija „Slobodan Škerović“ organizovali su proljećnu Generalnu skupštalu Evropskog udruženja direktora škola (ESHA) u Podgorici, koja se tokom dva dana održavala u Hotelu „Premier“ u Podgorici.

Generalna skupština Evropskog udruženja direktora škola okupila je predstavnike nacionalnih udruženja sa ciljem umrežavanja i unapređivanja saradnje svih vaspitno-obrazovnih institucija u Evropi kroz raznovrsne projekte i aktivnosti.

„Organizaciju Generalne skupštine podržalo je Ministarstvo prosvjete Crne Gore, koje je prepoznalo značaj međunarodne saradnje za unapređenje našeg obrazovnog sistema. U radu Skupštine učestvovalo je više od 35 predstavnika nacionalnih udruženja direktora vaspitno-obrazovnih ustanova iz Evrope (Irsko, Holandija, Norveška, Škotska, Belgija, Danska, Italija, Španija, Finska i zemlje iz regionala),“ navodi se u saopštenju Gimnazije „Slobodan Škerović“.

Konferencija na najvišem nivou

Direktor Gimnazije i predsednik Udruženja direktora vaspitno-obrazovnih ustanova Crne Gore Radiša Šćekić ukazao je na značaj Udruženja, te organizovanja Skupštine upravo u Crnoj Gori.

„Mislim da smo se, uz pomoć ministarstava prosvjete i turizma, te podršku Glavnog grada, pokazali kao dobri domaćini, jer smo konferenciju organizovali na najvišem, evropskom nivou. To mogu da kažem jer sam učestvovao i na drugim konferencijama. U ovogodišnju organizaciju uložili smo nekoliko mjeseci rada. Sve je urađeno kako treba, a to potvrđuju i naši

gosti“, kazao je on. „Ovo je korisno kako bi stranci upoznali Crnu Goru i naš način rada, a to je i za nas veoma korisno jer ćemo bolje upoznati savremene vaspitno-obrazovne trendove. Za svega šest mjeseci postali smo članica Udruženja, što dosad nije nikome pošlo za rukom, a time je potvrđen naš kvalitet. Puno su nam pomogle kolege iz drugih država, koje su prepoznale značaj našeg ulaska u ESHA. Rezultati govore za sebe – podaci pokazuju da smo u školskom sprovođenju preduzetništva jedini ostvarili napredak od 10 odsto.“

Jačanje saradnje među školama

Predsednik Evropskog udruženja direktora škola Klajv Birn kazao je da je ESHA formirana prije 40 godina sa ciljem da se osnaži saradnja između najvećih evropskih zemalja u oblasti školstva.

„Vremenom je organizacija narasla, pa je u nju sada uključeno više od 30 evropskih zemalja. Dva puta godišnje održavaju se generalne skupštine i tada se utvrđuje politika kojom će se Udruženje rukovoditi u narednom periodu. Izvršni odbor, sačinjen od pet članova, sastaje se četiri puta godišnje kako bi implementirao usvojene odluke. Na kraju, svakih dvije godine održava se velika konferencija, a naredna će biti u Mastrichtu“, navodi on, dodajući: „Bili smo veoma zadovoljni kada je Crna Gora izrazila želju da bude domaćin Generalne skupštine. Ovde smo da vidimo koji su to izazovi s kojima se suočavaju crnogorske škole, ali nam je veoma draga što se preduzetništvo zasad uspješno sprovodi.“

„Mislim da smo se, uz pomoć ministarstava prosvjete i turizma, te podršku Glavnog grada, pokazali kao dobri domaćini, jer smo konferenciju organizovali na najvišem, evropskom nivou. To mogu da kažem jer sam učestvovao i na drugim konferencijama. U ovogodišnju organizaciju uložili smo nekoliko mjeseci rada. Sve je urađeno kako treba, a to potvrđuju i naši

gorski vaspitno-obrazovni sistemi održala je Vesna Bulatović. O Crnoj Gori – istrijatu, kulturi i prirodnim ljestvama – govorila je Teodora Gordijan, učenica drugog razreda podgoričke Gimnazije.

Pošetili Srednju stručnu školu „Ivan Uskoković“ i Srednju pomorsku školu

Kako je glavna tema ovoj godišnje skupštine bilo „Preduzetničko učenje“, direktor Osnovne škole „Veljko Drobniaković“ u Risnu Draško Šćekić govorio je o iskustvima iz svoje škole (kao primjer dobre prakse prepoznat u regionalu i šire).

„Predstavili smo primjer uspješnog uključivanja preduzetništva u opšte obrazovanje. Kako smo bliži Evropskoj uniji sve smo više upućeni u ovu temu, saznajemo za iskustva drugih, a oni mogu da iskoriste naša iskustva u pojedinim situacijama. Zato su ovakvi skupovi jako korisni“, kazao je on.

Potpredsednica Evropskog udruženja direktora škola Barbara Novinec ističe da je ovakvo okupljanje značajno upravo zbog svoje međunarodne dimenzije.

„Tu su i sve asocijacije iz balkanskih država, što je osnov za kvalitetno umrežavanje. Svi imamo veoma slične probleme, zato zajedno tražimo rješenje za sve izazove. Crna Gora je prva u sferi uključivanja preduzetništva u obrazovanje, pa je bilo sasvim prirodno što se Skupština održava baš u njoj“, istakla je ona, dodajući da crnogorski domaćini „imaju veliko srce i potrudili su se da sklope odličnu organizaciju“.

Pored formalnog okupljanja, učesnici Skupštine posetili su Srednju stručnu školu „Ivan Uskoković“ i Srednju pomorsku školu u Kotoru, a stigli su i da obiđu pojedine istorijske znamenitosti naše zemlje.

N. N.

Hard rok sastav „Beer & Steel” iz Nikšića promovisao pjesmu „Heads Up” („Gore glave”) posvećenu Vojsci Crne Gore

ODRAZ POŠTOVANJA PREMA ČASTI I HRABROSTI CRNOGORSKIH VOJNIKA

Frontmen benda Vuk Kankaraš: Ponosni smo na obučenost, posvećenost i hrabrost naših vojnika, kako učešćem u mirovnim misijama širom svijeta tako i zalaganjima u mirnodopskim uslovima kad su u pitanju ljudski životi i imovina

Nikšički hard rok sastav „Beer & Steel” snimio je pjesmu pod nazivom „Heads Up” („Gore glave”), koju je posvetio Vojsci Crne Gore. Snimljen je i spot koji je prvo prikazan na regionalnom MTV kanalu, da bi potom bio predstavljen u podgoričkom lokalnu „Hard Rock Caffe”.

Kako je istaknuto na pres konferenciji, svi članovi benda su autori spota, dok režiju i montažu potpisuje frontmen Vuk Kankaraš. Uz oštре rifove rok žanra, kao i prigodan motivišući tekst, spot prikazuje uobičajene aktivnosti crnogorske vojske na raznim lokacijama – od kasarne u Danilovgradu do aerodroma u Golubovcima.

Približavanje VCG građanima

„Tekst pjesme napisao sam prije otprilike godinu dana, a kompozicija i aranžman takođe su autorsko djelo benda. Inspiracija je nastala iz osećanja poštovanja koji svi građani gaje prema svojoj vojsci. Ponosni smo na obučenost, posvećenost i hrabrost naših vojnika, kako učešćem u mirovnim misijama širom svijeta tako i zalaganjima u mirnodopskim uslovima kada su u pitanju ljudski životi i imovina”, kazao je pjevač i gitarista Vuk Kankaraš, uz kojeg Beer & Steel čine još i Aleksandar Kankaraš (bubnjevi, klavijature) i Nemanja Cvijović (bas).

On je ukazao na potrebu da se građani približe vještine i sposobnosti VCG, kojoj je zahvalio na pomoći prilikom realizacije za-

USKORO DEBI ALBUM: Članovi benda na promociji

htjevнog spota i izrazio nadu da nije snimanje nije predstavljalo smetnju njenim pripadnicima.

Uložili ljubav i znanje

„Vrlo često se novac navodi kao osnovni faktor za realizaciju ovakvih projekata. Mi tih problema ovog puta nijesmo imali, jer novca nije ni bilo. On nije potreban. Sve smo sami izgurali bez centa. Bukvalno smo shvatili onu izreku da su najbolje stvari u životu besplatne. Uložili smo svu našu ljubav, znanje i vještine da bismo realizovali ovaj projekt, a publika će prosuditi što smo postigli”, rekao je on i najavio nastavak rada na debi albumu, čiji se izlazak može očekivati u narednih par mjeseci.

Nikšički hard rok bend osnovan je 2011. godine. Ranije je objavio dva spota, a njegova pjesma „Fire On The Highway” našla se na internacionalnoj kompilaciji „Global Domination Vol. 1” sredinom prošle godine.

N. N.

Literarno stvaralaštvo za đecu i mlađe na temu partizanskog ratovanja, NOB-a i Narodne revolucije

SLAVNA PROŠLOST NEPRESUŠNA INSPIRACIJA

Prva štampana knjiga za đecu sa tematikom iz Narodnooslobodilačkog rata, koju je napisao crnogorski pisac, bila je poema „Vitorog” Čeda Vukovića. U pričama za đecu „Izvor” Radovan Vučadinović slika ratna i poratna zbivanja u zabačenim selima severne Crne Gore

Više crnogorskih pisaca starije generacije značajan dio svog literarnog stvaralaštva za đecu i mlađe posvetili su temi partizanskog ratovanja, NOB-a i Narodne revolucije.

Prva štampana knjiga za đecu sa tematikom iz Narodnooslobodilačkog rata, koju je napisao crnogorski pisac, bila je poema „Vitorog” Čeda Vukovića, objavljena 1948. godine u izdanju „Mladog pokolenja” iz Beograda. Taj prvijenac naše literature za đecu i danas plijeni neposrednošću i iskrenošću doživljaja i tretmana situacija i ratne atmosfere. Za žaljenje je što ovaj plodni pisac nije koristio svoje bogato iskustvo iz NOB-a i revolucije i mladim čitaocima pokušao da dočara surovo i teško ratno doba, dane odričanja i herojskog, patnji i pobeda, svjetle primjere žrtvovanja za bolje sutra.

Dušan Kostić, Mihailo Ražnatović, Mihailo Gazivoda, Stevan Bulajić

Veći broj naših pisaca koji su trajno ili povremeno živjeli van Crne Gore (Beograd, Sarajevo) pisao je za đecu i mlađe priče i romane s tematikom iz NOR-a i revolucije. Romani Dušana Kostića „Sutjeska” i „Modro blago” su uspijeli pokušaj da se mladim generacijama približi i osvijeti naša revolucija i epopeja

Sutjeske. Mihailo Ražnatović u pričama „Gorski”, „Sunce će doći”, „Oči srnetine”, „Igra života” i drugima, iz zbirke „Vrati me u dom svoj, orle” dotakao se rata i revolucije. Vrhunac njegovog literarnog stvaralaštva za đecu čini antologijska priča „Divni, hrabri dječaci” u kojoj je riječ o istinitom događaju: vješanju petorce dječaka, partizanskih kurira na telefonske stubove na putu pored rijeke Zete. Mihailo Gazivoda u zbirici „Trojka”, Mirko Vučić u mnogim pričama i romanima i Stevan Bulajić u više knjiga dio svog stvaralaštva za đecu posvetili su tematice NOR-a. Crno-bijelog prikazivanja ove tematike nije uspio jedino da se oslobodi Milenko Ratković.

Od crnogorskih pjesnika autor ovih redova dobio je tri nagrade Festivala „Kurićek” u Mariboru na jugoslovenskom anonimnom konkursu za najboje pjesme za đecu s tematikom NOR-a i revolucije (1965, 1970. i 1982).

Bogat i raskošan jezik Vučadinovićevih priča

Jedan od istrajnih, dugodobrije literarnih stvarača kod nas, Radovan Vučadinović veći dio svog književnog opusa za đecu i mlađe posvetio je tematice partizanskog ratovanja i narodne revolucije u dešavanjima neposredno poslije ratnih

razaranja i pogibija. Do sada je, s tematikom iz rata objavio zbirke priča „Trag“ (1984), „Čiste ruke“ (1995) i „Žive rane“ (2002), roman „Majčino mlijeko“ (2002), dramu „Zid“ (1986, 2006). Za svoje priče i romane deset je puta, na anonimnim konkursima, dobijao nagradu „Dražoljub Dudić“, priznanja za stvarački doprinos njegovoj slobodarski i revolucionarnih tradicija na temu Narodnooslobodilačkog rata i revolucije.

U pričama za đecu „Izvor” Radovan Vučadinović slika ratna i poratna zbivanja u zabačenim selima severne Crne Gore. U vrtlogu nesreća i patnji, bježanja od četnika i neprijateljske vojske, našli su se bespomoćni seljani, žene, starci i deca. Oslobođen crno-bijelog slikanja, autor je izvajao nekoliko upečatljivih likova, a prije svega, u izuzetno uspјelim pričama, lik majke, trpljive, skromne i neupadljive žene, koja je spremna da se odriče i žrtvuje, ali i da oprosti načinena zla.

Bogat i raskošan jezik Vučadinovićevih priča je posebna vrijednost ove knjige, nespornih literarnih kvaliteta. Autor je dokazao da još uvek nije iscrpljena tematika partizanskog ratovanja i crnogorske borbe za nacionalno oslobođenje.

Dušan Đurišić

NVO „Udruženje boraca i antifašista“ obilježila datume pogibije revolucionara Gracije Petkovića i rođenja Branka Brinića

ZNAČAJNE GODIŠNJICE IZ ISTORIJE TIVTA

Predsednik UBNOR-a i antifašista Tivta Dragiša Čosović: Tivčani će, zajedno sa Udruženjem boraca, čuvati i njegovati tekovine Narodnooslobodilačke borbe i antifašizma

Nevladina organizacija „Udruženje boraca i antifašista“ obilježila je dvije značajne godišnjice iz istorije Tivta – datume pogibije Gracije Petkovića i rođenja Branka Brinića.

Svečano akademijom pod nazivom „Prošlost nikada ne zaboraviti, srcem svoj grad i Crnu Goru voljeti“ obilježen je 25. marta, dan kada je prije 73 godine poginuo znameniti revolucionar Gracija Petković.

„Tivčani će, zajedno sa Udruženjem boraca, čuvati i njegovati tekovine Narodnooslobodilačke borbe i antifašizma“, kazao je tom prilikom predsednik UBNOR-a i antifašista Tivta Dragiša Čosović.

Akademija je organizovana u Radničkom domu koji nosi Petkovićevu ime, a organizovana je u saradnji sa Centrom za kulturu, Srednjom mješovitom školu „Mladost“, Muzičkom školu i KUD-om „Boka“.

ŠEĆANJE NA HEROJE: Dragiša Čosović na akademiji

Pored toga, članovi tivatske NVO „Udruženje boraca NOR-a i antifašista“, zajedno sa učenicima i nastavnicima Osnovne škole „Branko Brinić“ iz Radovića, položili su cvijeće na spomenik na Trojici, где су četnici strijeljali heroja Branka i njegove drugove. Počast Branku Briniću odata je povodom 29. marta, dana njegovog rođenja, koji se slavi kao Dan škole u Radovićima.

N. N.

U Barama Šumanovića (Danilovgrad) obilježen Dan omladinskih radnih akcija

PODŠETNIK NA ONO ŠTO SU NAM GENERACIJE AKCIJAŠA OSTAVILE

Ministar saobraćaja i pomorstva Ivan Brajović: U gradnji Omladinske pruge Nikšić – Titograd učestvovalo je 1.945 brigadista. Pruga Nikšić – Titograd, iako je uglavnom bila omladinska, kao građevinsko remek djelo je kolektivni podvig i ostvarenje cijelog crnogorskog naroda

Omladina bila oslonac i moćna snaga crnogorskog društva

Na inicijativu Udruženja veterana Crne Gore, a uz podršku željezničkih preduzeća: Željezničke infrastrukture Crne Gore, Željezničkog prevoza Crne Gore, Održavanja željezničkih voznih sredstava i Montekarga, simbolično je obilježen Dan omladinskih radnih akcija – 1. aprila. Oko 50 akcijsa veterana položilo je vjenčanu na spomen akcijsima koji su gradili prugu Titograd–Nikšić u Baraš Šumanovića (Danilovgrad). Tom prilikom okupljenima su se obratili ministar saobraćaja i pomorstva Ivan Brajović i predsednik Udruženja akcijsa veterana Crne Gore Dragan Mitov Đurović.

„Nakon II svjetskog rata Crna Gora je dobila željeznič-

ku saobraćajnicu: Titograd – Nikšić građenu oskudnim tehničkim sredstvima, dobrovoljnim radom, uz veliki radni elan pretežno omladinskih radnih brigada, čemu i duguje svoje ime Omladinska pruga. Ova pruga duga je 57 kilometara i nesumnjivo je predstavljala najteži objekat u cijelom petogodišnjem planu izgradnje Crne Gore”, kazao je ministar Brajović.

On je dodao da je omladina u tom prelomnom momentu bila oslonac i moćna snaga crnogorskog društva. U gradnji Omladinske pruge Nikšić – Titograd učestvovalo je 1.945 brigadista. Omladina se obavezala da će prugu izgraditi do 13. jula 1948. godine. Za neputnih 15 mjeseci na osam dioni-

ca pruge smijenilo se 115 omladinskih brigada, 101 frontovska brigada, 23 brigade iz drugih jugoslovenskih republika, 18 stručnih i specijalnih brigada sa ukupno 49.385 graditelja. Pruga Nikšić – Titograd, iako je uglavnom bila omladinska, kao građevinsko remek djelo je kolektivni podvig i ostvarene cijelog naroda Crne Gore.

Ministar je istakao da je ovaj podsetnik na ono što su nam generacije akcijsa ostavile da dalje gradimo naše društvo i unapređujemo željezničku mrežu Crne Gore.

Brigadiri su evocirali uspone na vrijeme kad se gradilo zajedničkim snagama, pregalštvo i radom vrijednih omladinki i omladinaca.

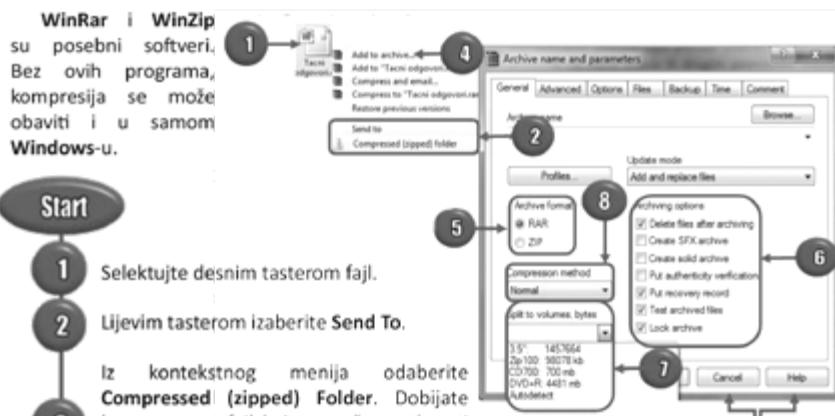
Lj. V.

UDŽBENICI PO ECDL STANDARDU (3)

„Prosvjetni rad“ će u nekoliko nastavaka objaviti pojedina poglavља iz edicije udžbenika po ECDL (European Computer Driving Licence) standardu autorke Vesne Bulatović, u izdanju „Narodne knjige“ iz Podgorice. Ediciju čine četiri modula, od kojih se u ovom broju objavljuje dio Modula 2 „Korišćenje računara i rad sa fajlovima“. Prikaz poglavљa omogućava samostalno sticanje vještina korišćenja računara različitim uzrasnim kategorijama.

Kompresovanje fajlova i foldera – Compressed

Kompresovanjem smanjujete veličinu fajlova, čime znatno olakšavate njihovo kopiranje i premeštanje. Ova mogućnost možete koristiti da bi dobili više prostora na hard disku ili drugim prenosnim uređajima za čuvanje podataka. Postoji više programa koji služe za kompresiju. Najpoznatiji su WinZip, PkZip i WinRAR. Programi za kompresiju imaju različite ekstenzije. Fajl koji ima koju ekstenziju kada se kompresuje npr. WinZip-om, dobija ekstenziju .zip, a ako se kompresuje WinRAR, dobija ekstenziju .rar.

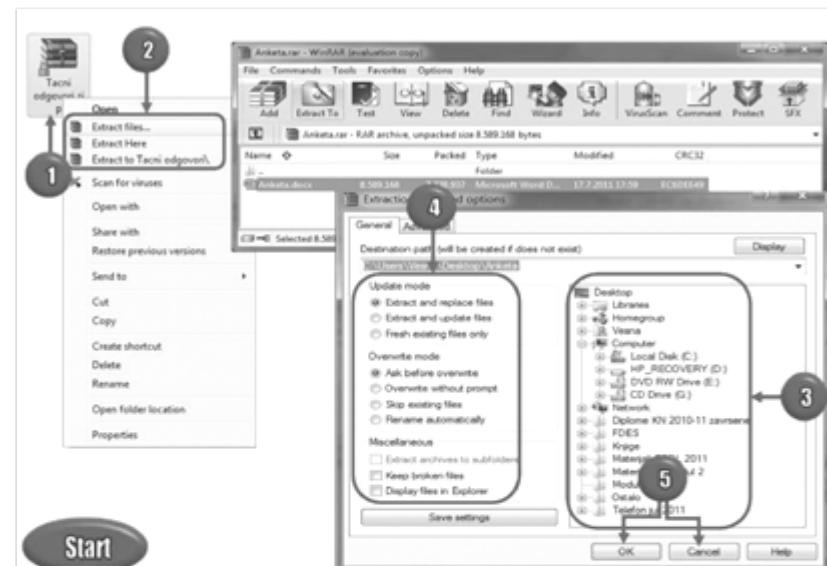

- 1 Selektujte desnim tasterom fajl.
- 2 Lijevim tasterom izaberite Send To.
- 3 Iz kontekstnog menja odaberite Compressed (zipped) Folder. Dobijate kompresovan fajl kojem možete otkucati novo ime, ili prihvati postojće, klikom na praznu površinu ili tasterom Enter.
- 4 Ako imate programe za kompresovanje, lijevim tasterom kliknite na Add to archive.
- 5 Odaberite format kompresovanja (RAR ima veći stepen kompresovanja).
- 6 Možete odabratи neku od mogućnosti arhiviranja.
- 7 Ako je fajl veliki, možete ga podijeliti odabirom iz opcije Split to volumes.
- 8 Odaberite jačinu kompresije, od obične (Normal) do najbolje (Best).
- 9 Kada postavite sve parametre kompresije, kliknite na OK, ili Cancel, da odustanete.

Kraj

Dekompresovanje fajlova – Extract files

Kad želite da koristite kompresovani fajl, treba ga vratiti u originalni oblik, odnosno dekompresovati. Postupak je isti bez obzira na to kako i kojim programom ste ga kompresovali.

- 1 Kliknite desnim tasterom na kompresovani fajl.
- 2 Lijevim tasterom odaberite Extract files, Extract Here ili Extract to.
- 3 Odaberite mjesto gdje ćete snimiti otvoreni fajl.
- 4 Možete odabratи Update i Overwrite mode, ukoliko postoji originalni dokument istog naziva.
- 5 Kliknite na OK, da prihvate postavke dekompresije dokumenta, ili Cancel, ako odustajete.

Napomena

Možete istovremeno kompresovati i dekompresovati nekoliko dokumenata za jedno.

Napomena

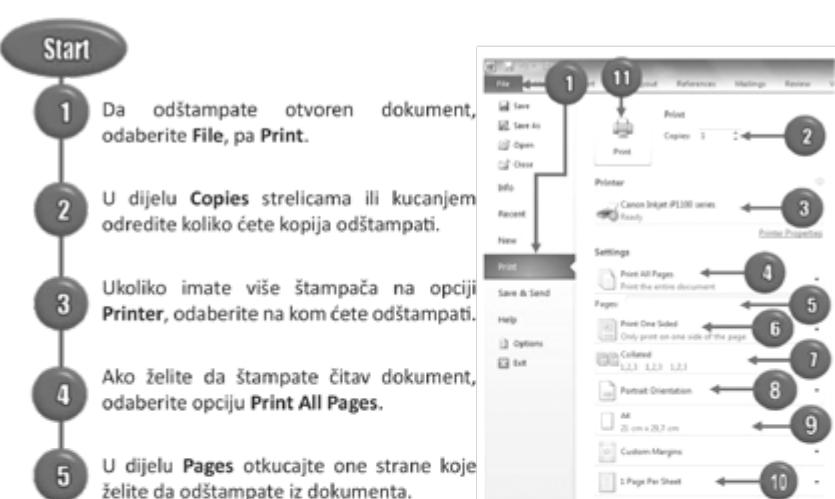
Vizuelna razlika između RAR i ZIP formata uočljiva je samo po ekstenziji.

Napomena

Umjesto prva dva koraka, možete dva puta kliknuti na kompresovani fajl.

Štampa – Print

Štampanjem dobijate dokument u papirnoj formi. Dokumenta možete štampati iz bilo koje Windows aplikacije, kao što je Word, Excel, Power Point itd. Prije štampanja se mogu definisati različite opcije, kao što su strane koje se štampanju, broj primjeraka, parne ili neparne strane itd.

- 1 Da odštampate otvoren dokument, odaberite File, pa Print.
- 2 U dijelu Copies strelcima ili kucanjem odredite koliko ćete kopija odštampati.
- 3 Ukoliko imate više štampača na opciji Printer, odaberite na kom ćete odštampati.
- 4 Ako želite da štamirate čitav dokument, odaberite opciju Print All Pages.
- 5 U dijelu Pages otkucajte one strane koje želite da odštampate iz dokumenta.
- 6 Jednostrano ili obostrano štampanje postavite u dijelu Printed One Sided.
- 7 Dio Collated služi da odaberete redoslijed štampanja kopija.
- 8 Vertikalna ili horizontalna štampa odabira se u dijelu Portrait Orientation.
- 9 Odaberite format na kojem ćete štampati ili unesite veličinu papira, ukoliko nije tipski.
- 10 Možete definisati koliko ćete stranica teksta štampati na jednoj strani papira, ukoliko nije tipski.
- 11 Kad definisete parametre za štampanje koji su vam potrebni, kliknite opciju Print.

Napomena

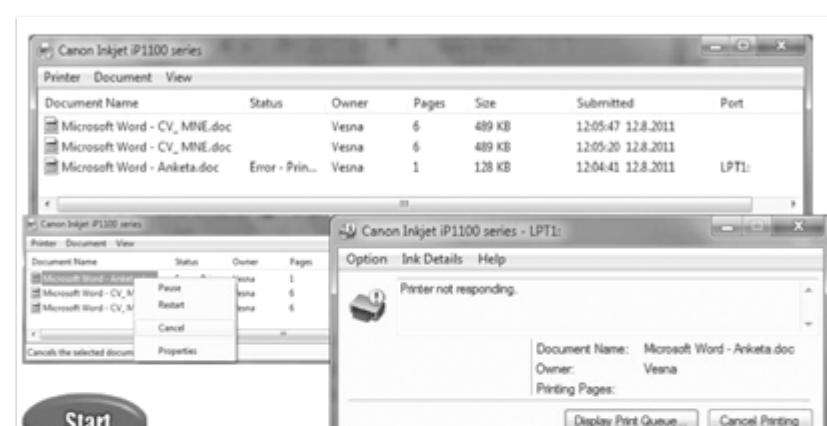
Ukoliko želite da dokument pripremiti za štampu, a štampač trenutno nije dostupan, umjesto odabranog štampača treba odabratи opciju Print to file i kliknuti na Print. Pripremljen dokument snimite na željenu lokaciju i stampajte kasnije.

Napomena

Određivanje brojeva strana koje će se štampati upisuje se na sljedeći način: npr. ako stampate nekoliko strana, onda brojeve strana kucate na ovaj način: 2, 3, 7, 9, ili, ako se štampa opseg strana, upisujete na ovaj način: 2–15, koje uključuje 2. i 15. stranu.

Praćenje dokumenata na štampi

Pomoću programa za kontrolu štampanja možete provjeriti status štampanja vašeg dokumenta i, ako je potrebno, prekinuti štampanje.

- 1 Kliknite na Start, pa izaberite Devices and Printers.
- 2 Izaberite aktivni štampač i dvaput kliknite na njega.
- 3 Selektujte dokument.
- 4 Ako želite da zaustavite štampanje selektovanog dokumenta, izaberite opciju Pause.
- 5 Da ponovo pokrenete štampanje selektovanog dokumenta, odaberite opciju Restart.
- 6 Da obrišete selektovani dokument iz liste dokumenata poslatih na štampanje, izaberite opciju Cancel.

Napomena

Ako se dokument počne štampati greškom, ne treba gasiti štampač, jer će on po uključivanju nastaviti sa štampanjem.

UPOZORENJE

Ne štampanje bez potrebe, čuvajte šume!

Pionirska praksa Srednje stručne škole „Ivan Uskoković“ u Podgorici pokazala da vannastavne aktivnosti mogu djelovati kao preventiva učeničkom nasilju

POZITIVNO USMJERAVANJE VIŠKA ENERGIJE – KLJUČ DOBROG PONAŠANJA UČENIKA

Zarko Borovinić, direktor: Sa problematičnim učenicima postignut je dogovor da svojim ponašanjem i zalaganjem mogu izboriti mjesto u veslačkoj ekipi uz uslov da smanje negativne ocjene i izostajanje sa nastave, kao i da ne izazivaju tuče i probleme u školi i oko nje. Učenici su se potpuno posvetili treninzima, radeći na svojoj kondiciji i tehnički veslanja. U školi se iz dana u dan situacija mijenjala na bolje; Mirjana Vukčević, pedagoškinja: Učenicima smo omogućili da se obrate pedagoško-psihološkoj službi putem e-maila. Uz to, u holu smo postavili kutiju sugestija u koju učenici mogu da ubacuju cedulice sa preporukama i pitanjima. I kutija sugestija i e-mail su načini da nam učenici dostave informacije i o nekoj vrsti nasilja koju su doživjeli ili viđeli; Radmila Bajković, psihološkinja: Iskustva iz zemalja koje su primjenjivale neke programe za suzbijanje nasilništva u školama govore da organizovanje škole kao sistema može dobiti dosta da doprinese njegovom smanjenju. Uspostavljanje pravila ponašanja jeste dugotrajan proces koji zahtijeva strpljenje, posvećenost i jedinstveno djelovanje svih zaposlenih u školi

Nedavni incident u jednoj od podgoričkih srednjih škola, kada je nekoliko učenika prvog razreda metalnim polugama nanjelo teške povrede dječaku iz iste generacije, ponovo je pokrenulo mnoge rasprave na temu vršnjačkog nasilja. Kod ovog slučaja posebno zabrinjava činjenica da se incident desio načigled velikog broja daka, koji su sve to sami nijemo posmatrali. Izostanak bilo kakve reakcije, pa makar u vidu nekog glasnijeg negođovanja, ovakvo ponašanje čini sve češćim, a nasilnu atmosferu sasvim normalnim dijelom školske svakodnevice. Problem je to koji je odavno prevazišao okvire školskog dvorišta – on se tiče društva u cjelini.

Fenomen vršnjačkog nasilja samo je jedan od odraza lošeg sistema vrijednosti među našim mladima. On se ogleda i u destruktivnom ponašanju u učionici i van nje, na stadionima, u lokalima, a od tinejdžerske ruke nerijetko strada i „nedužni“ parkovski mobilijar. Sve ovo navodi na zaključak da crnogorskoj mladosti umnogome nedostaje neki čvrst orijentir. Drugim riječima, fali im neka vrsta „izduvnog ventila“, terena na kojem bi oni oslobođili svoju ogromnu energiju, ali da to ne bude na štetu javnog reda, vlastite reputacije i, uopšte uzev – ljudskog dostojarstva. Neophodno je pronaći rješenje koje bi energiju usmjerilo ka kreativnosti, umjesto rušilaštva, rješenje koje bi učinilo da adolescenti nadlavaju krizu identiteta i oseće se produktivnim članovima društvene zajednice.

Neophodna pravovremena reakcija

Direktor Žarko Borovinić ističe da se kod njih nedisciplina javlja u raznim oblicima, kao uostalom, i u drugim školama. No, evidentno je da je ona prihvatljivim okvirima.

„Neadekvatno ponašanje se prati, a kada se primijeti brzo se reaguje da bi se to prekinulo. Ovakav pristup omogućio je preventivno kontrolisano djelovanje škole u sprječavanju nekontrolisanog djelovanja pojedinih učenika. Problem je najčešće rezultat balnog sukoba dva ili više učenika koji se zbog nerješavanja vremenom širi, izlazi iz okvira škole i prerasta u nešto što se bez uključivanja policije i sudstva ne može riješiti. Akumulirana negativna energija tada dolazi do izražaja i pojavljuje se u najgorem obliku“, kaže on. „Uspjeh naše škole u ovom pogledu jeste u tome što na svaku poziciju moguće nediscipline brzo reagujemo. Obavljamo razgovor sa učenicima, ako je potrebno i sa njihovim roditeljima. Tada se dogovaramo da sve probleme

USPIJEH ŠKOLE JE U BRZOJ REAKCIJI: Žarko Borovinić

Da bi rezultati išli uzlaznom putanjom, neophodno je kontinuirano raditi na novim primamljivim sadržajima. Žarko Borovinić je svjestan te činjenice, pa energično nabraja koje su aktivnosti koje će poput veslanja poslužiti tako korisnoj svrši.

„Veslanje je samo jedna u nizu aktivnosti koje sprovodi naša škola. Aktivnosti koje sprovodimo ne smiju da izlaze iz okvira vaspitno-obrazovnog rada koji je na prvom mjestu. Angažujući učenike za ove i druge aktivnosti nikad nijesmo postavili za cilj da moraju osvojiti neko mjesto i da je to imperativ. Naš cilj je da steknu odgovoran odnos prema onome što im je povjerenito, da poštuju ljude koji su zaduženi za njih i njihovu bezbjednost, da izgrade međusobno uvažavanje, kako u samoj ekipi tako i prema drugim ekipama, te da se dobro provedu“, kaže on, dodajući: „Ovakav pristup krunisan je i perharom za fer plej u Bukureštu na takmičenju iz robotike. Naša škola je prepoznatljiva u sportskim aktivnostima na nivou grada i države. Brojni su uspjesi naših učenika na Podgorič-

rješavamo zajedno kod pedagoške, psihologa ili pomoćnika direktora škole, nikako da učenici sami nameću svoja rješenja, jer ove službe postoje upravo zbog toga. Oni učenici koji i po navedenoj proceduri ne mijenjaju svoje ponašanje ulaze u proceduru za isključenje iz škole.“

Otklon od dosadašnje prakse

Borovinić podseća da učenici rijetko pokazuju destruktivnost kada imaju isplanirano vrijeme, te da su to videli kao moguće polazište za rješavanje problema učeničke nediscipline.

„U tom cilju iskoristili smo poziv Srednje poljoprivredne škole iz Baru da se pripremamo i takmičimo na njihovim čamcima za državnu i međunarodnu regatu. Pokazalo se da je veslanje izazvalo veće interesovanje kod naših učenika nego što smo mi to očekivali. Tome su doprinijeli i video snimci sa treninga u Baru koje smo prikazivali na monitoru u holu škole. Ekipi smo napravili prema sposobnosti učenika. Tada smo odstupili od pravila da oni koji prave probleme ne učestvuju u ovakvim aktivnostima. Sa tim učenicima postignut je dogovor da svojim ponašanjem i zalaganjem mogu izboriti mjesto u ekipi uz uslov da smanje negativne ocjene i izostajanje sa nastave, kao i da ne izazivaju tuče i probleme u školi i oko nje. Učenici su se potpuno posvetili treninzima, radeći na svojoj kondiciji i tehnički veslanja. U školi se iz dana u dan situacija mijenjala na bolje. Najproblematičniji učenici uključeni u veslanje počeli su da smanjuju broj negativnih ocjena i izostanaka sa časova, dok su u dvorištu škole bili onaj faktor koji je sprječavao izazivanje tuče i svada među učenicima. Na kraju školske godine dvojica od ovih učenika prošli su razred bez jedinica“, naglašava on.

Naporan rad dao rezultat

Ovako drastičan preokret problematične situacije našao je na veliko zadovoljstvo u SSŠ „Ivan Uskoković“, a njen direktor navodi da su rezultati koji se vide svakog dana odgovorni za talas pozitivne energije u kolektivu.

BROJNI ZANIMLJIVI ŠKOLSKI SADRŽAJI BLAGOTVORNO UTIČU NA PONAŠANJE UČENIKA

Žarko Borovinić: Aktivnosti koje sprovodimo ne smiju da izlaze iz okvira vaspitno-obrazovnog rada koji je na prvom mjestu. Angažujući učenike za ove i druge aktivnosti nikad nijesmo postavili za cilj da moraju osvojiti neko mjesto i da je to imperativ

kom maratonu, zatim prvenstvu srednjih škola na nivou grada iz svih ekipnih sportova. Na nivou škole organizuje se stonotenidersko prvenstvo. Kao članovi sportskih klubova sa teritorije grada, naši učenici imaju zapažene rezultate na svim nivoima. Ono čime se naročito ponosimo jesu uspjesi naših učenika na takmičenjima iz vještina i znanja kao što su: robottika u Bukureštu i Pragu, automehatronika, mašinstvo i sabracač. Osim ovoga, u školi rade novinarska, ekološka i planinarska sekcija, debatni klub i preduzeće za vježbu.“

SSŠ „Ivan Uskoković“ može se pohvaliti i dobrom saradnjom sa drugim školama u Crnoj Gori i okruženju. Ta saradnja koristi se kako bi se učenici zainteresovali za vannastavne aktivnosti i kvalitetno iskoristili svoju intelektualnu i fizičku energiju. Zato je organizovana razmjena učenika sa Pomorskom školom iz Kotora i Cestovnom školom iz Zagreba, a išlo se u posjetu školama u Skoplju, Sarajevu, Beogradu, Novom Sadu, Ljubljani i Celju. Sa druge strane, SSŠ „Ivan Uskoković“ je ugostila škole iz Novog Sada, Beograda i Sarajeva, a potpisana je i Memorandum o saradnji sa Srednjom školom iz Ljubljane.

Daci ove škole uključeni su i u aktivnosti protiv govora mržnje na internetu, u organizaciji NVU Djeca Crne Gore. U multimedijalnoj sali organizuju se predavanja na teme iz sporta, kulture, mode, nauke i edukacije, a među gostima su bili Petar Porobić, rukometarice „Budućnosti“, modna kreatorka Šekula Martinović, violinčelista Alekša Asanović, Boračka organizacija Crne Gore i drugi.

„Razlozi njihovog lošeg ponašanja su raznovrsni“, naglašava ona i dodaje: „Na srednjoškolskom uzrastu, u nježnim godinama, kada se formira ličnost i biraju stilovi ponašanja, učenici su izloženi raznim vrstama uticaja porodice, vršnjaka, škole, medija i okoline. Kako će se snaći i što će odabrat zavisi, poređostalog, i od podrške koju im pruža škola. Vodeći se tom konstatacijom, mi se, poređostalog, konstantno i kontinuirano bavimo rješavanjem problema devijantnih oblika ponašanja. Za prihvatanje određenih stilova ponašanja dominantno je učenje po modelu. Zato nastojimo da učenicima na razne načine prezentujemo što više modela društveno prihvatljivog ponašanja mlade ličnosti, jer izbor modela, odnosno uzora ličnosti koje imaju devijacije u ponašanju, dovede do ispoljavanja sličnih oblika ponašanja kod učenika koji su izabrali taj model kao uzor.“

Timski rad važan faktor

U tom smislu, pedagoško-psihološka služba Škole nastoji da bude stalna podrška učenicima i da djeluje preventivno, kako bi se mladi ljudi na najbolji način pripremili za svijet odraslih. Mirjana Vukčević naglašava da su problemi koji se rješavaju raznovrsni, a da su među njima i razni oblici devijacija u ponašanju.

„Ukoliko procijenimo da je to potrebno, uključujemo u rad roditelja učenika, odjeljenog starješinu, predmetnog nastavnika, pomoćnika direktora i direktora naše škole. Jedan od važnih faktora uspješnosti u svakom, pa tako i u na-

Važan, ako ne i presudan uticaj na zdrave poglede na svijet ima atmosfera u školi. Najoštećljiviji period života – doba intelektualnog i fizičkog razvijanja – ljudi velikim dijelom provedu u školskim klupama, pa ni ne čudi što se upravo od prosvojetnih radnika očekuje da budu svojevrsni moralni svjetonazor u toj

Veliki potencijal leži u predavanjima, radionicama, debatama, saradnji sa drugim školama...

POBUDITI NOVA I ZADOVOLJITI POSTOJEĆA INTERESOVANJA UČENIKA

Mirjana Vukčević: Sve su to stvari koje pozitivno utiču na ponašanje tinejdžera, pa svakodnevno nastojimo da učenicima ponudimo što više sadržaja koji će okupirati njihovu pažnju

Na poboljšan red u školi i oko nje utiče više faktora. Formiran je Tim za zaštitu učenika od nasilja i diskriminacije, nastavnici su upoznati sa Programom zaštite učenika od nasilja i diskriminacije, kućni red Škole i Etički kodeks istaknuti su na oglasnoj tabli u holu, u upotrebi je i video nadzor. Ostvaruje se kontinuirana saradnja sa policijskim zaduženim za region kojem pripada Škola. Tu su i saradnja sa Centrom za socijalni rad, vaspitačima učenika koji borave u Centru za djecu i mlade „Ljubović“, predavanja Internacionalne policijske asocijacije na temu „Napori ka pravilnom usmjeravanju mladih: svjetska iskustva“, predavanja direktorce i profesora sa Policijske akademije iz Danilovgrada „Pravilnom profesionalnom orientacijom protiv vršnjačkog nasilja“.

Mirjana Vukčević posebno navodi saradnju sa učenicima Gimnazije „Slobodan Škerović“ kroz debatni i radionicarski rad na temu nasilja i govora mržnje na internetu „Na internetu svi može da iskaže ono što želi“ i „Suzbijanje govora mržnje na internetu“, a organizovana je i saradnja sa Muzičkom školom „Andre Navara“ – „Muzikom protiv nasilja“. Sve su to stvari koje pozitivno utiču na ponašanje tinejdžera, pa ona ističe da svakodnevno „nastojimo da učenicima ponudimo što više sadržaja koji će okupirati njihovu pažnju, probuditi nova i zadovoljiti postojeća interesovanja“.

Afirmacija modela društveno prihvatljivog ponašanja

I pedagoškinja u SSŠ „Ivan Uskoković“ Mirjana Vukčević smatra da je pedagoški pristup problemu vršnjačkog nasilja ono što je dalo tako dobre rezultate.

šem poslu, jeste timski rad koji je u našoj školi izražen. Sve što procijenimo da treba rješavamo timski u okviru Škole na raznim nivoima. Učenicima smo omogućili da se obrate pedagoško-psihološkoj službi putem e-maila. Uz to, u holu smo postavili kutiju sugestija u koju mogu da ubacuju cedulice sa preporukama i pitanjima. I kutija sugestija i e-mail su načini da nam učenici dostave informacije i o nekoj vrsti nasilja koju su doživjeli ili viđeli", kaže ona i dodaje da, pored individualnog savjetodavnog rada, organizuju i rad i sa grupama učenika. Tu važno mjesto zauzimaju radionice, predavanja, jednodnevne i višednevne ekskurzije, te preventivni i edukativni programi.

Misija u cilju formiranja ličnosti

U svemu ovome jednako je važno i stručno usavršavanje svih pedagoških radnika. Ono se realizuje u okviru programa „Profesionalnog razvoja nastavnika na nivou Škole“ i „Ličnog plana profesionalnog razvoja svakog nastavnika, stručnog saradnika i članova uprave Škole“. Kao rezultat očekuje se veća motivisanost učenika, uspešnija saradnja, kvalitetniji rad, demokratski duh, mogućnost usavršavanja, socijalizacija, osećaj samopouzdanja i pripadnosti, kao i osamostaljivanje učenika u radu, to jest timski rad, međusobno uvažavanje i tolerancija.

„Odgovarajuća pažnja potklanja se i primjeni podsticajno-motivacionih mjeru. Nastavnici na svakom času ohrađuju, pružaju priliku za novu šansu, pohvaljuju za postignute rezultate, nagrađuju trud i aktivnosti na časuu“, kaže Vukčević i podseća da su sve ove aktivnosti najvažnija misija u cilju formiranja ličnosti mlađih ljudi.

Ozbiljno istražiti ovaj društveni fenomen

Govoreći o nasilju među učenicima, psihološkinja Radmila Bajković napominje da mi u Crnoj Gori gotovo da nemamo neka veća i ozbiljnija sociološka ili psihološka istraživanja ove pojave, već da se ona često tretira „zdravo za gottovo“.

„Trebalo bi, možda, nakon toliko napisa u štampi o nasilju u školama, ispitati zašto to do sada kod nas nije rezultiralo jednim ozbiljnim istraživanjem ovog društvenog fe-

nomena. Upravo to je jedan od prvih sistematskih koraka u rješavanju problema. Jedini pokazatelji stanja u našim školama jesu oni iz UNICEF-ovog istraživanja u okviru projekta 'Škola bez nasilja' od prije desetak godina, koji govore da je gotovo 50% učenika u osnovnim školama u kojima je vršeno istraživanje imalo iskustvo vršnjačkog nasilja, bilo da su bili žrtve ili oni koji čine nasilje. Na prvom mjestu je emocionalno zlostavljanje, slijedi socijalno (izolacija), a tek na trećem mjestu fizičko zlostavljanje. Ovaj podatak je značajan, jer nam ukazuje na to da najvidljiviji oblik nasilja (tuče i sl.) nije jedini, niti najučestaliji oblik prisutan u školama“, kaže ona.

Društveni i individualni uzroci

Posljednjih dvadeset godina ovo je jedna od centralnih tema gotovo svih školskih sistema. Još jedan zanimljiv podatak jeste da se pokazalo da tendencija porasta nasilja postoji onda kada nema sistematskog odgovora na njega, odnosno ako se nije ne bavimo, a Bajković naglašava da su uzroci mnogo brojni i međusobno isprepleteni, te da je teško izdvojiti neke kao odlučujuće.

„Škola kao institucija samo je jedan segment složenog društvenog tkanja u kojem svaki pojedinačni element utiče na cjelinu i obrnuto“, kaže ona. „Dakle, uzroci su sve ono što nam je već dobro poznato na opštem društvenom nivou: prolazili smo kao društvo kroz tranzicioni period, u bliskom okruženju su se dešavali ratni sukobi, mijenjali su se socio-ekonomski uslovi života, poljuljan je sistem vrijednosti, uslovi u školama nijesu idealni, porodica doživljava krizu i značajne promjene, tehnološki napredak je donio i neke nedostatke itd. Pored tih opštendruštvenih, prisutni su i oni uzroci koji potiču sa individualnog nivoa: ne malo dece se u školi ne oseća dobro, jer je neuspješan i gotovo isključen iz školskog života, često kritikovan. Upravo tim učenicima često nedostaju vještine komunikacije i sposobnosti ostvarivanja kvalitetnih socijalnih odnosa. Sve to govori o kompleksnosti ove pojave.“

Potrebno preventivno djelovanje

Ova psihološkinja, radnim angažmanom vezana za

Riječ učenika uključenih u program

Vuk Dragojević: PREPORUČUJEM VESLANJE I DRUGIM ĐACIMA

Bilo mi je milo kada sam čuo da sam uključen u veslačku sekciju, jer volim sport i takmičenja. Mnogo je učenika iz naše i drugih škola, pa smo se lijepo družili. Bilo je zabavno i na treninzima, i na kupanju u moru, i prilikom putovanja vozom. Zato poručujem i drugim đacima koji imaju viška energije da se bave veslanjem, ili bilo kojim drugim sportom.

Magdalena Božović: RANIJE NIJESAM ZNALA KAKO DA ISPOLJIM VIŠAK ENERGIJE

Ja sam kormilar, odnosno mozak ekipe. Svi moraju da me slušaju, jer je to glavna pozicija. Tu su i takozvani štorkeri, koji su sastavni dio ekipe. Osetila sam veliko zadovoljstvo

POZIV I DRUGIM UČENICIMA: Vučić, Božović i Dragojević

Milica Vučić: U POČETKU JE BILO ZABRINUTOSTI

Kada su mi rekli da sam uključena u veslački tim priznajem da sam bila malo zabrinuta, jer nijesam znala kako se to radi. Nikada se ranije nijesam bavila tim sportom. U početku je bilo teško, ali vremenom smo se navikivali. Bilo mi je lijepo jer sam ulagala snagu kako bih postigla neki određeni, pozitivni cilj. Zato i svojim drugaricama i drugovima poručujem da se bave ovim sportom, jer su kod veslanja stalno angažovani i mišići i mozak, a to je veoma korisno.

Osnovnu školu „Blažo Jokov Orlando“ u Baru, ocjenjuje da je za rješavanje problema destruktivnog ponašanja daka potrebno preventivno djelovanje i to ne samo u vidu preventivnih programa na nivou škole, već i šire.

„Posljednjih desetak godina se kod nas realizuje preventivni program 'Škola bez nasilja' u nekim osnovnim školama, ali bez značajnijeg uključivanja lokalne zajednice koja bi podržavala školu i učestvovala u njenim aktivnostima na temu sprječavanja nasilja, što je originalnim projektom bilo obavezno predviđeno. Tako su škole opet ostale gotovo izolovane, same u borbi sa ovom pojmom. Iskustva iz zemalja koje su primjenjivale neke programe za suzbijanje nasilja u školama govore da organizovanje škole kao sistema može dosta da doprinese njegovom smanjenju“, ističe ona i dodaje da prvi korak na nivou škole jeste uspostavljanje jasnih pravila ponašanja koja će biti dodeljovana samo u njihovom donošenju učenicima.

Adolescentima važno pripadništvo vršnjačkoj grupi

Pozitivna praksa iz podgoričke SSŠ „Ivan Uskoković“ našla je na jedinstveno odobravanje u cijeloj zemlji. To je, na neki način, primjer prema kojem bi i druge škole mogle da se

Uspješni eksperiment u školi započet na inicijativu profesora fizičkog vaspitanja i veslačkog trenera Dragića Markovića

SUŠTINA NIJE U POBJEĐIVANJU, VEĆ U UČEŠĆU

Dragić Marković: Đaci su pozitivno prihvatali ovu akciju. Stalno me pitaju kada će biti naredno takmičenje, jer najviše ih interesuje to sportsko dokazivanje

Neobična vannastavna praksa u SSŠ „Ivan Uskoković“ pokrenuta je na inicijativu profesora i trenera veslanja Dragića Markovića. On je u početku od 100 prijavljenih učenika sačinio dva tima od po 18 veslača.

„Malo po malo, u regate koje se odvijaju u Baru uključili smo i SSŠ ‚Ivan Uskoković‘. Prvo smo direktora i pomoćnika direktora pozvali na prvu međunarodnu regatu. Njima se to svrđelo i onda smo zajedno organizovali slobodne školske aktivnosti ove škole. Uslov je bio da njeni učenici, da bi se uključili u Međunarodnu regatu, na Barskoj regati osvoje prvo ili drugo mjesto. Tu je SSŠ ‚Ivan Uskoković‘ osvojila drugo i treće mjesto. Tako je sve počelo.“

Na Drugoj međunarodnoj regati u Baru SSŠ „Ivan Uskoković“ je osvojila drugo mjesto i odmah je bila pozvana na Međunarodnu regatu u Rijeci. Markovićeva ideja je da se na Skadarskom jezeru organizuje sportsko veslanje za učenike.

„Oni imaju višak energije koja nije kontrolisana i koja izaziva svađe i tuče. Samo je treba preusmjерiti u pozitivnom pravcu, a za to mogu poslužiti upravo vanškolske sportske aktivnosti. Uz malo sreće, dobiti ćemo dva olimpijska čamca koja ćemo smjestiti na Jezero“, najavljuje on. „Đaci su pozitivno prihvatali ovu akciju. Stalno me pitaju kada će biti naredno takmičenje, jer najviše ih interesuje to sportsko dokazivanje. Bitni su treninzi, ali je jasno bitno i odmjeravanje snaga. Ovim putem mogući bi da krenu i druge crnogorske škole, posebno one u blizini pogodnih jezera. Suština nije u pobjeđivanju, već u učešću, jer to je ono što izaziva pozitivnu energiju i to ne samo kod onih koji veslaju, već i onih koji navijaju, jer sa ekipom veslača uvijek ide i ekipa navijača iz iste škole. Tako se među učenicima stvara jedinstvo.“

Uspostavljanje pravila ponašanja dugotrajan proces NEOPHODNO UKLJUČENJE LOKALNE ZAJEDNICE

Radmila Bajković: Značajan segment preventivnog djelovanja jeste i uključivanje roditelja u sve aktivnosti škole koje se odnose na smanjenje nasilja među učenicima

Norme ponašanja uvijek su vezane za vrijednosti koje škola njeguje. Prema rječima Radmile Bajković, ukoliko učenike pitašmo da istaknu vrijednosti i vjerovanja koja smatraju važnim za život u školi i život uopšte, oni će gotovo bez izuzetka izlistati upravo one vrijednosti koje škola po definiciji treba da njeguje.

„Uspostavljanje pravila ponašanja jeste dugotrajan proces koji zahtijeva strpljenje, posvećenost i jedinstveno djelovanje svih zaposlenih u školi“, navodi ona, dodajući: „Značajan segment preventivnog djelovanja je i uključivanje roditelja u sve aktivnosti škole koje se odnose na smanjenje nasilja među učenicima. Roditelji treba da dobiju potrebnu podršku i pomoći u rješavanju razvojnih problema porodice, ali i da daju svoj doprinos u vidu povjerenja i podrške školi u sprovođenju planiranih aktivnosti. Lokalna zajednica bi trebalo da pruži konkretnu pomoći i podršku školi u borbi protiv nasilja u zajedničkom interesu. Pored preventivnih aktivnosti, kao što su rad sa učenicima na razvijanju socio-emocionalnih vještina, volonterski rad učenika, promovisanje kulture nenasilja kroz sve vidove vannastavnog rada i slično, škola mora imati i jasan interventni odgovor kada se nasilje desi u školi.“

ŠKOLE NE SMIJU BITI IZOLOVANE U BORBI S OVIM PROBLEOM: Radmila Bajković

rukovode u rješavanju sličnih problema, pa Bajković naglašava da je upravo to pravi pokazatelj „kako podsticaj i pružanje šanse učenicima da se afirmišu u nekoj oblasti može rezultirati pozitivnim ishodom“.

„Iako je ovo nazvano 'eksperimentom', moram reći da je opšte poznata i ne tako nova pedagoška preporuka da se učenici koji imaju probleme u ponašanju uključe u neki vid vannastavnih aktivnosti u školi kako bi im se omogućilo da dožive uspjeh, da budu prihvaćeni, da razvijaju vještine komunikacije i ostale socijalne vještine. U ovom slučaju desilo se nekoliko pozitivnih stvari vrijednih isticanja. Naime, ovi učenici su doživjeli da neko o njima brine, da ih uvažava i pored toga što su prethodno napravili neke greške. Dakle, profesori su o njima razmišljali, tražili rješenje za njihovo problematično ponašanje i dali im sanu. Odabrana je aktivnost u kojoj su mogli da učestvuju kao tim. Samo su podsetiti na to koliko je adolescentima važno pripadništvo vršnjačkoj grupi i kako je ta razvojna karakteristika u ovom slučaju dobro iskoriscena. Veslački tim mora da bude složan, sinhronizovan, tačan, disciplinovan, kontrolisan, a sve su to elementi socijalnih kompetencija. Tako su ovi mladići i devojke, pored vježbanja za osvajanje medjula, vježbali i razvijala

li niz životno važnih vještina. Doživljaj uspjeha, tj. osvajanje medalja na takmičenjima, obezbijedilo im je da kao tim imaju jasan cilj kojem teže i da mogu da planiraju konkretnе aktivnosti za njegovo dostizanje“, kaže ona i priznaje da je vidljivo veliko zadovoljstvo i profesora i učenika.

Formalizovani oblik kažnjavanja u praksi ne daje rezultate

Zbog ovakvog ishoda postavlja se pitanje da li su standardni oblici školskog kažnjavanja zastarjeli.

„Jedini zvanični instrument kojim škole raspolažu i koji mogu primijeniti kada se dogodi neki prekršaj školskih pravila jeste sistem vaspitnih mjeru kojima se izriču učenicima prema definisanoj proceduri. U suštini, ove vaspitne mjere su represivnog karaktera, ili jednostavne rečeno, radi se o kaznama-opomenama, ukoru, premještanju u drugo odjeljenje, drugu školu, ili udaljavanju iz škole“, ističe Bajković. „Lično sam protiv ovakvog formalizovanog oblika kažnjavanja koji u praksi ne daje željene rezultate ili su oni, u najboljem slučaju, kratkoročni. Izričanje ovih mjeru treba da praktično uputstvo šta to učenik treba da uradi kako bi ispravio grešku. Ukoliko se procijeni da mu je u tome potrebna podrška stručnih lica – trebalo bi mu to i omogućiti. Ali, svakako mora postajati jasan plan aktivnosti kojima će mu se pomoći da promijeni ponašanje.“

N. N.

Debatni klub Gimnazije „Panto Mališić“ u Beranama

RAZVIJANJE KREATIVNOG MIŠLJENJA I RETORIČKIH SPOSOBNOSTI

U okviru izbornog predmeta koji pohađaju dvije grupe i samim radom Kluba kvalitetno se realizuju svi ciljevi vezani za debatu, kao i niz aktivnosti koje doprinose da se upoznaju osnovni principi funkcionalne komunikacije, kultivisanog govora i kulture dijaloga, adekvatne argumentacije u javnom nastupu, te konciznog formulisanja pitanja i poznavanja svih pravila debatovanja

Debatni klub Gimnazije „Panto Mališić“ u Beranama osnovan je 2002. godine, kao jedan u nizu koraka ka predstojećoj reformi obrazovanja kojom je debata predviđena kao svakodnevna nastavna metoda i zanimljiv izborni predmet.

Klub je okupio tridesetak učenika svih razreda, a profesorice Nada Perović i Dragana Jočić rukovodile su njegovim radom, prema programu Instituta za otvoreno drustvo i stručnim instrukcijama koje su usvojene na seminaru za trenere, organizovanom u Budvi od strane Centra za kreativnu komunikaciju, iz istog grada. Susreti članova Debatnog kluba organizovani su najmanje dva puta mjesечно, a njihov cilj je bio da kod učenika razviju kreativno mišljenje, retoričke sposobnosti i bolju komunikaciju.

U toku školske 2003/2004. godine Debatni klub je postigao više zapaženih rezultata koji su ga doveli u sam vrh debatnih klubova Crne Gore. Poslije osvojenog prvog mesta u Republici na martovskom turniru 2004. godine, Debatni klub je potvrdio svoju poziciju na Republičkom turniru debatnih klubova održanom u Pljevljima. To je beranskim debaterima otvorilo mogućnost učešća u projektu „TV debata“ koji je realizovan obrazovni program RTCG.

Prva mjesta na internacionalnim turnirima u Ohridu i Celju

Osim ovih, treba pomenući i osvojena prva mjesta na internacionalnim turnirima u Ohridu i Celju, kao i pojedinačna i ekipna učešća debatera u radu različitih ljetnjih škola i kampova. Naime, Milena Bulanja, član Debatnog kluba,

VELIKO INTERESOVANJE ZA DEBATU: Članovi kluba

ba, sa instruktorkom – profesoricom Nadom Perović, borbavila je u ljetnjem internacionalnom kampu u organizaciji Hrvatskog debatnog društva, koji je organizovan u Obonjanu kod Šibenika u avgustu 2004. godine, a učešćem u radu ljetnjeg kampa na Ivanovim Kortima u avgustu 2005. godine, Debatni klub Beranske gimnazije nastavio je svoje aktivnosti. Predstavnici Debatnog kluba Gimnazije bile su Renata Branković, Milena Bulanja, Nevenka Vuksanović i Jelena Joksimović sa profesoricom Nadom Perović, kao trenerom. Oni su aktivno učešćovali u takmičarskoj debati i pokazali da njihov rad zavređuje pažnju. „Prevenca trgovine djecom je djelotvorna“ i „Pepe-ljuga je sponzorija“, nazivi su debatnih tema koje su učesnicima pružile dovoljno prostora da iskažu sve svoje sposobnosti. U finalu je pobijedila ekipa „Suncokreta“ u čijim redovima je bio i debaterka Gimnazije Renata Branković, koja je osvojila mjesto drugog najboljeg govornika turnira.

Kontinuiranim uspjesima iz prethodnih godina ovaj klub dodata je nove koji su ostvareni u školskoj 2010/2011. godini. U septembru 2010. članovi kluba bili su gosti Državne televizije Bosne i Hercegovine, če su kao prošlogodišnji državni šampioni, predstavljeni Crnu Goru. U oktobru je ista ekipa učestvovala na turniru „Budva OPEN 2010“, če je osvojila zapaženo drugo mjesto u konkurenciji srednjih škola u debatovanju na

engleskom jeziku, a učenik Ilija Pantović proglašen je najboljim govornikom u KP formatu. U marta 2011. godine u Podgorici je održano debatno takmičenje „Mladi o NATO“, na kojem je Debatni klub osvojio treće mjesto, a Ilija Pantović ponovo proglašen najboljim govornikom u svjetskom formatu, da bi na Državnom takmičenju u Budvi tim u sastavu – Andela Raonić, Ilija Pantović i Kristina Bošković, osvojio treće mjesto, a učenica Kristina Bošković proglašena drugim govornikom u svjetskom formatu.

Projekat „Evropske vrijednosti za mlade“

Projekat „Evropske vrijednosti za mlade“ realizovan je u Gimnaziji tokom škole 2011/2012. godine, a njegovi implementatori u Crnoj Gori bili su Juventas, CEMI i Nevladino udruženje Bonum iz Pljevalja, a pokrovitelj Evropska unija posredstvom Dela-

Rječnik frazema (9)

VARTOLOMEJSKA NOĆ

Ovaj frazem koji označava masovni krvavi pojedini pogrom, izvorno je vezan za noć učišća Svetog Bartolomeja ili Bartolomeja 24. avgusta 1572. godine, kada je u Parizu, po nalogu Katarine Medić, majke kralja Karla IX i uz pristanak samog kralja izvršen masovni pokolj hugenota (protestanata) u glavnom gradu Francuske ali i u okolnim mjestima.

Pokolj koji su izvršile prijatelje katoličke stranke trajao je u Parizu do septembra, a u pokrajini do oktobra, i odnio je živote preko 25.000 hugenota (ljudi, žene i dece). Jedini njihov grijeh bio je što su bili privrženi protestantskoj vjeri.

Istorijski je, i poslije Vartolomejske noći, zabilježila masovne zločine i pogrome.

Najpoznatiji su „Noć dugih noževa“, kada su se u junu 1934. godine Hitler i Gering krvavo obračunali sa dadašnjim bliskim saradnikom Ernestom Remom i njegovim prijateljicama u „Kristalnoj noći“ (novembar 1938) kada je samo u jednoj noći na hiljadama njemačkih Jevreja divljački ubijeno, masakrirano, izbaceno iz stanova...

Priredio: N. Knežević

i u 2014/2015. godini, koja su održana u Bijelom Polju i Beranama, beranski debateri nastavljaju svoje učešće u ovom takmičenju, dajući šansu novim generacijama da pokažu svoje govorničke sposobnosti i nastave plodnu tradiciju koju ovaj Klub ima.

Dakle, sve ono što je na samom početku bilo vezano za očekivanja od Debatnog kluba, u toku njegovog višegodišnjeg rada je i ostvareno. Danas, u okviru izbornog predmeta koji pohađaju dvije grupe i samim radom Kluba, kvalitetno se realizuju svi ciljevi vezani za debatu, kao i niz aktivnosti koje doprinose da se upoznaju osnovni principi funkcionalne komunikacije, kultivisanog govora i kulture dijaloga, adekvatne argumentacije u javnom nastupu, te konciznog formulisanja pitanja i poznavanja svih pravila debatovanja. Voditelji Kluba i predavači izbornog predmeta su profesorice Mila Barjaktarović i Sehadra Ćeman.

Velimir Ralević

USPJEŠNI NASTUPI U BUDVI, MOJKOVCU I BARU

U toku 2006/07. godine, Debatni klub je učestvovao na turniru u Budvi. Debateri Gimnazije su imali priliku da ukrste svoja mišljenja sa debaterima iz Budve, Pljevalja, Podgorice, zatim iz Republike Makedonije, Rumunije i Hrvatske. Debatni tim u sastavu: Aleksandra Cimbalićević, Jelena Mićović, Jelena Šekularac, predvođen profesoricom Dragom Jočić, postigao je zapažene rezultate. Debata je organizovana na engleskom jeziku, a tema je bila: „Nacionalna sigurnost je važnija od prava pojedinca“. Kao i u prethodnom periodu, Debatni klub je nastavio sa svojim uspjesima.

Nakon manje pauze u radu, Debatni klub se ponovo aktivira u toku 2008/2009. godine učešćem na Državnom takmičenju u Mojkovcu u aprilu 2009. godine. Gimnaziju iz Berane predstavljale su učenice prvog razreda – Kristina Bošković i Andela Raonić i učenici drugog razreda – Ilija Pantović (trener profesor Mila Barjakarović), koji su kao najmlađi učesnici skrenuli na sebe pažnju, predstavivši se kao tim pred kojim je sjajna takmičarska budućnost.

U Baru je 10. i 11. aprila 2010. godine održano finale Državnog takmičenja u KP formatu u debati za učenike crnogorskih srednjih škola. Učestvovalo je 13 ekipa. Gimnaziju „Panto Mališić“ iz Berane predstavljale su učenice drugog razreda – Kristina Bošković i Andela Raonić, i učenik trećeg razreda – Ilija Pantović (trener profesorice Ljerka Petković i Ana Popović). Ekipa Gimnazije osvojila je prvo mjesto i tako nastavila blistavu tradiciju iz prethodnog perioda.

Učenici Muzičke škole „Vida Matjan“ u Kotoru nastupili na sceni crkve Svetog Duha

PRIPREMA ZA DRŽAVNO TAKMIČENJE

Pijanistkinja Pava Taušan, maturantkinja: Na takmičenjima prikazujem rezultat svoga rada. To je najbolja provjera moga znanja. Meni nagrade nisu toliko značajne, već mi je važnije da pokažem ono što sam radila tokom čitave godine

Flautistkinja Silvana Mijović: Uvijek imam veliku tremu pred nastup, nekad pogriješim upravo zbog toga. Ove godine takmičiće se u solo disciplini i u flautskom triju, zajedno sa Anastasijom Barović i Majom Vulović

Profesor Mihajlo Lazarević, dirigent hora Srednje škole: Veoma mi je draga što će i publika u Herceg Novom moći da nas čuje

KOMPOZICIJE POZNATIH AUTORA: Hor Srednje škole

Učenici Muzičke škole „Vida Matjan“ u Kotoru, koji kreiraju program za nastup na predstojećem Republičkom takmičenju mlađih muzičara Crne Gore, nastupili su na sceni crkve Svetog Duha izvodeći kompozicije koje su pripremali od početka školske godine. U raznovrsnom programu predstavili su se daci različitih uzrasta, od onih najmlađih iz prvog i drugog razreda Niže muzičke škole, do iskusnih maturanata.

Pijanistkinja Pava Taušan, maturantkinja u klasi profesorice Lidiye Molčanove, koja će se takmičiti

u petoj kategoriji, sva-ke godine nastupa na nekom od takmičenja i redom osvaja nagrade.

„Na takmičenjima prikazujem rezultat svoga rada. To je najbolja provjera moga znanja. Meni nagrade nisu toliko značajne, već mi je važnije da pokažem ono što sam radila tokom čitave godine. Sviram prvenstveno zbog sebe, ali kad to čuju drugi ljudi tek onda osetim koliko vrijedi ono što radim“, kaže ona.

Učenik prvog razreda Mužičke

u petoj kategoriji, sva-ke godine nastupa na nekom od takmičenja i redom osvaja nagrade.

„Na takmičenjima prikazujem rezultat svoga rada. To je najbolja provjera moga znanja. Meni nagrade nisu toliko značajne, već mi je važnije da pokažem ono što sam radila tokom čitave godine. Sviram prvenstveno zbog sebe, ali kad to čuju drugi ljudi tek onda osetim koliko vrijedi ono što radim“, kaže ona.

Učenik prvog razreda Mužičke

vi put na koncertu izvodeći na violinu čuvenu „Odu radosti“. Flautistkinja Silvana Mijović vježba i kod kuće i u školi. Prošle godine osvojila je srebro na takmičenju koje je za nju uviđek veliki izazov.

„Uvijek imam veliku tremu pred nastup, nekad pogriješim upravo zbog toga. Ove godine takmičiće se u solo disciplini i u flautskom triju, zajedno sa Anastasijom Barović i Majom Vulović“, kaže ona.

Učenici Srednje škole, kojima je dirigo-

Klarinetista Kosta Čalasan, učenik prvog razreda Srednje mužičke škole i trojica saksofonista: Filip Kovacević, Sergej Stojković i Ivan Radović, učenici trećeg i četvrtog razreda Niže mužičke škole u klasi profesora Gorana Turkalja, privukli su pažnju odabranim kompozicijama i osobnim tehnikama sviranja.

Publici su se predstavile i učenice Srednje škole, kojima je dirigirao profesor Mihajlo Lazarević. Hor je izveo kompozicije Rahmanjinova, Mokranjca i norveškog autora Dženkinsa, na oduševljenje svih prisutnih. „Veoma mi je draga što će i publika u Herceg Novom moći da nas čuje, što nas je pozvala naša bivša koleginica Mirela Šćasni. Hor broji 36 devojaka, a instrumentalni sastav čine: Darko Tomić (klavir), Relja Čalasan (gitaru), Jovana Radoman (flauta) i solistikinje Jovana Miljenović, Milica Konatar i Tijana Jovanović“, istakao je Lazarević.

N. N.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Crne Gore organizovalo okrugli sto „Manjinski narodi u procesu EU integracija“ za učenike podgoričke Gimnazije „Slobodan Škerović“

KA EVROPSKOJ UNIJI KORAČAMO SVI ZAJEDNO

Ministar za ljudska i manjinska prava dr Suad Numanović: U Crnoj Gori manjinski narodi su integralni dio društva. Kao takvi, oni uživaju punu zaštitu kako u zakonodavnom smislu, tako i u okviru institucija koje zastupaju njihova prava. Učenici podgoričke Gimnazije imali su priliku da obogate svoja saznanja o procesu evropskih integracija Crne Gore, položaju manjinskih naroda u Crnoj Gori, kao i principima politika jednakosti i ravnopravnosti.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava Crne Gore, u saradnji sa Ministarstvom vanjskih poslova i evropskih integracija i Kancelarijom glavnog pregovarača, organizovalo je u Podgorici okrugli sto „Manjinski narodi u procesu EU integracija“ za učenike podgoričke Gimnazije „Slobodan Škerović“. Na njemu se diskutovalo o značaju članstva u Evropskoj uniji kao i ulozi manjinskih naroda u tom važnom integracionom procesu.

Ministar za ljudska i manjinska prava dr Suad Numanović kazao je da svako demokratsko društvo posvećuje puno pažnje poštovanju i zaštiti ljudskih i manjinskih prava, a posebno vodi računa o položaju manjinskih naroda.

Uloga države je tu od presudnog značaja za olakšavanje njihovog položaja u cjelokupnom društvu. U Cr-

VISOK NIVO MEĐUNACIONALNOG POŠTOVANJA: Sa okruglog stola

noj Gori manjinski narodi su integralni dio društva. Kao

takvi, oni uživaju punu zaštitu kako u zakonodavnom

prava. Ove institucije u obavezi su da daju svoj puni doprinos u ovoj oblasti jednakost i organizacije koje se bave ovom tematikom“, naglasio je on.

Numanović je podsetio da ćemo ka EU koračati „brže ili sporije, ali svi zajedno“.

„Crna Gora je mlada u obnovi svoje nezavisnosti, ali dosta stvari je uspešno uradila. Kada je riječ o manjinskim narodima, želim istaći da je saradnja sa svim nacionalnim zajednicama na visokom nivou uzajamnog poštovanja, kako predstavnici tih zajednica tako i u smislu saradnje koju ostvarujemo. U agendi poštovanja ljudskih prava generalno, jer i manjinska prava su u istoj grupi, nema mjesta za pauzu“, naveo je on.

O Crnoj Gori kao multinacionalnoj, multietničkoj, multikonfesionalnoj i multikulturalnoj govorile su iz

istorijskog ugla mr Vesna Kovačević, savjetnica predsednika Crne Gore za ljudska i manjinska prava prof. dr Sonja Tomović Šundić i savjetnica za evropske integracije i ljudska prava u Delegaciji EU u Crnoj Gori Barbara Rotovnik.

Učesnici drugog panela bili su predsednik Savjeta muslimanskog naroda Crne Gore Sabrija Vulić, predstavnik Hrvatskog nacionalnog vijeća Marin Čavelić, potpredsednik Romskog savjeta Muhamed Uković i sekretar pregovaračke grupe Miodrag Radović.

Učenici podgoričke Gimnazije imali su priliku da obogate svoja saznanja o procesu evropskih integracija Crne Gore, položaju manjinskih naroda u Crnoj Gori, kao i principima politika jednakosti i ravnopravnosti.

N. N.

Pedesetak nastavnika podgoričke Škole za srednje i više stručno obrazovanje „Sergije Stanić“ završilo obuku za rad sa đacima sa posebnim obrazovnim potrebama

RAZVIJANJE SENZIBILNOSTI ZA PRIHVATANJE SVIH UČENIKA

Suzana Kovačević, psihološkinja i koordinatorka projekta: Namjera seminara bilo je osposobljavanje nastavnog kadra u srednjim stručnim školama za adekvatno uključivanje u nastavu dece sa posebnim obrazovnim potrebama

Dio nastavnika Škole za srednje i više stručno obrazovanje „Sergije Stanić“ u Podgorici učestvovao je na dvodnevnom seminaru „Edukacija nastavnika u srednjim stručnim školama za rad sa djecom sa posebnim obrazovnim potrebama“, koji je održan u ovoj školi. Riječ je o seminaru u okviru projekta „Regionalna podrška inkluzivnom obrazovanju“ kojeg zajedničkim sredstvima finansiraju Evropska unija i Savjet Evrope. SSŠ „Sergije Stanić“ u ovom projektu učestvuje pod sloganom „Uključi se da bolje vidiš“.

Prema riječima koordinatorke projekta psihološkinje Suzane Kovačević, namjera seminara bila je osposobljavanje nastavnog kadra u srednjim stručnim školama za adekvatno uključivanje u nastavu dece sa posebnim obrazovnim potrebama.

„Seminar su vodili treneri, ujedno i autori programa Milana Raičević i Svetlana Dujović. Dosad je obuku završilo pedesetak nastavnika, podijeljenih u dvije grupe, čime se stvara dobar temelj za kvalitetan i stručan rad sa srednjoškolcima sa naznačenim potrebama, a ujedno se ostvaruje senzibilisanje nastavnika za prihvatanje učenika. Svi nastavnici koji prođu obuku na ovom seminaru dobije sertifikat koji izda-

TEMELJ ZA KVALITETAN I STRUČAN RAD: Suzana Kovačević

je Centar za stručno obrazovanje“, istakla je ona.

N. N.

U danilogradskoj Gimnaziji „Petar I Petrović Njegoš“ održano predavanje o štetnosti psihoaktivnih supstanci

INFORMISALI SE O BOLESTI ZAVISNOSTI

Četrdesetak đaka prvog razreda Gimnazije „Petar I Petrović Njegoš“ u Danilogradu prisustvovalo je stručnom predavanju o bolesti zavisnosti, koje su održali specijalni pedagog i asistent u tretmanu Javne ustanove za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci. Učenici su se in-

formisali o tome šta su bolesti zavisnosti, koje su to najrasprostranjenije zablude i istine o drogi, te koje su posljedice njene upotrebe.

Naročito snažan utisak na učenike ostavila je životna priča asistenta u tretmanu, nekadašnjeg klijenta Ustanove, pa su mu oni postavili brojna pitanja. Đaci-

ma su podijeljene i brošure specijalno kreirane za srednjoškolski uzrast, koje nose sugestivnu poruku: „Budi svoju – reci ne“.

Predavanje je održano u okviru projekta „Otvori oči – ti biraš“, kojim se nastoji obuhvatiti što više crnogorskih srednjih škola.

N. N.

ŽIVOTNA PRIČA NEKADAŠNJEZAVISNIKA: Sa predavanja

Učenice Muzičke škole „Dara Čokorilo“ u Nikšiću ostvarile zavidan rezultat na 13. Međunarodnom takmičenju solfeđista u Požarevcu

DEVET NAGRADA TALENTOVANIM MUZIČARKAMA

Sanja Radulović, pomoćnica direktora Škole: Učestvovanje na takmičenjima i festivalima od velike je važnosti za afirmaciju talentovanih učenika i njihovih nastavnika. To omogućava otkrivanje izuzetno nadarenih učenika i njihovo praćenje kroz koncertnu aktivnost, kao i razmjenu iskustava pedagoga koji sa generacijama đaka postižu natprošće rezultate

VAŽNO ISKUSTVO: Nagrađene učenice

Tivatska Muzička škola u martu organizovala brojne aktivnosti PREGRŠT KONCERATA I SEMINARA

Među aktivnostima se istakao koncert pod nazivom „Inspiracija“, koji je održan u školskoj koncertnoj dvorani. Publici je predstavljen program pisan za solo flautu, solo hornu i trio falute, horne i klavira

U sklopu seminarских aktivnosti u drugom polugodištu u tivatskoj Muzičkoj školi održano je nekoliko seminara i zanimljivih koncerata. Pažnju su privukli seminari fluite i horne za nastavnike. Seminar za flautu vodila je profesorica Milena Lipovšek, a seminar horne profesor Boštjan Lipovšek iz Slovenije.

Među aktivnostima se istakao koncert pod nazivom

„Inspiracija“, koji je održan u školskoj koncertnoj dvorani. Publici je predstavljen program pisan za solo flautu, solo hornu i trio falute, horne i klavira. Za realizaciju klavirske saradnje pobrinuo se hrvatski klavirista Ivan Batoš.

Pored toga, održani su koncerti učenika srednje škole sa duvačkim odsjekom, odnosno klavirskog odsjeka u kojem su zajedno nastu-

pili profesori i učenici. Učenici od prvog do šestog reformisanog razreda održali su koncert posvećen majkama pod nazivom „Mama, da ti kažem da te volim“.

Održani je i seminar „Nastup i priprema, vježbe za oslobođanje od treme“ koji je vodila profesorica Alenka Zupan, kao i seminar trombona pod vodstvom profesora Aleksandra Benčića.

N. N.

Na 13. Međunarodnom takmičenju solfeđista u Požarevcu učenice nikšićke Muzičke škole „Dara Čokorilo“ osvojile su pregršt nagrada. Sedam njih, koje pohađaju osnovnoškolski program pod mentorstvom profesorce Milene Popović, osvojile je sedam prvi i jednu treću nagradu. Riječ je o najzašađenijem rezultatu u konkurenциjima oko 200 takmičara iz svih krajeva bivše Jugoslavije.

Teodora Latalović je u disciplini Teorija muzike u najkraćem vremenu osvojila 100 bodova i zavrijedila najviše priznanje „Laureat“. Isti broj bodova ostvarile su i Marija Perutović i Isidora Pendo, dok je Mateja Vu-

jović zabilježila bod manje. Perutović je u disciplini Solfeđ osvojila prvu nagradu, a istim priznanjem okitila se i Ivana Dendić. Njih dvije su u Dvoglasmom pjevanju zauzele prvu poziciju, a treća nagrada otišla je u ruke Katari- ni Popović i Sonji Mićanović.

U kategoriji srednjoškolača iz nikšićke škole nadmetala se jedino Jelena Zečević, pod mentorstvom profesorce Jelice Jošanović, ali je i ona uspjela da zauzme višok plasman – treće mjesto.

Pomoćnica direktora Škole „Dara Čokorilo“ Sanja Radulović ističe da su učenici ove ustanove bili jedini takmičari iz Crne Gore na prestižnom muzičkom takmičenju.

N. N.

BOGAT PROGRAM: Sa jednog od muzičkih okupljanja

U Nikšićkoj OŠ „Luka Simonović“ održana tribina „Škola bez nasilja – sigurno školsko okruženje“

VAŽNA ULOGA RODITELJA

Cilj projekta: Stvaranje bezbjedne sredine podsticajne za učenje i harmoničan razvoj svakog deteta

JASNO IZOŽILI MEHANIZME ZAŠTITE: Učesnici tribine

U okviru projekta „Škola bez nasila – sigurno školsko okruženje“, koji se realizuje u nikšićkoj OŠ „Luka Simonović“, u holu ove vaspitno-obrazovne ustanove nedavno je održana tribina na istoimenu temu. Nada Dubljević, direktorka, podsetila je na nekoliko važnih detalja.

„Ministarstvo prosvjete i Zavod za školstvo sprovode projekt, a realizuje se uz podršku Kancelarije UNICEF-a u Crnoj Gori. Od ove školske

godine i naša škola je uključena u projekt, koji je zainteresovao učenike. Cilj projekta je stvaranje bezbjedne sredine podsticajne za učenje i harmoničan razvoj svakog deteta“, objasnila je direktorka Dubljević.

O različitim oblicima nasilja, mehanizmima zaštite i načinima njegovog predupećivanja, kao i važnoj ulozi roditelja u tome, govorili su, učenici tribine: mr Branka Tanasićević, predsednica Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i

Š. B.

Edukativni čas u okviru predmeta Priroda i društvo za učenike trećeg razreda barske OŠ „Blažo Jokov Orlandić“ BOGATIJI ZAZNANJE O ĐEĆJIM BOLESTIMA

O ovoj temi sa njima je na času razgovarala dr Ljiljana Jovićević, šefica Higijensko-epidemiološke službe Doma zdravlja

ČAS INTERAKTIVNOG TIPOA: Učenici postavljali pitanja i iznosili svoja iskustva

U okviru predmeta priroda i društvo, učenici trećeg razreda barske OŠ „Blažo Jokov Orlandić“ na zanimljiv način proširili su znanje o porijeklu određenih dečjih bolesti, praktičnim načinima prevencije, njezi bolesnika, kao i uslovima liječenja. O ovoj temi sa njima je na času razgovarala dr Ljiljana Jovićević, šefica Higijensko-epidemiološke službe Doma zdravlja. Na času su saznali da neke bolesti pro-

uzrokuju sitna bića takozvana (mikrobi). „S obzirom na to da je čas bio interaktivnog tipa, učenici su postavljali pitanja o svemu što ih je interesovalo u vezi sa zdravljem i prevencijom. Na primjer: Što najviše ima mikroba i kako dospievaju u ljudski organizam? Kako se mogu prenijeti sa zaražene na zdravu osobu? Takođe, bilo je riječi i o važnosti higijene, kao preventivnog djelovanja na bolest, kao i značaju vakcinaci-

je. Osim toga, i deca su iznosila i svoja iskustva“, objasnila je Snežana Turković, profesorica razredne nastave.

Prema riječima Svetlane

Macanović, direktorice škole, ova vaspitno-obrazovna

ustanova cijeni saradnju sa

Domom zdravlja,

a preda-

vanja na teme koje obogaćuju znanje o očuvanju i zaštiti zdravlja od posebnog su značaja za učenike.

Š. B.

Univerzitet Crne Gore donirao udžbenike nikšićkoj Gimnaziji „Stojan Cerović“

PODRŠKA PROFESORIMA I UČENICIMA

Univerzitet Crne Gore poklonio je Gimnaziji „Stojan Cerović“ u Nikšiću 360 udžbenika iz raznih oblasti, a takva donacija do kraja školske godine biće uručena i ostalim gimnazijama u Crnoj Gori.

Predsednik Upravnog odbora UCG Duško Bjelica uručio je donaciju i kazao da im je želja da se budući studenti blagovremeno edukuju sa gradivom koje će kasnije izučavati.

„Donacija je nastala kroz započetu reformu Univerziteta koju sprovodi rektorka Radmila Vojvodić, a prve knjige podijeljene su podgoričkoj i nikšićkoj gimnaziji“, kazao je Bjelica.

U SKLADU S NOVOM REFORMOM UCG: Duško Bjelica

Direktor nikšićke Gimnazije Žarko Raičević istakao je da je riječ o dobrom primjeru saradnje, dodajući da su učenici i profesori dobili literaturu koja im je veoma potrebna u daljem učenju i radu.

On je podsetio da je nikšićka Gimnazija, koju sada počita oko 1.200, već više od jednog vijeka svojevršna luka u crnogorskom obrazovnom sistemu.

N. N.

Đečji vrtić „Pčelica“ u Nikšiću

POZDRAV PROLJEĆU

VESELO I OPUŠTENO: Mališani iz vrtića „Pčelica“

Ove godine u nikšićkim vrtićima nastavljena je lijepa tradicija obilježavanja dolaska proljeća. Kreativne vaspitačice iz Dječjeg vrtića: „Pčelica“ izvele su sa mališanicima, uz skroman dekor koji simbolise proljećne radosti, marš kroz špalir znatiželjnih građana. Đeca

su na platou ispred Robne kuće zaigrala i zapevala što su brojni građani, koji su se tu zatekli, oduševljeno pozdravili.

Tekst i fotografija:
Bl. K.

Srednja stručna škola Pljevlja

NAJBOLJI AKTIV FIZIČKOG VASPITANJA U CRNOJ GORI

Pljevaljskom aktivu pripala je petica iako kolektiv ove škole nema adekvatne uslove na nastavu fizičkog vaspitanja;

„I u budućem periodu maksimalno ćemo nastojati da nastavni program i dalje prilagođavamo potrebama i interesovanju učenika“, kaze Ivan Terzić, glavni kreator fizičkog vaspitanja

Medju aktivima fizičkog vaspitanja srednjih stručnih škola u Crnoj Gori najuspješniji je Aktiv fizičkog vaspitanja u Srednjoj stručnoj školi u Pljevljima. To je ocijenjeno prilikom stručnog nadzora rada ovih aktivova koji je izvršen u februaru ove godine. Pljevaljskom aktivu pripala je petica iako kolektiv ove škole nema adekvatne uslove za nastavu fizičkog vaspitanja. Nemajučak ni svoju fiskulturnu salu, ali im to nije smetalo da, nakon inspekcijskog nadzro-

ra rada aktiva fizičkog vaspitanja, dobiju najvišu ocjenu. Također rezultatu doprijetili su, prije svega, umjerenost nastavnika fizičkog vaspitanja za organizovanje nastave u otežanim uslovima i primjena savremenih sredstava i rekvizita u nastavi.

„I u budućem periodu maksimalno ćemo nastojati da nastavni program i dalje prilagođavamo potrebama i interesovanju učenika. Organizovaćemo veliki broj vannastavnih aktivnosti, školskih i sportskih takmi-

čenja i formiraćemo sportske sekcije. Time ćemo spremno dočekati svako učešće na državnim, opštinskim i školskim manifestacijama, čime ćemo maksimalno dobiti promociji škole, opštine i države“, kaže Ivan Terzić, glavni kreator ovog aktivova fizičkog vaspitanja.

Sve te i druge aktivnosti postižu između ostalog i dobrom saradnjom sa sportskom halom Ada koja im je omogućila da koriste njene prostorije i rekvizite.

M. Joknić

Učenici petog razreda podgoričke OŠ „Vlado Milić“ obilježili Međunarodni dan poezije u Narodnoj biblioteci „Radosav Ljumović“

LIJEPO DRUŽENJE SA PJESENOM DRAGIŠOM JOVOVIĆEM

U Dječjem odjeljenju podgoričke Narodne biblioteke „Radosav Ljumović“ organizovana kreativna radionica povodom obilježavanja Međunarodnog dana poezije pod motom „Poezija je nebeski med što teče iz nevidljivih sača što ih stvaraju duše“

Poezija lijep način priče nađenja na đetinjstvo

Povodom obilježavanja Međunarodnog dana poezije u Dječjem odjeljenju podgoričke Narodne biblioteke „Radosav Ljumović“ organizovana je kreativna radionica u kojoj su učestvovali učenici petog razreda podgoričke OŠ „Vlado Milić“. Tim povodom njihov gost bio je Dragiša Jovović, đečji pjesnik. Vjera Popović i Mirjana Žiba, bibliotekarke Dječjeg odjeljenja, upoznale su decu sa njegovom biografijom, navodeći njegove najpoznatije zbirke poput: „Zavržlamke“, „Jedra malog mornara“, „Kopač zlata“, „Mali lovac“ i „Nemoj nam nos okinut“. Takođe, dodale su da osim poezije i proze za đecu i odrasle piše još i aforizme i epigrame.

Njegove pjesme i priče zastupljene su u više antologija, školskih udžbenika i al-

manaha i u zemlji i inostranstvu. Knjige „Ples sa vjetrom“ i „Kopač zlata“ prevedene su na bugarski, rumunski, španski, turski, ruski, engleski i grčki jezik. Osim toga, bio je član redakcija i izdavačkih savjeta nekoliko listova, dok je neke i uređivao. Bavi se prevođenjem sa bugarskog i ruskog jezika. Sekretar je Udruženja crnogorskih pisaca za decu i mlade, i sekretar Udruženja književnih prevodilaca Crne Gore. Budući da je za svoje stvaralaštvo dobio više značajnih priznanja, Jovovićev opus predstavljen je u Frankfurtu na Majni, Beču, Budimpešti, Temišvaru, București, Istambulu, Solunu, Sofiji, istakla je bibliotekarke Popović.

I pjesnik je pozdravio veselu družinu, razgovarajući sa njima o značenju ri-

ječi koje su bile pretočene u moto radionice „Poezija je nebeski med što teče iz nevidljivih sača što ga stvaraju duše“. I učenici su recitovali omiljene pjesme, i postavljali pitanja pjesniku: Ře je proveo đetinjstvo?, Kada je počeo da piše? Koliko zbirk pjesama je objavio?...

Pročitao je nekoliko svojih pjesama iz zbirki „Ples sa vjetrom“ i „Mali lovac“: „Oči“, „Koncert na obali“, „Šumska pobuna“, „Gradska djeca“. On je podstakao učenike da pišu, kao i čitaju poeziju, jer je ona lijep način priče nađenja na bezbržni period života – đetinjstvo. Zahvaljujući đeci na lijepom druženju, bibliotekarke su im poklonile besplatne članske karte za ovu godinu.

Š. B.

U Građevinskoj školi „Ing. Marko Radević“ u Podgorici pripremaju novi program

USKORO ŠKOLOVANJE ZA VIŠEG GEODETSKOG TEHNIČARA

Direktor Srednje Građevinsko-geodetske škole „Ing. Marko Radević“ iz Podgorice Dragan Miranović najavio je da će do kraja školske godine u toj ustanovi biti izrađen program za školovanje višeg geodetskog tehničara.

„Pošto u Crnoj Gori ne posto-

nja za ovo zanimanje u okviru više škole pa se nadam da ćemo program završiti u toku ove godine“, kazao je Miranović.

Ističući da u toj ustanovi ima dovoljno prostora i kada za otvaranje više škole,

Miranović je izrazio nadu da će svršeni srednjoškolci i oni koji su ranije završili smjer geodetski tehničar imati interesovanje za pohađanje više škole.

O. Đ.

Šahovske vertikale

Završen proljećni dio Pionirske lige Crne Gore u šahu

„MLADOST“ NA VRHU*Na drugom mjestu nalazi se ekipa cetinjskog „Crnogorca“ sa osvojenih osam bodova, a treće, sa osvojenih šest bodova, zauzeo je podgorički „Omladinac“*

ČLANOVI POBJEDNIČKE EKIPE: Dragoljub Kovačević, Vuk Milić i Đorđe Andelić (u pozadini se nalaze: Vitomir Lekić, Miodrag Prijović i Vanja Lazarević)

20
Prosvjetni rad
U prostorijama Narodne biblioteke „Radosav Ljumović“ u Podgorici održan je proljećni dio Pionirske lige Crne Gore u šahu. U prisustvu velikog broja ljudi, takmičenje je otvorila sekretarka Sekretarijata za kulturu i sport Podgorica mr Nela Savković Vukčević koja je naglasila značaj ove manifestacije za razvoj naše najmlađe populacije. Ispred Uprave za mlade i sport otvaranju lige je prisustvovao je Marko Begović.

Za titulu ekipnog prvaka Pionirske lige Crne Gore ove godine se takmičilo šest ekipa. Igralo se na četiri table a titula proljećnog šampiona pripala je ŠK „Mladost“ iz Nikšića, koji je u pet kola zabilježio pet pobjeda i tako osvojio maksimalnih deset pobjeda.

Na drugom mjestu nalazi se ekipa cetinjskog „Crnogorca“ sa osvojenih osam bodova – jedini poraz doživio je od „Mladosti“. Treće mjesto, sa osvojenih šest bodova, zauzeo je podgorički „Omladinac“, a 4–6 mjesto podijelili su „Trebeša“ (Nikšić), „Osnovne i srednje škole“ (Pljevlja) i „Dijagonale“ (Podgorica), sa osvojenih dva bodova.

Ovogodišnji proljećni šampionat Pionirske lige zadovoljio je i kvalitetom i masovnošću a Šahovski savez Crne Gore i Sekretarijat za omladinu i sport bili su dobri organizatori. U oktobru, u jesenjem dijelu Pionirskog prvenstva odigrati će drugi krug prvenstva i tako dobiti šampion Pionirske lige za 2015. godinu.

Škola šaha (16)**DVOSTRUKI ŠAH**

Od dvostrukog šaha jedini spas crni ili bijeli monarh može potražiti u bjekstvu. Ali vođi vodi nih figura, Poljaku Šimanskom, ni odstupanje crnog kralja na polje f8 ispred dvostrukog šaha nije pomoglo da produži otpor. Kapitulirao je već u 16. potezu.

Petrov – Šimanski
Francuska odbrana
Varašava 1947
Komentari: A. Rojzman

1. e4 e6 2. d4 d5 3. ed5 ed5 4. c4 Lb4+ 5. Sc3 Se7 6. Sf3 Lg4 7. Le2 dc4 8. 0–0 Lxf3

Crni prije završetka raza igra na postizanje materijalne prednosti što je pogrešna taktika u otvaranju!

9. Lxf3 c6 10. De2 Dxd4?

Dosljedno ali slabo. Trebalо se rokirati.

11. Td1 Df6 12. Se4 De6

13. a3!

Lovac je prisiljen da se povuče, što ostavlja bez odbrane ključno polje d6.

13... La5 14. Lg4! Dg6

Crni nema izbora, na 14... f5 odlučuje 15. Lxf5 Sxf5 16. Sd6+ Ke7 17. Lg5+

DIJAGRAM

15. Lf5!!

Veoma lijepo! Na Dxf5 slijedi 16. Sd6+

15... Sxc5 16. Sf6++

Dvostruki šah.

Crni predaje

Šahovske zanimljivosti**SIMULTANKA MIGUELA NAJDORFA**

Čuveni argentinski velemajstor **Miguel Najdorf** odigrao je 1950. godine u brazilskom gradu São Paulu jednu od najmasov-

nijih simultanki ikada igranih. Najdorf je igrao sa 250 igrača, i nakon 11 sati igre zabilježio je 226 pobjeda, 14 remija i 10 poraza!

Priredio: Nebojša Knežević

AKTIVNOSTI U ŠKOLI ZA SREDNJE I VIŠE STRUČNO OBRAZOVANJE „SERGIJE STANIĆ“

Održana debata „Biti ili ne biti (djeci) – pitanje je sad“

AFIRMACIJA KULTURE DIJALOGA

U debati su učestvovala dva tima sačinjena od četiri učenika, dva roditelja i dva nastavnika, a u ulogama sudija našli su se psihološkinja Zorica Minić, prvak Crne Gore u debatovanju Aleksandar Kaluđerović i pedagog u Školi Aleksandra Lalević

UVAŽAVATI MIŠLJENJE DRUGIH: Sa debate

U podgoričkoj Školi za srednje i više stručno obrazovanje „Sergije Stanić“ održana je debata na temu „Biti ili ne biti (djeci) – pitanje je sad“, a pobijedila je ekipa koja je zastupala stav da djecu ipak treba kažnjavati.

U debati su učestvovala dva tima sačinjena od četiri učenika, dva roditelja i dva nastavnika, a u ulogama su-

dija našli su se psihološkinja Zorica Minić, prvak Crne Gore u debatovanju Aleksandar Kaluđerović i pedagog u Školi Aleksandra Lalević.

„Pobjednička ekipa bila je ubjedljivija u svojim nastupima i argumentima. Učesnici debate bili su veoma aktivni. Ideja ovog nadmetanja između ostalog jeste da se njeguje kultura dijaloga čak i onda kada suprotstav-

Ijamo stavove i argumente. Zato smo sa razlogom sastavili grupe od učenika sa roditeljima i nastavnicima, jer je bilo neophodno dogovorati se, podržavati se i prije svega uvažavati svačije mišljenje“, ističe se u saopštenu Škole.

Tema sljedeće debate biće „Birati zanimanje glavom ili srcem“.

N. N.

Učenici osvojili drugo mjesto na takmičenju pod nazivom „Biseri mora“**USPJEH NINE STIJEPOVIĆ, MARKA RASPOPOVIĆA I MARKA VUKOTIĆA**

Prema riječima direktora Škole Zorana Klikovca, „velika je čast što su imali priliku da se uspješno predstave van svoje zemlje“

PREDAN RAD SE ISPLATIO: Takmičari i mentor

Nina Stijepović, Marko Raspopović i Marko Vukotić, učenici Srednje stručne škole „Sergije Stanić“ u Podgorici, osvojili su drugo mjesto na takmičenju pod nazivom „Biseri mora“, koje je organizacija Saveza kuvara mediteranskih i evropskih regija održano na Braču u Hrvatskoj.

Podgorički maturanti predstavili su se menjem na kojem su bili „zetski pjat“, „pletenice Crnogorce“ i „bokeške korpice“. Prema riječima direktora Škole Zorana Klikovca, „ve-

lika je čast što su imali priliku da se uspješno predstave van svoje zemlje“.

Višu školu predstavljali su Enesa Elezović, Marko Stanišić i Bojić Laković, a na njihovom jelovniku našli su se jezerska čorba, krap „Lejsendro“ i takozvana „Miljanova kula“.

Mentor crnogorskih takmičara bio je profesor kuvanja Milivoje Đukanović, koji je predano radio sa svojim učenicima.

N. N.

Obilježeni Svjetski dan poezije i Svjetski dan pozorišta UČENICI PISALI I ČITALI STIHOVE

Đeca su pokazala kreativnost i na svoj način poručila kakav svijet žele. Bilo je šaljivih stihova, stihova kojim su dočekali proljeće, stihova o ljubavi, porodici, o nekim svojim razmišljanjima...

Neki đaci prvi put predstavili svoje radove

Poručili kakav svijet žele

Članovi Učeničkog parlamenta OŠ „Vladislav Sl. Ribnikar“ u Rasovu – Bijelo Polje obilježili su Svjetski dan poezije i Svjetski dan pozorišta. Tim aktivnostima posvećena je cijela sedmica. Pisali su i čitali poeziju na

svakom mjestu u školi. Škola je nedjelju dana kićena brojnim stihovima, koje su njihovi drugari sa oduševljnjem čitali. Na kraju sedmice, 27. marta, organizovan je program na kome su učenici čitali odabranu poeziju

književnosti, trebalo bi da ima značajnu ulogu u društvu. Nastavnici su dobili inspiraciju da jednu od kazivanih pjesama dramatizuju u narednom periodu i predstave je na jednoj priredbi.

za svoje drugare. Za neke od učenika ovo je bilo prvo javno predstavljanje sopstvenih radova. Drugi su govorili stihove najpoznatijih pjesnika i time napravili vezu između poezije i pozorišta.

Cilj učenika je bio da poeziju kao univerzalan jezik svi razumiju. Đeca su pokazala kreativnost i na svoj način poručila kakav svijet žele. Bilo je šaljivih stihova, stihova kojim su dočekali proljeće, stihova o ljubavi, porodici, o nekim svojim razmišljanjima...

Ovu akciju podržali su nastavnici, posebno nastavnici jezika, koji su podsticali đake da pišu. Svjetski dan poezije, prema riječima nastavnica crnogorskog-srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i

U SMŠ „Bećo Bašić“ iz Plava realizovan projekat „Sačuvajmo od zaborava“

ČUVANJE JEZIČKIH OSOBINA PLAVSKO-GUSINJSKOG KRAJA

Novčana sredstva prikupljena od ulaznica (417 eura) uplaćena su u okviru humanitarne akcije, koja je u toku, za rehabilitaciju i liječenje Dina Pjetrovića iz Gusinja

VRATILI PRISUTNE U VRIJEME PREDAKA: Učesnici programa u Domu kulture

Povodom Svjetskog dana poezije, Senada Đešević, profesorica crnogorskog jezika i književnosti, sa svojim učenicima iz SMŠ „Bećo Bašić“ iz Plava realizovala je projekt pod nazivom „Sačuvajmo od zaborava“.

Cilj projekta je prezentovanje narodnih lirske pjesama kroz izražajno recitovanje, igru i pjesmu, čuvajući sve jezičke osobine plavsko-gusinjskog kraja. Evidentno je da naša usmena književnost odumire procesom urbanizacije, migracije stanovništva u inostranstvo i povećanog procenta opismenjavanja stanovništva.

„Nedavnjim okupljanjem u Domu kulturnu u Plavu krunisan je naš zajednički dugogodišnji rad, koji će se nastaviti i dalje. Učenici su u prepunoj sali bar na tren vratili

prisutne u vrijeme naših predaka i dočarali duh tog vremena, običaje, želje, stradanja, udaje, uzdahе, nadanja... scenskim recitovanjem, pjesmom, koreografijom – tradicionalnim spremanjem mlade za udaju, kolom-haloturkom, a za sve to vrijeme uživali su u ljepoti haloturko-tradicionalne plavsko-sobe, kaže profesorica Đešević. Svi učenici – učesnici bili su odjeveni u duhu toga vremena.

Novčana sredstva prikupljena od ulaznica (417 eura) uplaćena su u okviru humanitarne akcije, koja je u toku, za rehabilitaciju i liječenje Dina Pjetrovića iz Gusinja, koji je nedavno povrijeđen u saobraćajnoj nesreći.

Napravljen prvi transformers na severu Crne Gore

KREATIVNOST I ENTUZIJAZAM ĐAKA I PROFESORA

NAUČILI MNOGE TEHNIKE: Članovi likovne sekcije sa profesorom M. Obradovićem

Učenici OŠ „Vladislav Sl. Ribnikar“ u Rasovu – Bijelo Polje napravili su transformers, koji stoji kao ukras u školskom holu. Oni ističu da se trud isplatio, jer su ostvarili zamišljeno. Od početka školske godine imali su ideju da na likovnoj sekciji odrade nešto neobično i predano su radili četiri mjeseca na realizaciji zamišljenog cilja.

Postignutim je zadovoljan i njihov profesor akademski slikar Milutin Obradović, zahvaljujući kome su učenici, kako kažu, naučili mnoge tehnike u radu i znanja koja će im puno koristiti u srednjoj školi. On radi puno sa njima kako bi ih usmjerio na realizaciju konkretnog cilja i sve ove ideje ne bi bile toliko uspješne da njihov

profesor ne dolazi na čas sa velikim entuzijazmom.

Neće se na ovome zauštaviti. Kroz sljedeću aktivnost koju su počeli realizovati i koja će biti predstavljena izložbom radova, pokazaće neku novu tehniku u radu.

Priredila:
Dijana Kovačević

profesor ne dolazi na čas sa velikim entuzijazmom.

Neće se na ovome zauštaviti. Kroz sljedeću aktivnost koju su počeli realizovati i koja će biti predstavljena izložbom radova, pokazaće neku novu tehniku u radu.

Tekst i fotografija:
BI. Koprivica

profesor ne dolazi na čas sa velikim entuzijazmom.

Tekst i fotografija:
BI. Koprivica

Osnovna škola „Rade Perović“ u Velimlju – Banjani

NEKAD TRISTA A SAD TRIDESET UČENIKA

SVE MANJE ĐAKA: Učenici i nastavnici škole

U Osnovnoj školi „Rade Perović“ u Velimlju – Banjani sada ima trideset i četiri učenika, a u drugoj polovini prošlog vijeka nekad ih je bilo preko trista.

Velika i dobro opremljena škola sa kabinetom nastavom i salom za fizičko vaspitanje sablasno djeluje sa tako malo đaka koji gotovo i da se ne primjećuju u velikom zdanju na kojem im mogu pozavidići i velike gradske škole. Škola u odumiranju ima

dva područna odjeljenja – Crni Kuk i Donja Somina sa po tri učenika i dosta blijeđom egzistencijom opstanka, jer niti se koženi niti udaje, a većina nekud odlazi. Svi prosvjetni radnici putuju iz Nikšića, nastavu izvode bez kašnjenja i nijednog izgubljenog časa.

Kompanija „Luštica Development AD“ izdvojila 31,8 hiljada eura za adaptaciju Javne predškolske ustanove „Bambi“ u Radovićima

ZA BOLJE OKRUŽENJE ĐECE I VASPITAČA

Daren Gibson, izvršni direktor „Luštica Development AD“: Mi u „Luštiči Development-u“ naročito vjerujemo u podršku sektoru obrazovanja i u tom smislu nam je posebno veliko zadovoljstvo da pomognemo Vrtić „Bambi“ u Radovićima; Jasna Vujović, direktorka Vrtića „Bambi“ u čijoj je nadležnosti i područni vrtić u Radovićima: Trebalo bi da dobijemo tri puta više prostora od onog kojim trenutno raspoložemo. Dobili bismo veliko kupatilo sa sanitarnim čvorom, veliki garderober, kuhinju i duplo veći prostor za boravak 35 mališana koliko ih je trenutno u vrtiću

Kompanija „Luštica Development AD“, koja trenutno radi na projektu „Luštica Bay“ u zalivu Trašte na poluostrvu Luštica, opredijelila je 31,804,48 eura za adaptaciju Javne predškolske ustanove „Bambi“ u Radovićima. Radovi treba da budu izvedeni u roku od 12 mjeseci.

„Luštica Development“ nastavlja sa dobrom praksom i saradnjom sa Opština Tivat, a to se naročito ogleda u stalnom izdvajaju značajnih sredstava za potrebe javnih ustanova i drugih organizacija.

„Mi u „Luštiči Development-u“ naročito vjerujemo u podršku sektoru obrazovanja i u tom smislu nam je posebno veliko zadovoljstvo da pomognemo Vrtić „Bambi“ u Radovićima. Vjerujemo da će ovim renoviranjem biti obezbijedeno bolje okruženje i sredina za boravak kako mališana tako i vaspitnog osoblja koje o njima brine“, istakao je izvršni direktor ove kompanije Daren Gibson.

Direktorica Vrtića „Bambi“ Jasna Vujović, u čijoj je nadležnosti i područni vrtić u Radovićima, ukazala je na značaj ove donacije.

„Trebalo bi da dobijemo tri puta više prostora od onog kojim trenutno raspoložemo. Dobili bismo veliko kupatilo sa sanitarnim čvorom, veliki garderober, kuhinju i duplo veći prostor za boravak 35 mališana koliko ih je trenutno u vrtiću. Iz tog razlo-

NASTAVAK POMAGANJA OBRAZOVNIH USTANOVA: Daren Gibson

ga smo zainteresovani da adaptacija počne što prije. U tom smislu smo i sva neophodna dokumenta dostavili nadležnom ministarstvu“, naglasila je ona.

Adaptacijom je predviđena dogradnja modernog montažnog objekta od 67 metara kvadratnih čime bi ukupan kapacitet vrtića iznosio 105 kvadrata. Radovi će početi nakon odobrenja Ministarstva prosvjetne.

Kompanija „Luštica Development“ do sada je uložila oko 600 hiljada eura u društveno odgovorne projekte u Tivtu i drugim crnogorskim gradovima. Protokolom o sponzorstvu koji je krajem prošle godine potpisani sa Opština Tivat, predviđeno je da Kompanija donira 150 hiljada eura za kulturne, sportske i druge projekte nevladinih udruženja, sportskih i kulturnih organizacija i javnih ustanova.

N. N.

Predstavnici Diplomske akademije Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore i Diplomske misije Azerbejdžana u Crnoj Gori održali u kotorskoj Gimnaziji prezentaciju o mogućnostima studiranja u Bakuu

PRILIKA ZA DOBIJANJE KVALITETNIH STIPENDIJA

Predstavljen i nagradni konkurs za pisanje eseja „Šta znam o Azerbejdžanu“ namijenjenom srednjoškolcima, studentima i naučnicima u Crnoj Gori, u kojem mogu učestvovati mladi uzrasta od 14 do 29 godina

PREDSTAVLJENI STUDIJSKI PROGRAMI: Sa prezentacije

Predstavnici Diplomske akademije Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore, zajedno sa članovima delegacije Diplomske misije Azerbejdžana u Podgorici, održali su u kotorskoj Gimnaziji prezentaciju o mogućnostima studiranja u glavnom azerbejdžanskom gradu Bakuu.

Azerbejdžanski ADA Univerzitet sa sedištem u Bakuu i ove godine dodjeljuje stipendije za najtalentovanije crnogorske učenike završnih razreda srednjih škola za upis na studije u oblastima: poslovne administra-

cije, međunarodnih studija, javnih poslova, odnosa s javnošću, informatike, informacionih sistema, diplomatičke i međunarodnih poslova, javne politike, ekonomije i biznisa.

Bila je to dobra prilika za upoznavanje srednjoškolaca sa mogućnostima studiranja u Azerbejdžanu kroz prezentiranje programa u ovim oblastima. Podatke o uslovima studiranja u ovoj zemlji moguće je pronaći na zvaničnoj internet stranici ADA Univerziteta.

Predavanje u kotorskoj Gimnaziji bilo je prilika i za

održavanje prezentacije o nagradnom konkursu za pisanje eseja „Šta znam o Azerbejdžanu“ namijenjenom srednjoškolcima, studentima i naučnicima u Crnoj Gori, u kojem mogu učestvovati mladi uzrasta od 14 do 29 godina.

Deset pobjednika konkursa osvojile će desetednevno putovanje u Azerbejdžan i dobiti zvaničan sertifikat. Više informacija može se dobiti od Diplomske misije Republike Azerbejdžan u Podgorici.

N. N.

Maturanti Gimnazije „25. maj“ u Tuzima dobrovoljno dali krv

POKAZALI HUMANOST I POSVEĆENOST DRUŠTVU

Semir Ljaljević, direktor Škole: U sklopu akcije održano je predavanje na ovu temu, a podijeljene su i brošure kako bi se maturanti što bolje informisali i pripremili za davanje krvi

ODAZVALA SE 34 UČENIKA: Sa akcije

U organizaciji Zavoda za transfuziju krvi, Crvenog krsta Tuzi i Đačkog parlementa u tuškoj Gimnaziji „25. maj“ organizovan je Dan dobrovoljnog davalštva krvi. Direktor Škole Semir Ljaljević istakao je da su se ovoj humanoj akciji odazvala 34 maturanti.

„Maturanti su, kao i svake godine, a i u svakoj prilici, još

jednom pokazali humanost i posvećenost ovom društву. U sklopu akcije održano je predavanje na ovu temu, a podijeljene su i brošure kako bi se maturanti što bolje informisali i pripremili za davanje krvi“, kazao je on.

Predavanje na crnogorskem jeziku održali su Biljana Stanišić i Dražen Đurašković, dok je na albanskom

to učinila doktorica Rajmonda Tuna.

„Akciju dobrovoljnog davanja krvi sproveli su doktori Svetlana Vučinić, Goran Šarenac, Vojkan Đurašković, Aleksandar Marković i Mirko Kuzman, dok je koordinator u ime Škole bio profesor Vitor Ljulđuraj“, naglasio je Ljaljević.

N. N.

Maturanti Srednje mješovite škole „Bratstvo i jedinstvo“ u Ulcinju i Gimnazije „Panto Mališić“ u Beranama dobrovoljno dali krv

PODSTICANJE HUMANOSTI KOD SREDNJOŠKOLACA

ZNAČAJ DOBROVOLJNOG DAVALAŠTVA KRVI: Humana akcija ulcinjskih i beranskih maturanata

Maturanti Srednje mješovite škole „Bratstvo i jedinstvo“ iz Ulcinja, njih dvadesetak, dobrovoljno je dalo krv, saopšteno je iz Zavoda za transfuziju krvi Crne Gore.

Kako se navodi, riječ je o prvoj akciji u toj školi i iz Zavoda zahvaljuju njenoj upra-

vi na organizovanju akcije i učenicima što su shvatili značaj ovakvog vida humanosti.

„Pozivamo i druge škole da na sličan način doprinесу promociji dobrovoljnog davalštva krvi među mlađima“, ističe se u saopštenju Zavoda, čiji su predstavnici nedavno održali predavanje

u danilovgradskoj školi „Vuko Jovović“ u okviru kampanje promocije davanja krvi.

Krv je dobrovoljno dalo i 15 učenika beranske Gimnazije „Panto Mališić“. Akcija je organizovana u Zavodu za transfuziju krvi u Beranama.

N. N.

Ministar održivog razvoja i turizma Branimir Gvozdenović na Univerzitetu „Mediteran“ o evroatlantskim integracijama

ČLANSTVO U NATO OMOGUĆAVA BEZBJEDNOST I PROSPERITET ZA DRŽAVU

Gvozdenović je kazao da je ponosan na ono što je u državi učinjeno u posljednjih deset godina. „Ali je dobro i prirodno što vi, kao mladi ljudi, tražite bolje i više. Važno je da se mladi zalažu za putanje progrusa“, smatra ministar Gvozdenović. On je podsetio da je, na putu progrusa, u Crnoj Gori, značajno bilo sticanje nezavisnosti nakon koje su, kako je naveo, pokrenute investicionne aktivnosti, a sljedeći važan momenat su evroatlantske integracije

PROCENAT PODRŠKE MORA PORASTI, SVAKI GLAS JE VAŽAN ZA POLITIKU, PRAVAC I VIZIJU RAZVOJA:
Ministar Branimir Gvozdenović

Komunikacioni tim Savjetnika za članstvo u NATO organizovao je na Univerzitetu „Mediteran“ javni dijalog studenata sa ministrom održivog razvoja i turizma Branimirom Gvozdenovićem na temu „Moj stav zavisi od mojih interesa, uvjerenja, životnog stila i osećaja pripadnosti“.

Ministar Gvozdenović je pozvao mlade da učestvuju u dijalogu o evroatlantskim

integracijama, poručujući da članstvo u NATO omogućava bezbjednost i prosperitet za državu. On je istakao da je za Crnu Goru značajno da postane članica NATO-a i zato što se nalazi na turbulentnom prostoru dje je najvažnije obezbijediti sigurnost. Cilj je da se mladima omogući bezbjedna i prosperitetna budućnost, a to je ono što će Crnoj Gori omogućiti članstvo u Alijansi.

O. D.

Povodom Dana studenata, 4. aprila, Univerzitet Donja Gorica organizovao Dan istraživanja i maraton

ISTRAŽIVAČKI I SPORTSKI DUH AKADEMACA

Učesnici manifestacije

Četvrtu godinu za redom Univerzitet Donja Gorica (UDG) u saradnji sa Zavodom za statistiku Crne Gore (MONSTAT) i privatnom agencijom za istraživanje javnog mnenja (DAMAR) organizovao je, povodom Dana studenata, 4. aprila, Dan istraživanja, kojem je prisustvovalo više od 200 studenata, kao i veliki broj saradnika i zaposlenih.

Prema riječima rektora UDG prof. dr Veselina Vukotića, cilj je da se promoviše istraživačka funkcija u toj ustanovi i da što više studenata shvati koliko je važno da tokom studija steknu sklonost ka istraživanju i traganju za istinom, sposobnost učeavanja, shvatanja i rješavanja problema, te da steknu kritičko razmišljanje. Namjera je da se šira javnost, kao i studenti što bolje upoznaju sa istraživanjima koja se sprovode u Cr-

noj Gori, njihovom metodologijom, kao i podacima koji već postoje iz tih istraživanja, a koji im mogu koristiti prilikom pisanja akademskih i naučnih radova.

„Istraživanje je način razmišljanja. Način shvatanja svijeta oko sebe. Svakoj odluci u životu prethodi faza istraživanja“, naveo je prof. Vukotić.

Manifestacija je okupila veliki broj naučnoistraživačkih institucija i istraživača iz Crne Gore.

Takođe je dodijeljena nagrada najaktivnijem studenstu postdiplomske studije Fakulteta za informacione sisteme i tehnologije u 2014. godini Jakovu Latkoviću, iz fonda prof. Jakova Crnovića, koji je gostujući predavač na UDG-u, a čiji je matični Univerzitet Albany iz Njujorka.

Na Dan studenata Sportsko društvo UDG je organizo-

valo maraton na 1.000 metara, 3.000, 5.000 i 10.000 metara, pod motom „Pokaži se ako imaš petlju“. Učešće na maratonu je bilo obavezno za sve studente, profesore, saradnike i zaposlene.

Predsednik sportskog društva UDG-a Ivan Jovetić je istakao da je maraton, kao dio Olimpijade studenata te visokoobrazovne ustanove, sada već tradicionalan događaj. „UDG je profiliran kao sportski, preduzetnički i istraživački Univerzitet, pa u kontekstu toga istog dana organizujemo Dan istraživanja kao i UDG Maraton“, kazao je Jovetić.

Na 1000 m najbolji su bili Nela Milošević i Ivan Mugoša, na 3000 m Mladen Ivanović i Adnan Musić, a na 5000 m prvo mjesto su osvojili Ana Bašić i Miloš Vukašević.

O. D.

U Podgorici otvoren Obrazovni savjetodavni centar mreže Education USA

DETALJNE INFORMACIJE O STUDIRANJU U SAD

Učenici i studenti imaju pristup sveobuhvatnim i pravovremenim informacijama o koledžima i fakultetima u Americi

POTVRDA USPJEŠNOG PARTNERSTVA: Ambasadora SAD Margaret En Uehara i gradonačelnik Podgorice Slavoljub Stijepović otvorili Centar

Ambasadora SAD Margaret En Uehara i gradonačelnik Podgorice Slavoljub Stijepović otvorili su Obrazovni savjetodavni centar mreže Education USA u Crnoj Gori u Američkom uglu u KIC „Budo Tomović“.

Otvaranjem tog centra učenici i studenti imaju pristup sveobuhvatnim i pravovremenim informacijama o koledžima i fakultetima u SAD. Planirane aktivnosti Centra uključuju organizovanje sajma američkih fakulteta u Podgorici. Otvaranje Centra takođe je potvrda uspješnog jedanogodišnjeg partnerstva između Ambasade SAD u Podgorici i KIC „Budo Tomović“. Tokom tog perioda, u Američkom uglu sprovedeno je mnoštvo programa u cilju jačanja veza između SAD i Crne Gore, i kako bi se crnogorskim građanima pružila prilika da unaprijede znanje engleskog jezika ili saznaju više o mogućnostima u vezi sa SAD.

Education USA je globalna mreža više od 400 obrazov-

nih savjetodavnih centara podržanih od strane Biroa za obrazovanje i kulturu Stejt dipartmenta. Milioni potencijalnih studenata širom svijeta saznavaju informacije o visokoškolskim institucijama u Americi putem mreže EducaitonUSA, a otvaranjem ovakvog centra u Podgorici i Crna Gora postaje dio te globale mreže.

Gradonačelnik Slavoljub Stijepović izrazio je zadovoljstvo povodom uspješnog otvaranja i istakao da je početak ovog programa dočarao prijateljstvo između dve države.

„Svi mladi ljudi dobije šansu da se informišu u vezi sa studiranjem na američkim koledžima, odu na studije tamo, steknu nova znanja i vještine i time Crnu Goru još više uključi u uzdignu u globalnoj obrazovnoj mreži. Siguran sam da će crnogorsko društvo iskoristiti šanse koje mu se pružaju“, naveo je on.

Ambasadora Uehara rekla je da je ambasada SAD po-

nosna na dosadašnju saradnju sa Glavnim gradom Podgoricom i da je ovaj projekat samo dodatno približio dvije države.

„Američki ugao je da sadam mnogo pomagao crnogorskim učenicima i studentima podučavajući ih engleskom jeziku i vještinama liderstva i kritičkog razmišljanja, ali otvaranjem ovog centra saradnju užidjemo na viši nivo. Centar će nuditi besplatne i objektivne informacije o američkim koledžima i univerzitetima. Savjetnici naše mreže će pomagati učenicima i studentima u donošenju odluke koja je najbolja škola za njih, kao i u procesu prijavljivanja za stipendije“, kazala je Uehara.

Ona je dodala da je jedan od ciljeva mreže da odagna brojne strahove studenata u vezi sa cijenom obrazovanja u SAD i da se posredstvom centra može saznati da postoji mnogo univerziteta na kojima cijena školarine nije tako visoka.

O. D.

Sajam američkih fakulteta u KIC-u „Budo Tomović“

SAN O STUDIRANJU U SAD JE REALAN

U okviru manifestacije u Američkom uglu održana je prezentacija o apliciranju na osnovne i postdiplomske studije u SAD, o postupku za dobijanje vize, a savjete su mogli dobiti i svi koji žele da upišu master ili doktorske studije u Americi

Predstavljeni 47 visokoobrazovnih ustanova

Ambasada SAD u Podgorici i Obrazovni savjetodavni centar mreže Education USA organizovali su u KIC-u „Budo Tomović“ u Podgorici Sajam američkih fakulteta. Srednjoškolci, studenti, njihovi roditelji i ostali zainteresovani imali su priliku da saznaju više informacija o načinu i programima studiranja u nekoj obrazovnoj ustanovi u SAD.

Diplomate ambasade SAD u Podgorici i bivši stu-

denti američkih univerziteta iz Crne Gore i SAD odgovarali su na pitanja o studentskom životu u SAD i djelili promotivne materijale sa univerziteta na kojima su studirali. Pošetnici su dobili više informacija o proceduri apliciranja, mogućnosti finansijske podrške studentima, načinu života i dr.

U okviru manifestacije u Američkom uglu održana je prezentacija o apliciranju na osnovne i postdiplom-

ske studije u SAD, o postupku za dobijanje vize, a savjete su mogli dobiti i svi koji žele da upišu master ili doktorske studije u Americi.

„Želimo da zainteresujemo naše učenike i studente i stavimo im do znanja da je san o studiranju u Americi potpuno realan. Naravno, treba puno rada, strpljenja i malo više vremena nego u našim uslovima. Priprema za studiranje u Americi treba da počne minimum 12 mjeseci ranije. Međutim, uz adekvatan pristup, strpljenje, rad i slušanje savjeta koje mi dajemo, podrške koju im pružamo, sigurna sam da svi oni koji su zainteresovani mogu da nađu svoje mjesto na nekom od američkih univerziteta, uz značajnu ako ne i potpunu finansijsku podršku“, kazala je Anica Vujinović, koordinator u Obrazovnom savjetodavnom centru.

Na sajmu je predstavljeno 47 fakulteta i koledža iz Mičigena, Filadelfije, Oregonia, Merilenda, Berklijia, Minesote i drugih gradova.

O. D.

Održan 8. sajam sezonskog zapošljavanja u turizmu „Summer job 2015“

ŠANSA ZA STICANJE RADNOG ISKUSTVA

Otvarami manifestaciju, ministar prosjete mr Predrag Bošković ocijenio je da su neusklađenost ponude i tražnje na tržištu rada ključni problemi crnogorskog društva, čijem prevazilaženju mogu doprinijeti manifestacije kao što je ova

Dekan Ekonomskog fakulteta prof. dr Ana Lalević Filipović kazala je da ta institucija nastoji da podrži sve studentske aktivnosti, a naročito one čiji je cilj zapošljavanje mladih

SMANJITI NESKLAD IZMEĐU PONUDE I TRAŽNJE: Sa otvaranja Sajma u Podgorici

Studentski parlament Univerziteta Crne Gore (SP UCG), studentska organizacija „Turist“ sa Fakulteta za turizam i hotelijerstvo i Savez studenata Ekonomskog fakulteta organizovali su Sajam sezonskog zapošljavanja u turizmu „Summer job 2015“.

Otvarami manifestaciju, ministar prosjete mr Predrag Bošković ocijenio je da su neusklađenost ponude i tražnje na tržištu rada ključni problemi crnogorskog društva, čijem prevazilaženju mogu doprinijeti manifestacije kao što je ova.

Predstavnici UCG prave dobru priču sa ciljem da disproporciju na tržištu rada smanje na najmanju moguću mjeru. UCG u narednom periodu mora voditi računa da proizvodi kadar koji će biti upotrebljiv na crnogorskom tržištu kako se ne bi zapošljavao veliki broj ljudi sa strane,

koji nisu čak ni državljeni Crne Gore. Zato je pred svima nama zadatok da UCG prilagodimo potrebama Crne Gore i potrebama tržišta rada, a da on manje bude dio jednog izdvojenog sistema, koji će manje gledati svoj lični interes, a mnogo više gledati interes čitate Crne Gore”, poručio je Bošković.

Prema njegovim riječima, ova manifestacija će pomoći u stvaranju kadra koji je potreban Crnoj Gori i on je bitna kopča između onih koji nude i onih koji traže posao.

Dekan Ekonomskog fakulteta prof. dr Ana Lalević Filipović kazala je da ta institucija nastoji da podrži sve studentske aktivnosti, a naročito one čiji je cilj zapošljavanje mladih.

„Studentski parlament u saradnji sa studentskom organizacijom našeg fakulteta organizuje projekte ovog karaktera i prepoznajući pri-

orite mladih pruža im mogućnost za njihovo ostvarenje. Naša tendencija jeste da upravo vi, kao studenti i maturanti, postanete svjesni svojih mogućnosti i da ih iskoristite na najbolji mogući način ali u isto vrijeme i da ostvarite određene kontakte koji će vam pomoći prilikom zapošljavanja“, navela je ona.

Sajam je omogućio mladima da upoznaju mogućnosti sezonskog zapošljavanja i, kroz posao tokom ljetnih mjeseci, steknu radno iskustvo u nekoj od 60 kompanija, koliko ih se predstavilo na ovogodišnjoj manifestaciji. Sajam je, takođe, priređen u Kotoru i Bijelom Polju, a studentima i maturantima koji su željeli da posete manifestaciju bio je omogućen besplatan prevoz iz većine crnogorskih gradova.

o. D.

Studentska organizacija AIESEC Montenegro otvorila aplikacije za ljetni program praksi „Global Citizen“

PRILICA ZA STICANJE PRAKTIČNIH VJEŠTINA

Program se realizuje u cilju kulturnoških i profesionalnih razmjena studenata iz različitih zemalja svijeta kako bi kroz zajednički rad na projektima razvili nove vještine, srušili stereotipe i upoznali običaje i tradiciju drugih naroda

PODSTAJA ZA PROFESIONALNI I LIČNI RAZVOJ: Učesnici jednog od ranijih programa

Studentska organizacija AIESEC Montenegro otvorila je aplikacije za ljetni program praksi „Global Citizen“ u okviru kojeg crnogorski studenti imaju priliku da pođu u inostranstvo i steknu

praktične vještine i korisno iskustvo.

„AIESEC Montenegro poziva studente svih univerziteta Crne Gore da učestvuju u programu praksi Global Citizen, otpisuju u jednu od 126

ponuđenih zemalja svijeta i steknu iskustvo koje će pozitivno uticati na njihov profesionalni i lični razvoj“, navode iz ove organizacije.

Kao dio najveće studente

ske organizacije svijeta, AIE-

U Rektoratu UCG održana radionica o naučnoistraživačkim aktivnostima

PREDSTAVLJENI PROJEKTI TEMPUS, IPA, FP7

Prema riječima prorektorce za međunarodnu saradnju UCG prof. dr Maje Baćović, ovakva okupljanja otvaraju mogućnost zajedničkog rada na kandidovanju za evropske fondove, kao i uključivanja što većeg broja nastavnika i istraživača u evropski obrazovni i istraživački prostor

UNAPRIJEDITI POVEZIVANJE FAKULTETA SA PROGRAMIMA EU: Sa radionicice

Za još uspešniju realizaciju međunarodnih projekata i naučnoistraživačke aktivnosti na Univerzitetu Crne Gore (UCG) potrebno je jačati saradnju među akademskom zajednicom, zaključeno je na radionici o aktivnostima u okviru međunarodnih projekata koja je održana u Rektoratu.

Upravo ostvarenju tog cilja poslužilo je predstavljanje rezultata, ciljeva i iskustava u realizaciji projekata na različitim fakultetima. Predstavnici fakulteta prezentovali su projekte iz oblasti prirodnih, tehničkih, medicinskih i društvenih nauka, koji se odnose na unapređenje nastave, istraživačke kapacitete i uvođenje savremenih naučnih standarda u obrazovni sistem Crne Gore. Predstavljeni su projekti koji se realizuju u okviru različitih programa koje nudi Evropska unija, kao što su

Tempus, IPA, FP7 i drugi, saopšteno je iz Rektorata.

Prema riječima prorektorce za međunarodnu saradnju UCG prof. dr Maje Baćović, ovakva okupljanja otvaraju mogućnost zajedničkog rada na kandidovanju za evropske fondove, kao i uključivanja što većeg broja nastavnika i istraživača u evropski obrazovni i istraživački prostor.

Ovo je prva u nizu aktivnosti koje Univerzitet namjerava da sproveđe, kako bi se ojačala saradnja među fakultetima na polju naučnoistraživačkog rada i zajednički unaprijedilo povezivanje Univerziteta sa ustanovama iz EU. Oko 160 projekata realizuje se trenutno na Univerzitetu, koji je i najveći korisnik nacionalnih i evropskih naučnoistraživačkih fondova u Crnoj Gori.

O. D.

Centar za građansko obrazovanje (CGO) donirao publikacije Univerzitetskoj biblioteci

U SLUŽBI DEMOKRATIZACIJE DRUŠTVA

Centar za građansko obrazovanje (CGO) je donirao 40 publikacija (82 primjera) iz novije izdavačke produkcije te nevladine organizacije u oblasti demokratije, ljudskih prava, evropskih integracija i aktivnog građanstva.

„CGO godinama ulaže napore kako bi doprinio unaprijeđenju kvaliteta visokoškolskog obrazovanja u Cr-

noj Gori. Donirane publikacije se bave aktuelnim izazovima demokratizacije crnogorskog društva, sa fokusom na različite aspekte procesa evropskih integracija, kao i na neke od ključnih izazova koji ga prate, a dominantno u oblasti poštovanja ljudskih prava i sloboda i učinkovite borbe protiv korupcije. CGO cijeni da je važno da akademskom oso-

blju na UCG, kao i studentima, budu direktno dostupna izdanja nevladinih sektora, a posebno onog dijela koji ima kritički odnos prema kvalitetu javnih politika i radu organa javne vlasti, jer se time snaži i akademска zajednica i razvoj kritičke misli na UCG“, navodi se saopštenju CGO.

O. D.

SEC Montenegro nudi više od 25.000 projekata i praksi godišnje za koje svi studenti naše zemlje mogu da apliciraju.

Veliko interesovanje studenata

„Global Citizen se realizuje u cilju kulturnoških i profesionalnih razmjena studenata iz različitih zemalja svijeta kako bi kroz zajednički rad na projektima razvili nove vještine, srušili stereotipe i upoznali običaje i tradiciju drugih naroda. Ovaj program je za vrlo kratko vrijeme probudio veliko interesovanje naših studenata, što potvrđuje i podatak da je oko 40 mladih iz Crne Gore u posljednjih godinu dana iskoristilo ovu priliku i steklo vrijedno iskustvo na

destinacijama kao što su Rim, Porto, Prag, Budimpešta, Moskva, Milano, Bolonja, Barselona i drugi gradovi širom svijeta“, navode iz AIESEC-a.

Projekti i prakse koji čine ovaj program traju šest do osam sedmica i bave se najaktuelnijim i najbitnijim pitanjima današnjice iz raznih društvenih oblasti: obrazovanja, zdravstva, kulture, zaštite životne sredine i preduzetništva. Praksa se obavlja u različitim institucijama, preduzećima, školama ili nevladinim organizacijama koje imaju za cilj unapređenje ovih oblasti.

Unapređenje konkurentnosti mladih

Zainteresovani studenti mogu se prijaviti za praksu pu-

tem aplikacione forme na linku <http://bit.ly/djecesnaljeto>, koja sadrži sve dodatne informacije o programu Global Citizen.

Organizacija AIESEC Montenegro je od svog ponovnog osnivanja u avgustu 2013. godine postigla brojne uspjehe i pružila crnogorskim studentima mogućnost da, uz teorijsko znanje s fakulteta, steknu i praktične vještine koje će unaprijediti njihovu konkurenčnost na sve kompleksnijem tržištu rada. Radeći u timu sa studentima iz različitih zemalja svijeta, naši mladi akademci unaprijedili su znanje engleskog jezika i izgradili sposobnosti koje su značajne za njihovu buduću karijeru i razvoj na profesionalnom i ličnom planu.

N. N.

Senat Univerziteta Crne Gore

NAGRAĐIVANJEM PODSTIČU NA BOLJI USPJEH

Završni ispiti i predispitne obaveze sprovodiće se na način koji je bio planiran na početku studijske godine, u redovnim i popravnim terminima

Odlučeno je i da se u nova pravila studiranja uvrsti norma kojom se precizira da se predispitni oblici provjere znanja (kolokvijumi, popravni kolokvijumi i drugo) organizuju isključivo u terminima predviđenim za nastavu

Novi Pravilnik o nagrađivanju najboljih studenata, prema kojem se uvodi nagrada za najbolji naučnoistraživački, umjetnički i stručni rad studenta

Najprestižniju nagradu Univerziteta – Plaketu, dobijaće dva studenta iz oblasti prirodnih i tehničkih nauka, dva iz oblasti društvenih nauka i jedan student iz oblasti umjetnosti, a ne kao do sada po jedan akademac iz svake oblasti

D o kraja studijske 2014./15. godine nastavni proces na Univerzitetu Crne Gore (UCG), odnosno završni ispiti i predispitne obaveze, sprovodiće se na način koji je bio planiran na početku studijske godine, u redovnim i popravnim terminima, zaključeno je na sednici Senata UCG. Senat je takvo uputstvo donio uvažavajući činjenicu da su novi Zakon o visokom obrazovanju, Statut Univerziteta i pravila studiranja usvojeni u toku studijske godine, a studenti su svoje obaveze planirali prema do sada važećim pravilima.

Kako je saopšteno iz Rektorata, odlučeno je i da se u nova pravila studiranja uvrsti norma kojom se precizira da se predispitni oblici provjere znanja (kolokvijumi, popravni

ni kolokvijumi i drugo) organizuju isključivo u terminima predviđenim za nastavu.

Nova pravila studiranja na osnovnim studijama, koja je Senat usvojio krajem februara, primjenjivaće se u punom obimu od septembra 2015. godine. Pravila osnovnih studija precizno uređuju nastavni proces i donose rješenja koja uvažavaju različite zahteve koje su studenti imali tokom prethodnih godina. Uz ostalo, pravila precizno definišu način organizovanja dodatnog ispitnog roka, koji je od ove godine prepoznat i Zakonom o visokom obrazovanju. Odonreno je kumulativno sakupljanje bodova, što znači da više nema uslovljeno brojstvo bodova za izlazak na završni ispit.

O. Đ.

Senat je usvojio i novi Pravilnik o nagrađivanju najboljih studenata, prema kojem se uvodi nagrada za najbolji naučnoistraživački, umjetnički i stručni rad studenta. Takođe, najprestižniju nagradu Univerziteta – Plaketu, dobijaće dva studenta iz oblasti prirodnih i tehničkih nauka, dva iz oblasti društvenih nauka i jedan student iz oblasti umjetnosti, a ne kao do sada po jedan akademac iz svake oblasti.

Kako su saopštili iz Rektorata, nagrade su odraz nastojanja Univerziteta da podstakne studente na što bolji uspjeh tokom studija, razvija njihovo interesovanje za naučnoistraživački i umjetnički rad, kao i kreativno i kritičko mišljenje.

O. Đ.

Fakultet za crnogorski jezik i književnost na Cetinju ugostio književnika Zuvdiju Hodžića

SNAGA KOJA MOŽE OKRENUTI TOČAK ISTORIJE

Zuvdija Hodžić: Volio bih da u ovome društvu ostavite i dubljega traga, jer svi vi pokazali ste hrabrost time što ste došli ovde u vrijeme kad vam klima nije naklonjena. Vi ste u prilici da odvedete Crnu Goru tamo где joj je mjesto

PERSPEKTIVA CRNOGORKE KNJIŽEVNOSTI: Detalj sa gostovanja

I staknuti crnogorski književnik Zuvdija Hodžić gostovao je na Fakultetu za crnogorski jezik i književnost na Cetinju, где je sa studentima i profesorima razgovarao o iskustvima koja su obilježila njegovu bogatu novinarsku i književnu karijeru. Medijator razgovorio je s književnikom Vladimirom Vojinovićem.

Obraćajući se studentima, Hodžić je ocijenio da oni imaju snagu i da mogu okrenuti „točak istorije“.

„Vi ste prva generacija. Logično je da vam se šutra otvore razne institucije u kojima ćete se baviti velikim projektima, da učvrstite crnogorsku književnost. Žao bi mi bilo da se usmjerite samo na prosvjetu, na školu, iako je veoma važno učiti i vaspitavati našu decu. Ali, volio bih da u ovome društvu ostavite i dubljega traga, jer svi vi pokazali ste hrabrost time što ste došli ovde u vrijeme kad vam nije klima naklonjena. Vi ste u prilici da odvedete Crnu Goru tamo где joj je mjesto“, naglasio je on.

Hodžić je nadahnuto govorio o anegdotama iz njegovog detinjstva, odrastanju u gu-

sinjskom kraju, ali i poznanstvu sa Mihailom Lalićem, Mešom Selimovićem, Radovanom Zogovićem i Esadom Mekulijem.

„Pošaljem jednom knjigu Zogoviću. Nakon par mjeseci stiže mi pošta. Ona ista knjiga. Obradujem se, ali kad otvorim knjigu, vidim da je na marginama pisao i ispravlja, kao nastavnik pismeni zadatak. I na kraju – molba da mu knjigu vratim poštom. Pošaljem knjigu, uz pismo zahvalnosti. Mnogo godina kasnije CANU organizuje skup o Zogoviću, a Vasilije Kalezić pripremio je rad o Zogovićevim zapisima na marginama knjiga. Htio sam da doznam je li išta u tome radu posvećeno meni, ali srećom ni slova nije bilo. Eto, bio je svjestan toga da sam mladi kolega, časno mi se obratio i savjetovao me je i tome se više nije vraćao“, ispričao je on.

Na kraju zanimljivog druženja, Zuvdija Hodžić je biblioteci fakulteta poklonio desetak izdanja svojih priča, romana, književnih kritika i kataloga crteža.

N. N.

Komunikacioni tim Savjeta za članstvo u NATO priredio panel za studente sva tri univerziteta o ulozi kontakt ambasada

JAČANJE PODRŠKE ČLANSTVU

O iskustvima i funkciji kontakt ambasade za NATO govorili ambasadori Mađarske i Slovenije Kristijan Poša i Vladimir Gasparić

Akademci sva tri univerziteta u Crnoj Gori na panelu

Komunikacioni tim Savjeta za članstvo u NATO, u okviru javnog dijaloga sa studentima, organizovao je panel na temu „Uloga i značaj u promjeni kursa Aljanse kada je riječ o politici otvorenih vrata i proširivanju. Crna Gora treba da se fokusira na pitanja vladavine prava i jačanja podrške članstvu. Mađarska pokusava da razgovara sa onim državama članicama koje imaju određene dileme. Napredak u Crnoj Gori vidan je i nije mali, a to su i na sastanku u Velsu prepoznale članice Aljanse“, kazao je ambasador Poša.

Ambasador Gasparić naveo je da je slovenačka ambasada u dva navrata obavljala ulogu kontakt ambasade. „Njena uloga bila je da prenosi informacije o Crnoj Gori NATO-u, kao i Crnoj Gori o onome što se dešava u Briselu. Za Sloveniju je to važno jer ako pomaze nekoj državi da uđe u NATO, mi sebi poboljšavamo bezbjednost“, rekao je Gasparić.

On je dodao da je uloga kontakt ambasade da širi informacije o NATO-u i odgovara na dileme i pitanja. „Mi nije smo Crnogorce ubjedivali zašto država treba da bude članica, mi smo predstavili ono što je za Sloveniju bilo dobro. Uloga kontakt ambasade obavlja se volonterski, a sve aktivnosti finansira država čija je ambasada, a ne NATO“, dodao je Gasparić.

Poziv za studente završnih godina, diplomce koji su studije završili tokom prethodne dvije godine i polaznike master studija crnogorskih fakulteta na učešće u ljetnjoj praksi „Coke Summership“

OBOGATITI TEORIJSKA ZNANJA PRAKTIČNIM

Milosav Milačić, učesnik prošlogodišnjeg programa: Iskustvo sa ‘Coke Summership’ prakse predstavlja radikalni zaokret u odnosu na uobičajene prakse, najviše zbog pristupa koji spaja teoriju i praktično znanje na terenu. Zahvaljujući ovom programu, stekli smo uvid u zdravo, društveno odgovorno, ali i uspešno poslovanje

KORISNO ISKUSTVO: Sa jednog od programa

Studenti završnih godina, diplomički koji su studije završili tokom prethodne dvije godine i polaznici master studija crnogorskih fakulteta imaju priliku da se do 4. maja prijave za program ljetnje prakse „Coke Summership“. Kandidati se mogu prijaviti popunjavanjem formulara na sajtu www.cokesummership.com, a nakon organizovane selekcije izabrani polaznici će obaviti ljetnju praksu u kompaniji „Coca-Cola Hellenic“ Crna Gora tokom jula i avgusta ove godine.

„Coke Summership“ se u Crnoj Gori organizuje drugi put, a cilj mu je da stečena teorijska znanja kandidata obogači praktičnim i omogući im sticanje relevantnog profesionalnog iskustva“, navodi se u saopštenju kompanije „Coca-Cola Hellenic“ Crna Gora. Polaznik prvog „Coke Summership“ programa Milosav Miličić ističe da je pretходne godine kroz ovu praksu stekao dragocjeno iskustvo, te preporučio mlađima da se prijave i unaprijede svoje profesionalne sposobnosti. „Iskustvo sa ‘Coke Summership’ prakse predstavlja radikalni zaokret u odnosu na uobičajene prakse, najviše zbog pristupa koji spaja teoriju i praktično znanje na terenu. Zahvaljujući ovom programu, stekli smo uvid u zdravo, društveno odgovorno, ali i uspešno poslovanje

gramu, stekli smo uvid u zdravo, društveno odgovorno, ali i uspešno poslovanje“ kaže on.

Iz kompanije „Coca-Cola Hellenic“ Crna Gora ocjenjuju su da su vještine poput upravljanja projektima i prezentovanja, liderских sposobnosti, poslovne komunikacije i efikasnog upravljanja vremenom samo neke od oblasti u kojima se polaznici ove korisne ljetne prakse dodatno usavršavaju.

„Svi studenti koji uspešno prodaju program dobijaju sertifikat o završenoj praksi i ulaze u bazu za potencijalne zaposlene kompanije ‘Coca-Cola Hellenic‘ Crna Gora“, zaključuje se u saopštenju.

25

Prosveštene rad

APRIL
2015
BROJ
34

Studijski program za obrazovanje učitelja na Filozofskom fakultetu u Nikšiću

NEOPHODNO UNAPRIJEDITI NIVO OVOG LIJEPOG, ALI ODGOVORNOG POZIVA

Doc. dr Goran Barović, dekan: *Interesovanje za studijski program veliko. Nastojimo da primijenimo efikasnije i savremenije metode u nastavi i tako je osvježimo i učinimo zanimljivom. Kadar predstavlja suštinsku stvar u organizaciji i realizaciji nastavnog procesa*

Doc. dr Dijana Vučković, šefica studijskog programa: *Nastavnim planom na osnovnim akademskim studijama predviđena su 63 predmeta, a samo jedan profesor angažovan je sa strane*

Doc. dr Sonja Nenezić, prodekan za nastavu: *Vrijeme u kom živimo mladima ne nudi uzore. Ni u jeziku medija, čak i u beletristici koja dobrim dijelom nije lektorisana, malo se pažnje poklanja jezičkoj formi*

Prof. dr Čedo Veljić: *U plan i program neophodno je uvrstiti predmete koji bi pripremali buduće učitelje za praktičan rad u učionici*

Studijski program za obrazovanje učitelja predstavlja bačni program Filozofskog fakulteta u Nikšiću na koji svake godine postoji veliko interesovanje studenata. Udovoljavajući zahtjevima modernijeg izvođenja nastave, koncepcija ovog studijskog programa projektovana je u tom duhu. Pored opremljenosti modernim digitalnim učilima, puni impuls organizaciji i toku nastave daje mlad kadar.

„Kadrovska obezbijeden dobro strukturu mladih profesora, ovaj studijski program

predstavlja jedinstven primjer dobre organizacije i nesmetane realizacije nastavnog procesa. Njihov polet i zalaganje doprinijeli su saradnji koju ostvarujemo sa 15 evropskih univerziteta. Uvažavajući njihovu praksu i iskustva, nastojimo da primijenimo efikasnije savremenne metode u nastavi i tako je osvježimo i učinimo zanimljivom. Naravno, budući da je uloga učitelja ključna u školovanju i lancu sticanja znanja uviđamo da je neophodno unaprijediti nivo ovog lijepeog, ali i odgo-

vornog poziva. S obzirom na to da je interesovanje srednjoškolaca veliko, neophodno je utvrditi upisnu politiku sa jasnim kriterijima i selekcijom. Dakle, o upisu na ovaj studijski program ne bi mogli razmišljati mlađi sa govornim manama, kao i lošim prošekom“ ističe doc. dr Goran Barović, dekan Filozofskog fakulteta.

Oprez u korišćenju tehnike

I prof. dr Dijana Vučković, šefica katedre studijskog pro-

Samofinansirajući nastavnici: Loši uslovi za nastavu u Beranama NASTAVA ZA TRI SEDMICE, STUDENTI NEMAJU NI BIBLIOTEKU

Izvođenje nastave (u područnom odjeljenju) u Beranama realizuje se uz veliku žrtvu profesora. Već devet godina profesori ovog studijskog programa sami snose troškove putovanja i boravka.

„Mi smo samofinansirajući nastavnici i to je upečatljiv dokaz ljubavi prema pozivu. Nažalost, uslovi za izvođenje nastave su neadekvatni. Studenti predavanja slušaju u prostorijama Polimskog Muzeja. Zavisno od broja časova održimo nastavu za tri sedmice. Primot, studenti nemaju na raspolaganju ni biblioteku. Uz to, izazov je napraviti i plan termina polaganja ispita da ne budu na uštrbu redovnih studenata u Nikšiću“, objašnjava profesorica Vučković.

grama za obrazovanje učitelja, smatra da kada predstavlja suštinsku stvar, te da je na osnovnim studijama ovaj segment rada zadovoljen solidno.

„Ne može se reći da smo premlad studijski program. Četvorogodišnji studij konstituišan je školske 1992/93. godine. Za realizaciju magistarskih studija primjenjujemo modele iz okruženja, a tek predstoje planovi da na Fakultetu organizujemo i doktorske studije. Nastavnim planom na osnovnim akademskim studijama predviđena su 63 predmeta, a samo jedan profesor angažovan je sa strane. To predstavlja reprezentativan primjer. Moderna sredstva učenja primjenjuju se u prihvatljivoj mjeri. Počevši od biblioteke i učionica instalirani su računari, a očekujemo pametne table, kao i desktop – računare. Međutim, i u

Metodika nastave crnogorskog jezika: Podsticanje komunikacije i dijaloga NASTAVA NEMA EFEKTA BEZ PITANJA

Komunikacija studenata i njihova otvorenost za dijalog nisu na zdovoljavajućem nivou, primjećuje profesorica Vučković. Prema njenim riječima, to su navike koje se razvijaju i njeguju i vjerovatno su rezultat loše postavljenog temelja u srednjoj školi.

„Nažalost, studenti I i II godine pasivni su i nemaju potrebu da analiziraju i iskažu svoje vizije kako prenijeti poučne poruke u bajkama, basnama, pričama... Nastava nema efekat bez pitanja. Stoga, podstičem studente da razmišljaju, iskažu ideje i sada, a u njihovoj budućoj praksi to je od presudnog su značaja“, kaže ona.

tome je neophodna mjera, budući da tehnika neće riješiti suštinske stvari. Posebno u procesu obrazovanja učitelja to nije dovoljno. Za njih je važno da budu spretni dok drže loptu u rukama, a ne tablet, uče decu da pravilno sede, hodaju, pravilno govore. Korišćenjem jednog sredstva za rad ne mogu se zadovoljiti svi ciljevi. Lijepo je održati i čas u prirodi da mogu vidjeti riječi i cvjet, čuti cvrkut ptica... Učenje je trajan proces i čovjek uči dok je živ. Osim toga, primjena savremenih metoda nastave zavisi od skromnih sredstava određenih budžetom. Taj aspekt obočajući seminari koje je organizoval Savjet Evrope, a učestvujemo i u projektu: „Erasmus“ (koji je studentima omogućio učenje na drugim univerzitetima putem razmjene), „Decor“ i „Geo Gebr“ ističe profesorica Vučković.

Ključni segment studija predstavlja izvođenje oglednih časova. Prema njenim riječima, osmišljavajući konceptciju ovog studijskog programa, ideja je bila da ova praksa već na prvoj godini bude zastupljena. Na primjer, 30 studenata bili bi podijeljeni u nekoliko grupa od kojih bi svaka imala svoje zadatke. Jedna bi pregledala domaću zadatku, druga izvodila i pratila nastavu. Međutim, tehnički to nije bilo izvodljivo. Realizacija metodičke nastave likovne umjetnosti, fizičke kulture, matematike, mora biti uskladena sa rasporedom časova u školi. Najveći dio oglednih časova vježbi organizuje se u OŠ „Luka Simonić“ kao i u osnovnim školama „Milena L. Latalović“ i „Braca Ribar“.

Poziv da se ne bi smjele dešavati gramatičke greške

Doc dr Sonja Nenezić prodekan za nastavu, koja izvodi nastavu iz Sintakse rečenice i Sintakse padeža i glagola smatra da elementarnu stvar u ulozi učitelja čini pravilan govor. Međutim, često je presudno iz koje sredine studenti dolaze, te se akcenat teško može korigovati. Uz to, znanje maternjeg jezika kod velikog broja srednjoškolaca je oskudno. Čak i oni sami izražavaju nezadovoljstvo i uviđaju da se u srednjoj školi dovoljno prostora ne poklanja izučavanju samog jezika.

„Budući da je riječ o pozivu da se ne bi smjele dešavati gramatičke greške očigledne praznine u poznavanju jezika, nameće se potreba da na studijama krenemo od samog početka pravopisnih pravila. Uvjereni sam da bi se veći učinak postigao kada bi se književnost izučavala odvojeno od jezika. Takođe, ni vrijeme u kom živimo mladima ne nudi uzore. Ni u jeziku medija, čak i u beletristici koja dobrim dijelom nije lektorisana, malo se pažnje poklanja jezičkoj formi. Takođe, studenti nemaju razvijenu naviku čitanja i ne trude se da obolegate rječnički fond. Nažalost, nemaju estetsku usmjerenost. Naravno, srećom ima i dobrih studenata“, naglašava na kraju dr Sonja Nenzić.

Riječ studenata

PLEMENIT POZIV KOJI UKLJUČUJE IZAZOVE: Milena Mitrović i Katarina Dragutinović, studentkinje III godine

MILENA MITROVIĆ: Plemenit poziv koji uključuje izazove

Milena Mitrović, studentkinja III godine iz Nikšića, priznaje da nije imala jasnu viziju u vezi nastavka školovanja nakon srednje škole i objašnjava zašto to se odlučila za ovaj studijski program.

„Opredjelila sam se prvo za elektrotehniku, ali ubrzo sam shvatisla da su svakodnevno putovanje i odvojenost od roditelja veliki izazov. U izboru sljedećeg studijskog programa bilo je presudno to što se na Odšku za obrazovanje učitelja izučava matematika, koju volim. Ipak, uloga učitelja je veoma zahtjevna. Pored sposobnosti da se zanimljiv i jednostavan način prenese znanje, od njega se očekuje da svojim dostojanstvom izgradi autoritet kod učenika. Osim toga, važno je da nađe ravnotežu u odnosu sa učenicima, tako da ne bude ni previše blizu, ali ni daleko od njih“, priča Milena.

Dobra interakcija na predavanjima metodike crnogorskog jezika

Kada je o kvalitetu nastave riječ, ona posebno ističe dobru interakciju koja je zastupljena na predavanjima metodike crnogorskog jezika. Prema njenim riječima, osmišljenim pitanjima profesorica zainteresuje i podstiče sve da budu aktivni, dok su kod većine profesora studenti samo pasivni posmatrači. Ona dodaje da vaspitanovanje namladih predstavlja odgovoran zadatak.

„Metode vaspitanjavanja su se u međuvremenu promijenile. Potrebni su i takt i vrijeme da bi deca u ovom vremenu moderne digitalne ere usvajala prave vrijednosti“, mišljenja je Milena. Budući da postoje mogućnost stipendiranja uspešnih studenata, ona planira da nakon četvrte godine iskoristi tu ljestvu mogućnost i nastavi školovanje.

KATARINA DRAGUTINOVIC: Neophodno pokloniti pažnju proučavanju metodike

Lijep primjer u izboru ovog plemenitog poziva predstavlja Katarina Dragutinović, studentkinja III godine iz Podgorice. Prema njenim riječima, ljubav prema deči je bio motiv koji ju je pokrenuo da se opredjeli za ovaj poziv.

„Maštala sam o ovom pozivu, a šećam se svoje učiteljice koja me je naučila prve slovima i razvila ljubav prema knjizi i učenju. Učiteljev rad je od ključnog značaja za razvoj detetove ličnosti. Kako je riječ o veoma odgovornoj ulozi koja uključuje izazove, neophodno je između ostalog, razvijati vještine i način prenošenja znanja. Stoga je tokom studija neophodno pokloniti pažnju proučavanju metodike. Takođe, od onih koji biraju ovaj plemenit poziv očekuje se da budu kreativni, kao i da poklanjanju pažnju svom stručnom usavršavanju“, objašnjava Katarina.

DANIJELA RAKONJAC: Učitelj mora pošedovati saošećajnost na prvom mjestu

I Danijela Rakonjac, studentkinja IV godine iz Bijelog Polja, imala je sreću da ju je, kako ona kaže, njena učiteljica na najljepši način uvela u svijet znanja i učenja. Ako se to može smatrati adekvatnim parametrom, smatra da je svojim senzibilitetom predodređena za ovaj humani poziv i sebe vidi u školi. Govoreći o osabinama koje učitelj mora pošedovati, ona smatra da je saošećajnost na prvom mjestu.

„Učiteljica koja se s ljubavlju šećam bila je moj idol u svemu. Pamtim koliko je bila pažljiva. Kao ličnost koju pamtim cijeli život, za učitelja je važno da razumije potrebe dece.“

Kada je o sticanju, odnosno, prenošenju znanja riječ ona vjeruje da učenici mogu razumjeti sve, ako im se lijepo približi i objasni. Ako se radi o samoj koncepciji studijskog programa, osnovnim problemom ona smatra zastupljenost velikog broja predmeta koji zamagljuje suštinu, a to je rad sa decom.

Previše predmeta, ali opet nijedan dovoljno

„Sam nastavno-obrazovni proces je nešto živo i mijenja se. To obavezuje svakog pojedinca da radi na sebi i gradi osobine, kao i neophodne vještine. Budući da se mi pripremamo za poziv učitelja neophodni su dodatni sadržaji, poput vannastavnih koji bi oblikovali ličnost i pripremali nas za rad u učionici.

Tokom četvorogodišnjeg studija zastupljeno je previše predmeta, ali opet nijedan dovoljno. Praktično rješenje bila bi redukcija ili ukidanje nekih. Svrha studija jeste priprema za najljepši i ujedno najdugovorniji poziv. Međutim, neposredan kontakt sa decom i rad u učionici tek možemo osetiti na četvrtoj godini. Mnogo efikasnije i korisnije bi bilo da je to praksa već od prve godine, kaže Danijela.

LIDIJA RAKOVIĆ: Đeca nas nagrađuju svojom iskrenošću

Lidiya Raković, studentkinja IV godine iz Berana, takođe kaže da je od malena zavoljela ovaj poziv i smatra ga privilegijom. Za sav trud i napor čovjek dobija pravu nagradu.

„Đeca nas nagrađuju svojom iskrenošću i neposrednošću, čistotom... Oni reaguju spontano i neposredno. Utisak koji sam stekla prilikom prvog boravka u učionici izvodeći ogledne časove, uvjerojeno me je da nijesam napravila pogrešan izbor. Pored spremnosti poučavanja, učitelji trebaju biti nepristrasni, prilagodljivi, pažljivi i strpljivi“, kaže naša sagovornica.

ĐECA NAGRADUJU SVOJOM ISKRENOŠĆU: Danijela Rakonjac i Lidiya Raković, studentkinje IV godine

Postoji interesovanje studenata za inkluzivno obrazovanje

Kada je o strukturi studenata riječ, prof. dr Čedo Veljić, profesor metodike specijalnog rada za decu sa posebnim potrebama, uviđa da su prethodne generacije imale ozbiljniji i temeljiti pristup studijama.

„Na svakom upisnom roku interesovanje je veliko. U jednom periodu ovaj studijski program upisivali su daci sa lošim prošekom. Budući da je učitelj prva ličnost sa kojom se dijete susreće, odabir studenata mora biti drugačiji. Takođe, ne bi se smjeli zanemariti nekadašnji parametri poput fizičkog izgleda, stila komunikacije. Problem predstavlja i novi mome-

U Crnogorskoj akademiji nauka i umjetnosti održan naučni skup „Komparatistika u novom ključu“ u organizaciji Centra mladih naučnika

DOPRINOS NOVIM SAZNANJIMA UPOREDNE KNJIŽEVNOSTI

Prof. dr Branko Tošović, Institut za slavistiku u Gracu: Kao jedan od najznačajnijih aspeka hipertekstualnosti izdvaja se ‘putovanje’ po takvom kompleksnom prostoru, koji može biti sinhronijsko, rekursivno, labirinstvo itd.

Doc. dr Jelena Knežević, Filozofski fakultet u Nikšiću: Nema nikakve sumnje da je biblioteka od preko 550 naslova, jedinstvena na prostoru na kojem je u vrijeme vladavine njenog vlasnika tek mali broj čitalaca, predstavljala važan konstituent Njegoševog stvaranja i Njegoševe državne politike

Doc. dr Sofija Kalezić Đuričković, Fakultet za crnogorski jezik i književnost na Cetinju: I Andrić i Lubarda ostavili su precizno izraženu misao o vlastitom stvaralaštvu i personalnom pogledu na složeni fenomen umjetnosti, koja je danas zanimljiva za izvođenje raznovrsnih hermeneutičkih zaključaka i spekulacija

Centar mladih naučnika pri Crnogorskoj akademiji nauka i umjetnosti organizovao je u CANU naučni skup pod nazivom „Komparatistika u novom ključu“, na koj je učestvovalo nekoliko eminentnih poznavalaca ove tematike iz zemlje i regiona. Njih su pozdravile koordinatorke skupa, doc. dr Svetlana Kalezić Radonjić (predsednica Centra) i doc. dr Jelena Knežević.

Prof. dr Slobodan Grubarić sa Filološkog fakulteta u Beogradu podsetio je na uvek aktuelnu kontroverzu između duhovnih i prirodnih nauka, ukazujući na njene izvore i najmarkantnije primjere i argumente sa kojima je „vršena naučna redukcija u duhu prezira prema svima koji sumnjuju da se tajna prirode otkriva pomoću poluge i mehanizma – koji poput naivnog čitaoca vjeruju u svjet sliku i metaforu“.

Fenomen hipertekstualnosti

Osvrćući se na hipertekstualnost kao komparativistički problem, prof. dr Branko Tošović sa Instituta za slavistiku u Gracu iznjoje vlastito tumačenje složene hipertekstualne strukture.

„Kao jedan od najznačajnijih aspeka ovog fenomena izdvaja se ‘putovanje’ po takvom kompleksnom prostoru, koji može biti sinhronijsko, rekursivno itd. Sa druge strane, kod kriterijuma za kategorizaciju ističu se dva osnovna tipa – elektronski i klasični (pisani) hipertekst.

PREGRŠ ZANIMLJIVIH TEMA: Sa skupa

Kod prvog se razlikuju online, offline i online-offline hipertekstovi, a primjetna je njihova funkcionalno-stilska raslojenost”, naglasio je on.

Prof. dr Miodrag Loma sa beogradskog Filološkog fakulteta svoje je izlaganje usmjerio na koncepciju istorije svjetske književnosti kod Ervina Latsa, analizirajući univerzalnu generičko-žanrovsku tipologiju i univerzalnu estetsku komunikativnost, istorijsko i nadistorijsko u istoriji svjetske književnosti, kao i druge teme koje ma se bavio ovaj autor.

Kako pristupiti Njegoševoj bibliotečkoj građi

U fokusu istraživanja prof. dr Siniše Jelušića sa Fakulteta dramskih umjetnosti na Cetinju našla se interpretacija pojma južnoslovenske srednjovjekovne umjetnosti u odnosu na bazičnu paradigmu vizantijske kulture.

„Ovaj se odnos, na tragu istraživanja Lihačova, komparativno tumači u okviru pojmove: transplantacija, recepcija, paradigma, varijante. Bitno pitanje analize jeste i poimanje odnosa umjetničkih

tekstova kao ontološke cjeline ili strukturne autonomije i odnosa prema takozvanim izvanumjetničkim disciplinama – teologiji i filozofiji”, kazao je on.

Značaj biblioteke Petra II Petrovića Njegoša našao se u središtu rada doc. dr Jelene Knežević sa Filozofskog fakulteta u Nikšiću.

„Nema nikakve sumnje da je biblioteka od preko 550 naslova, jedinstvena na prostoru na kojem je u vrijeme vladavine njenog vlasnika tek mali broj čitalaca, predstavljala važan konstituent Njegoševog fikcija.“

vog stvaranja i Njegoševe državne politike, a time i crnogorske kulture kojoj je Njegošev doba udarilo temelj”, rečala je ona. „Postavlja se, međutim, pitanje kako pristupiti sačuvanoj bibliotečkoj građi, koja je nekoliko puta ranije već objaćana u različite bibliografije i u djelovima nedovoljno kritički dovodena u vezu sa Njegoševom fikcijom.“

Preplitanje različitih umjetnosti

Za predmet svog rada doc. dr Sofija Kalezić Đurič-

ković sa cetinskom Fakultetom za crnogorski jezik i književnost odabrala je pojedine elemente stvaralačke poetike kod Iva Andrića i Petra Lubarde.

„Lirska bojenje atmosfere, humor plasiran u raznim nijansama, ubrzani ritam kazivanja koji se smjenjuje sa autorovom sklonosću ka dugim i detaljnim opisima, predstavljaju osobnost Andrićevog stila i narativnog postupka, dok dinamika ‘ispreturnih’ zivanja odaje njegovu bliskost ekspresionizmu. A u pogledu boje, kompozicije i metoda rada, kod Petra Lubarde mogu se razlikovati rano, realistički orientisano slikarstvo, preko kasnijeg – asocijativnog, do završne faze njegovog rada koja se može nazvati apstraktnom. I jedan i drugi umjetnik ostavili su precizno izraženu misao o vlastitom stvaralaštvu i personalnom pogledu na složeni fenomen umjetnosti, koja je danas zanimljiva za izvođenje raznovrsnih hermeneutičkih zaključaka i spekulacija“, istakla je ona.

Zanimljiva izlaganja, po red ostalih, imale su i mr Dragana Kršenović Brković („Međusobna povezanost tekstova: nisko zalede i arhetipska simbolika Eduarda Sama“) i doc. dr Svetlana Kalezić Radonjić sa Filozofskog fakulteta u Nikšiću („Uticaji Šilerove misli na djelo Ivane Brlić Mažuranić“).

N. N.

27

Prosjetni rad

APRIL
2015

BROJ
34

ZANIMLJIVA FIZIKA (10)

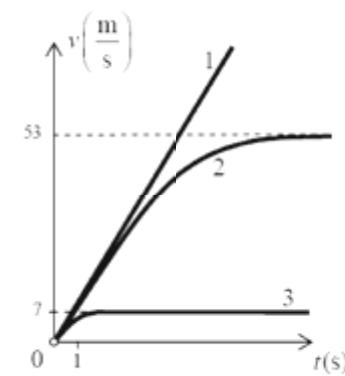
PITANJA I ODGOVORI

91. Dijete duva vazdušne mjeđuriće od sapunice. Zbog čega se mjeđurići u početku podižu, a zatim padaju na zemlju?

92. Kada se čovjek nalazi na ulici pri ekstremno niskim temperaturom, onda je potrebno da se kreće da se ne bi zamrznuo.

Zbog čega se onda ptice zamrznu u letu?

93. Na slici su prikazana tri grafika (1, 2 i 3) zavisnosti brzine padobranca od vremena.

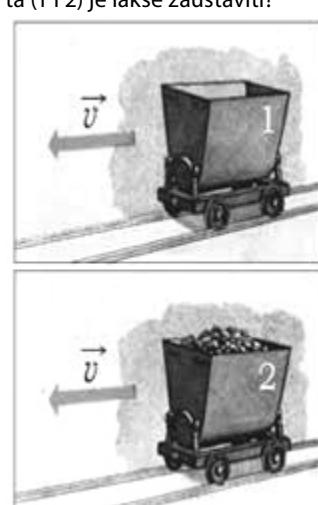
Koji grafik odgovara slobodnom padu padobranca:
a) u vakuumu,

b) u vazduhu prije otvaranja padobrana,
c) u vazduhu sa otvorenim padobronom?

94. Ploče ravnog kondenzatora se udaljuju jedna od druge. U kom slučaju treba izvršiti veći rad:

- a) kondenzator je čitavo vrijeme priključen na izvor napona;
- b) kondenzator je poslije nailektrisavanja odvojen od izvora?

95. Koji od dva jednakata vagone (1 i 2) je lakše zaustaviti?

96. Može li se olovo rastopiti u vodi?

97. Zemlja rotira oko svoje ose prilično velikom brzinom. Zašto oko ekvatora nije brzina vjetra uvećana za 1600 km/h?

98. Poznato je da je sila teže na Mjesecu 6 puta manja nego na Zemlji. Da li to znači da bi skakač uvis – koji na Zemlji preskače visinu 2 m – na Mjesecu mogao da preskoči 12 m?

99. Zašto je pri kratkom spoju napon na krajevima izvora približno jednak nuli, a jačina struje u koju ima ogromnu vrijednost?

100. Ako se električna sijalica za 220 V uključi u električno kolo napona 127 V, onda će se njena snaga, prema

$$\text{izrazu } P = \frac{U^2}{R}$$

$$\text{smanjiti } \frac{220^2}{127^2} \approx 3.$$

Da li je ovo tačno?

Odgovori na pitanja iz prošlog broja

81. U uslovima bestezinskog stanja neće potonuti ni klijer ni novčić.

82. Sunce „saopštava“ Mjesecu i Zemlji jednaku ubrzanja. Zato Mjesec i Zemlja čine jedan sistem od dva nebeska tijela koja se kreću oko zajedničkog centra mase. Centar mase sistema Zemlja-Mjesec rotira oko Sunca.

83. Sila udara lopte zavisi od vremena za koje se brzina lopte smanji na nulu. To vrijeme se određuje iz pređenog puta za koji se brzina smanjuje. Znači, treba ispruziti ruke do dodira lopte, a zatim ruke povlačiti nazad (u smjeru kretanja lopte) usporeno, do zaustavljanja lopte.

84. Tijelo će se kretati kao svaki tijelo koje je bačeno vertikalno uvis – početnom brzinom jednakom brzini kretanja balona.

85. a) U odnosu na zemlju kreće se u smjeru od Podgorice prema Ljubljani, a u odnosu na avion u suprotnom smjeru.

b) Stjuardesa ima veću brzinu i pređe duži put u odnosu na zemlju.

86. Svjetlost uopšte nema nailektrisanje. Sastoji se iz električnog i magnetnog polja, koja stvaraju jedno drugo dok se prostiru kroz prazan prostor brzinom svjetlosti.

87. Centripetalno ubrzanje uslijed rotacije Zemlje oko Sunca ($0,0000002 \frac{m}{s^2}$) je zanemarljivo malo u odnosu na ubrzanje slobodnog pada ($9,81 \frac{m}{s^2}$).

88. Na početku, težiste sistema se nalazi na zadnjoj polovini čamca. Pri prelasku čovjeka na prednji dio čamca, težiste se pomjera ka prednjoj polovini čamca. Pošto u horizontalnom pravcu ne djeluju spolašnje sile koje bi vršile rad, težiste mora da ostane na istom mjestu (kao i na početku). Da bi se to desilo, čamac mora da se pomjeri od obale za onoliko koliko je potrebno da se ne promjeni položaj težista.

89. Na račun smanjenja potencijalne energije vode.

90. Pošto je zimi vazduh gusi nego ljeti, a kinetička energija tijela zavisi od mase, onda zimi vjetar pri istim brzinama (i jednakim drugim uslovima) ima veću snagu.

Priredio:
Radovan Ognjanović

**Ministarstvo nauke dodijelilo 640.000 eura
Fakultetu za informacione tehnologije (FIT) Univerziteta Mediteran
i Biotehničkom fakultetu Univerziteta Crne Gore**

POTPORA NAUČNIM ISTRAŽIVANJIMA

„Zajednički cilj jeste podsticaj i podizanje nivoa naučnih kapaciteta u skladu sa strateškom projekcijom Vlade Crne Gore kako bi naše naučnoistraživačke institucije u potpunosti postale dio Evropskog istraživačkog prostora“ izjavila je ministarka prof. dr Sanja Vlahović

Ministarka nauke prof. dr Sanja Vlahović potpisala je ugovore sa predstvincima Fakulteta za informacione tehnologije (FIT) Univerziteta Mediteran i Biotehničkog fakulteta Univerziteta Crne Gore (UCG) o dodjeli naučnoistraživačkih grantova.

FIT je dobio 325.000 eura za projekt „Izgradnja mjerne stanice za istraživanje atmosferskih pražnjenja na planini Lovćen“ – LAMS, a Biotehnički fakultet 315.000 za projekt „Valorizacija crnogorskih katuna kroz održivi razvoj poljoprivrede i turizma“ – KATUN.

Ministarka Vlahović izrazila je zadovoljstvo zbog potpisivanja ugovora drugog ciklusa istraživačkih grantova finansiranih iz sredstava kredita Svjetske banke, koji predstavlja veoma značajan impuls za crnogorskog naučnoistraživačkog zajednicu. U posljednjih godinu dana, Ministarstvo nauke je iz sredstava kredita ugovorilo realizaciju projekata u vrijednosti preko pet miliona eura i u toku su pregovori za finansiranje još dva preporučena projekta iz drugog ciklusa grantova, čiji nosilac je Klinički Centar Crne Gore. „Zajednički cilj jeste podsticaj i podizanje nivoa naučnih kapaciteta u skladu sa strateškom projekcijom Vlade Crne Gore kako bi naše naučnoistraživačke institucije u potpunosti postale dio Evropskog istraživačkog prostora“ izjavila je ministarka Vlahović.

Osnovna ideja projekta o izgradnji mjerne stanice na Lovćenu jeste da se poboljša učinak

crnogorske naučnoistraživačke, kao i privredne djelatnosti kroz stvaranje ambijenta za transfer tehnologija. Namjera je da se stvori, razvija i održava naučnoistraživačka merna stanica za istraživanje atmosferskih pražnjenja na Lovćenu koja će postati konkurentna na međunarodnom nivou. Očekivani rezultati LAMS projekta su dobijanje vrlo značajanog mjernog sistema za praćenje parametara struja groma. Mjerni sistem, zajedno sa centralnim serverom radiće potpuno automatizovan i to u realnom vremenu. Kompletan sistem je baziran na najmodernejšim informacionim, komunikacionim i mjernim tehnologijama i za sada ne postoji sličan sistem niže u svijetu.

KATUN je dvogodišnji projekt koji nudi sveobuhvatni pristup u ekonomskom razvoju planinskih resursa Crne Gore. Glavni ciljevi su da se na znanju zasniva održivi razvoj poljoprivrede i agro-turizma na crnogorskim katunima, uz očuvanje kulturnog nasleđa ruralnih područja, kao i osnaživanje interdisciplinarnog pristupa u rješavanju izazova ekonomskog i društvenog razvoja Crne Gore i čvrše povezivanje sa međunarodnim partnerima. Očekuju se konkretni rezultati u sferi prenosa znanja i inovacija, kreiranju novih mlijetičnih proizvoda, novih tipova turističke ponude i prikupljanja i prezentacije do sada nepoznatih podataka o kulturno-istorijskom nasleđu.

O. D.

Vojislav Budo Gledić: Zanimljiva astronomija (I)

BROJ VIDLJIVIH ZVIJEZDA

Slavni italijanski naučnik Galileo Galilei (1564–1642) prvi je u istoriji upotrijebio durbin za posmatranje zvijezda. Kada je to uradio, u zimskim noćima 1609. godine, bio je iznenaden vidjevši na nebu mnoge zvijezde na onim mjestima na kojima se inače golinom ne zapaža nikakva svjetlost. Veliki naučnik brzo je ustanovio da je svojim durbinom, zapravo, otkrio jedno novo nebo nedostupno golom oku. Time je započeta jedna nova epoha razvoja astronomije, ali i dugih nauka, upotrebotem sve boljih i kvalitetnijih durbina, a kasnije i teleskopa (prvi teleskop je napravio znameniti Isak Njutn 1666. godine)

I najobičniji pogled na vedro noćno nebo, kada nema mjesecine i kada se nađemo daleko od vještačke svjetlosti, pokazuje da se na njemu nalazi ogroman broj zvijezda. Lako je zatim zapaziti da im sjaj nije iste jačine i da su one manjeg sjaja znatno brojnije od sjajnijih noćnih nebeskih svjetiljki. Svima zvijezdama, bez obzira na jačinu sjaja, zajednička je osobina da trepera, dakle da nemaju stalnu i postojanu svjetlost. To teperenje se ponekad izrazito dobro ispoljava, ali ima večeri i noći kada je ono manje uočljivo. Inače, teperenje nastaje zbog toga što mi zvijezde posmatramo kroz gusti sloj Zemljine atmosfere koja je uvijek nemirna, ali i zatamnjuje vidljivost objekata koji se kroz nju posmatraju.

Prvi utisak o ogromnom mnoštvu zvijezda je vizuelna varka koja često neupućene posmatrače dovodi do pogrešnog zaključka. Pažljivo brojanje slobodnim okom vidljivih zvijezda, koja su obavljana tokom mnogih stoljeća, posebno u starom vijeku kada još nijesu korišćeni optički instrumenti, pokazalo je da se na nebu sa jednog mesta može vidjeti (prebrojati) između tri i četiri hiljade zvijezda. Taj broj zavisi od posmatračkog mesta, posebno od veličine horizonta, kao i od oštrene čovjekovog vida. Sa visokim planinama se nebo daleko ljepeš i bolje vidi nego iz nižih predjela. Treba znati da se sa jednog mesta, iz naših krajeva, nikada ne može vidjeti čitav nebeski svod, ukupna nebeska sfera, već samo jedan tačno ograničeni dio (koji se može veoma jednostavno geometrijski odrediti kada je poznata geografska širina mesta posmatranja).

Citavo nebo sa Zemlje se može vidjeti jedino sa polutara. U tom slučaju se na samom horizontu, na severu i jugu, mogu vidjeti i nebeski polovi (za severni je karakteristična Polarna zvijezda ili Ševernjača, koja u našim krajevima jasno blista visoko na nebu kao krajnja zvijezda u „repu“ sazvježđa Mali medvjed). Ukupan broj svih zvijezda, na severnoj i južnoj nebeskoj polusferi, iznosi između šest i sedam hiljada sjajnih objekata. Tu se radi o onim objektima koji se vide golim okom bez primjene bilo kakvog optičkog instrumenta. Usljed zagadenosti atmosfere, kao i nekih drugih faktora, u naše vrijeme se taj broj postepeno smanjuje. Golim okom se, pažljivim posmatranjem, može zapaziti da zvijezde imaju različite boje, od plavičasto bijelih, preko bijelih i žutih do narandžastih i crvenih.

Još su stari posmatrači neba, astronomi, u starom vijeku helenističkog perioda u Aleksandriji, podijelili sve zvijezde na šest klasa ili veličina u zavisnosti od sjaja kojim se ispoljavaju. Oni su uveli pojam prividne veličine što, zapravo, predstavlja stepen ili jačinu sjaja kojom se mogu posmatrati sa Zemlje, a ne njihovu dimenziju. Najsjajnije su one koje su srvestane u 1. veličinu, zatim slijede zvijezde 2. klase (prividne veličine), pa treće i tako redom, sve do 6. klase. Zvijezde 6. veličine se, prema toj podjeli, nalaze na samoj granici vidljivosti za slobodno oko. Postupno opadanje sjaja nije proizvoljno urađeno, već ima strogu matematičku pozadinsku. Stepeni sjaja između dvije veličine predstavljaju količnik koji iznosi 2,5, što znači da je, na primjer, zvijezda 1. prividne veličine 2,5 puta sjajnija

ja od one 2. veličina. To isto važi i za ostale odnose u zvjezdanim klasama.

Kada se uporede zvijezde prve prividne veličine (najsjajniji zvjezdani objekti) sa onima šeste klase, onda je stepen razlike među njima čak sto puta. Drugim riječima, jedna zvijezda prve veličine je sjajna kao stotinu zvijezda šeste klase. To pokazuje da se ovde radi o geometrijskoj, a ne aritmetičkoj progresiji u rangovanju stepena sjaja. Upotreba durbina omogućuje da se vide i slabije zvijezde od onih dostupnih golom oku. Tako se skala rangovanja proširuje, pa se slabije zvijezde svrstavaju u sedmu, osmu, devetu klasu, i tako redom. Pomoću savremenih velikih teleskopa ta skala se nastavlja i do zvijezda 26. ili 27. veličine, pa i dalje opadajućeg reda. Uočljivost objekta zavisi od veličine i jačine upotrebljenog teleskopa, odnosno od prečnika objektiva kojim raspolaže dati instrument. U naše vrijeme se koriste ogromni teleskopi kojima prečnik ogledala prelazi preko 10 metara!

Slavni italijanski naučnik Galileo Galilei (1564–1642) prvi je u istoriji upotrijebio durbin za posmatranje zvijezda. Kada je to uradio, u zimskim noćima 1609. godine, bio je iznenaden vidjevši na nebu mnoge zvijezde na onim mjestima na kojima se inače golinom ne zapaža nikakva svjetlost. Veliki naučnik brzo je ustanovio da je svojim durbinom, zapravo, otkrio jedno novo nebo nedostupno golom oku. Time je započeta jedna nova epoha razvoja astronomije, ali i dugih nauka, upotrebotem sve boljih i kvalitetnijih durbina, a kasnije i teleskopa (prvi teleskop je napravio znameniti Isak Njutn 1666. godine). Razlika između ovih instrumenata jeste što durbini koriste staklena sočiva kao objektive, a teleskopi izdubljena (obično parabolična) ogledala. Brušenje stakla je veoma složen i komplikovan posao, a osim toga i težina samog sočiva onemogućava da se naprave veliki objektivi. Stoga je do danas ostao najveći durbin koji ima objektiv prečnika 102 centimetra (napravljen krajem XIX vijeku), a nalazi se na Jerkesovoj opservatoriji u SAD.

Pažljivi posmatrači neba su utvrdili da se broj vidljivih zvijezda povećava sa opadanjem njihovog sjaja približno po geometrijskoj progresiji sa količnikom tri. To znači da, na primjer, zvijezda druge veličine na nebu ima oko tri puta više nego zvijezda prve klase kojih inače ima dvadesetak; druge klase ima pedesetak, a treće – oko 140 zvijezda. Sličan odnos, pokazuju brojanja, važi i za objekte ostalih vidljivih klasa. Takav odnos se, međutim, mijenja kada su u pitanju zvijezde koje se mogu posmatrati dogledima, durbinima i posebno velikim teleskopima. Inače, već najobičniji dogledi mogućuju da se zapažaju zvijezde do osme ili devete prividne veličine, ali se i objekti dostupni golom oku daleko ljepeš i bolje vide. Primjena durbina ili dogleda, dakle, znatno povećava broj vidljivih zvijezda jer se, na primjer, malim i jednostavnim teresičkim dvogledom može sagledati oko 50 hiljada, a relativno manjim astronomskim instrumentom postaje dostupno posmatranju nekoliko stotina hiljada zvijezda i drugih kosmičkih objekata.

(Nastavlja se)

28

Prof. dr Vladimir Pešić, dobitnik nagrade Ministarstva nauke za najuspješnijeg naučnika po osnovu objavljenih naučnih radova u 2014. godini

Prosjetni rad

U CRNOJ GORI JE TEŠKO BAVITI SE NAUKOM

Na pitanje šta bi trebalo promijeniti u obrazovnom sistemu u Crnoj Gori, prof. Pešić odgovara: „Kada je riječ o državnom univerzitetu, proteklih mjeseci ugrađen je ogroman korak ka formiranju jednog integrisanog univerziteta kroz donošenje novog Statuta kao i novih pravilnika o studiranju na osnovnim, postdiplomskim i doktorskim studijama“

APRIL
2015
BROJ
34

Profesora biologije na Prirodnomatematičkom fakultetu (PMF) Univerziteta Crne Gore (UCG) dr Vladimira Pešića Ministarstvo nauke je proglašilo za najuspješnijeg naučnika po osnovu objavljenih naučnih radova u 2014. godini.

On je priznjanje, vrijedno 2.000 eura, dobio za 15 objavljenih naučnih radova u međunarodnim časopisima. Tokom biološko-ekoloških istraživanja otkrio je veliki broj vrsta grinja među kojima je i „litaranja lope“ koja je objavljena među top 10 u magazinu „Tajm“ prošle godine.

„Vjerujem da je to nagrada za postignute rezultate kao i motivacija da se nastavi dalje sa naučnim radom. Drago mi je da sam nagradu dobio na osnovu broja radova u međunarodnim časopisima, što je danas u načnom svijetu osnovni indikator kvaliteta nečijeg rada“, kaže za „Prosjetni rad“ Vladimir Pešić.

U Crnoj Gori je teško biti naučnik i živjeti od tog rada. Pojačana komercijalizacija visokog obrazovanja i njegovo usmjerenje na nastavni proces, kao i mali broj istraživačkih centara i neprepoznavanje nauke kao ključnog faktora razvoja, samo su neki od razloga koji su dovele nauku na marginu interesovanja pojedinca, pa i društva.

Prema riječima našeg sagovornika, naučnici u Crnoj Gori se sriječu sa problemima koji su karakteristični za male sredine, od neprepoznavanja nauke kao faktora razvoja, njene uloge u društvu, pa do malog broja naučnika, što je nedovoljno da

MOTIVACIJA DA SE NASTAVI NAUČNI RAD: Prof. dr. Vladimir Pešić

se ostvari „kritična masa“ koja bi dala novi nivo naučnom radu u Crnoj Gori.

Podsticati mlade

„U poboljšavanju položaja nauke i naučnika u Crnoj Gori mislim da posebno važnu ulogu treba da odigra nadležno Ministarstvo nauke kroz politiku podsticanja prvenstveno mladih ljudi da se bave naukom. Dobar primjer za ovo je bio konkurs tog ministarstva prije pet-šest godina kada su bili finansirani projekti na kojima su bili zaposleni mlađi doktorandi na tri godine. Uslovi za bavljenje fundamentalnim naukama u Crnoj Gori su jako otežani u prvom redu zbog slabo opremljenih laboratorijskih, kao i nedostatka projekata kroz čija materijalna sredstva bi se obezbjedio kvalitetniji istraživački rad. Prirodne nauke, posebno biologija, su skupe, čak i za

mnogo bogatije zemlje od Crne Gore“, smatra prof. Pešić događajući da njegovu naučnu pažnju zaokuplja istraživanje biodiverziteta, posebno faune i vodenim ekosistemima na globalnom nivou, kao i ekologija izvora i podzemnih voda.

Što se tiče prepoznatljivosti crnogorskih naučnika u međunarodnoj naučnoj zajednici, oni koji se nalaze u ISI bazi. Ali nije samo broj radova indikator uspješnosti nauke jedne države. To je i broj nacionalnih časopisa koji se nalaze u određenim bazama kao što je pomenuta ISI ili Scopus, te broj međunarodnih konferencijskih radova u Crnoj Gori itd. U drugim zemljama povezivanje nauke sa privredom ostvaruje se tako što ministarstva privrede, ekonomije, energetike, turizma, ali i posebni privredni subjekti, otvaraju konkurse i finansiraju one projekte čiji je cilj saradnja sa privredom. Ministarstvo nauke trebalo bi da teži, prije svega, poboljšavanju uslova u kojima radi naučna zajednica Crne Gore, i to kroz konkurenčiju sa naučne projekte koji bi vodili

ne Gore – a to je povećanje kvaliteta naučnog rada kroz broj radova objavljenih u međunarodnim časopisima, kao što su oni koji se nalaze u ISI bazi. Ali nije samo broj radova indikator uspješnosti nauke jedne države. To je i broj nacionalnih časopisa koji se nalaze u određenim bazama kao što je pomenuta ISI ili Scopus, te broj međunarodnih konferencijskih radova u Crnoj Gori itd. U drugim zemljama povezivanje nauke sa privredom ostvaruje se tako što ministarstva privrede, ekonomije, energetike, turizma, ali i posebni privredni subjekti, otvaraju konkurse i finansiraju one projekte čiji je cilj saradnja sa privredom. Ministarstvo nauke trebalo bi da teži, prije svega, poboljšavanju uslova u kojima radi naučna zajednica Crne Gore, i to kroz konkurenčiju sa naučne projekte koji bi vodili

ka poboljšavanju tzv. indikatora uspješnosti nauke koje sam spomenuo. Ovo ne znači da sam protiv povezivanja nauke i privrede, ali treba imati na umu da povezivanje sa privredom nije izvodljivo za sve oblasti nauke kao i institucije koje se u Crnoj Gori bave naukom“, smatra sagovornik.

Nova pravila za uspješniju primjenu Bolonske deklaracije

Na pitanje šta bi trebalo promijeniti u obrazovnom sistemu u Crnoj Gori, prof. Pešić odgovara: „Kada je riječ o državnom univerzitetu, proteklih mjeseci ugrađen je ogroman korak ka formiranju jednog integrisanog univerziteta kroz donošenje novog Statuta kao i novih pravilnika o studiranju na osnovnim, postdiplomskim i doktorskim

studijama. Predložena i usvojena rješenja su moderna i urađena na najboljim komparativnim primjerima iz okruženja i zemalja EU. Naravno treba da prođe određeno vrijeme da se vidi kako će to biti u praksi, ali vjerujem da će vrijeme potvrditi ispravnost mnogih odluka, posebno onih de sam ja i Naučni odbor kojim rukovodim, aktivno učestvovali, npr. Pravilnik o doktorskim studijama, od kojih dobrim dijelom zavisi i zavisće naučnoistraživački rad na Univerzitetu Crne Gore (UCG). Nova rješenja trebalo bi i da omoguće bolju primjenu Bolonske deklaracije na UCG. Nažalost prije toga punih šest godina imali smo ‘pauzu’ koja je rezultirala inercijom i statičnošću, što je za rezultat posebno u laičkoj javnosti davalo utisak slabe primjene Bolonje“, zaključio je prof. Pešić. O. Đuričković

U Umjetničkom paviljonu u Podgorici otvorena jubilarna 70. tradicionalna godišnja izložba Udruženja likovnih umjetnika Crne Gore

NAGRAĐENI MARKO MARKOVIĆ, SVETLANA DRAGOJEVIĆ, VELIBOR PAVIĆEVIĆ I ROMAN ĐURANOVIĆ

Igor Rakčević, predsednik ULUCG: Udržanje je prolazilo kroz različite periode, različite izazove, ali ovo je najteži period u radu Udržanja, jer, kao što znate, već godinama nemamo nikakvu podršku države

Ljiljana Karadžić, predsednica žirija za dodjelu nagrada: Nagrađena djela su besprekorno izvedena nerutinskim, nepotrošenim postupcima koji odišu zadovoljstvom prepuštanja ekspresivno-manuelnoj aktivnosti

Jubilarna 70. tradicionalna godišnja izložba Udruženja likovnih umjetnika Crne Gore (ULUCG) otvorena je u Umjetničkom paviljonu u Podgorici. Pošetnici su imali priliku da vide 130 radova crnogorskih likovnih stvarača koji su članovi ovog istaknutog likovnog udruženja.

Tom prilikom dodijeljene su i nagrade „Milunović, Stijović, Lubarda“ likovnim umjetnicima koji su svojim radovima obilježili prethodnu godinu, pa je tako Marko Marković nagrađen za akvariel crtež „Utopija“, Svetlana Dragojević za sliku „Utopia – Bryan Park“, dok je Velibor Pavićević ovo priznanje zavrijedio skulpturom „Bu-

đenje kaktusa“. Nagrada za najbolju izložbu pripala je Romanu Đuranoviću za postavku „Roman Today“, koju je publike mogla pogledati u decembru u Dvorcu Petrovića na Kruševcu.

Jubilej koji svjedoči o predanom radu

Predsednik ULUCG Igor Rakčević istakao je kako država ni ovoga puta nije pomogla izložbu, pa su ponovo izostale novčane nagrade.

„Jubilej od 70 godina govori o predanom radu“, istakao je on, dodajući: „Udruženje je prolazilo kroz različite periode, različite izazove, ali ovo je najteži period u radu

Udruženja, jer, kao što znate, već godinama nemamo nikakvu podršku države. Nadam se da će se te stvari izmjeniti.“

O nagradama je odlučio voditi žiri u sastavu: Ljiljana Karadžić (predsednica), Miloš Marjanović, Slobodan Slovinčić i Igor Rakčević. Karadžić je istakao da su nagrađena djela besprekorno izvedena „nerutinskim, nepotrošenim postupcima koji odišu zadovoljstvom prepuštanja ekspresivno-manuelnoj aktivnosti, a bez obzira na želje i namjere autora pravo značenje umjetničkog djela javlja se tek kroz njihovu materializaciju i komunikacijski potencijal“.

VRIJEDNO PRIZNANJE: Dobitnici godišnje nagrade

Veliki potencijal mladih laureata

Prema obrazloženju žiri, iz nagrađenog crteža „Utopija“ Marka Markovića „provijava topla poetičnost vizuelnih utisaka svojstvenih dečijim iskustvima“. Ulje na platnu „Utopija – Brayan park“ Svetlane Dragojević potvrđuje dosadašnju poetičku umjetnicu „koja godinama istražuje fenomene ur-

banih cijelina, a ovo platno je kvalitativni pomak u njenim istraživanjima“.

Mladi vajar Velibor Pavićević drugi put je dobio nagradu ULUCG.

„Buđenje kaktusa“ nedvojbeno ukazuje na snažan osećaj umjetnikove stvaralačke discipline i pronalaženje podsticaja za kreaciju u sve mu što ga okružuje. Njegov rad ima reminiscenciju na početke moderne skulpture,

ali istovremeno pokazuje da forma može biti svježa, vitalna, čak i kroz upotrebu tradicionalnog materijala“, navodi se u obrazloženju žirija.

Kada je riječ o najuspješnijoj postavki člana ULUCG, žiri je utvrdio da se izložba „Roman today“ Romana Đuranovića izdvojila visokim profesionalizmom i moralnom odgovornošću prema umjetnosti i prema javnosti.

N. N.

U sklopu tradicionalnih Dana crnogorske kulture u zagrebačkom Muzeju „Mimara“ održan koncert klasične muzike

NASTAVAK BOGATIH AKTIVNOSTI CRNOGORSKIH ISELJENIKA U HRVATSKOJ

Predsednik Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Dušan Mišković istakao kako je „ovo društvo jedno od aktivnijih udruženja nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu, koje na svojoj adresi u Trnjanskoj ulici mjesečno održava četiri do pet manifestacija“

SPOJ KLASIČNIH I NARODNIH PJEZAMA: Sa koncerta

U okviru tradicionalne manifestacije Dani crnogorske kulture u zagrebačkom Muzeju „Mimara“ održan je koncert klasične muzike na kojem su nastupile Gjalyie Pelingu, sopran, i Fatime Katana Buzušku na klaviru. Ovo je samo jedan u nizu klasičnih koncerata i događaja iz kojih stoje udruženja i društva crnogorske manjine u Zagrebu. Ovoga puta organizatori su bili: Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske, Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore, te Društvo Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb, u saradnji sa Savjetom za nacionalne manjine Hrvatske.

Uz aranžmane klasičnih kompozitora, poput Šuber-

ta i Mocarta, duo Pelinku-Buzuku izveo je obrade dvoju narodnih pjesama, jednu iz Albanije, a drugu iz Crne Gore. Ovo je prvi u nizu koncerata klasične muzike koji će se i ove godine održati u Zagrebu u organizaciji crnogorskih iseljeničkih udruženja.

Predsednik Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Dušan Mišković istakao je kako je „ovo društvo jedno od aktivnijih udruženja nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu, koje na svojoj adresi u Trnjanskoj ulici mjesečno održava četiri do pet manifestacija“.

Ove godine održavaju se i Dani crnogorskog dokumentarnog filma. Društvo ima i svoj zbor koji izvodi cr-

nogorske narodne pjesme i redovno nastupa na manifestacijama u Hrvatskoj i inozemstvu.

Prema podacima Društva, u Zagrebu i okolini živi više od 1.600 Crnogoraca. Na Lučindanskim susretima okupi se više stotina pripadnika crnogorske manjine, a ove godine grad gost biće Podgorica. Društvo priprema obilježavanje 500 godina od štampanja „Oktoih“, prve štampane knjige kod Južnih Slovena.

„Crnogorci na tlu Hrvatske postoje kontinuirano više od 350 godina, a najčešći razlog njihova dolaska bilo je školovanje, te je korpus ove manjine visoko obrazovan“, podsetio je Mišković.

N. N.

Dovodom Svjetskog dana poezije i dvije decenije od smrti Vitomira Vita Nikolića, u Zavičajnom muzeju u Danilovgradu održano je književno veče posvećeno istaknutom crnogorskom pjesniku.

O prijateljstvu s njim govorio je književnik Milorad Mrda Bošković, koji je sabrao Vitove novinarske tekstove u zbirku pod nazivom „S kraja na kraj zaborava“.

„Vito Nikolić je princ kafane i aristokrata duha. Biti prijatelj sa njim značilo je da si bogatiji za neko čudno talasanje u neprekidnom strujanju misli i osećanja. Značilo je i uspomene, pričanja u vinu i dimu, doskocice pune duha, neprilike, uspjeha. Značilo je ostvarene i neostvarene snove. Vito je sa prijateljima dijelio sve, bocu piva, kafanski sto, darivao ih znanjem i knjigama svojim. Jedino su patnja i bol bili njegovi. Samo njegovi. Kada god sam svojom ne-

spretnošću, nepromišljenim riječima, neuspjelim vraćanjem žaoke, ušao u predvorje njegovog bola, a bilo je i toga, kažnjavan sam, ‘nezborom’ ograničenog trajanja. Jedino je njegov pjesnički ‘sabrat’ Ratko Vujošević ostajao čist, nekako neobično divan, spokojan u svom nemiru i nikada niti jedan detalj, niti jedna Ratkova riječ nije uznenimila Vitu“, istakao je Bošković.

Prema njegovim riječima, danas se javljaju mnogi koji govorile da su bili prijatelji sa Vitom, te „da su sa njime čak i pili“.

„Kada su u pitanju književnici i novinari koji vole da se pomalo zore i kite ‘tuđom žuterijom’, to nije za zamjeriti. Pravo je svake medijske ljestvosti da stvara svoj imidž“, naveo je on, dodajući: „Međutim, kad se javlja neki pijanac, pripadnik brojnog gradskog taloga, onda bez obzira na okolnosti svako ko je io-

29

Prosvjetni rad

APRIL
2015
BROJ
34

BOL I PATNJA BILI SAMO NJEGOVI: Sa književne večeri

N. N.

ANTOLOGIJA „PROSVJETNOG RADA“**Lope de Vega****SONET O SONETU**

Napiši mi sonet, Plahoviti reče,
I bejah u škripcu ko stvor malo koji:
sonet četrnaest stihova znam broji,
al gle, ko od šale stih četvrti teče!

Mišljah neću naći stihove najpreče,
a um pola drugog kature već skroji,
i čim osmi stih se tercetom spoji
jad prestaće da me zbog kature peče.

Sad tercetu prvom kročih ispod krova,
i to desnom nogom baš, tako mi neba,
i gle, dostigoh mu do poslednjeg slova.

U tercetu drugom sumnja me koleba:
zar ispjevah zbilja trinaest stihova?
Četrnaest evo! Brojte ako treba.

Prepjevao:
Vladata Košutić

Najznačajniji španski dramski pisac, slavni **Lope de Vega** (1562–1635) napisao je više od tri hiljade soneta i, uz svoje zemljake Gunguru i Keveda, ubraja se u najveće majstore ove prefinjene pjesničke forme.

Priredio: **Nebojša Knežević**

Dani humora i satire „Vuko Bezarević“ biće održani 18. i 19. juna u Pljevljima

KONKURS ZA SATIRIČARE

30

Raspisan konkurs za nagrade: „Tipar“ za humorističko-satirično književno djelo iz prethodne i tekuće godine, „Vuko Bezarević“ za satiričnu priču i Mladi tipar koja se dodjeljuje za ciklus deset aforizama čiji autori imaju do 25 godina

Prosjetni rad

APRIL

2015

BROJ

34

Savjet za organizaciju kulturne manifestacije Dani humora i satire „Vuko Bezarević“ Pljevlja utvrđio je programske osnove ove kulturne manifestacije koja će biti održana 18. i 19. juna u Pljevljima.

Odlučeno je i da se raspisi konkurs za dodjelu nagrade „Tipar“ koja se dodjeljuje za humorističko-satirično književno djelo iz prethodne i tekuće godine, objavljeno na prostoru bivše Jugoslavije. Nagradu čine Plaketa i novčani iznos od 800 eura. Predlog se podnosi u pet primjera.

U okviru istog konkursa dodijeliće se i nagrade

„Vuko Bezarević“ za satiričnu priču u iznosu 400 eura i nagrada Mladi tipar koja se dodjeljuje za ciklus deset aforizama čiji autori imaju do 25 godina. Visina ove nagrade je 200 eura.

Radovi se dostavljaju u štampanoj formi, pod šifrom. Potpunije informacije mogu se dobiti na telefone Sekretarijata za društvene djelatnosti opštine Pljevlja: + 382 52 300 047, + 382 69 236 921, + 382 69 309 340 ili putem mejla: sekretariatza-drustvenedjelatnosti@yahoo.com

M. Joknić

AFIRMISANJE NADARENIH: Sa manifestacije

U KIC-u „Malesija“ u Tuzima otvorena izložba „In memoriam SFRJ“ akademskog slikara i akademika Rajka Todorovića Tadora

SLIKE KOJE IDU PRAVO U ČOVJEKA

Ministar kulture Pavle Goranović: Svaka je istinska umjetnost smještena neđe između srca i misli, samo je pitanje kako tu razdaljinu doživljavamo. **Kod Rajka Todorovića Tadora to je često jedno te isto mjesto**
Rajko Todorović Todor: Jugoslovenska tragedija kao svojevrsna inicijalna kapisla

■ U ČAST NEVINIH ŽRTAVA: Todorović na otvaranju izložbe

Izložba radova istaknutog crnogorskog akademskog slikara i akademika Rajka Todorovića Tadora pod nazivom „In memoriam SFRJ“ otvorena je u Kulturno-informativnom centru „Malesija“ u Tuzima. Postavku čini tridesetak radova, uglavnom ulja na platnu.

U katalogu koji prati izložbu ministar kulture Crne Gore Pavle Goranović navodi da je Todorović slikar dubokog promišljanja i rijetke sasovijesti.

„Njegove slike uvijek idu pravo u čovjeka. Svaka je istinska umjetnost smještena

MNOGI SE PITAJU ZAŠTO JE IZLOŽBA ORGANIZOVANA BAŠ U TUZIMA

Govoreći o svojoj izložbi, Rajko Todorović Todor je istakao da je jugoslovenska tragedija bila svojevrsna „inicijalna kapisla“.

„To je desetine hiljada nevinih ljudi koji su stradali zbog primitivizma i obijesti drugih – izložba je posvećena njima, upravo tim nevinim žrtvama. Mnogi se pitaju zašto je izložba organizovana baš u Tuzima, zašto ne u nekoj takozvanoj ‘velikoj sredini’. Lično, mnogo veće zadovoljstvo, ne samo meni već i svim umjetnicima, pričinjavaju upravo te male sredine, uslovno rečeno, jer je taj kontakt sa ljudima neposredniji i čestitiji“, ocijenio je on.

neđe između srca i misli, samo je pitanje kako tu razdaljinu doživljavamo. Kod Rajka Todorovića Tadora to je često jedno te isto mjesto, ističe on. „A šta je onda čovjek? Možda ta hodajuća propast, možda samo šećanje o nekoj pojavi, možda svijet u nestajanju...“

Rajko Todorović Todor rođen je 1952. godine u Jasenovom polju kod Nikšića. Fakultet likovnih umjetnosti završio je u Beogradu 1980. godine, u klasi prof. Radenka Miševića, a posli-

jedipolske studije u klasi prof. Aleksandra Lukovića. Jedan je od osnivača neformalne grupe poznate kao „Generacija 9“. Član je Udruženja likovnih umjetnika Crne Gore od 1982. godine. Bio je glavni scenograf u RTCG i predsednik ULUCG. Za profesora slikanja na Fakultetu likovnih umjetnosti na Cetinju izabran je 1997. godine. Član je Crnogorskog PEN centra i Dukljanske akademije nauka i umjetnosti.

N. N.

U Narodnoj biblioteci i čitaonici „Njegoš“ na Cetinju održana promocija romana „Kuća sećanja i zaborava“ autora Filipa Davida

SUGESTIVNA STUDIJA ZLA U ISTORIJI I ČOVJEKU

Istaknuti srpski pisac Filip David predstavio je u Narodnoj biblioteci i čitaonici „Njegoš“ na Cetinju svoju novu knjigu „Kuća sećanja i zaborava“, za koji je nedavno dobio NIN-ovu nagradu za najbolji roman.

„Ovaj roman je moj najintimniji roman. I u njemu ima fantastike koja je do sada bila dominantna, ali je naintimniji jer zapravo govori o nečemu što je dio i moje biografije“, istakao je on.

Novi Davidov roman, koji je objavila izdavačka kuća „Laguna“, žiri za dodjelu Ninove nagrade opisao je kao „sugestivnu studiju zla u istoriji i čovjeku,

■ NAJINTIMNIJI ROMAN: Sa promocije

koja suočava četiri životne priče Jevreja stradalnika i njihovih porodica u potre-

snom svjedočenju sačinjenom od dnevnika, pisama i snoviđenja“.

Prema riječima pisca „nije nagrada ta koja presudjuje romanu, već čitaoci“. N. N.

U Tivtu održani Susreti mladih stvaralaca i talenta Crne Gore „Djeca imaju krila“

PREDSTAVILI SE POEZIJOM, GLUMOM I MUZIČKIM NASTUPIMA

Riječ je o manifestaciji koju je prije 13 godina inicirao istaknuti crnogorski dečiji pjesnik i TV stvaralač Dragan Radulović

Đečji savez Tivta organizovan je u saradnji sa Đečijim savezom Podgorice u galeriji Buća u Tivtu 13. Susrete mladih stvaralaca i talenta Crne Gore pod nazivom „Djeca imaju krila“. Riječ je o manifestaciji koju je prije 13 godina inicirao istaknuti crnogorski dečiji pjesnik i TV stvaralač Dragan Radulović.

Učesnici programa – daci osnovnih i muzičkih

škola Nikšića, Bara, Podgorice, Zelenike, Cetinja, Kotora i Tivta, kao i deca sa posebnim potrebama iz Resursnog centra za djecu i mlađe, predstavili su se poezijom, glumom i muzičkim nastupima. Specijalna gošća programa bila je glumica Gradskog pozorišta u Podgorici Kristina Stevović.

Manifestaciji su, po red ostalih, prisustvovali Sanja Vlahović, ministar

ka nauke, Aleksandar Saša Milošević, predsednik Đečijeg saveza Podgorice i Marija Radulović, supruga pjesnika Dragana Radulovića.

Održavanje Susreta mogli su Centar za kulturu, kompanija Adriatic Marinas, TO Tivat, Radio Tivat i RTV Crne Gore, a pokrovitelj je bila Skupština opštine Tivat.

Z. Krstović

OBILJEŽAVANJE 80 GODINA OD ROĐENJA DANILA KIŠA U CRNOGORSKOJ DIJASPORI U SRBIJI

Crnogorski nacionalni savjet u Srbiji organizovao tribinu u Domu vojske u Beogradu

BUNTOVNIK I U LITERATURI I U ŽIVOTU

Božo Koprivica: *Kiš je svaku frku, svaku priču i u književnosti i u životu riješio sâm, kako dolikuje dječaku Andreasu Samu*

Mića Vujičić: *On je među rijetkim piscima koji su tako duboko ušli u teoriju književnosti, a da to nije narušilo njegovu maštu i stil*

Filip David: *Bio je u prvoj generaciji svjetske književnosti i njegovi profesori su kasnije generacijama govorili da je bio najbolji student*

IZUZETNA OBRAZOVARANOST, DAROVITOST I ETIČNOST: Sa tribine

Crnogorski nacionalni savjet u Srbiji organizovao je u beogradskom Domu vojske tribinu povodom 80 godina od rođenja istaknutog pisca Danila Kiša. O Kišovom liku i djelu govorili su pisci Filip David, Božo Koprivica i Mića Vujičić, moderator je bila Jelena Đurović, a prisutna je bila većina članova Savjeta, sa predsednikom Ratkom Šoćem na čelu.

Božo Koprivica je ispričao kako je upoznao Kiša kao zvuk, podsećajući na jedan događaj sa FEST-a 1973. godine kada je odložen film Luisa Bunjoela „Diskretni šarm buržoazije“, koji je tada trebalo da bude prikazan.

„Kiš je iz publike ustao i počeo da zviždi. Zašto je Kiš protestovao? Zbog energije. Jer ne može se gledati Bunuel onako kako valja poslje dva sata italijanske komedije. Nije to više ista radoznalost, ista strast, ista prisutnost. Kiš nije imao rezervne varijante, ili Bunuel ili ništa. Ta slika Danila Kiša koji mačuje rukama i buni se – to je Kišov stav, i u životu i u literaturi. On je svaku frku, svaku priču i u književnosti i u životu riješio sâm, kako dolikuje dječaku Andreasu Samu“, istakao je on.

Nije vjerovao u fantaziju

Govoreći o Kišovom opusu, Mića Vujičić je ukazao na fantaziju u koju slavni pisac nije vjerovao.

„Veliki pisac je govorio da je stvarnost užasnina i da pisac nema pravo da mašta. To govorio o tome koliko je Kiš išao naprijed i zbog čega je ‘stradao’. Kiš je smatrao da je stvarnost u istoj ravni sa maštom. On je među rijetkim piscima koji su tako duboko ušli u teoriju književnosti, a da to nije narušilo njegovu maštu i stil“, naglasio je on.

Poznato je da je Filip David, posljednji dobitnik NIN-ove nagrade, bio dio čuvene knji-

Bijela: Petnaesti tradicionalni pjesnički maraton

PREDSTAVLJENA KNJIŽEVNA OSTVARENJA ISTAKNUTIH STVARALACA

UŽIVANJE ZA PUBLIKU: Učesnice pjesničkog maratona

Udruženje žena „Riza“ iz Bijele organizovalo je u sklopu „Fešte maslina i vina“ pjesnički maraton „Bijela 2015.“ Književni stvaraoci: Gordana Saric, Dubravka Jovanović, Vinka Perišić, Rada Novaković iz Požege, Olivera Doklestić, Vjera Babić Sabo iz Kotora, Blagota Koprivica iz Sarajeva, Ljiljana Krstić, Nikola Nenezić Ču-

desni iz Nikšića, Rade Vučićević, Vesko Andelić i Tatjana Vujović-Kostić čitali su pred prepubnom salom svoje radove.

Poslije oficijelnog nastupa pjesnika promovisana je zbirka pjesama „Plavi mesec“, poetese Rade Novaković iz Požege. Ovu dobro koncipiranu zbirku izdao je Centar za kulturu i sport Opštine Lučani, a recenzira-

li su je dr Rade Vučićević i Radomir Roko Andrić.

Sve to bilo je propraćeno izložbom „Boja i svjetlost“ skulptora Rajka Novakovića iz Požege koji vaja u drvetu, metalu i staklu, izražavajući kritički stav prema različitim društvenim pojavama koje se dešavaju kod nas i oko nas.

BI. K.

Članovi Kulturno-umjetničkog društva „Krsto Zrnov Popović“ u Lipi Cuckoj obilježili 68 godina od ubistva slavnog borca za nezavisnu Crnu Goru

PRIMJER KAKO SE VOLI SVOJA DOMOVINA

Protojerej Bojan Bojović, nikšićki paroh: Sav svoj život Krsto Zrnov Popović posvetio je svetim ciljevima, za koje je na kraju i položio svoj mučenički život. Naša sveta obaveza jeste da ne zaboravimo ni njega ni njegovo djelo

„ZA PRAVO, ČAST I SLOBODU CRNE GORE“: Sa pomena

Članovi Kulturno-umjetničkog društva „Krsto Zrnov Popović“ obilježili su na mjesnom groblju u Lipi Cuckoj 68 godina od ubistva slavnog crnogorskog oficira i borca za nezavisnu Crnu Goru Krsta Zrnova Popovića. Oni su položili cvijeće na Krstov grob, a sveštenik Crnogorske pravoslavne crkve, nikšićki paroh protovjekr Bojan Bojović, održao je parastos.

Krsto Zrnov Popović je znameniti crnogorski junak iz balkanskih ratova i Prvog svjetskog rata, bio je vojni vodar Božićnog ustanka kojim su se Crnogorci pobunili protiv odlu-

ka nelegalne Podgoričke skupštine, kojima je ukinuta Crna Gora kao država i detronizirana dinastija Petrović – Njegoš, te vođa Zelenakog pokreta tokom Drugog svjetskog rata (1941–1945). Ubijen je u zoru 14. marta 1947. godine, u zašedi, na Bojanjem brdu, od strane pripadnika UDBA-e.

„Krsto Popović je proslavljeni crnogorski junak i vojskovođa sa brojnih ratišta. Dokazao je kako se ne-sebično žrtvuje i hrabro i časno bori za svoju domovinu Crnu Goru. Sav svoj život posvetio je tim svetim ciljevima, za koje je na kraju

31

Prosvjetni rad

APRIL
2015

BROJ
34

U Crnogorskom kulturnom centru u Lovćencu održano književno veče**SUDBINSKI VEZAN ZA VOJVODINU I CRNU GORU**

U organizaciji Udrženja Crnogoraca Srbe „Krstas“ i Crnogorskog kulturno-prosvjetnog društva „Princesa Ksenija“ u Crnogorskom kulturnom centru u Lovćencu održano je književno veče povodom obilježavanja 80 godina od rođenja slavnog pisca Danila Kiša.

Pjesnik, romansijer, pripovjedač, eseista, dramski pisac i prevodilac Danilo Kiš jedan je od najvećih evropskih pisaca XX vijeka. Rođen je u Subotici, umro u Parizu, a sahranjen u Beogradu. Dio svog života proveo je u crnogorskoj prijestonici Cetinju, gradu kojeg je neizmerno volio i đe je pohađao gimnaziju živjeći kod ujaka, crnogorskog istoričara Rista Dragićevića.

Književno veče je u ime organizatora otvorila Mirjana Stević, koja je istakla da Danilo

ZNAČAJAN DATUM: Sa književne večeri

Kiš, sudbinski vezan za Vojvodinu i Crnu Goru, „zaslužuje da jedna od kulturnih ili obrazovnih institucija u Opštini Mali Idoš ponese njegovo ime“.

O velikom piscu i njegovom djelu govorili su recitatori Nataša Vučinić, Jovana Čolaković, Isidora Nikolić i Stefan Šmugović uz pratnju gitariste Ljubomira Vranića.

N. N.

ju i položio svoj mučenički život. Naša sveta obaveza jeste da ne zaboravimo ni njega ni njegovo djelo. Svi ma nama Krsto Zrnov treba biti primjer kako se voli svoja domovina i kako se za nju nesebično žrtvuje“, naglasio je protovjekr Bojović.

Kulturno-umjetničko društvo „Krsto Zrnov Popović“ iz Nikšića prava je i za sada jedina organizacija u Crnoj Gori koja nosi ime ove značajne istorijske ličnosti, komandanta i borca „Za pravo, čast i slobodu Crne Gore“.

N. N.

U „Modernoj galeriji“ u Podgorici otvorena retrospektivna izložba
Voja Stanića

MNOGO JE SVIJETU VOJO REKAO O CRNOJ GORI I NAŠIM LJUDIMA

Niko Martinović, direktor JU „Muzeji i galerije Podgorice“: *Djela ovog vrsnog umjetnika korespondiraju sa literaturom, a taj uslovno književni pristup slikarstvu ne minimizira likovnost i stvaralačku lucidnost, već ih potvrđuje*

Tomislav Tomo Stanić, pijanista, sin Voja Stanića: *Kao sin, došao sam da prenesem publici jedno ‘Dobro veče’ i poželim dobrodošlicu u ime moga oca i familije. Vidite koliko ovde ima slika. Ljudi koji su iz te branše bolje će da kažu od mene kakve su*

Istoričarka umjetnosti akademik Olga Perović na osoben način se prišetila Stanićevih podgoričkih izložbi: *Kada bi deca došla u galeriju, nastajalo bi igralište, vriska, radost, jer su nalazili mnogo toga što ih je razveseljavalo. Ali, ima na tim slikama i stvari koje uznenimiravaju i rastužuju. I to su Vojove poruke o životu*

U podgoričkoj „Modernoj galeriji“ svečano je otvorena retrospektivna izložba jednog od najvećih crnogorskih likovnih stvaralača Voja Stanića. Publici je predstavljeno pedeset djela kroz hronološki osrvt na Stanićevog bogato, višedecenijsko stvaralaštvo, a postavku je pratio monografski katalog na 160 stranica sa uvodnim tekstom književnika Miljenka Jergovića. Izložbu je otvorio direktor JU „Muzeji i galerije Podgorice“ Niko Martinović, koji je kazao da se Stanićeva umjet-

nost „iskazuje u magičnosti brdansko-epskog atavizma i mediteranske senzualnosti“.

„Djela ovog vrsnog umjetnika korespondiraju sa literaturom, a taj uslovno književni pristup slikarstvu ne minimizira likovnost i stvaralačku lucidnost, već ih potvrđuje“, istakao je on i dodaо: „Fundamentalnu odrednicu Stanićevih umjetničko-filozofskih pogleda čini antropocentrizam – stavljanje čovjeka u središte svijeta eksplisirano na početku stvaralačke avanture. Stanićovo dje-

vot tijela, lirizam između osmijeha i melanolije, to je ono što plijeni u Stanićevom djelu i što ga čini maksimalno komunikativnim.“

Duhovno prisustvo slavnog umjetnika

Martinović je ukazao i da je ovaj umjetnik, pored vlastitog djela, širom Evrope istovremeno afirmisao i Crnu Goru „koja je svojom istorijom i svojom prirodnom gotovo predodređena za liturgiju slikarstva“.

PUNO PUTOVAO, ALI SLIKAO SAMO CRNU GORU: Sa otvaranja izložbe

lo puno je fantaziјe i duha i životnih pulsiranja ispod kojih se kriju istinski humanističke ideje i filozofske naslage. Sveprisutni optimizam, refren ‘Viva la vita’, život duha i života tijela, lirizam između osmijeha i melanolije, to je ono što plijeni u Stanićevom djelu i što ga čini maksimalno komunikativnim.“

„Kao sin, došao sam da prenesem publici jedno ‘Dobro veče’ i poželim dobrodošlicu u ime moga oca i familije. Vidite koliko ovde ima slika. Ljudi koji su iz te branše bolje će da kažu od mene kakve su. Ali, činjenica je da je to prešek svih njegovih faza: od onih najranijih do 2015. godine, što i katalog može da pokaže. Pa, neka publika sama stvori utiske o slikama koje su večeras na zidu“, kazao je on, dodajući da je njegov otac „večeras duhovno prisutan“.

Genijalan slikar, ali i vajar

Istoričarka umjetnosti akademik Olga Perović na osoben način se prišetila Stanićevih podgoričkih izložbi:

„Kada bi deca došla u galeriju, nastajali bi igralište, vriska, radost, jer su nalazili mnogo toga što ih je razveseljavalo. Ali, ima na tim slikama i stvari koje uznenimiravaju i rastužuju. I to su Vojove poruke o životu. Dosta je putovao i video, a slika je samo Crnu Goru. Ne zato što nije u inostranstvu imao što da slika, već je ugrađivao ono što je video u neku svoju Crnu Goru i ljude – njihove patnje i njihovu radost. Mnogo je svijetu rekao o Crnoj Gori i našim ljudima i to na način koji nije stereotipan, već poseban. Vojko Stanić je veliki i genijalni slikar koji se sav predao svom slikarstvu. Ali, ne treba nikada zaboraviti da Stanić nije samo slikar nego i vajar. I to se vidi u njegovom slikarstvu“, nglasila je akademik Perović.

N. N.

Knjige Radmire Knežević i Velimira Ralevića („Pokloni se i počni“ i „Kroz život jurišaj“) nominovane za prestižnu regionalnu nagradu „Mali princ“

32

ISTAKNUTI PISCI ZA ĐECU

Ova nagrada kao priznanje za najbolju đečiju knjigu u regionu dodjeljuje se na tradicionalnom đečjem festivalu „Vezeni most“, koji se svake godine održava u Tuzli

Prosvojetni rad

APRIL

2015

BROJ

34

Knjige Radmire Knežević i Velimira Ralevića („Pokloni se i počni“ i „Kroz život jurišaj“) nominovane za prestižnu regionalnu nagradu „Mali princ“. Ova nagrada kao priznanje za najbolju đečiju knjigu u regionu dodjeljuje se na tradicionalnom đečjem festivalu „Vezeni most“, koji se svake godine održava u Tuzli. Nominovani autori, po dva kandidata iz četiri države sa istog govornog područja (Srbija, Crna Gora, BiH i Hrvatska), krajem maja biće gosti festivala „Vezeni most“, đe ce, pored učešća u brojnim događanjima, na završnoj večeri eminentni žiri proglašiti najbolju knjigu za đecu, a svim piscima će biti uručene nagrade. Treba napomenuti da je Velimiru Raleviću ovo treće učešće na festivalu.

Radmila Knežević je rođena u Prizrenu 1971. godine. Završila je Fakultet dramskih umjetnosti (odsjek gluma) i Filološki fakultet (književnost i srpski jezik). Bavi se glumom, pisanjem, pozorišnom edukacijom, režijom. Piše pjesme, kratke priče za đecu i odrasle, drame. Djela su joj zastupljena u nekoliko antologija i zbornika, u literarnim časopisima i na sajtovima. Pokretač je književnog festivala za đecu „Male morske pjesme i priče“ u Budvi.

Velimir Ralević je rođen 1970. godine u Beranama. Studirao je Filološki fakultet (jugoslovenska književnost i srpski jezik). Objavio je 10 zapaženih knjiga za đecu i omladinu i tri zbirke pjesama za odrasle. Zastupljen je u više od trideset antologija u zemljama i regionu, učesnik je brojnih književnih manifestacija i dobitnik desetak značajnih književnih nagrada, od kojih izdvajamo „Staru maslinu“ u Baru i „Zlatno Gašino pero“ u Lazarevcu (obje za ukupno književno stvaralaštvo). Neke njegove pjesme su prevođene na desetak jezika, komponovane su, izvođene i nagradivane na đečijim muzičkim festivalima u zemlji i regionu.

D. J.

U Rožajama održan 22. Festival za đecu „Zlatna pahulja“

„OČISTIMO SVIJET“ PO TEKSTU DRAGANA RADULOVIĆA NAJBOLJA KOMPOZICIJA

Program vodili legendarni Minja Subota i Jelena Simić i Dejan Đonović, glumci Crnogorskog narodnog pozorišta. Medijski pokrovitelj manifestacije bila je RTCG

GLASOM ODUŠEVILA PUBLIKU I ŽIRI: Iva Vujošević na sceni

Rozajski Centar za kulturu, Ministarstvo kulture i Skupština Opštine organizovali su 22. muzičku smotru za đecu „Zlatna pahulja“. Sudjeliči je Festival takmičarskog karaktera, žiri je, kao i obično, proglašio najbolje.

Pobjednička kompozicija je pjesma „Očistimo svijet“, po tekstu Dragana Radulovića, dok su muziku i aranžman uradili Ana Klepić i Slobodan Marković. Numeru je izvela Iva Vujošević, kojoj je pripalo drugo mjesto za interpretaciju. Drugonagrađenu kompoziciju „Svada u Zoo vrtu“ otpjevala je Jana Trifunović, po tekstu Vida Vukelića. Takođe, pjesma je dobila i nagradu za najbolji aranžman.

i muziku koju je uradio Lado Leš.

Pjesma „Roditelji“ koju je izvela Ivana Popović osvojila je treću nagradu za kompoziciju. Autor teksta je Sanja Perić, muziku je uradio Peđa Nedeljković, a aranžman Mihailo Radonjić. Prema mišljenju stručnog žirija, najbolji solista internacionalne večeri „Zlatna pahulje“ bila je Tamara Vujačić. Izvela je pjesmu „Bang, bang“, autora Filipa Čabaka. Treću nagradu za interpretaciju osvojio je Relja Četković koji se publici predstavio pjesmom „Živila Ana“. Po tekstu Nedeljka Popadića, muziku za tu pjesmu uradila je Vesna Nedeljković, dok je aranžman osmislio Zoran Bogdanović. Nagradu za najbolji scenski nastup osvojio je Anes Klica. On je pjevao o „Rožajskim pahuljama“, autora Zdravka Đuranovića. Za najbolji tekst pjesme proglašena je numera „Čarapice“ Sanje Perić kojoj je pripala nagrada „Dragan Radulović“. Kompoziciju Slavena Kneževića otpjevali su Diana Zabišačko i Maša Paović. Izvođači su pratili hor Centra za kulturu i plesne grupe „Pahulje“ i „Belišima“, uz koreografiju Aide Omeranović i Verice Urošević. Program su vodili Minja Subota, đečiji stvaralač, i Jelena Simić i Dejan Đonović, glumci Crnogorskog narodnog pozorišta. Medijski pokrovitelj manifestacije bila je RTCG.

Š. B.

Obilježen 27. mart – Svjetski dan pozorišta

VAŽNO JE STVARATI VLASTITE SVIJETOVE

Prvu poruku za Svjetski dan pozorišta napisao Žan Kokto 1962. godine, a ovogodišnji autor poruke je istaknuti poljski pozorišni i operski reditelj Kшиštof Varlikovski

Gradsko pozorište u Podgorici obilježilo ovaj datum izvođenjem predstave „Hormoni“, po tekstu Mile Mašović i u režiji Alise Stojanović

AUTENTIČNO O VAŽNIM PROBLEMIMA SAVREMENOG DRUŠTVA: Iz predstave „Hormoni“

Širom svijeta obilježen je 27. mart, Svjetski dan pozorišta. Riječ je o datumu koji se na inicijativu Internacionalnog teatarskog instituta različitim manifestacijama proslavlja još od 1961. godine.

Na ovaj značajan dan sva pozorišta u svijetu, nacionalni centri Internacionalnog pozorišnog instituta i svekolika međunarodna pozorišna zajednica organizuju razine aktivnosti, od kojih je najvažnija čitanje tradicionalne međunarodne poruke koju na poziv Instituta uvijek piše pozorišna ličnost svjetskog ugleda. Poruka se prevedi na više od 20 jezika, čita pred desetinama hiljada gledalaca u pozorištima, štampa i emituje u stotinama novina, časopisa, radio i tv stanica na svim kontinentima.

Prvu poruku za Svjetski dan pozorišta napisao je Žan Kokto 1962. godine, a ovogodišnji autor poruke je istaknuti poljski pozorišni i operski reditelj Kшиštof Varlikovski.

„Pozorišne majstore najlakše je pronaći daleko od pozorišta. To su obično oni koji pozorište ne zanima kao mehanizam reprodukcije klišea i konvencija. Upravo oni pronalaze pulsirajuće izvore i žive tokove riječi, koji uglavnom zaobilaze pozorišne dvorane i neizmerno velike grupe ljudi koji se u njima gomilaju, uporno pokušavajući imitirati nekakve svjetove. Imitiramo, umjesto

POZORIŠNE MAJSTORE NAJLAKŠE PRONAĆI DALEKO OD POZORIŠTA: Kшиštof Varlikovski

da stvaramo vlastite, koncentrisane svjetove, u životnom dijalogu s publikom, svjetove natopljene afektima, koji teku sakriveni, a koje upravo pozorište umije majstorski razotkriti“, navodi se između ostalog u njegovoj poruci.

Gradsko pozorište u Podgorici obilježilo je ovaj datum izvođenjem predstave „Hormoni“, po tekstu Mile Mašović i u režiji Alise Stojanović. Riječ je o crnoj komediji, rijetkoj u balkanskoj literaturi, a opet bliskoj duhu ovog podneblja, koja autentično detektuje važne probleme savremenog društva. N. N.

Povodom 21. marta, Svjetskog dana poezije, u Narodnoj biblioteci „Radosav Ljumović“ u Podgorici održana promocija knjige „Posvete“ autora Bogića Rakočevića

ZAPIS O DOBROTI SVIJETA KOJEG VIŠE NEMA

Prof. dr Lidija Vukčević, spisateljica i književna kritičarka: Od riječi koje su zatvorene u inventar prošloga Rakočevića stvara nesvakidašnji poetski hram. „Posvete“ su sakralizacija njegovih uspomena

Borislav Jovanović, književnik: „Posvete“ su, prije svega, knjiga o nostalgiji, lirske meditativne diskurse o estetici prolaznosti. Ona se čita kao poetizirana memorija

Bogić Rakočević: Poesija nema šansi u potrošačkom društvu, ali ko može odrediti cijenu nastanka pjesme? Na šta bi svijet ličio da nema poezije?

U okviru obilježavanja 21. marta, Svjetskog dana poezije, u Narodnoj biblioteci „Radosav Ljumović“ u Podgorici upriličena je promocija knjige „Posvete“ crnogorskog pjesnika, eseiste, književnog kritičara i antologičara Bogića Rakočevića. O knjizi su, pored autora, govorili spisateljica i književna kritičarka prof. dr Lidija Vukčević i književnik Bori-

slav Jovanović. Moderator je bila Vesna Šoškić, a program je uveličao gitaristički nastup učenika Muzičke škole „Vasa Pavić“ Vuka Sandića.

Osvrćući se na lik i djelo Bogića Rakočevića, prof. dr Lidija Vukčević je istakla kako ga je upoznala dovoljno rano da bi o njemu mogla objektivno suditi, ali i dovoljno kasno da ne bude nekritična.

Eho velike ruske poezije

„Njegove pjesme se međusobno prizivaju. Pisane su u dativnom obliku, kao da im se pjesnik čitav daje. On nije samo savremeni pjesnik, već i pjesnik tradicije. Kod njega nalazimo spoj trivijalnog i uzvišenog, banalnog i epifanijskog. On suvereno pročišćava svoje pjesme od suvišnosti“, kazala je ona, dodajući: „Od riječi koje su zatvorene u

Predstavom „Čarobnjak iz Oza“ u organizaciji Gradskog pozorišta i kompanije „Merkator“ obilježen Svjetski dan pozorišta u podgoričkom KIC-u „Budo Tomović“

NEZABORAVAN I UPEČATLJIV SUSRET SA POZORIŠTEM

Ivana Mrvaljević, direktorka Gradskog pozorišta: „Pozorište razvija maštu, poučava, motiviše, ono je iskustvo za cijelu porodicu, zbližava ljudi, razvija zdrave oblike igre i socijalne vještine“

Predstavu odgledalo oko 500 mališana iz Đečjeg doma „Mladost“ iz Bijele, kao i autori nagrađenih radova na likovnom konkursu

Korisna podrška sponzora

U podgoričkom KIC-u „Budo Tomović“ u organizaciji Gradskog pozorišta i kompanije „Merkator“ obilježen je Svjetski dan pozorišta izvođenjem predstave „Čarobnjak iz Oza“. Tim povodom na velikoj sceni pročitana je ovogodišnja poruka Međunarodnih mreža za razvoj pozorišta za decu i mlađe i razvoj lutkarstva, koja se na ovaj dan čita u cijelom svijetu. Takođe, u susret obilježavanju ovog datuma bio je raspisan likovni konkurs, a nagrađeni su radovi 25 mališana. Osim izložbe u holu KIC-a, deca su nagrađena sa pet tablet računara, 10 poklon paketa, kao i ulaznicama za predstavu. Ivana Mrvaljević, direktorka Gradskog pozorišta, izrazila je zahvalnost kompaniji „Mercator“ koja cijeni značaj ovog da-

tuma, pozorišta kao institucije, te što je omogućila velikom broju dece da uživa u pozorišnoj predstavi.

„Pozorište razvija maštu, poučava, motiviše, ono je iskustvo za cijelu porodicu, zbližava ljudi, razvija zdrave oblike igre i socijalne vještine i samo u prostoru teatra neke nevjerojatne slike o kojima deca maštaju mogu oživjeti. Drago nam je što nismo usamljeni u namjeri da sto više dece dobije priliku da doživi nezaboravan, upečatljiv susret sa pozorištem“, kazala je Mrvaljević. Predstavu je odgledalo oko 500 mališana iz Đečjeg doma „Mladost“ iz Bijele, kao i autori nagrađenih radova na likovnom konkursu.

Š. B.

ŠANSONJERSKI NAČIN PJEVANJA: Sa promocije

inventar prošloga, Rakočević stvara nesvakidašnji poetski hram. „Posvete“ su sakralizacija njegovih uspomena. To je interkulturna knjiga, neka vrsta eha velike ruske poezije.

Njegova poezija rješava stvari rječnički i stihotvorno. Bogić gaji preverovski, šansonjerski način pjevanja. Avangardan je jer su njegove pjesme očuđenja bliske francuskim. Kao da je riječ o slikaru po svojim unutrašnjim intencijama.“

Borislav Jovanović je istakao kako je autor „Posveta“ uspio da „koristi postmodernu formu i da ostvari nešto što se može nazvati klasičnom lirikom“.

Lirske supstrat života

„Vratio se na stare dobre staze poezije, a da to ne bude na štetu poetskih estetskih tokova. Vidljiva je postmoderna obnova lirske subjekta. ‘Posvete’ su, prije svega, knjiga o nostalgiji, lirske meditativne diskurse o estetici prolaznosti. Ona se čita kao poetizirana memorija. Otvara se i zatvara kao zapis o dobroti svijeta kojeg više nema, kao pismena epistola sebi i drugima. Male teme i obestražene sudbine ovde postaju velike. Rakočević je tako iznio lirske

supstrat života“, naglasio je on.

Istakavši da je knjiga odavno izgubila svoju funkciju da razonodi, Bogić Rakočević je ustvrdio kako „nikada u Crnoj Gori riječ nije imala manju cijenu“.

„Poesija nema šansi u potrošačkom društvu, ali ko može odrediti cijenu nastanka pjesme? Na šta bi svijet ličio da nema poezije? Zato nam ostaje da varamo jezikom, da varamo jezik“, kazao je on, da bi potom brojnoj publici pročitao nekoliko pjesama.

N. N.

33

Prosvjetni rad

APRIL
2015
BROJ
34

Božidar Pavićević Zodijak (1948–2015)

ODLAZAK VELIKOG MAŠTARA

Jedinstvo visokih stvaralačkih potencijala i divnih ljudskih kvaliteta bilo je permanentna snaga razvoja Pavićevićeve umjetničke ličnosti. On je od crteža učinio takvu kreativnu transformaciju da je od zanata oplodotvorio umjetnost. Njegova java bila je san, a san umjetnička stvarnost

Marta ove godine u Danilovgradu je premijnuo Božidar Pavićević Zodijak, visoko cijenjeni crnogorski likovni stvaralač. Bio je čovjek i umjetnik personalnih, neobičnih i izuzetnih kvaliteta. Vario je društvo, ljude, kao i oni njega. Boemski se ponosašao i živio, u najpozitivnijem smislu te riječi. Njegova druželjubivost prijemčivo je mamilala prijatelje, a društvo ga je veoma cijenilo i voljelo imati u svom okruženju. Jedinstvo visokih stvaralačkih potencijala i divnih ljudskih kvaliteta bilo je permanentna pokretačka i rezultantna osnova i snaga razvoja Pavićevićeve umjetničke ličnosti. Njegova pojava i njegov život kao stvaraoča, sve do smrti, tekli su u znaku iskrenog i autentičnog napora da izrazi svoje doživljaje i osećanja jednim izvanrednim likovnim postupkom koji u potpunosti korenskodira sa karakteristikama čitavog autorovog opusa, u osnovi, srži i toku nadrealističkog.

Izvořišta Pavićevićevog slikarstva su upravo u njegovom biću, koje eruptivno ište i vidi vizije imaginarnog nadrealizma, koji se instinktivno, iskreno, transformiše u neagresivni srealizam punim tajni i za autora i za posmatrača. Dakako, u procesu nastajanja djela traju snovi, iluzije i mašta, što rezultira raznovrsnošću iskaza. Otuda, slikarstvo Zodijaka, koje pripada nadrealističkoj orijentaciji veoma izraženoj u recentnoj crnogorskoj likovnoj umjetnosti, pošeduje i dominantnu osobinu ličnog, autentičnog. Na distanci od stvarnosti prikazuju se, kao na filmskoj traci, čudovišni događaji u kojima su deformisana ljudska bića, predmeti iz svakodnevnog života, igračke, flora, fauna, cirkus... Odraz je to njegovog emotivnog života. Bio je veliki maštar i nesumnjivo je ta osobina uticala i na osnovni kredo njegovog likovnog izraza. Služio se sopstvenim doživljajem i osjećajem; nije bio prijemčive prirode, na njega pravci i lično-

BIOGRAFIJA

Pavićević je rođen 1948. godine u Danilovgradu. Učio u pozatoj Umjetničkoj školi u Herceg Novom. Studije likovnih umjetnosti nastavlja na Akademiji primenjenih umjetnosti u Beogradu, u klasi Miljenka Šerbana. Prvi put izlaze 1965. godine. Član ULUCG-a od 1972. godine, od kada učestvuje na mnogobrojnim selektivnim izložbama u Crnoj Gori, bivšoj Jugoslaviji i inostranstvu. Imao je preko 20 samostalnih izložbi u zemlji i svijetu. Studijski boravio u mnogim svjetskim kulturnim centrima. Pored slikarstva bavio se scenografijom, grafičkim dizajnom, osobito ilustracijom, a pisao je i poeziju. Kao ilustrator, crtač i karikaturista saradivao je u NIN-u, „Ježu“, „Književnoj reči“ i „Pobjedi“. Dobitnik je brojnih nagrada u zemlji i inostranstvu.

sti nijesu uticali, iako je pratilo događaje i zbivanja u likovnoj umjetnosti uopšte.

Zodijak nije bio izraziti kolorista, ali je izuzetno osećao boju na jedan svoj monohrom način. Znao je da od jed-

ne boje, iz registra hladnih, napravi tako duboku, široku i za njega prepoznatljivu skalu tonova da je time sasvim izvjesno djelevo i kao specifični kolorista. Ovo svojstvo je privilegija samo onih slikara koji dojme boju subjektivno, koji slikarstvo nijesu prevashodno učili, nego su ga osećali i na osnovu toga ispoljavali svoju umjetničku vrijednost i vitalnost.

Na Pavićevićevim slikama evidentan je blagi geometrizam, odnosno linearizam; to je svakako odraz njegovih crtačkih kvaliteta. Zapravo, Zodijak je bio izvanredan crtač, vrhunski, krunski, ne samo u crnogorskoj umjetnosti. On je od likovne discipline – crteža, učinio, svojim visokopotentnim talentom, takvu kreativnu transformaciju da je od zanata oplodotvorio umjetnost. Kao ilustrator saradivao je sa brojnim listovima i časopisima u Beogradu, još dok je bio student, i najviše u „Pobjedi“, de je, u stalnom radnom odnosu ostavio dubok trag. Život i stvaralaštvo Pavićevića kao dragog čovjeka i prijatelja uvijek sam osećao i doživljavao kao dragocjenu cjelinu autoportretskog karaktera. Njegova java bila je san, a san umjetnička stvarnost.

Odlazak Božidara Pavićevića Zodijaka veliki je gubitak za crnogorskiju likovnu umjetnost.

Nikola Vujošević

34

Prosjetni rad

APRIL
2015

BROJ

34

VOJISLAV-VOJO VUKOTIĆ

Prošle godine umro je ugledni prosvjetni radnik Vojislav-Vojo Vukotić, profesor ruskog jezika i književnosti. Rođen je 1937. godine u Zatonu kod Bijelog Polja, osmogodišnje i srednje školovanje završio je u svom gradu, Višu pedagošku školu na Cetinju, a Filološki fakultet u Prištini 1970. godine. Prvo zaposlenje stekao je u Srednjoj poljoprivrednoj školi u Peći, ali je, žudeći za zavičajem, nastavio radni staž u rodnom Zatonu sve do 1970. godine, kada je prešao u Školski centar u Bijelom Polju i tu ostao sve do penzionisanja 2002. godine.

Kao istaknuti prosvjetni radnik i društveni aktivista biran je u sve školske organe, između ostalog, za predsednika Zbora radnih ljudi, predsednika Savjeta Školskog centra, a kao vršnog profesora i pedagoga Aktiv stranih jezika uvijek je birao samo njega za predsednika Stručnog aktivista stranih jezika. Sve u svemu, bio je primjer prosvjetnog radnika za ugled. Zbog ovih i drugih kvaliteta u dva mandata bio je delegat u Skupštini opštine i delegat u Republičkoj samoupravnoj interesnoj zajednici obrazovanja. Značajan je bio njegov doprinos i na uređenju školskog lista „Prostori“.

Bio je izuzetan poznavalac, ne samo ruskog jezika i književnosti jugoslovenskih naroda. U tom smislu znao je napamet mnoštvo stihova i proze, bio vrstan poznavalac pravopisa i akcentuacije maternjeg jezika. Mi, njegovi kolege i prijatelji, divili smo se njegovim izvanrednim stručnim kvalitetima, njegovoj memoriji, strpljenju, dostojarstvenom ponašanju, ljudskoj otmenosti i u godinama kada je više puta imao ozbiljnih zdravstvenih problema i kritičnih trenutaka po svoj život. Davao je cijelog sebe u svemu što je moglo da pomogne drugima – učenicima, kolegama, i u svom okruženju ljubavlju, iskrenošću i neposrednošću stvarao samo pozitivnu atmosferu.

Jednom riječu, naš Vojo bio je ličnost za poštovanje. Za svako dobro koje smo od njega imali, ostajemo mu vječito zahvalni.

NOVAK LAŠIĆ

Krajem prošle godine napustio nas je u 62. godini života ugledni prosvjetni radnik i dugogodišnji pomoćnik direktora OŠ „Aleksa Đilas Bećo“ u Mojkovcu Novak Novak Lašić. Novak je rođen 1952. godine u Mojkovcu. Po završetku srednjoškolskog obrazovanja Lašić upisao je i završio Pedagošku akademiju u Nikšiću stečavši zvanje nastavnika fizičkog vaspitanja.

Cio svoj radni vijek Novak je posvetio onom najdragocjenijem u jednom društvu, a to su deca. Obrazovao je brojne generacije đaka, sada uglednih mojkovačkih građana, koji danas su dužnim poštovanjem izgovaraju njegovo ime i čuvaju ga od zaborava. Kao vršni pedagog, zahvaljujući svojoj smirenosti i odmjerenosti, umio je da pronikne u dušu učenika koje je obrazovao, da im udahne ljepotu življenja i život učini ljepšim i boljim.

Svima nama koji smo ga poznavali ostaje u sjećanju kao veliki entuzijasta i pregalac, neko ko je uvijek bio spremjan da pomogne drugom pa makar to išlo i na njegovu štetu.

Odajemo mu duboko poštovanje za sve ono što je za života uradio.

DUŠANKA KOVAČEVIĆ

Nedavno je u Nikšići preminula Dušanka Mitra Popova Kovacević, vrijedna vaspitačica Predškolske ustanove „Dragan Kovacević“.

Dušanka je rođena je 1942. godine u Vrnjačkoj Banji, a Pedagošku akademiju završila je u Nikšiću. Omiljena i vrijedna vaspitačica pisala je poeziju od ranih dana, a knjige je počela da objavljuje od 1996. godine kada je objavila prvu knjigu „Kome sada čutiš tiha ljepoto“, zatim „Ana voli Milovana“, potom „Žašto si jutro tako hladno“, „Obojeni stihovi“, „Mali ljudi“, „Suze vjetar briše opalo lišće stihove piše“, „Jesen u meni“ i „Vjesnici vječnosti“ – elegičnu i oproštajnu, od života, prijatelja i brojnog pjesničkog esnafa koji je nikako neće zaboraviti, kao ni kolektiv i brojni sugrađani sa kojim je sestrinski živjela.

BL. K.

NOVI LISTOVI

PEDAGOGIJA

(Br. 4, Beograd, 2014)

Časopis Foruma pedagoga „Pedagogija“ i u ovom broju donosi obilje tekstova iz ove oblasti. Uobičajenu rubriku *Rasprave i članci* označili su sljedeći autori: ma Ljiljana Marlot („Različite koncepcije predškolske ustanove“), phd Vinfrid Bohm i phd Diter Lenzen („Djetinjstvo, skriveni program i pedagoški odnos“), ma Mladen Radulović („Razumijevanje obrazovnih aspiracija u ključu Pjera Burdijsa“), dr Boško Milovanović, dr Mirjana Stakić („Smisao i značaj vjerskog obrazovanja“), dr Radivoje N. Kulić („Ekonomika obrazovanja u sistemu nauka o vaspitanju“), dr Zvezdan Arsić i mr Jelena Krulj Drašković („Pedagoška teologija u funkciji koncipiranja i razvoja sistema vaspitanja i obrazovanja“). Po brojnosti tema, odnosno tekstova izdvaja se odjeljak *Istraživanja*, koji su priredili: dr Ivan Tasić, dr Dragan Glušac i dr Dragan Cvetković („Motivacija funkcije direktora u odnosu na zaposlene“), dr Emilia Lazarević („Semantička razvijenost djece predškolskog uzrasta“), dr Filduza R. Prušević Sadović („Efekti primjene inovativnih modela rada u razrednoj nastavi“), dr Jelena Stanislavljević i ma Katarina Jovanović („Primjena mapa pojmove u realizaciji botaničkih programskih sadržaja u srednjoj školi“), mr Nada Džamić Šepa, dr Tomka Miljanović, dr Vera Županec i Tijana Pribićević („Stavovi nastavnika biologije o nastavnom programu biologije za osnovnu školu“).

U okviru *Metodičkih pitanja* svoje stavove o ekološkim potrebama u funkciji zaštite životne sredine i učenju i modelu animiranih filmova u razrednoj nastavi iznijeli su dr Ljiljana Mitić i dr Slavoljub Hilčenko. Rubriku *Istorijske pedagogije* označili su ma Ivana Mrvoš, dr Radovan Antonijević i dr Nataša Vujisić Živković („Metodika kolektivnog vaspitanja Antona Semiljonovića Makarenka – povodom 75. godina od smrti“).

U ovom broju prikaze su objavili: Milena Žikić (Monografija o metodologiji istraživanja istočne Zdravka M. Deletića), Neda Pavlović (Dramske igre, prikazi i priredbe u mlađim razredima osnovne škole Marina Cvetković i Irena Sretić), dr Nataša Vujisić Živković („Reprodukcija – elementi za jednu teoriju obrazovnog sistema“ Pjer Burdije i Žan Klod Paseron) i Milka Nikolić (Časopis „Učitelj“, Mirjana Ilić i Ana Savković). Glavni urednik časopisa je dr Radenko Krulj, a odgovorni dr Boško Vlahović.

PEDAGOGIJA

PEDAGOGY

Š. B.

RETKE JAPANSKE FORME

(Dušan Đurišić: *Utočište za ptice. Tanke i haibuni – Udruženje crnogorskih haiđina, Podgorica, 2015*)

Retko se koji haiku pesnik odluči da u svoju knjigu haiku stihova (trostijše) uvrsti i svoja petostišja – **tanke**. Još su redi oni koji celu svoju knjigu posvete tankama.

Retko se koji pesnik odluči da u svoju knjigu haiku stihova doda i svoja prozno poetska sočinenja – **haibune**. Još su redi oni koji celu svoju knjigu posvete haibunima.

Ipak, ono najređe nalazimo kod pesnika Dušana Đurišića. Njegova knjiga „Utočište za ptice“ sastoji se samo od tanki i haibuna, japanskih književnih formi daleko starijih od haiku. Ovim može ne samo da eksperimentiše, nego i da uspe u tome jedino provereni hađin. Oznaka „haiđin“ ne predstavlja samo haiku pesnika, nego i nešto više: onoga ko živi i ponaša se u duhu zena i haikua, dakle, jedinstvo života, pisanja i duha. Dečja duša pesnika za decu Dušana Đurišića spontano je prihvatiла i ovladala tim haiku stilom o čemu svedoče i njegove knjige haiku poezije: „Praznik u polju“ (Rijeka Crnojevića, 1996) i „Skiveno nebo“ (Podgorica, 2008). A onda je, 2013. godine, objavio i knjigu tanki (vaka – lirska petostišja od 31. sloga) „Galeb nad morem“ (Podgorica).

„Izlilo se iz mene nešto što je godinama i dece-nijama nataloženo čekalo da se u trenutku pojavi“, ispoveda se Đurišić u pogovoru te knjige. Svoja sećanja i iskustva neusiljeno je pretočio u ovaj huljadu i tri stotine godina starijih književnih žanra. A tanka kao da je Dušana Đurišića čekala da se useli i u crnogorsk poeziju.

Ovo novo polje kreativnog rada, ove neobične književne forme Đurišića ponovo ispunjavaju. On shvata tanku kao sredstvo za vodenje dnevnika svojih zapažanja, misli, sećanja i osećanja. Po obeleženim datumima nastanka vidi-mo da su tanke nastale u kratkom vremenskom intervalu (od 10. novembra 2013. do 2. januara 2014. godine). Petostišje od 5-7-5-7-7 slogan-

va, kojih se Đurišić striktno pridržava, posluži-lo je kao posuda za prihvatanje njegovih nabu-jalih emocija.

Tanka je postala planetarna pojava, već širom sveta etablirana književna forma. Obično nema naslova, nema rime, ali može imati ozna-ku vremena nastanka, što vidimo i u ovoj knjizi. Već naslovna tanka metaforično povezuje de-talje iz prirode sa ljudskim životom. Slično va-ži i za druge tanke:

*Samotno drvo
u prostranoj ravnici
odmaralište
za umornog putnika,
utočište za ptice.*

*Jesenja kiša
Kraj starog kontejnera
bačen plišani medo.
Suze mu iz očiju
brise jedna curica.*

Poistovećivanje sa prirodom

Gotovo kod svih tanki stožer pesme je treći stih: svojim značenjem upućen je na gornja dva stiha, isto kao i na donja dva.

Pesnik se poistovećuje sa prirodom. Uzima motiv iz prirode i upotrebljava ga da bi rekao nešto što je za njega važno:

*Nemamo sreće
pozni cvijet ciklame
i moja starost –
strepimo i oboje
očekujemo zimu.*

Priroda i čovek su jedna celina i poređenja tu deluju sasvim normalno i očekivano:

*Nesta oblaka.
O, kad bi tako mogle
nestati more
što razaraju dušu
ko bolovi tijelo!*

*Uvukao se
puž u svoju kućicu
dok kiša pljušti.
Ovoga tužnog dana
mislim na beskućnike.*

*Danima kiša.
Nabujale rijeke
izlivaju se.
Tako je i meni
nabujalo nadanje.*

Poput Japanaca, i Đurišić živi s prirodom i u prirodi, stupa se s njom u nerazdvojnu celinu. Izvanrednom lakoćom on zapisuje utiske: slika stvari, boje, zvuke:

*Kad vidim ružu
što uvijek pomislim
na njene usne?
Sunce se rasvjetava,*

*Ime na klupi.
Uparku stoji starac
i prisjeća se
jednoga divnog dana
kad je to napisao.*

Poenta Đurišićevih pesama nije banalna i zavaravajuća, nego nas podstiče na razmišljanje:

*Nova godina.
Čestitanja, poljupci,
pjesme, pokloni.
A ona, usamljena,
gleda u sliku sina.*

*Naši kaputi
dodirnuše se malo
na civiluku.
Neka bar tako bude
kada mi ne možemo.*

Poetičan zgusnuti prozni stil

I vrlo zahtevnu formu **haibuna** Đurišić ispi-suje lako i spontano. Drugi deo knjige, pod na-slovom „**Krik ždralova**“ sadrži 16 kratkih hai-buna. U tim prozno poetskim tekstovima do izražaja dolazi Đurišićeva slojevitost preokupacija. Zgusnuti prozni stil mu je poetičan.

Autor haibuna treba da ima smisao za pro-porociju u odnosu između proze i haikua: uspe-šan je haibun ako sadrži dovoljno proze koja prethodi haikuma. Nije uspešan ako se haiku često umeće. Đurišić koristi uvek po jedan haiku, jer mu je prozni tekst kratak.

U haibunu „**Šećanja davna**“ haiku se svo-jom jezgovitošću skladno uklapa i predstavlja lirske vrhnac prozogn teksta – drvo oraha ču-va oronulu kuću i uspomene.

Jednostavan i neposredan je haibun „**Tuđina je tuga**“. Uplitanje kratkog direktnog go-vora može biti oživljavajući elemenat, daje haibu-nu napetost i izbuđenje. Onda sledi završnica: jedan uspešan, dirljiv haiku upotpunjuje temu gasterbajterskih muka.

Haibuni „**Kameno more**“ i „**Iz voza**“ puto-pisnog su karaktera. Poput Bašoa i Đurišić auto-

biografskim zapisima da-je upečatljive slike dva različita pre-dela: brdovi-te Crne Gore i ravne Voj-vodine. Po-ezija je i tu isprepletena sa životnom sredinom.

Rekl bi-smo da je možda naj-bolji haibun „**Na kiši**“.

Kratko pripovedanje teče naizgled jednostano i monotonu da bi nas na kraju haiku psihički uz-drmao. Haiku se u dobrim haibunima ne sme shvatiti kao rezime proze koja mu je prethodi-la. Povezivanje pripovedačkog i lirkog elemen-ta ovde je prepusteno čitaocu i ono se, kao u dobrim haiku pesmama, ovaploće jukstapo-zicijom.

Neku vrstu jukstapozicije imamo i u hai-bunu „**Nenadni gosti**“. Pesnik je deo opisane realnosti zajedno sa drugim živim bićima (cvrčak i mrav) i čitaoci osećaju simpatiju pre-ma svima.

U haibunima „**Mrtva priroda**“, „**Napu-štena**“ i „**Daleko od ljubičica**“ postignuta je harmonija između proze i haikua. Ali, dok je u haibunima „Napuštena“ i „Daleko od ljubičica“ haiku skladan deo celine, jezgovito nam prikazujući atmosferu zime koja se i psihički odražava na duševni mir čoveka, u haibu-nu „Mrtva priroda“ ide se i dalje: haiku ne sa-mo da podržava temu haibuna, nego i upravlja haibunom dodajući mu još jedan sloj zna-čenja.

Knjigu „**Utočište za ptice**“ preporučujemo tim pre što je ovo jedinstven slučaj na prostoru Balkana, a Balkan se, ipak, smatra jednom od nekoliko centara svetske haiku poezije.

Dragan J. Ristić

SA JANKOM U OBLAKE

(Janko Vujišić: „*Vidio sam svoga Boga*“, Narodna biblioteka „Radosav Ljumović“, Podgorica, 2014)

Pedeset godina Janko Vujišić u kontinuitetu ostvaruje izuzetne kreativne domete na umjetničkoj sceni. Prvu zbirku pjesama, „Dva sunca“ objavio je u Nikšiću 1963. godine, a zatim, u decenijama koje su slijedile, objavljuvajući tridesetak naslova, duhovnom oku javnosti na energetičan i esteti-zovan način prikazao je snagu sopstvenog dara i nadahnucu.

Vujišićevu poeziju možda ponajbolje reprezentuju takozvane dijalektske poeme sabrane u knjizi „Samograd“. Treće dopunjeno i doradeno izdanje ove knjige sa rječnicom, abecedarima i insertima o poeziji autora, predstavlja jedinstven književni spomenik koji se temelji na narodnom geniju i bogatstvu crnogorskog jezika.

Vujišić se u poluvjekovnom protoku vremena pored poezije predano bavio i vajar-stvom, a kao folklorista i na-rodnim stvaralaštvo. Publika je pažljivo pratila njegov skulptorski angažman. Ekspre-sivna vajarska djela koja su u stvari prirodne forme, obazri-vo je oplemenjivao višezačnim porukama i poetskim pri-stupom.

Sumarni pogled na cjelo-kupno umjetničko djelo Janka Vujišića ukazuje da se radi posljednjem velikom sakuplja-ču i promoteru raskošnih darova crnogorske leksičke koji u sa-glasju sa prirodom uobličavaju efektan poetsko-likovni svijet osobe izražajnosti.

Uprkos činjenici da je pre-vođen i nagrađivan, čini se da njegova poezija, kao uostalom i skulptorsko djelo, nije na pravi način kritički vrednovana.

U poemu „*Vidio sam svoga Boga*“, Vujišić ponovo iz zavi-čajnog bukovog pehara ispisja svu svježinu epsko-lirske pje-snike riječi.

Originalan pjesnički izraz

Vujišićevi pjesnički krugovi tematski nijesu raznorodni, ali su zato višezačni. Ko je

Intimizacija sa Svevišnjim

Naravno, Vujišić u svom pripovjedanju na umješan način koristi raspoloživa stilsko-poetska sredstva, inače veoma karakteristična i za njego-va ranija djela. Intimizaciju sa Svevišnjim na ledini Prekobra-đa, štredo usložnjava ironičnim tonovima. Bog je za pjesnika i Bogo, Bogoje, Božina, Bogaš, Bonja, Bogonja... Interesan-ti su i elementi poređenja sa Gospodom. Upoređivanje međusobnih osobina, kroz optuž-be i hvale, predstavljaju u stvari anegdotske igre. Ove nadre-alne slojeve u poemu, pjesnik produbljuje navodnom samo-hvalom i željom za predstavlja-njem u blistavijem svjetlu.

Iako je „kamen zaboravnik“ on je i „gospodske pameti“, jer i „prnja nije mjerilo gos-podstvu“. Ipak, uprkos sve-mu „nema puta bez puta Bo-žijeg“. Stoga, pjesnik Vujišić na kraju iskrene i bolne ispo-vijesti, a mjestimično i sa ironijom pred bogom zahvaljuje, a svjestan prolaznosti i značaja trenutka susreta sa Božijim na-dahnućem koji se rijetko kome može desiti.

„Ne može se ovo
Nikad više
Dogoditi
Niti ponoviti.
Pa ni meni
Da živim dovjek
Neka priča
Šta god ko hoće,
Ovo tje je ovako,
Duše mi“.

Poemom „*Vidio sam svoga Boga*“, Vujišić je nastavio da stvara prepoznatljiv opus tematski i jezički vezan za zavičaj. Sa izvora bistrog narodnog duha, a na tragu njegoševskom, Janko ponovo bešedi na pro-plancima rodног Prekobrađa.

Na proplancima rodнog
Prekobrađa

Čvrst, gotovo sudbinski je

vu ljepotu, prozračnost i žubor života koji obogaćuje začuđ-nim poetskim interpretacija-ma, čineći ga gotovo mitskim, odnosno arhetipskim arealom tajnovitih iznenadenja.

U poemu „*Vidio sam svoga Boga*“, Janko je ponovo be-skompromisni istraživač crnogorskog leksičkog blaga. Na tom neiscrpnom vrelu stvorio je pitku, svježu, krepku, pri-jemčivu i čvrstu poetsku struk-turu koja buja i nadire poput moračkog brzaka. Tempera-mentnim kazivanjem kreira posve autentične poetske sli-ke koje se kao na filmskoj traci redaju u dinamičnim obrtima.

Istraživanju starijih morfo-loskih oblika crnogorskog je-zičkog blaga.

Spolna bolest, sifilis naziva-ja se da je to „ljubavna kuga“. Sa zavidnim medicinskim i in-telektualnim znanjem, Šekspir osuđuje mladost, mlađe osobe da šire zarazu, seksualnim slo-bodama, po svijetu. Šekspir kaže: „te udri nedać u haremu s Roksolane kuga na sultane“, Šćepan Mali, 240/II.

Poemom „*Vidio sam svoga Boga*“, kao i druga ranije objavljena Jankova djela, obilježavaju vitalizam crnogorskog čovjeka za održanjem u surovoj sredini, kao i neskrivenu namjeru da se život živi uspravno. Njegov brdanski čovjek ili čovjek sa severa, naoko je jednostavna individua saživljena sa prirodom, a u stvari je pronicljivi observator i narator koji život boji vrcavim iskrama duha i moralnim postulatima višega reda. On je ujedno i ispojedni junak jedne životne drame ispunjene čemernim bivstvovanjem.

Zoran Šoškić

O SEKSUALNO PRENOSIVIM BOLESTIMA

(Doc. dr Božo Vuković: „**Šekspir i Njegoš o zarazi krv u mladosti**“ I dio; „**Šekspir i Njegoš o spolnoj bolesti – sida prenosiva bolest**“ II dio, Gradska knjižara, Podgorica, 2015)

Medicinska ekspertiza, stručna, naučna, ljekarska analiza doc. dr Boža Vukovića sa uvjerenim činjenicama su dokaz, da su Šekspir i Njegoš i prije ljekara, opisali da se spolna bolest, sifilis preno-sila od zaraznog seksualnog, na zdravog partnera. Širenje spolne bolesti, sifilisa u vojski i u javnim kućama, bilo je ve-likih razmjera, kao što je u da-našnje vrijeme širenje side. Bolest se prenosila sa siromašnih na bogate, na pjesnike, vojsko-vode, careve i kraljeve, pa čak i na sultane. Bolest se skrivala, ali se po vidnim znacima, opadanjem nosa i po smradu od polnih organa otkrivala. Njegoš je, da mu se ne bi zamjerilo, opisao seksualno prenosnu bolest, sifilis pod nazivom „kuga“:

„te udri nedać u haremu s Roksolane kuga na sultane“, Šćepan Mali, 240/II.

Spolna bolest, sifilis naziva-ja se da je to „ljubavna kuga“.

Sa zavidnim medicinskim i in-telektualnim znanjem, Šekspir osuđuje mladost, mlađe osobe da šire zarazu, seksualnim slo-bodama, po svijetu. Šekspir kaže: „te udri nedać u haremu s Roksolane kuga na sultane“, Šćepan Mali, 240/II.

Njegoš savjet je i da-nas koristan da se izbjegava-ju spolni odnosi sa nepoznatim osobama, bez zaštitnih sredstava.

U akciji „My love Montenegro”, aktivisti Crnogorske kulturne mreže pošetili mališane u Mojkovcu i Bijelom Polju

UČILI O DRŽAVNIM SIMBOLIMA I ORGANIZOVALI TURNIR U FUDBALU

U okviru akcije „My love Montenegro” predstavnici Crnogorske kulturne mreže pošetili su Mojkovac i Bijelo Polje. U Mojkovcu su u

Centralnom gradskom vrtiću u razgovoru sa mališanima demonstrirali način na koji se treba ponašati prilikom intoniranja himne. Takođe je

za njih organizovano takmičenje u sklapanju puzli čija je tematika državni simboli.

U Bijelom Polju je u sportskoj dvorani „Nikoljac”

organizovan turnir u fudbalu za učenike osnovnih škola.

Prvo mjesto osvojila je ekipa OŠ „Risto Ratković“ koja je u finalnoj utakmici rezul-

tatom 3:1 savladala vršnjake iz OŠ „Marko Miljanov“, dok je treće mjesto osvojila OŠ „9. maj“. Za najboljeg igrača turnira proglašen je dvanaestost

godišnji Petar Bogdanović, učenik OŠ „Risto Ratković“, koji je svojim igrama na turniru pokazao zavidno fudbalsko umijeće.

O. Đ.

Takmičenje u sklapanju puzli čija je tematika državni simboli

Na turniru najbolja ekipa OŠ „Risto Ratković“

Na manifestaciji Đečijeg saveza i Udruženja „Gorani“ „Proljećna dobrodošlica“ učestvovao veliki broj đece iz podgoričkih osnovnih škola kao i dečijih ansambala

NAJBOLJI MLADI GORAN ASMIR ŠKRIJELJ

„Čuvati prirodu znači čuvati parkove, drveće, cvijeće i šume. Priroda će nam uvratiti čistim vazduhom, zdravim i prijatnim okruženjem za život“, poručio je Asmir

POZDRAVILI PROLJEĆE U VESELOM RITMU: Iz programa

Manifestacija „Proljećna dobrodošlica“ u organizaciji Đečijeg saveza i Udruženja „Gorani“, okupila je veliki broj mališana koji su pjesmom, recitacijama i plesom pozdravili najljepše godišnje doba. Program su otvorile male baletine iz vrtića „Bubamara“, a nastupili su i solisti Milutin Radulović, Katarina Čeranić, Jelena Babović i Relja Ćetković. Nakon pjesme, đeca su uz zvuke veselog ritma plesala, te su u tom dijelu nastupili članovi

đečjeg folklornog ansambla „Monte folk“ i plesači škole „Drim“. Publici su se predstavile male „zumbalice“ sa Cetinja. Učenici trećeg razreda osnovnih škola „Milorad Musa Burzan“ i „21. maj“ recitovali su i plesali, dok su se glumačkim umijećem predstavili glumci Školice glume „Osmjeh i tačka“. Nakon programa dodijeljena je nagrada najboljem mladom goranu. Ovo priznanje zavrjedio je Asmir Škrijelj, učenik trećeg razreda podgoričke

OŠ „21. maj“, koji se istakao u školskim i vanškolskim aktivnostima, pokazujući zavidno znanje iz oblasti ekologije. On je poručio svojim drugarima da brižno čuvaju prirodu jer će i ona čuvati nas.

„Čuvati prirodu znači čuvati parkove, drveće, cvijeće i šume. Priroda će nam uvratiti čistim vazduhom, zdravim i prijatnim okruženjem za život“, poručio je Asmir.

Š. B.

Povodom obilježavanja Međunarodnog dana sporta delegacija COK-a pošetila podgoričku OŠ „Vladimir Nazor“

SPORTOM DO BOLJEG I ZDRAVIJEG OKRUŽENJA

Za stvaranje boljeg i zdravijeg okruženja

Crnogorski olimpijski komitet nizom aktivnosti obilježio je Međunarodni dan sporta. Njegujući istorijski most kojim se čuva uspomena na vrijeme kada su u Atini započele prve moderne Olimpijske igre, delegacija je organizovala otvoren i čas u podgoričkoj OŠ „Vladimir Nazor“ na kojem su sa đecom razgovarali Srđan Mrvaljević, vicešampion u džudou i dvostruki olimpijac nosilac crnogorske zastave na ceremoniji svečanog otvaranja Olimpijskih igara u Londonu 2012. godine, i Dušan Simonović, predsednik COK-a. Mrvaljević je učenicima prenio svoja bogata takmičarska iskustva i naglasio značaj sporta za pravilan psihofizički razvoj ličnosti, dok ih je Simonović upoznao sa temeljnim odlikama olimpizma i vrijednostima koje baštini, kao i sa ulogom sporta u širenju tolerancije

Delegacija COK-a na času

i njegovom povezivanju sa kulturom i obrazovanjem.

„Sport i sportisti doprinose stvaranju boljeg i zdravijeg okruženja, integraciji i razvoju društvene zajednice. Kao mala i ponosna sportska nacija posvećeni smo idealima olimpizma, i promociji suštine sporta, a to je moć da inspiriše, promoviše različitosti i doprinese njihovom razumijevanju“, istakao je Simonović. Takođe, on je učenicima poklonio fudbalske lopte i obećao nabavku rezervnih delova za školske sportske poligone.

Š. B.

LIST CRNOGORSKIH PROSVJETNIH, KULTURNIH I NAUČNIH RADNIKA IZDAVAČ: ZAVOD ZA UDŽBENIKE I NASTAVNA SREDSTVA PODGORICA

ODGOVORNI UREDNIK: dr Goran Sekulović

List izlazi mjesečno. Godišnja pretplata 6,40 eura, polugodišnja 3,20 eura

Broj žiro računa: 510 - 267 - 15

VEB-SAJT: www.zuns.me/prosvjetnirad

UREDNIŠTVO I ADMINISTRACIJA: Ulica Balšića br. 4

tel/fax: 020/ 231-254 i 020/ 231-255; mob: 067/ 222-982; e-mail: prosvjetnirad@t-com.me

Rukopisi se ne vraćaju

Crnogorski identitetski glasnik

Umjesto IN MEMORIAMA: Nikola Racković (1935–2015), filozof, naučnik, književnik, jedan od najistaknutijih crnogorskih intelektualaca i saradnika "Prosvjetnog rada"

MISLILAC PRVOG REDA I STVARALAC RENESANSNE VRSTE

Racković je dao nemjerljiv doprinos osobitoj duhovnoj profilaciji, prepoznatljivosti i čitanosti našeg lista. Objavio je više članaka koji osvjetljavaju i analiziraju kompleksnu oblast leksikografije i enciklopedistike kao i različite tematske korpuse koje je objavljivala „Prosvjeta” kao prvo prosvjetno-naučno-pedagoško crnogorsko glasilo koje „Prosvjetni rad” kao svog duhovnog prethodnika i utemeljivača baštini s ponosom. Posebnu vrijednost ima serija tekstova koja se tiče ličnosti i djela više poznatih stvaralaca iz plejade crnogorskih filozofa XX vijeka. Neumitna životna sudbina učinila je da i sam vrlo brzo pridruži svoje djelo ovom nizu osobito vrijedne crnogorske filozofske i ukupne duhovne baštine. Nikola Racković je trajno zadužio i obogatio crnogorsku kulturu, duhovnost, nauku i prosvjetu.

Umro je Nikola Racković. Umro je iznenada, mirno i tihom, kao što je i živio. Beskrajno darovit i marljiv, uporan i radan, u svim neprilikama apsolutno istrajan i vrijedan, Nikola je bio crnogorski mislilac prvog reda, ugledni beogradski intelektualac i saradnik „Republike” (beogradskog glasila samooslobadanja i protiv stihije straha, mržnje i nasiљa), stvaralac renesansne vrste: filozof, naučnik i umjetnik, podjednako velik i uspješan u svim ovim izuzetno zahtjevnim duhovnim disciplinama. Ljudski oslonac, stamen i moralan, kao takav morao je najviše filozofski osećati i dati u učenju o moralu i studijama i prilozima iz crnogorske etike i filozofije čojstva, umjetnički u književnosti i osobito u poeziji kao njenoj suštini, naučno u bibliografiji i leksikografiji, temeljnim oblastima za enciklopedistiku kao sintezi pogleda na svijet jedne nacije i države, a to je upravo ono što još uvijek nedostaje Crnogorcima i Crnoj Gori. Znao je to Nikola kao malo ko i zato se sam, hrabro, odlučno, odvažno i donkihotovski, upustio u autorski projektat „Leksikon crnogorske kulture” koji u drugim sredinama što drže do svoje kulture i duhovnosti realizuju čitavi istraživača i naučnika. Ovo Nikolino glavno, životno, a za crnogorsku kulturu kapitalno, pionirsko i voluminozno djelo nastalo je kao rezultat njegovog tri-desetogodišnjeg rada na proučavanju crnogorskog kulturnog, nacional-

nog i istorijskog nasljeđa. Leksikon na najozbiljniji, najdokumentovaniji i najmeritoriji način govori o ukupnom crnogorskom stvaralaštvu, istoriji i kulturi. On je sinteza znanja o sebi i svijetu do kojih je Crna Gora došla u svom ukupnom razvoju. Leksikon je prvi ove vrste ne samo u Crnoj Gori, već i u zemljama okruženja. U njemu se na bazu hiljadu stranica i sa preko pet i po hiljada leksikografskih i enciklopedijskih pojmoveva (ličnosti, institucija, mjesta...), prvi put registruje, označava i imenuje sve što je u crnogorskoj kulturi stvoreno do danas. Vremenjski – obuhvaćen je period od pristorije (Crvena stijena, lokalitet sa 31 kulturnim slojem) do kraja 2008.

U pismu Nikoli koje mu je uputio Nikola Mijo Vujošević, istaknuti crnogorski likovni umjetnik i jedan od recenzentata Leksikona, kaže se: „Poštovani g. Rackoviću, Vi ste obavili veliki posao, sačinili djelo recentno, nasušno. U budućnosti veoma potrebno. Pred Vašim rukopisom „Leksikon crnogorske kulture” pri saznanju da je isti rezultat personalno – jednog autora, zastaje dah i nastaje divljenje. Ogroman, dugotrajan uložen trud, znanje i istraživački nerv, ovaplotili su djelo koje će biti od vanrednog značaja za crnogorsku kulturu. Obimnost materijala, vremenski raspon, raznovrsnost, odgovornost –

iskali su naučnu strpljivost, znanje, usredsredenost – sve na duge staze.”

Osim što je po struci bio filozof i autor više filozofskih djela i radova, Nikola je i u svojim pjesmama uspešno iskazao misaonu autentičnost i nepatvorenost. Naslagali su se absurdni savremenom svijetu i na našem prostoru u tolikoj mjeri, da ih pjesnik naprsto lista, kao da saopštava i registruje svakodnevno bizarno stanje našeg (ne)duha. Život je metež i nespoj, a posljednji životni nemir i nespoj koji je smrt koja se uvijek „pojavlja pre-koreda”, kako kaže Nikola, i tako obe-smisi i uništi naš mali i varljivi red koji mukotrpno, bezizgledno i unaprijed izgubljeno pokušavamo da uspostavimo. U isto vrijeme, smrt, „granjinjolskim zahvatom” (Kiš), jednim neočekivanim ali veličanstvenim potezom, ne pera već života, uspostavlja jedan neuporedivi i istinski, konačan, sveobuhvatan i apsolutan red kojem još niko nije mogao prigovoriti i izmaći, jedno carstvo totalnog smira i mraka, ništavila i čutanja. Nikolina pjesma „Pitanje” javlja se kao epilog, ali i kao enigma života, što i jeste bit čovjeka u svijetu: „Da li je zaista / sve sabrano / u toj jednoj crti / koja se nalazi / između godine rođenja / i godine smrti?”

Nikola Racković je bio na pravi i reprezentativni način stvaralačka spona između crnogorske i srpske otmjene i dobromjerne, odista demokratske i u isto vrijeme i nacionalno-pozitivne i evropsko-kosmopolitske duhovne elite. No, uprkos tome i baš zbog toga, uvijek je bio na braniku crnogorskog istorijskog, državnog, duhovnog, nacionalnog i multikulturalnog bića, spremna da na sve pokušaje njegovog negiranja odgovori naučno, dokumen-

tovano, činjenički, razložno, do-stojanstveno i strpljivo. Bio je poklonik i znalač dijaloga kao malo ko, te njegov i teorijski i praktični podržavalac. Uz to, antički i starocrnogorski primjer moralnog jedinstva riječi i djela. Nikola je bio sokratovski uvjeren da je bolje, ljudske i časnije, moralnije, trpjeti nepravdu nego je činiti. Kad bi svi tako radili nepravde ne bi ni bilo. Nikola je bio jedan od tih časnih, slobodnih i nepotkupljivih utopijskih ljudi iz prošlosti bez kojih ne bi bilo moguće opstati u sadašnjosti i imati nadu i vjeru u budućnost. Bila je velika privilegija družiti se i sarađivati, a iznad svega biti prijatelj, s Nikolom. Njegova umna i mudra riječ nije nikog mogla ostaviti ravnodušnim. I onaj ko se s njegovim stavom nije slagao, poštovao ga je i uvažavao.

Kao višegodišnji saradnik „Prosvjetnog rada” dao je nemjerljiv i ogroman doprinos njegovoj osobitoj duhovnoj profilaciji, prepoznatljivosti i čitanosti. Osim velikog broja priloga iz različitih sfera kulture i stvaralaštva, u posljednje vrijeme objavio je više članaka koji osvjetljavaju i analiziraju kompleksnu oblast leksikografije i enciklopedistike kao i različite tematske korpuse koje je objavljivala „Prosvjeta” kao prvo prosvjetno-naučno-pedagoško crnogorsko glasilo koje kao svog duhovnog prethodnika i utemeljivača baštini s ponosom „Prosvjetni rad”. No, posebnu vrijednost ima serija tekstova koju je Nikola publikovao u našem listu a tiče se ličnosti i djela više poznatih stvaralaca iz plejade crnogorskih filozofa XX vijeka. U pitanju su izuzetno vrijedni autorski prilozi, gotovo kritičko-analitičke studije o stvaraocima koji čine srž istorije crnogorske novije filozofije. Neumitna životna sudbina učinila je da i sam vrlo brzo pridruži svoje djelo ovom nizu osobito vrijedne crnogorske filozofske i ukupne duhovne baštine.

Svojim ukupnim stvaralačkim djelom, osobito naučno-leksikografsko-enciklopedističkim i istorijsko-filozofskim (autor do sada jedino cijelovitog istorijskog pregleda razvoja crnogorske filozofije od dukljanskog perioda do modernog doba), Nikola Racković je trajno zadužio i obogatio crnogorsku kulturu, duhovnost, nauku i prosvjetu. „Prosvjetni rad” će u naредnim brojevima objaviti izbor Nikolinih radova o crnogorskoj filozofiji i etici, Njegoševoj misli, crnogorskoj leksikografiji i enciklopedistici, crnogorskoj kulturi. Ako je ovaj tekst simbolično posljednji ispraćaj i poklonjenje Nikolinoj ličnosti, onda neka izbor iz njegovog djela bude početak i podstrek njegovog daljeg upoznavanja, proučavanja i valorizovanja. Nikola je to i te kako zasluzio, jer nas je svojim djelom zadužio i obavezao – prije svega Crnu Goru i crnogorsku kulturu, prosvjetu i nauku. Neka je vječna slava i hvala Nikoli Rackoviću.

Goran Sekulović

BIO-BIBLIOGRAFIJA

NIKOLA RACKOVIĆ je rođen u Berima kod Podgorice 27. XI 1935. Osnovnu školu je učio na Krusima, a gimnaziju u Podgorici; maturirao je u Beogradu. Diplomirao je na Filozofskom fakultetu (filozofska grupa predmeta) u Beogradu (1963). Radio je kao bibliotekar i urednik tribine „Tri“ Biblioteke „Milutin Bojić“, zatim kao savjetnik za informativno-bibliotečku djelatnost u Ustavnom sudu Jugoslavije u Beogradu. Bavio se filozofijom, književnošću, leksikografijom i bibliografijom i iz tih oblasti je objavio više knjiga i radova. Bio je član Udruženja književnika Srbije i Hrvatskog društva.

Bio je saradnik (i urednik za crnogorsku književnost) Leksikona pisaca Jugoslavije (Matica srpska, Novi Sad), Enciklopedije Jugoslavije 2. izd. (Jugoslavenski leksikografski zavod, Zagreb), saradnik (i urednik za oblast kulturna istorija), Enciklopedije Crne Gore (Crnogorska akademija nauka i umjetnosti, Podgorica), Enciklopedije Njegoš (Podgorica), zatim saradnik na projektu Crnogorska bibliografija (Centralna narodna biblioteka Crne Gore „Đurđe Crnojević“, Cetinje).

Zastupljen je u antologijama: Slobodan Kalezić: Crnogorska književnost u književnoj kritici, knj. I: Stara književnost, Nikšić, 1990; izboru pjesama Manjola Manja Vukotića, Crna Gora sebe razgovara, Beograd, 1993; Vito Teofilović, Vrag i šala, pola stoljeća srpskog aforizma, Beograd, 2000. (i na ruskom, Moskva, 2003); Savo Martinović, Veljko Rajković, Dejan Tofčević, Rijetke čestice, antologija crnogorskog aforizma, Podgorica, 2006; Srba Pavlović, Kniga ugursuza: biseri srpske satire, Novi Beograd, 2007; Milutin Đuričković, Nezvanična verzija, antologija crnogorskog epigrama Podgorica, 2007.

Objavio je knjige: Šta je u pitanju: zbirka svagdašnjih pitanja, Beograd, 1982; Prilozi za leksikon crnogorske kulture, Cetinje 1987; Treća tačka, pjesme, Beograd, 1990; Rasprave, članci i književni radovi u serijskim publikacijama 1919–1929, Crnogorska bibliografija, tom III, knj. 4, Cetinje, 1993; Filozofska misao u Crnoj Gori, studija, Cetinje, 1994; Oznake, filozofski fragmenti, Beograd, 1994; Drvo iz zavičajnog dvorišta, književna studija, Kruševac, 1994; Jugoslovenska izdanja Njegoševih djela, bibliografija, Cetinje, 1997; Naslage, pjesme, Podgorica, 2000; Leksikon crnogorske kulture, Podgorica, 2009; Stav i sumnja, filozofski fragmenti, Beograd, 2010. Knjigom Šta je u pitanju utežio je pitanje kao književni žanr (Miodrag Mrkić).

I

Prosvjetni rad

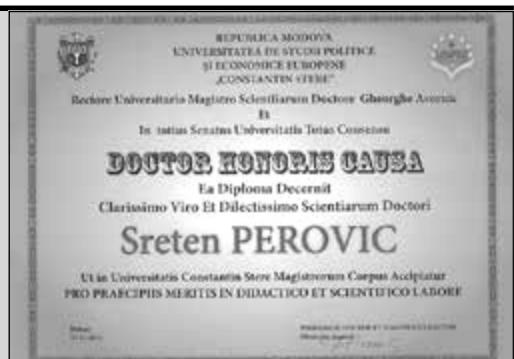
APRIL
2015

BROJ
34

Akademik Sreten Perović, predsednik Dukljanske akademije nauka i umjetnosti, izabran u zvanje Doktor Honoris Causa Državnog univerziteta „Konstantin Stere” u Kišinjevu

PJESENKOJI JE VOLJEN OD POEZIJE

News Agency „Moldpres“ navodi izjavu rektora Univerziteta „Konstantin Stere“, prof. doktora Georga Avornika, potpredsednika Svjetske asocijacije pravnika, da su dobitnici ovih visokih priznanja – Husto H. Padron i Sreten Perović, kao „vodeći stvaraoci svjetske književnosti, svojim imenima počastovali akademska zvanja koja im dodjeljuje Univerzitet u Kišinjevu“

Državni Univerzitet evropskih studija političkih i ekonomskih nauka „Konstantin Stere“ iz Kišinjeva, Republika Moldavija, visoko ocjenjujući pjesničko i kulturno-školo djelo akademika Sretna Perovića, predsednika Dukljanske akademije nauka i umjetnosti (DANU), dodjelio mu je najviše akademsko zvanje *Doctor Honoris Causa*. Svečana ceremonija proglašenja Sretna Perovića u ovo visoko zvanje održana je nedavno u glavnem gradu Moldavije – u okviru zvaničnog programa Internacionalne naučne konferencije, na kojoj je učestvovalo više od 300 uglednih eksperata pravnih nauka iz Evrope i svijeta. Za ovo visoko priznanje pjesnika

Perovića su predložila dva znamenita evropska književnika – akademik Jon Deakonesku i akademik Nicolae Dabija, univerzitetski profesori i dobitni poznavaoči i prevodnici Perovićeve poezije, koji su i na Svjetskom festivalu poezije (Krajobava 2014) učestvovali u promociji Perovićevog pjesništva. U posljedne dvije godine u Rumuniji i Moldaviji pojavile su se tri Perovićeve knjige poezije na rumunskom jeziku.

Sreten Perović je nedavno dobio značajna evropska priznanja: Internacionalna nagrada za poeziju 2012. u Rumuniji, Zlatnu medalju „Blaže Končevski“ Makedonske akademije nauka i umjetnosti (2013), Počasno članstvo u Internacionoj akademiji „Mihai Eminescu“ (koja ga je prošle go-

dine predložila i za Nobelovu nagradu); a knjige njegove izabrane poezije pojavile su se na rumunskom, makedonskom, ukrajinskom (u Kijevu), francuskom i, ovih dana, na moldavskom (varijanti rumunskog) jeziku. Ovim priznanjima priključuje se proglašenje zvanje *Doktor Honoris Causa*, zvanje koje je moldavski Univerzitet istovremeno dodijelio i velikom španjolskom pjesniku Husto Horhe Padronu. Tim povodom pojavila se u Kišinjevu zbirka Perovićeve poezije „STEAEA SALCAMULUI“ („Zvijezda akacija“), s predgovorom najznačajnijeg savremenog moldavskog pjesnika Nicolae Dabija, koji je bio i promotor-laudator ličnosti i stvaralaštva Sretna Perovića na svečanostima u Kišinjevu. (Zdrav-

stveni problemi, na žalost, spriječili su Perovića da otputuje u Moldaviju, te je ceremonija njegovog proglašenja u zvanje *Doktor Honoris Causa* obavljen uz video-projekciju njegovog Zahvalnog govora.)

U izvještaju sa ove Međunarodne naučne konferencije, News Agency „Moldpres“ navodi izjavu rektora Univerziteta „Konstantin Stere“, prof. doktora Georga Avornika, potpredsednika Svjetske asocijacije pravnika, da su dobitnici ovih visokih priznanja – Husto H. Padron i Sreten Perović, kao „vodeći stvaraoci svjetske književnosti, svojim imenima počastovali akademska zvanja koja im dodjeljuje Univerzitet u Kišinjevu“.

O. D.

Riječ zahvalnosti Sretna Perovića

NIJESAM GRADIO NI POLITIČKU NI DRŽAVNIČKU KARIJERU, ALI SAM SE ZA DRŽAVNI I HUMANISTIČKI UGLED SVOJE CRNE GORE DECENIJAMA BORIO

Ne vjerujem u trajnu nadmoć materijalnog bogatstva, kao što ne vjerujem ni u zagrobni život, ali u mojem narodu, u Crnoj Gori, kroz mučne vjekove oslobođilačke borbe crnogorskog naroda – POEZIJA, ona usmena, ona borbena, ona mobilizaciona, ona epska, često opora ali i viteška, poezija-vizija, poezija-sloboda, poezija-istina, poezija-nada... eto, to je održalo Crnogorce, taj malobrojni južnoslovenski narod – sve do modernih vremena. A da li će moji sunarodnici nastaviti tu vitešku tradiciju, zasnovanu na obilju idealja, a na pre malo ili nimalo kapitala? E, to već nije samo stvar poezije, a jeste stvar moralne kondicije

činjenici da su iz ove biblijske doline plaća moj otac i moj ded istoga dana otišli tudom voljom, velikom nepravnom i nevojnom, zločinom i samovoljom.

Od tih mojih dečačkih dana prošlo je sedam decenija, a za to vrijeme sa ovoga svijeta – od ratnih zločina, terora i gladi – preseljeno je u vjećnost mnogo miliona nedužnih ljudskih bića – najviše dece i žena; a ja još uvijek mislim da na svijetu postoji samo oaze zla, a da su ipak jači okeani dobrih ljudi i njihovih plemenitih snova.

Može da dode do sveopštег rata, razaranja i uništenja današnjeg svjetskog portreta. Može da nas iznenadi biblijski POTOPI da ne prezivni ni ona potonja lada u kojoj je klica novog Čovječanstva. Može da u sudaru nebeskih tijela nestane naša planeta. MOŽE... ali ja ne vjerujem u te apokaliptične vizije. I pored svih prijetnji, tragičnih događanja i negativnih pretskazanja, evidentno je širenje pozitivne ljudske energije i produktivne humane solidarnosti, a to je posredna poruka i teistima i ateistima – da ima načina da se na ovom svijetu smanje ljudske patnje i da se ojača čovjekovo samopouzdanje i vjera u pobjedu dobra nad zlom.

Oni koji ne vjeruju u postojanje pozitivne ljudske energije, produktivne dobrote koja oko nas širi svoje magnetne talase, oni koji ne vole ljudi i ne saošećaju sa njihovim stradanjem, ne mogu vjerovati ni u sebe ni u Boga, ma kako se njihovo božanstvo zvalo.

Meni, kao čovjeku i lirskom pjesniku, mnogo pomaže vjera da postoje dobiti ljudi, da u svakom ljudskom biću postoji kliča dobrote i da za tom suštinom treba (i vrijedi!) tragati. To me ohrabruje da ljudi, one bliske i one udaljene, bolje razumijem, da u njima nalazim prijatelja, da jačam svoju vjeru u budući dan. Vjerujem u lude koji nijesu ubice, ali ne vjerujem u love koji sa strašću ubijaju ptice i vjeverice, ne vjerujem u lude koji se svete – za grubu riječ, za svaki ljutiti pogled. Ja odbacujem osvetu i mržnju kao opsesivna zla koja uništavaju ljepotu života. Korijenje i stablo moje duhovnosti hrani i brani NADA.

Veliki crnogorski pjesnik Petar II Petrović Njegoš (1813–1851), poglavari autokefalne Crnogorske crkve i Crnogorske države

Veliki crnogorski pjesnik Petar II Petrović Njegoš (1813–1851), poglavari autokefalne Crnogorske crkve i Crnogorske države, jedan od najvećih evropskih pjesnika XIX vijeka, mnogo je polagao u duhovno zdravlje svojeg malobrojnog Crnogorskog naroda. On nije završio visoke škole, ali je bio univerzalno obrazovan duhovnik i poliglot, misilac i modernizator svoje malene, sa svake strane ugrožavane Države. A prije svega bio je genijalni pjesnik.

Po svojoj suštini, po svojoj prirodi lirska poezija je bliska snovima. Ma koliko da formalno traje (sa više ili manje stihova), lirska pjesma odražava samo jedan kreativni *treptaj*, jedno magnoveno duševno ili misaono stanje, ponekad i ambivalentnog smisla. Ne samo zato, nje

ne metafore i druge stilske figure djeluju prisnije ako su prožete semantičkom ili kontekstualnom sumaglicom, kao da su upravo potekle iz pretkomora sna. Lirska poezija nije obavezno zagonetka, ali i kad je čine jasne riječi i njihov uobičajeni, prirodni međuodnos – pjesma i tada jeste zagonetna. Stara je istina da bez mistike, makar i u sasvim blagom stanju, nema trajnije poezije. Nekad, u mojoj mlađosti, u doba jugoslovenskog, mekšeg socijalističkog realizma – i sama riječ mistika bila je žigosana. Ali, ako za nju nije bilo blagonaklonosti u „teoriji“, ona je imala svoj udio u pjesničkoj praksi – čak i kod onih koji su pjevali samo o srećnom društvu i još srećnijoj budućnosti. Mističnost riječi *mistička* sama po sebi je neke vrste poezija. Pjesnik, dakle, nije misterija, poezija uglavnom jeste. Kako nastaje pjesma, zašto nastaje pjesma, kad je najbolji trenutak da se zapiše pjesma, ili pojedini stih neke u tren izgubljene, nestale sjenije, neke pjesme – to nijesu odgonetnuli ni autori koji su doživjeli duboke godine i još vide svijet u slikama, u metaforama, u sunčevom spektru emocija.

Nemam povjerenja u budućnost društva koje nudi samo božanstvo kapitala

Vraćam se na početak ovog zapisa. Korijenje i stablo moje duhovnosti hrani i brani NADA. Više takvih ili sličnih, apstraktnih i frekventnih riječi – Vje ra, Ljubav, Istina, Pravda i slično – pokazuju da su svi pravi pjesnici, pjesnički zavjerenci – neke vrste alhemičari, pa i nije čudo da mogu biti i u vrhu vlasti, i sama vlast, kakav je bio naš Njegoš, kakav je bio Gete, kakav je bio Sen gor, a danas i mnoge moje kolege širom naše planete.

Nijesu, naravno, svi pjesnici blage naravi, humanisti, altruisti, pacifisti; neki su bili ili jesu i antihumanisti – militari sti, pučisti, nacisti, šovinisti, fašisti, pa i teroristi – ne samo riječima no i djelima, ali ja i njih vidim kao metafore zla koje su prolazne kao i naši životi.

Ne vjerujem u trajnu nadmoć materijalnog bogatstva, kao što ne vjerujem ni u zagrobni život, ali u mojem narodu, u Crnoj Gori, kroz mučne vjekove oslobođilačke borbe crnogorskog naroda – POEZIJA, ona usmena, ona borbena, ona mobilizaciona, ona epska, često opora ali i viteška, poezija-vizija, poezija-sloboda, poezija-istina, poezija-nada... eto, to je održalo Crnogorce, taj malobrojni južnoslovenski narod – sve do modernih vremena. A da li će moji sunarodnici nastaviti tu vitešku tradiciju, zasnovanu na obilju idealja, a na pre malo ili nimalo kapitala? E, to već nije samo stvar poezije, a jeste stvar moralne kondicije.

Zbog svega toga, i bez toga, nemam povjerenja u pjesnike bez NADE i morala, ni u budućnost društva koje mi nudi samo božanstvo kapitala.

Visokopoštovani gospodine rektore, cijenjeni profesori, duhovnici i ekselencije, uzorni studenti, uvažene kolege i dragi prijatelji – svima vama još jedno trajno HVALA. Srdačno i s dubokim poštovanjem.

Sreten Perović

Visokopoštovani Gospodine Rektore, cijenjeni profesori, duhovnici i ekselencije, uvažene kolege i dragi prijatelji, dame i gospodo, veoma sam počastovan izborom u zvanje *Doktor Honoris Causa* Državnog univerziteta „Konstantin Stere“ u Kišinjevu, eminentne i časne prosvjetne i naučne ustanove prijateljske Republike Moldavije. Posebno je zadovoljstvo što ovo odličje dobijam u toku proslave jubileja Uvaženog univerzetskog profesora doktora Mr. Nicolae Osmochescua, kojemu želim dug život i nastavak plodnog stvaračkog opusa.

Cijenjenim kolegama koji su me predložili za ovo visoko zvanje i uvaženom Rektoru koji je nostrifikovao taj prijedlog, kao i svima koji su prijedlog podržali – najtoplje zahvaljujem u svoje ime, u ime Dukljanske akademije nauka i umjetnosti i u ime Države Crne Gore.

Ja nijesam gradio ni političku ni državničku karijeru, ali sam se za državni i humanistički ugled svoje Crne Gore, decenijama borio – kao pjesnik, kao kulturnolog, kao žurnalist i kao istoriograf. Zato imam pravo da u ime Domovine uputim Moldavskoj Državi najbolje želje za prosperitetnu budućnost, za očuvanje građanskog digniteta i državnog suvereniteta, za jačanje patriotizma i slobode.

Dozvolite mi da za ovu svečanu priliku kažem nekoliko riječi o svojem pogledu na smisao poezije i života.

O poeziji, o etici, o poetici

Dalekih, davnih dana, kad sam počeo da sanjam u rimovanim pjesničkim slikama, vjerovao sam da u svijetu živi mnogo plemenitih, dobrih ljudi, uprkos mučnoj

Njegoševa pisma: SVI SE NJEMU ŽALE, A ON NEMA KOME

RIJEKA ŽIVOTA KOJA PRED NAŠIM OČIMA NOSI SVU BIJEDU I STRAHOTU SVAKODNEVNIH DOGAĐAJA TAKOZVANIH SITNIH LJUDSKIH SUDBINA

Njegoševa „prepiska” to je, sa malim izuzecima, dio zvaničnog arhiva Crne Gore za dvadeset godina, „najkritičnijih godina njegovog državnog, političkog i kulturnog života”. To je mutljag graničnih sukoba, tako neznačnih i običnih kad se gledaju iz daljine kao prošlost, a tako teških i zapletenih kad se dešavaju iz dana u dan, iz godine u godinu, kad se obiju o glavu jednom čovjeku i kad je taj čovjek mlađ i neiskusan, osetljiv i ponosan, a nejak po sili kojom raspolaže.

Piše: Veselin Raičković

Od devet tomova koji u idnju „Prosvete” sačinjavaju Njegoševa cjelokupna djebla, tri posljednja nose naslov „Pisma”. Kad se bolje razgledaju ta tri toma, lako je utvrditi da tu uistinu pravih pisama i nema. Bar ne mnogo, i ne u smislu koji u toj riječi dajemo kada govorimo o drugim ljudima i drukčijim prilikama. Kad bi se sudilo po ovoj prepisci, moglo bi se zaključiti da najveći pjesnik našega jezika nije ni imao ličnog života. Svakako, u njoj se taj život ne vidi, nego tu i tamo nazire. Razlog tome, naravno, nije u prepiscu, koja je u „Prosvetinom” izdanju donesena u cijelosti i savjesno urađena, nego u sudbinu Njegoševu, u kojoj se život jednog čovjeka-pjesnika potpuno poistovještio sa zajednicom u kojoj je rođen i u kojoj je radio i umro.

Čitav jedan mali svijet – nemiran, ugrožen, ubog, neuk, gord i samovoljan

Njegoševa takozvana „prepiska” to je, sa malim izuzecima, dio zvaničnog arhiva Crne Gore za dvadeset godina, „najkritičnijih godina njegovog državnog, političkog i kulturnog života”.

Citajući ovu zbirku od preko hiljadu i sedam stotina pisama, čovjek i nehotice traži ona u kojima ima nečeg značajnog i osobenog ili ona koja su upućena zanimljivim ličnostima, ali u daljem toku počne da čita sve redom i da se zadržava i na onima koja su obično izmjenjivana sa ruskim činovnicima, turskim poglavarima i austrijskim vlastima u Kotoru i ostaloj Dalmaciji. To je, u stvari, tičipna službena prepiska koja kao takva ponajčešće teži da prikrije pravo lice stvari i da im dâ izgled koji ona želi. Pa ipak, kroz redove tih pisama može da se sagleda nova, manje isticana strana Njegoševog rada i života. Takvih pisama – akata, upućivanih samo austrijskom poglavaru u Kotoru, ima na stotine. To je rijeka života koja pred našim očima nosi svu bijedu i strahotu svakodnevnih događaja, takozvanih sitnih ljudskih sudbina, to je mutljag graničnih sukoba, tako neznačnih i običnih kad se gledaju iz daljine kao prošlost, a tako teških i zapletenih kad se dešavaju iz dana u dan, iz godine u godinu, kad se obiju o glavu jednom čovjeku i kad je taj čovjek mlađ i neiskusan, osetljiv i ponosan, a nejak po sili kojom raspolaže.

I zaista dobro je i potrebno uočiti i imati u vidu da je jedan pjesnik, ponavljamo: najveći pjesnik našeg jezika, imao na svojoj brizi i odgovornosti či-

tav jedan mali svijet – nemiran, ugrožen, ubog, neuk, gord i samovoljan, da se stvarno nosio i rvao sa svojim i s tuđinom. I dobro je viđeti kako je on to podnio i kako se pri tome ponio.

Crnogorska simfonija

Mnogobrojna su pisma – note upućena austrijskim vlastima u Kotoru koja pičinju riječima: „Žali mi se Kruncun Kraljević”, „tuži mi se Jefto Nenezić”. Mnogo mi se tuži Mare, žena po kojnjog Ivana Zeca”, i tako redom. Nekad su u pitanju pravi zločini, otmice ili mrtve glave, a nekad, i to ponajčešće, jedne sitnice jednog života u kršu, na granici. Na primjer, 1 – slovom jedan – cekin koji neki Ivo Jokov iz Kotora duguje nekoj Stani, ili nekoliko lakata sukna ili mala puška uzeta nekom Crnogorcu u Kotoru. Ali, osnovna nota ove prepiske ne prestaje da odjekuje: žali mi se, tuži mi se, žali mi se – sa svih strana i najrazličitijim povodima, dok se sve ne pretvori u jednu jedinu žalbu i kuknjavu, u jednoličnu, ali na svoj način veličanstvenu simfoniju absurdnog i prokletog života na razmedu. Svi se žale i tuže sa svih strana i na sve, i to uvijek Njegošu i samo njemu jednom, a on mora za sve njih da moli ili zahtjeva, da se izvinjava ili pravda, objašnjava ili prepire. Ali sam nema nikom da se požali, niti bi mu što vrijedelo.

Tako je počela ova crnogorska simfonija i tako će odjekivati još u posljednjoj godini Njegoševog života i u posljednjim pismima njegovim.

Susjecki mir, pokoj i tišinu

Ipak, nije teško primijetiti da postoje razlike u tonu ove prepiske, već prema vremenu i prilikama u kojima je pisana. U prvim godinama svoga vladanja, dok je još mlađ i neiskusan i dok je njegov položaj u zemlji samoj sporan i nesiguran, on je oprezan u istraživanju i skroman u zahtjevima, iako već i tada na mnogim mjestima između redova probijaju i moći i samosvijest onoga koji tako uzdržano piše. Po pravilu, on ne propušta da sam prvi naglasi i podvuče svoju mladost i svoj težak položaj. Odmah po stupanju na vlast on piše ruskom konzulu u Dubrovniku Gagiću da je u Crnoj Gori stanje teško, „tek da je svakojako najteže meni preucvijeljenome, ni dozrelu, ni dospremnu”. „Vi znate ja nijesam imao časova učenja, niti sam nimalo svijeta video”. Ili opet Gagiću: „Ja nijesam iskusan u jezicima, niti u drugom učenju evropskom, a suviše toga što sam mlađ ljetima isto tako kao i prosvešćenjem”. Prema crnogorskim vladarima ima sličan stav. Od njih on traži da ga tako mlađa podrže, pozivajući se na njihov patriotizam i na nevojnu svog velikog strica Petra I. A sušeditma svojim – I austrijskom i turskim – on stalno ponavlja isto: „Ja s moje strane ne želim smutnje nikakve ni s kim, nego susjecki mir, pokoj i tišinu”.

Iz pisama Njegoševih vidljivo je da, sa godinama, taj neobično mlađi vladar biva mudar kao starac – prilagođu-

je se svemu i priklanja svakom, ali podiže glas čim je u pitanju ono što je bitno i ono što je on u pjesmi, kao i u životu napisao „Crna Gora i njena sloboda”. Tako to traje nekoliko prvih godina.

Pogranični predjeli su „tjesni krajevi”, „divlji čoškovi”

U tom vremenu Njegoš je nalazio načina da se odupre svojim mnogobrojnim protivnicima i da onako mlađ po godinama i nemoćan po položaju odbija napade i brani prava svoje zemlje. Ali tek poslije nekoliko godina, otprilike poslije drugog putovanja u Rusiju, može se u njegovoj prepisci osetiti izvjesna promjena. Odnosno snaga i položaj njegove male zemlje bez unutrašnjeg ure-

Lik Njegoša – čovjeka, kao primjer istinske veličine

đenja, čak i bez stalnih granica, u suštini su i dalje isti. Njemu i dalje, kako sam kaže: „Švagda sопутствује противни вјетар”. I njegov položaj je uvijek takav da se može najbolje okarakterisati njegovim neobično, neочекivano izbačenim riječima: „Tijesno mi ot vsjudu”. Skadarski paša je paša, a kotorski predstojnik u Kotoru i dalje je predstavnik moćne Austrije. Ni svemoćni načelnici u ruskom Ministarstvu spoljnih poslova nijesu se mnogo promijenili. Pogranični predjeli su za njega „tjesni krajevi”, „divlji čoškovi”. On to dobro zna. A i kad bi zaboravio, stvarnost bi ga opomenula. Sve je isto ili slično, ali drukčije je Njegoš sam. Za prvih šest-sedam godina svoga vladanja on je velikim naporima uspio da se održi i da zemlju održi prema njenim neprijateljima i njenim zaštitnicima.

Kad Njegoš ulazi u zrele godine, postaje očito da „na patnji ubrzano sazrijeva”. Putovanja, iskustva, a naročito bolest i razmišljanje posješili su ritam toga sazrijevanja. I u njegovoj prepisci naziru se tragovi te zrelosti. On i dalje i traži prima pomoći i ne odbija savjete, ali se vidi da je jednom zauvijek izmjerio relativnost i uslovjenost tude pomoći, kao i pravu vrijednost i najdobra namernijih savjeta.

On sada zna što da misli o svima svojim partnerima. A ta njegova saznanja nijesu vesela ni ohrabrujuća. Za svoje crnogorske pravake on kaže: „Teško onome ko je njihov glavar”, a za svoje inostrane susede: „Od svega će odstupiti i što se snažnom mišicom ne mogne održati, ono sve treba za ništa smatrati”. Nijednom se ugovoru ne može vjerovati.

Snažna i muška rezignacija čovjeka koji je bez iluzija, ali je riješen da istraje

Pažljivim čitanjem može se u ovoj prepisci, ličnoj kao i zvaničnoj (a one ostaju povezane), primijetiti neka rezignirana odlučnost. To je snažna i muška rezignacija čovjeka koji je bez iluzija, ali je riješen da istraje i vrši svoju dužnost do kraja, čovjeka koji uzima svijet takav kakav je – jer ne može drukčije, ali kako se ne plaši da u tome sjetu vidi sve stvari onakve kake zaista jesu i da ih nazove pravim imenom. Tako on sada i govori onima sa kojima dolazi u dodir. Tako im i piše u privatnim pismima, pa i u zvaničnoj prepisci. Takva su pisma Jelačiću, Tomazeu, Garašaninu, Vrazu, i drugima. Takvi su i mnogi stavovi u službenim aktima – snažni, realistični, smjeli, oslobođeni svih onih obzira koje ljudi često cijelog vijeka kao lanci vuku za sobom, a na kraju vide koliko je to i nedostojno i nepotrebno.

Zlu svakojem gledam pravo u oči

Skadarskom veziru Osmanpaši Skopljaku on piše u poznatom pismu: „Ovu i drugu ovaku stvar ti možeš kazati onima koji svijet proz čibuk gledaše, ne meni”.

Austrijskom poglavaru u Kotoru, povodom krvoproljca na granici: „Nimalo neka se ne čudi Vaše Visokoblagonodrige što je meni protivno da današnjim danom tako Vi postupate s Crnogorcima. Ali Vi kažete da ispunjavate vlast carsku. E dobro, kad je volja carska da se svaki dan Crnogorci biju, plijene, robe i različnjema drugim načinima bešaste, neka bude tako; ali ja sam uvjeren da bi se i carska volja gnušala podobnjeh zlodjedjanja, a ne da ih još prouzrokujete. Vpročem, Vi činite, pa znate i radi šta činite”. Ovaj stilski i sadržajno sjajni odlomak zaista sav kipti od nemoćnog gnijeva i uzdržanog ogorčenja. A takvih ima podosta. Već na pragu smrti, prekaljen i vedar, Njegoš će napisati Kničaninu ovo: „Samoobmana je ubitacna i za ljude i narode. Ko mu podnosi neka joj se podaje, ali ja proslavivši trideset više osam Božića i prebacivši preko glave mnozinu ada, ne mogu se i ne hoću obmanjivati. Ja zlu svakojem gledam pravo u oči”.

Iz rečenica kao što je ova ocrtava se lik Njegoša – čovjeka, kao primjer istinske veličine. Njom i zvršavamo ovaj naš kratki prikaz, jer tu smo već pri kraju ove prepiske, što znači i na kraju velike drame Njegoševog života.

JEDNA GLAVA STOTINU JEZIKA**U PEĆINI
U UJČU**

Novo, junak i čobanin, jedne prilike zanoći sa svojim stadom u Pećini u Ujču. Naložio vatru, zaklao jarca, ispekao džigericu te večerao i ugodno kraj vatre zaspao. Umoran bio pa spavao dubokim snom, sve dok ga neko čudo ne prodrma za rame! Niti je insan niti je zvijer, ne bi nikو mogo kazati šta je.

– Ja sam ti pojeo srce! – veli mu čudovište i ubečilo u njega onim svojim vatrenim očima!

Novo znao za jadac, pa se pravi nevjeste, kao obazire se, traži nešto, pa uto dokopa ugarak sa vatre i čudovište mlatne njime pravo među oči! Ono odskoči nazad, ali mu čibuk ispadne iz usta pa pravo pred Jova! Uto dopriješe glasovi iz utrobe pećine:

– E, znadosmo da će te Novo prevariti! – odjekivali su užasni krivi pećinom, uka i zavijanje, režanje ... Ono se čudovište suvrati, unese Novu u lice i kaže:

– E, čik me još jednom udari, čik!

A Novo hrabar junak koji zna i sa takvima, pa zna da ako bi ga još jednom udario, sva snaga i svaka vrsta moći istoga trena prelazi na to čudo, a onda je gotov. Stajao hladno i hladnim pogledom gasio usijane oči malog, čupavog i živahnog stvora, koje bješe u njega ukokotilo ko da će mu istoga trena za oči zagrepsti.

Kad je shvatilo da je poraženo i da Novo u takve zamke ne upada, dalo se u bijeg, a glasovi iz utrobe pećine navalili za njim:

– Znali smo, znali smo, pobijedite Novo, znali smo! – jadikovali, pa se utišali.

Jovo je posle nerado pričo o tome slučaju, samo ponekome, ali su čibuk svi zagledali dok on kroz njega odbija duvanske dimove, a držao ga je u ustima i kad ne puši. Disao je kroz njega i kao da mu je neku čudnu snagu davao i činio ga vanvremenim čoekom. Vele da od tada i nije bio onaj čoek.

Čibuk je poginuo zajedno s Novom u Bici na Rudancima, 1862. godine.

TREĆA SREĆA

Bila tri momka, tri pobratima iz tri poznata bratstva iz Zatarja. Videni momci i dobri junaci, nerazdvojni još od malih nogu, slagali se i dijelili dobro i zlo, ali se desilo da se sve trojici svidi jedna te ista devojka od nekuda sa Pirlitora. Nijesu to krili jedan od drugoga, ko što nijesu ni drugo ništa, pa su našli načina i taj put da se ljudski dogovore. A dogovore se oni da se spreme najbolje što mogu i da odu, te da sva trojica istovremeno zaprose devojku, pa ona za koga se odluči neka tako i bude i neka mu je sa srećom.

Obuku se i dočeraju kako su najbolje znali i imali, i svaki za sebe primetio nastup pred ljepotom devojkom. Dođu u kuću devojačku tri prosca, posijedaju i započnu priču, sve po redu ali izokola, pa onda jedan po jedan stanu kazivati zašto su došli.

Prvi pobratim kaže:

– Promuko sam pa neću priču dužiti. Kad sam pošao ovamo da zaištem tebe, počeh ovce brojati i samo ih hiljadu uspjeh nabrojiti, grlo me iz-

dade a moradoh i na ovaj put srećni, pa te pitam, lijepa devojko, hoćeš li poći za mene, srećna da budeš kako nikо tvoj nikada nije?

Devojka mudro čuti, krišom pogleduje njega pa onu dvojicu.

Drugi pobratim otvori svoju priču: I vidim te i ne vidim, lijepa devojko, oči su me zaboljele, vazdan sam danas brojao dukate i opet ih ne izbrojah, no mi ono blještilo od njih u oči udari, a moradoh i na ovaj put srećan i za mene i za tebe. Znam ja da hoćeš, ali da te i pitam, kako je red i kako Bog miluje: hoćeš li se udati za mene?

Devojka nit zbori nit romori, ne odgovara na pitanje ni drugog pobratima, no samo krišom oko baci na jednog, pa na drugog, pa na trećeg od pobratima.

Dode red i treći pobratim da kaže šta ima.

Ne znam hoćeš li me uzeti, ti devojko prelijepa, ako nećeš ti hoće neka druga, ali znam da će ona koja me uzme biti srećna kao jedna po jedna. Imam kulu pored Tare same, sedamdeset prozora je na njoj, i veliku luku imam da stotinu tovara sijena na nju može stati, pa ti vidi hoćeš li ili nećeš!

Devojka se malo snebivala, uzdisala, predase gledala, pa odabere da se uda za trećeg od pobratima! Ostala dvojica ispale šenluk u čast pobratima i nove snahe.

Pošli mali svatovi doma, kako i priliči, mladoženja i dva devera sa mlađom između, pa pjevali i pučali niz Pirlitor i vrleti, sve dok nijesu prešli Taru i došli na obećanu luku.

Ima šta videti mlađa, njen đuvegija ima samo savardak na jednom malom zaravanku, jednoj lučici zarasloj u vrbe, lučici koju on zove luka. Uveo mladoženja svatove u kuću, pa kakva je – takva je. Mlada stala kao okamenjena, a kad se malo pribrala, pitala:

– A dobro, zor – delijo, šta ti je ovo i šta bi od onog što reče i što obeća?

– Evo, kaže mladoženja, ništa te slago nijesam, pa uzeo tojagu i počeо njome da buši i broji rupe u slami i lišću – prozore na savardaku – kuli. Jedan, dva, tri, ... trideset... evo ih tačno sedamdeset, ako ne vjeruješ – broj! A ovo oko je ta moja luka na koju može stati stotinu tovara sijena, i može – kad se fino strpa!

Shvatila mlada sve, ali povratka joj nije bilo.

Nije ostalo zapamćeno ko su pobratimi bili po prezimenu, koji je bio prvi, koji drugi a koji treći. Nije sigurno kako su se prezivali, ali nekako jesu i nešto je bilo, dok je priča ostala za vazdu. Nijedna priča nije bez neke ispričana.

KOD SVECA

Bila, kažu, neđe neka žena, neke druge vjere, ni taj te mi je ovo pričo nije znao kazati koje i kakve, a nije ni važno.

Bila ona – tamona, uobražena i mislila da sve može kako oče i da može dokle oče. Ali jednom dođe nešto pa se ona u krlju pretvori, skrlji se. Vodili je doktorima, travarima i gatarima, hodžama i popovima, ali ništa joj ne pomagalo. I tako sve dok im neko ne kaže: Idite, jedni ne bili, pod Ostrog, Svecu, slava mu i milost! Oni tako i urade.

Cjelivaj ona Sveca, priloži neke dukate, derdane neke, prenoći kod nje-

ga, slava mu i milost, i sutradan se vrati zdrava ko da je nije ni muva pečila. Živa i zdrava i na svojim nogama.

No, ona navikla da se sili, pa kad su je komšinice pitale šta bi i kako bi, ona ispričala sve kako je bilo, ali se i pofalila kako je bogat dar ostavila i kako joj nije žao, jer njoj se može, pa još i kazala kako joj je žao samo to što je „suva popa u ruku poljubila“.

Kad da vidiš jada, nju preko noći neki đavoli spopadni i spodbij, te šešni s pameću i stani manitati, da joj ništa nije mogli. Jedva su je po dvojica momaka mogli uskrutiti i ustaviti da kud ne strlijekne ili da nešto od sebe ne učini. Nema druge do da se ponovo ide Ostrog i Svecu.

Dok su je opremali za puta pro Planine, našli joj pod jastukom one darove te je ona onda tamo darovala.

Čim je došla pod Ostrog, smirila se ko da ništa nije ni bilo. Moli se, pokaj se, prenoći kod Sveca, te ujutru opet živa i zdrava i pri sebi kreni svojoj kući. No da vidiš jada iznenada, kući našla svog sina zgranutoga, gore no i ona što je bila, te su onda i s njim morali pred Sveca.

Kažu da je od tada to bila druga žena, da se više nije silila, i o svemu si joj mogo kazati šta očeš, sem o Svecu. On je za nju bio i ostao jedini svecat koji na svijetu postoji.

**ZETURINA
IPO**

Nekakav siromah se oženio iz bogatije kuće i posao prvi put u tazbinu sa svojom nevjestom. Obukla ona njega, obula i uređila najbolje što je mogla i umjela, a onda ga počela učiti kako da se u tazbinu ponaša. Te ovo ćeš ovako, te ono ćeš onako, a nemoj puno ni da jedeš, molila ga, videće svi da si siromašan i svega željan.

**NARODNE IZREKE
I POSLOVICE**

Složna braća kuću grade, a nesložna dvije (nije dobro živjeti u zajednici);

Uvijek su išli za tuđijem nosilima (tuđeg posla gledali);

Nikad ni gavran kostiju (nestao bez traga i glasa);

Sve konju Bog uzo sem vrisak (starome je još toliko ostalo – da se glasne);

Što si finiji – sve si jeftiniji;

Koliko mi oči mogu pomoći (gleđao sam, gledam, ali uzalud);

Ispod velikog drveta ništa ne raste (od neke veličine ne vidi se ostalo);

Došle vile očima (samo još da ih povodaju, toliko je teško);

Svaka me česova rabota boli;

Svaka roba nađe svoga mušteriju;

Čuva je ko malo vode na dlani;

Iže ga mrak (pojeo ga mrak – nestalo ga, ko da ga je mrak progutao);

Ni ko srećan ni ko zadovoljan;

(Daj) sabor srcu (smiri se, biće dobro);

Miriše na snijeg (sve su prilike da hoće snijeg);

E, to ne mogu nikako – pravdao se zeturina, – ja volim da jedem, pa volim, a da gladan gledam hranu pred sobom, to ne mogu, pa ne mogu, ne nikako.

Može, može. Ja ču ti spremiti dva tri zamotuljka, koliko očeš, te stavi u džepove kaputa, pa kad izlaziš napole pojedi po jedan i umiri glad, nećeš krepati za toliko, zaboga! – siktala mlada na njega po prvi put.

Pristao zet i sve je dogovoren i dobro isplanirano.

Šedi zeturina ipo u vrhu tazbinske sofre, nevjesta nešto pripomaže kroz kuću.

Moja šćer meni ne može biti gost. – govorи ponosna majka.

Nego, nego! – jedva dočeka zet, koji se raskomotio i raspojasao u pročelju, kako nikada i niđe nije, dok na astal pristiže jedna po jedna puničina cipurija, sve nešto što on nikad ni očima vidi nije a nekmoli probao.

Počeo zet da jede, maže sve što mu se prinese, miješa slatko i slano, ljuto na masno, masno na još masnije. Ženica na njega priječa očima, opominje ga na dogovor, ali on razdražan ništa ne shvata, ne vidi ništa mimo trpeze. Punica uživa kako joj je zet slatkoran i slobodan u tuđoj kući, pa ga počela hvaliti i nutkati još više.

– Ne viči ga, majko, jede on koliko može, a ne znaš ti njega još, on malo jede a fino se nosi. – zagovara je šćer.

Nije ni staroj mrzno, iako hoće zeta da ugosti i da pokaže kućno bogatstvo. U zle jade ukovča i zeturina šta žena zbori, pa se izgubi pro vratu. Misle da je otišao tuj do pod među, ali se nešto začamao, pa punica otišla do na kućna vrata da vidi eda li ga i šta mu je, da ga vuci ne dokopaju. Pa tek toliko da se javne i zetu i ukućanima, vikne kroz onu karamučinu i mećavu:

– Auuu, jadno li briše! – misleći na mećavu.

A zeturina ipo iza kolibe grakne:

– E, neka brišem, ako brišem – brišem svoje! – povije domo, uvjeren kako se punica obraća njegovom brašnjeniku a ne mećavi.

Blagovijes(t) – trava u nesvijes(t) a goveda u brijes(t) – (Stigla Blagovijest – biće trave i brsta, biće hrane, izimila je stoka);

(Kakva je) ne bi je iz kupusa iščero (pa taman toliku štetu da mi pravi);

Smrt ga obilježila;

Štrči ko tučak među kašikama;

Treba obraz otvoriti (treba se pokazati, dočekati goste, otići kako dolikuje);

Nije ni izigro ni ispjevo (ničim nije zasluzio ali zlo ga je snašlo);

Uze mi iz usta (ugrabi mi ono što htjedoh reći);

Bolje ranjen no poginuo;

Daje srok očima (daje signal da se na nešto pazi, da se od nečeg čuva, da nešto počne);

Pitaj brata lažova (traži da povjedoči onaj za koga se zna da je gorio i od njega);

Ko zete jetrve kad sole čorbu (soljenje na dva puta ili ni jednom);

Mala me dlaka veže (toliko mi malo treba da planem, da učinim nešto nepredvidivo);

Ni kud majci – ni kud u đevere (nikud pristala nije);

Uzo joj pogled među narodom (obrukao je, da ne može narodu u oči pogledati);

Fina smrt je zlatan vijenac (laka smrt – u odnosu na one koji se dugo muče).

Уређује: Слободан Вукановић

У ОШ „Ристо Ратковић“ у Бијелом Пољу „ДАНИ ПРИРОДНИХ СОКОВА“

У циљу промовисања здравог начина исхране ученици VIII разреда који изучавају изборне предмете Љековито биље и здрави стилови живота у сарадњи са редовном наставом математике и физичког васпитања организовали су едукативну манифестацију под sloganом „Природа је богата па јој се радујемо“. Манифестација је организована са циљем да укаже на љековита (благотворна) својства природних производа из непосредног окружења као и да скрене пажњу на здрав начин исхране и живота уопште, као и подизање еколошке свијести о очувању и уређењу непосредне околине.

Симпатије ученика привукли смо соковима направљеним од природног воћа уз помоћ

наставнице Веселинке Шћекић, која реализује програмске садржаје изборног предмета Љековито биље у оквиру пројекта Предузетничко учење кроз предметне програме обавезних и изборних предмета.

Овим пројектом спојили смо здраво и корисно. Организовали смо припрему и продају сокова у школском холу по симболичним цијенама за ученике, наставнике и родитеље. Обзиром да се ранијих година уложило доста труда и средстава на уређењу школског објекта како би исти био функционални и примјерени потребама дјака. Овом приликом ћемо сва прикупљена средства искористити за уређење школског дворишта како би направили један пријатан простор и амбијент за боравак ученика.

Посjetиоци одушевљени природним производима

Реализацијом оваквих пројекта код ученика се развијају креативност, организационе способности за доношење одлука, постављање циљева и реализације истих кроз

тимски рад. Надамо се да ће сличних пројекта бити у наредном периоду.

**Координатор пројекта
Веселинка Шћекић
и ученици VIII разреда**

Црногорски основци били су веома успјешни на овогодишњем конкурсу: Прву награду освојила је Кристина Шаранчић, ученица 8. разреда ОШ „Салко Аљковић“ у Пљевљима за пјесму „Стање свемира“, друга награда припадаје Ани Гавовић, 8. разред ОШ „Димитрије Туцовић“, Чајетина за пјесму „Ливада“, а трећу су подијелиле Миња Ђупудрија, 8. разред ОШ „Доситеј Обрадовић“ из Београда за пјесму „Сјај“ и Тамара Митровић, 5. разред ОШ „Нада Поповић“, Крушевача за пјесму „Другарство“.

Награда за најмаштовитију пјесму, а обезбеђује је „Просветни преглед“ из Београда, припадаје Софији

У Прибоју одржане 37. Лимске вечери ћеје поезије **ДВИЈЕ НАГРАДЕ ЗА ЦРНОГОРСКЕ УЧЕСНИКЕ**

Прва награда припада Кристини Шаранчић, ученици VIII разреда пљевљанске ОШ „Салко Аљковић“, за најмаштовиту Софију Рађеновић, ученици VII разреда ОШ „Стефан Митров Љубиша“ из Будве. Похвале су добила три ученика из Црне Горе: Теодора Павићевић, ОШ „Вук Караџић“ (Подгорица), Душан Вукчевић ОШ „Блажо Јоков Орландић“ (Бар) и Катарина Франовић ОШ „Народни херој Саво Илић“ (Доброта, Котор), а као најбољи педагог Самира Раствордер

Рађеновић, 7. разред ОШ „Стефан Митров Љубиша“, Будва, чија је пјесма: „Шминкерка хоботница“, поред жирија освојила симпатије прибојске публике. Невена Малешевић добитница је награде за најведрију пјесму „Мењам себе мењам свет“, а награду обезбеђује наш лист „Просветни рад“.

У чему се огледала величина и оригиналност пјесама наших младих

поета? Одговор смо нашли у образложењу жирија, у којем се, поред осталог, каже:

„И ове године у финале је могло ући најмање 50 пјесама младих пјесника, али увијек су нијансете које издигу појединце изнад осталих. Из тог разлога жири се одлучио за шест финалиста, чија поезија је по квалитету, писмености, мотиву, дидактици,

снажној импресији, лијепим поређењима и зрелости, равна добрим пјесницима који имају позашастан стаж у стваралаштву. Све пјесме писане на слободну тему садрже у себи аутентичан пјев, пуну емоцију, снажну импресију и контраст. Оне су одраз доживљеног у сагласју са космичким даром. Отуда препорука менторима и педаго-

ма овог конкурса, чије су пјесме оцјењене као веома успјешне. Међу њима су Душан Вукчевић, ОШ „Блажо Јоков Орландић“ из Бара, Катарина Франовић, ОШ „Народни херој Саво Илић“, Доброта Котор и Тедоре Павићевић, ОШ „Вук Караџић“ из Подгорице. Нијесу изостале ни похвале за најуспјешније педагоге за стручан рад са ћеџом. Овога пута су припадле Самири Раствордер из Рожаја и Александри Лукић из Крушевца.

Ш. Б.

Црногорско друштво за борбу против рака (ЦДПР) у сарадњи са „Дјечјим савезом“

XIV НАГРАДНИ ЛИКОВНИ И ЛИТЕРАРНИ КОНКУРС ЗА УЧЕНИКЕ ДО IX РАЗРЕДА

„Здрав живот = 100% витамина + 0% никотина“

Црногорско друштво за борбу против рака (ЦДПР) у сарадњи са „Дјечјим савезом“ Подгорица расписало је најградни конкурс за ликовне и литерарне радове за ученике основних школа у Црној Гори. Конкурс ће бити отворен до 10. маја. Тема овогодишњег Конкурса је: „Здрав живот =

100% витамина + 0% никотина“. Ликовни радови могу бити рађени у свим ликовним техникама на формату блока број пет, док литерарни не би смјели прелазити двије странице.

Радове треба слати на адресу: „Дјечји савез“ Бокељска бр. 2, 81000 Подгорица.

КРУНА ПОЕТСКОГ ЦВИЈЕТА: Заједничка фотографија

1

Prosv
etni
rad

APRIL
2015
BROJ
34

Активности подгоричке предшколске установе „Ђина Врбица“

Представнице НВО „Green Home“ посетиле васпитну јединицу „Звончић“

МАЛИШАНИ РАЗУМЈЕЛИ ПОЈАМ РЕЦИКЛАЖЕ

У оквиру акције „Сат за планету“, васпитну јединицу „Звончић“ посетиле су представнице НВО „Green Home“ („Зелени дом“) Сања Орландић и Владана Војиновић, које су са малишанима старијих васпитних група разговарале о важности очувања животне средине.

Путем видео бима, најмлађи су се путем материјала прилагођеног њиховом узрасту упозна-

ли са темама: „Како је планета Земља изгледала раније, а како сада?“, „Ко и како загађује Земљу и како се брижним односом људи то може спријечити“ (автомобили, несавјесно одлагање смећа, загађивање ријека и природе). Такође, малишани су разумјели појам рециклаже, њену важност и сазнали шта се све може рециклирати и на који начин.

Најмлађи из васпитне јединице „Звјездани врт“ посетили подгорички аеродром „МИ У САОБРАЋАЈУ“

Упознали се са начином на који функционише авио превоз

У оквиру теме „Ми у саобраћају“, малишани васпитне јединице „Звјездани врт“ из Голубоваца у пратњи васпитача и медицинских сестара посетили су подгорички аеродром. Захваљујући предусретљивости запослених, као и ангажованости васпитачица, малишани су лијепо провели дан. Упознали су се са начином на који функционише авио превоз, боравили су у авиону, упознали саобраћајна средства специјалне на-

мјене, ватрогасна кола, средства за превоз пртљага, као и аутобус за превоз путника. Осим тога, њихов доживљај употпунила је и посјета војном аеродрому. Љубазни домаћини, војници, стрпљиво су одговарали на безброй питања која су им малишани знатижељно постављали. Најсјајнији утисак на њих оставио је улазак у хеликоптер, мали војни авион. Превоз ћеце организовали су Савјет родитеља и агенција „Кингс“.

Реализоване креативне радионице: 'Код психолога идемо зато што', 'Шапни тајну психологу', 'Породица код психолога'

СЕДМИЦА УПОЗНАВАЊА ЂЕЦЕ СА ПСИХОЛОГОМ

Дијана Раденовић, психолошкиња и породична савјетница, истаклаједа потражити помоћ психолога не треба сматрати неуспјехом, већ напротив одразом личне снаге, као и жељом сваког човјека за промјенама

У подгоричкој Предшколској установи „Ђина Врбица“, као и истоименој васпитној јединици била је организована „Седмица упознавања ћеџе са психологом“. Разлог осмишљавања овог садржаја била је евидентна потреба да ово занимање приближе најмлађима, као и да њихови родитељи дубље разумију корист и значај бриге о менталном здрављу на предшколском узрасту. Истовремено ово је била и припрема за разговор, као и психолошко тести-

рање малишана старијих васпитних група који се у септембру припремају за полазак у школу, као и помоћ родитељима да их припреме за овај важан тренутак.

„Током ове акције у старијим васпитним групама реализоване су креативне радионице: 'Код психолога идем зато што', 'Шапни тајну психологу', 'Породица код психолога', као и активности у самој канцеларији психолога, ће су се у мањим групама упознали са радом психолога, учествовали у креа-

тивним играма, одговарали на уобичајена питања код психолога, те бирали тему разговора. Прије акције уручили смо флајере родитељима на којима су били најчешћи митови и истине о раду психолога. Будући да је велики број малишана посетио канцеларију психолога и одговорио да би поново дошли већ 'сутра', 'сваког дана' или 'када се нешто ново деси', веома смо задовољни резултатима акције која је трајала дуже од планираног рока.

Малишани млађе васпитне јединице „Врела Рибничка“ угостили своје другаре из васпитне јединице „Лептирић“

ДОГОВОРЕНА УЗВРАТНА ПОСЕТА

Малишани млађе васпитне групе јединице „Врела Рибничка“ угостили су своје другаре из васпитне јединице „Лептирић“. Свечано одевени са лијепом сликом „Сунцокрети“, коју су уручили као поклон, обишли су двориште, ће су их чекали другари средње васпитне групе са привремљеним реквизитима за игру, као и штафелажима за оне који су били вољни да се опробају у сликарским вještinaima.

„Двориште је постало једна велика играоница у којој су заједно савладавали полигон са кућицама, гредама за ходање и обручима... Опробали су се и у коришћењу дворишног мобилијара: клацкалице, пењалице

Заједничка фотографија за успомену

и тобогана. Настали су и лијепи заједнички црteжи. Заједничка фотографија биће успомена на ово дружење. Прошетали су и просторијама: тријажом, ће су виђели изложбу ћецијских ликовних радова и продуката рада, посетили радне собе у којима бораве другари из нашег вртића. Као добри домаћи-

ни и ми смо припремили поклоне за госте: честитке са ћецијим ликовним радовима за успомену, лептириће у боји, као и мало послужење које су припремили наши кувари. Договорена је узвратну посјету“, објаснила је Наташа Јовићевић, координаторка васпитне јединице „Лептирић“.

У васпитној јединици „Сунцокрили“ ћејјег вртића „Љубица Поповић“ организован прољећни маскенбал

„ЧУЈ ОДРАСЛИ СВИЈЕТЕ, ШТА СВЕ МОЖЕ ДИЈЕТЕ“

У васпитној јединици „Сунцокрили“ подгоричког Ћејјег вртића „Љубица Поповић“ малишани старијег јасленог узраста, као и ћеџа осталих васпитних група, млађе, средње и старије уз помоћ васпитачица, као и родитеља учествовали су у маскенбалу посвећеном лијепом годишњем добу – прољећу. Организован под мотом „Чуј одрасли свијете,

шта све може дијете“, у веселој атмосferи, пропраћен веселим ритмом, као и одговарајућом сценографијом у дефилеу су прошетале маске „бубамара, „лептирова“, „прољећних принчева“, „вила“, „разиграних пчелица“, „бумбара“. Водитељи програма били су ћеџа старијих васпитних група, а жири је био састављен од родитеља ћеџе, који су сву ће-

цу прогласили побједницима, будући да су све маске биле маштовите и лијепе на свој начин. Цјеловитост програма својим маскама упутиле су и васпитачице.

„Ведрој атмосferи маскенбала допринио је и амбијент у ком је одржан. Двориште вртића окитили су разнобојним тракама живих боја, те је и тај детаљ додао свечан тон овој манифестацији. Уз то, на

Дефиле маштовито креираних маски

обостарно задовољство и малишана и нас васпитачица изложени су њихови радови на тему „Омиљене маске“, каза-

ле су Бранка Вукотић и Лидија Поповић, васпитачице, координаторке, у овој васпитно-образовној установи.

Ксенија ВУЋАЧИЋ, IV-2, ОШ „Блажо Јоков Орландић”, Бар

Николина БАЙЛОВИЋ, VII-4, ОШ „Марко Миљанов”, Подгорица

ПРИЧА УВЕЛОГ ЛИСТА

Пролазила ја сам тамо
Тамо бјеше дрво мало,
На дрвету бјеше лист
Тако бјеше тако чист.
Био је то мали лист
Он бјеше жуте боје
Ал сад не бјеше блист.
Пожуто и увенуо је мали лист
Ал на прольеће биће други
Сјајан и блист.

Селма Кајевић, V-2
ОШ „25. Мај” Рожаје

ЈЕСЕН

Јесен као дама у жутом,
Долази на јесен бајна.
Сва некако под умјетничким кутом,
Сва је бајна, сва је сјајна.

Лишће пада, сво шумско тло озари.
Јесен као дама долази,
А тако и одлази.

Оставља за собом
Невидљив траг,
Који свако чува у срцу свом.

То је један жути лист,
Који је бар једном ухватио.
Као успомена, он је увијек у нашем срцу.

Дарја Драгаш, VII-2
ОШ „Блажо Јоков Орландић”, Бар

Анастасија ЂУРЂЕВИЋ, ОШ „Југославија”, Бар

Анђелина ВУЧКОВИЋ, ОШ „Блажо Јоков Орландић”, Бар

Ромски образовни фонд (РЕФ) већ неколико година промовише важност редовног похађања наставе **ОВЕ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ УПИСАНО ОКО 100 МАЛИШАНА**

Ромски образовни фонд (РЕФ) већ неколико година промовише важност редовног похађања наставе, као и васпитно-образовног система уопште у избјегличком кампу на Конику. Представници овог фонда помажу породицама да увиде њену важност и подстичу их да ћеци дозволе да се путем игре и дружења Дјечјем вртићу „Ђина Врбица”, тачније васпитној јединици „Врела Рибничка” припреме за даље школовање. Драма

Радоман, координаторка програма РЕФ, истиче да је њихова иницијатива уродила плодом наводећи да је ове школске године уписано око 100 малишана у овом дијелу града. Подсетимо, овај програм подршке интеграције ћеце у образовни систем Црне Горе, РЕФ спроводи у оквиру Програма помоћи за интеграцију и повратак РЕ и других интерно расељених лица који живе у подгоричком насељу Коник, а који финансира ЕУ и Влада Црне Горе.

Изложба у подгоричком тржном центру Mall of Montenegro ћечијих радова избјегличког кампа на Конику

УЧЕ ЦРНОГОРСКИ ЈЕЗИК И СТИЧУ НОВА ПРИЈАТЕЉСТВА

У подгоричком тржном центру Mall of Montenegro циљ изложбе је био прикупљање средстава за куповину поклона мајкама

Васпитачи, асистенти избјегличког кампа и предшколци на Конику организовали су у сарадњи са волонтерима Црвеног крста, изложбу ћечијих радова у подгоричком тржном центру Mall of Montenegro. Циљ изложбе био је прикупљање средстава за куповину поклона мајкама. Осим дружења, посетиоци тржног центра имали су прилику да одаберу ручно прављен поклон, уз симболичну цијену. Осим тога, менторски часови за око 150 ћеце предшколског узраста реализују се континуира-

но у оба избјегличка кампа на Конику. У сарадњи са ромским асистентима, васпитачи организују часове за двије групе ћеце, старију и млађу. На овим часовима они стичу основна знања, развијају корисне навике, уче црногорски језик и стичу нова пријатељства. Садржаји које се реализацију у ћечијим играоницама за ћецу РЕ популације подржава и Црвени крст Данске и Италије.

Ш. Б.

ПРИЈАТЕЉСТВО

Вјерног пријатеља у теби имам,
сваког дана се види
и зато се пријатељства овог
нико од нас не стиди.

Ти си мој пријатељ без мане
особа од повјерења,
на тебе увијек могу да рачунам
и то се никада не мијења.

И сваки дан се осјећам срећно
због пријатељства твог,
и знам да ће трајати вјечно,
до краја живота мог.

Јер пријатељство је драгоцен дар,
и то за живот цио
и надам се да ће свако бар
за себе откинути дио.

Нина Кривокапић, VIII р.
ОШ „Милосав Колјеншић“
Слап-Даниловград

ЦРНОГОРСКИ ИСТОРИЈСКИ КАЛЕНДАР

1. април 1787.

ПРВА САЧУВАНА ПОСЛАНИЦА

Из Стјењевића је упућена од стране Петра I Петровића Паштровском збору. Њоме је црногорски владика, као „Божеју молостју православни митрополит черногорски скендеријски и приморски“ молио Паштровиће да се уздрже од освете према Глуходољанима којима су нанијели зло. Током свог дугог и врло бурног живота, владика је упутио велики број посланица црногорским и брдским племенима, братствима и појединим савременицима, дјелујући тако у складу са својим исказом: „У мене изван пера и језика нема сile никакве...“

2. април 1974.

ОСНОВАН УНИВЕРЗИТЕТ ЦРНЕ ГОРЕ

Представници три факултета (Економског, Техничког и Правног из Титограда), двије више школе (Педагошке академије из Никшића и Више поморске школе из Котора), три самостална научна института из Титограда) усвојили су самоуправни споразум о удруђивању у Универзитет у итограду, који је годину дана касније добио име Универзитет „Вељко Влаховић“. Од 1992. године та установа дјелује под називом Универзитет Црне Горе. Своје организационе јединице има у: Подгорици, Никшићу, на Цетињу, Котору, Херцег Новом, Будви, Беранама, Бијелом Пољу и Бару, и у свом саставу има 16 факултета са великим бројем одсјека и смјерова, четири научна института и једну високу школу. Први ректор црногорског универзитета био је проф. др Мирчета Ђуровић.

6. април 1941.

БОМБАРОДОВАНА ПОДГОРИЦА

Након Хитлерове наредбе о нападу на Југославију издате у ноћи 27. и 28. марта, 19 италијанских авиона бомбардовало је Подгорицу. За њене становнике то је био почетак ратног пакла у којем је изгубио живот велики број Подгоричана и причињена одромна материјална штета. Током бомбардовања Југославије од стране савезника, Подгорица је у периоду од октобра 1943. до децембра 1944. засипана бомбама из авиона преко 70 пута, и готово сравњена са земљом.

4

14. април 1922.

ПРЕМИЈЕРА „ВАСКРСЕЊА“

Први дугометражни играни филм са црногорском тематиком „Васкрсење не бива без смрти“ снимљен је у Италији у продукцији „Сангро филма“ из Рима, по сценарију Владимира Ђ. Поповића. Први пут је приказан у главном граду Италије. Премда га је гледала публика у Шпанији, Француској, Аустрији и Египту. Никада није приказан у Краљевини Југославији због садржаја који је указивао на заслуге и бробе Црногораца у Првом свјетском рату и неправде које су савезници нанијели Црној Гори и династији Петровић.

27. април 1923.

ЗЛОЧИН У ЦУЦИМА

Предвођени мајором Кецмановићем, командантом српске жандамије на Цетињу, 12 жандара запалило је кућу устаника и борца против српске окупације Црне Горе 1918. године Петра Звицера у Цуцима, у којој су изгорели његова супруга коју су жандарми свезали и троје ћеце. Пред кућом, такође свезана и немоћна, тај призор гледала је његова 67-годишња мајка која је од ужаса скренула памећу. Иако је формално поведена истрага о том злодјелу, починиоци су остали некажњени.

Дајана НИЛОВИЋ, ОШ „Мексико“, Бар

ИЗВИЂАЧКА ЛИГА У ПОДГОРИЦИ

У циљу популаризације скаутизма у Црној Гори, ове године по први пут је стартовала извиђачка лига, која је окупла такмичаре из свих јединица Савеза извиђача Црне Горе. Лига је замишљена као посебна активност Савеза, која ће подстакнути наше извиђаче и планинке да развију такмичарски дух, лидерство, тимски рад и креативност.

Замишљена је као извиђачки караван. Сви такмичари имају тачно пет кола да покажу своје знање из оријентације, топографије, сигнализације, чворологије, прве помоћи и пионирства а на крају лиге да постану државни прваци. Ове године Савез је одлучио да лига „посјети“ следеће градове: Подгорицу, Бар, Андријевицу, Никшић и Цетиње. Нека кола биће једнодневна а нека тродневна, како би такмичари имали могућност да током Лиге упишу више ноћи под шатором, положе одређена вјештарства и на прави начин осјете извиђачки камп.

Логистичку подршку, у реализацији ове акције, у Подгорици, дали су, осим ОШ „Милорад-Муса Бурзан, ЈУ Музеји и галерије Града Подгорица, ТО Подгорица, вјерски објекти, Храм Христовог васкрсења, Црква светог Ђорђа под Горицом, Стародогањска цамија и Мешихат исламске заједнице, полиција и медији ТВ ЦГ и „ПИНК“.

Велику захвалност дужујемо управи ОШ „Милорад-Муса Бурзан“ која је отворила врата школе и која је, као и много пута до сада дала подршку заједничкој акцији, кажу из Савеза извиђача Црне Горе.

Такмичење се обавило у три старосне категорије:

за Пчелице и полетарце, за Млађе планинке и извиђаче и за Старије планинке И извиђаче.

Према плану и програму ова Акција имала је за циљ, осим такмичења и промоцију града у којој се Лига организује. Предвиђено је да извиђачи-такмичари прелазе стазе помоћу мапе града, у дужини од 3 км, до 17 км, зависно од категоије којој припадају.

Стартна позиција и циљ, били су из дворишта школе „Милорад-Муса Бурзан“.

Акција је трајала до 18:00 часова и на њој је било око 300 учесника. Извиђачи су били из неколико градова ЦГ: Подгорица, Бар, Цетиње, Никшић, Грахово, Краље-Андријевица, као и извиђачи БиХ, Требиње.

Извиђачки и такмичарски дух, тимски рад и креативност

ZA NASTAVU

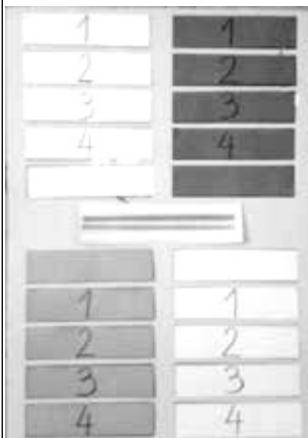
Godina XXII //////////////// APRIL 2015 //////////////////// Broj 163

ПРИРОДА И ДРУШТВО

ПИСАНА ПРИПРЕМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ НАСТАВНОГ ЦИЉА ИЗ ПРИРОДЕ И ДРУШТВА

Назив школе:	ОШ „Владислав Сл. Рибникар” – Расово, Бијело Поље
Наставник – приправник:	Арнела Кијамет
Разред:	I разред
Датум:	25. 3. 2015. године
Наставни предмет:	Природа и друштво
Редни број часа:	69
Оперативни циљ:	<ul style="list-style-type: none">– Уочавају промјене на биљкама и животињама у пролеће;– Показује способност препознавања промјена у природи;– Именују прво пролећно цвијеће;
Тип часа:	Обрада
Облици рада:	Фронтални, индивидуални и рад у пару
Методе рада:	Метода разговора, метода демонстрације, метода илустрације, метода писаних радова
Наставна средства и помагала:	Хамери, кућица за птице, радни листићи, креда, табла, маске, цд–плејер
Корелација:	Музичка култура, физичко васпитање, ликовна култура, црногорски – српски, босански и хрватски језик и књижевност, математика

ТОК ЧАСА:

Активности наставника	Активности ученика
Уводни дио часа: Истичем плакат на коме се налази асоцијација.	Посматрају плакат.
  – Шта видите на плакату? – Шта је то асоцијација? Како се она решава?	На плакату је асоцијација. Одговарају.

– Које боје је прва колона?	Прва колона је наранџасте боје.
– Који бројеви су записани на њој?	Записани су бројеви: 1, 2, 3 и 4.
– Које је боје друга, трећа, четврта колона?	Плаве, зелене и розе боје.
Рјешавају асоцијацију. Коначно рјешење асоцијације је „Пролеће“.	
	
Записујем циљ.	
– Шта је то „пролеће“?	Пролеће је годишње доба.
– Колико има годишњих доба и која су то годишња доба?	Постоје 4 годишња доба: јесен, зима, пролеће и љето.
– Које је сада годишње доба?	Сада је пролеће.
– Које годишње доба је прије пролећа?	Прије пролећа је зима.
– Какве се промјене дешавају у природи ових дана?	Одговарају.
– Какво је вријеме у пролеће?	Одговарају.
– Шта се дешава са животињама и инсектима у пролеће?	Одговарају.
– Какве су активности људи у пролеће?	Ученици су активни.

ГЛАВНИ ДИО ЧАСА:

Истичем сљедећи плакат.

– Шта видите на овој слици?

– Шта се налази иза птице?

– А шта се налази испред птице?

– Каква је разлика између стабла на лијевој страни и стабла на десној страни слике?

– Какав је кров куће на лијевој а какав на десној страни слике?

– Које годишње доба је приказано на десној страни слике?

– А које је годишње доба је приказано на лијевој страни слике?

– Према ком годишњем добу је птица окренута?

– Зна ли неко како се зове ово цвијеће? (Показујем.)

– Колико цвјетића има на овом плакту?

– Којих игара највише волите да се играте зими?

– А којих игара волите да се играте у пролеће?

– Волите ли ви пролеће? Због чега?

Посматрају.

Видимо птицу, снијег, цвијеће, куће...

Иза птице се налазе: кућа на којој је снијег, стабло, облак, снијег...

Испред птице се налазе: кућа, процвјетало стабло, цвијеће, сунце...

На лијевој страни стабло је процвјетало и на њему се налази зелено лишће а на десној страни стабло је голо, без лишћа.

На лијевој страни кров је без снијега а на десној страни на крову куће се налази снијег.

На десној страни слике је приказана зима.

На лијевој страни слике је приказано пролеће.

Птица је окренута према пролећу.

Љубичица, бијела рада, маслачак итд.

На плакату је шест цвјетића.

Зими се грудвамо, скијамо, санкамо...

Када је пролеће беремо цвијеће, шетамо...

Волимо / Не волимо. Одговарају.

– Који су то вјесници пролећа?

– Које боје је љубичица?

– Које боје је бијела рада?

– Које боје је висибаба?

– Колико цвјетова има на овој слици?

Истичем плакат и кућицу за птице.

Вјесници пролећа су: бијела рада, висибаба, љубичица, зумбул...

Љубичица је љубичасте боје.

Бијела рада је бијеле боје.

Висибаба је бијеле боје.

На слици су четири цвијета.

Посматрају.

– Шта се налази на овом плакату?

На плакату се налазе: облаци, сунце, стабло, ливада...

– Каква је ово кућица, за шта она служи?

Кућица за птице.

– Које боје је кућица?

Кућица је бијеле боје.

Говорим:

„Као што сте рекли ово је кућица за птице. Зима је прошла, дошло нам је пролеће, птичица је изашла из кућице и уступила кућицу вјесницима пролећа. Ваш задатак је да из кућице узмете једну слицицу, кажете шта је на њој, које је боје и сл., затим је залијепите. Тако стварамо плакат, односно пролеће на ливади“.

Истичем сљедећи плакат.

Посматрају.

На овој слици су приказани бумбар, бубамара, цвијеће...

Одговарају.

– Шта је приказано на овој слици?

– Шта су то вјесници пролећа? Због чега их тако називамо?

Дијелим радне листиће.
Објашњавам.

Задатак је да заокруже све оно што припада прољећу. (Прилог број 1).

Рјешавају задатак.

ЗАВРШНИ ДИО ЧАСА:

Дијелим ученицима маске на којима су вјесници пролећа. (прилог број 2). Пуштам пјесму на цд – плјевор. Пјевамо и изводимо кореографију „Пролећено коло“ (прилог број 3).

Пјевају, играју.

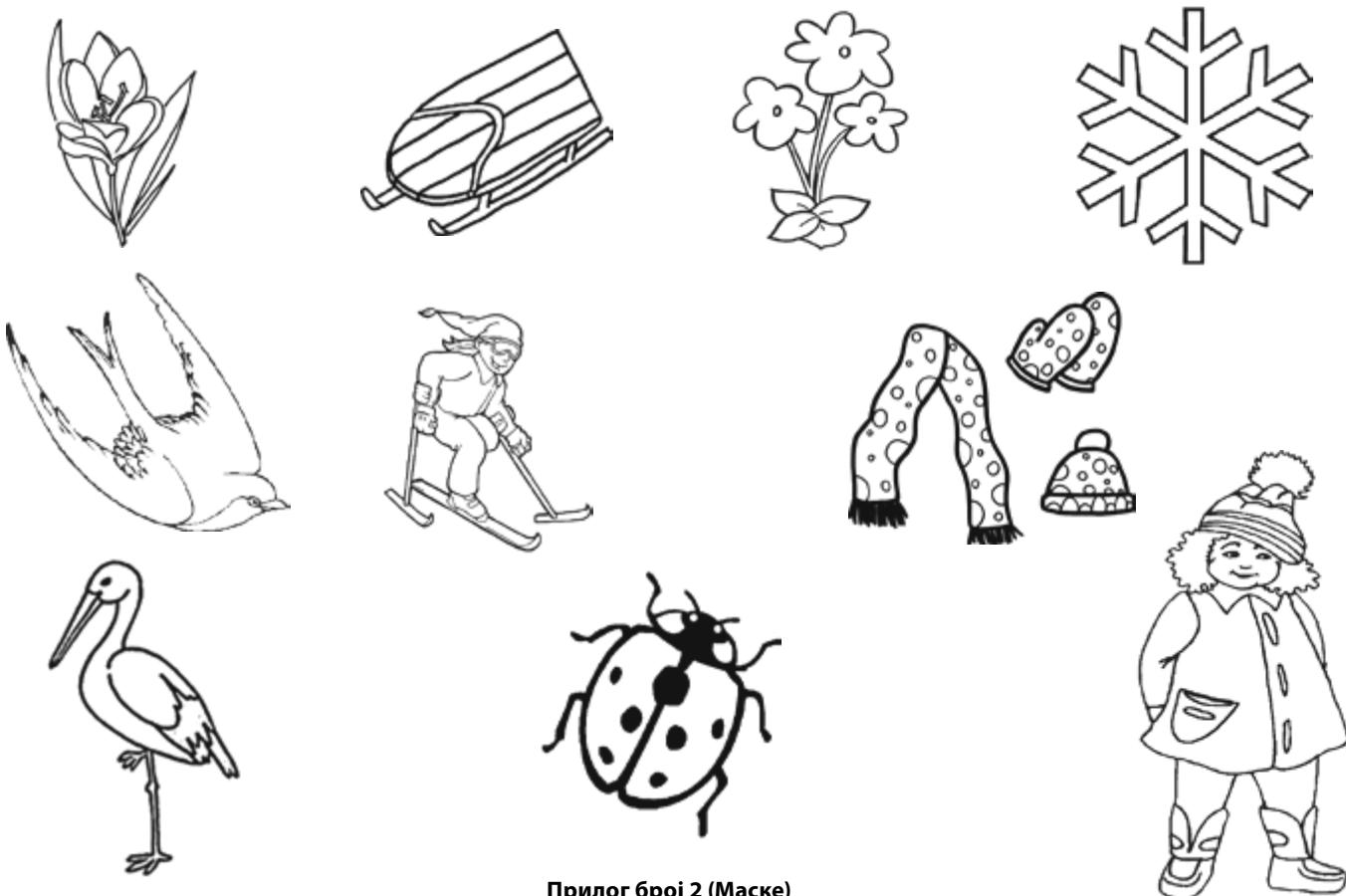
ПЛАН ТАБЛЕ

ПРОЉЕЋЕ

Прилог број 1 (Радни листић)

ЗАОКРУЖИ СВЕ ШТО ПРИПАДА ПРОЉЕЋУ.

Прилог број 2 (Маске)

Прилог број 3

ПРОЉЕЋНО КОЛО

Пролеће је процвало,
сунце с неба засјало,
на ливади зеленој,
игра коло весело.

Хоп, хоп, скочимо и запљескајмо,
тра ла, ла, ла, ла, ла, ла,
хоп, хоп, скочимо и запљескајмо,
тра ла, ла, ла, ла, ла, ла.

Зазујале пчелице,
запјевале птичице,
на ливади зеленој,
игра коло весело.

Хоп, хоп, скочимо и запљескајмо,
тра ла, ла, ла, ла, ла, ла,
хоп, хоп, скочимо и запљескајмо,
тра ла, ла, ла, ла, ла, ла.

Вјетар њише гранчице,
и зелене травчице,
а на мале цвјетиће,
лете, лете пчелице.

Хоп, хоп, скочимо и запљескајмо,
тра ла, ла, ла, ла, ла, ла,
хоп, хоп, скочимо и запљескајмо,
тра ла, ла, ла, ла, ла, ла.

PRIRODA, POZNAVANJE DRUŠTVA I MATEMATIKA

Predmeti (max 3)		Priroda, Poznavanje društva i Matematika
Nastavnici:		Sava Kovačević
Ime škole i država:		OŠ „Oktoih“ Podgorica, Crna Gora
Broj učenika u odjeljenju:	V razred: 31 Muški: 17; ženski: 14	
Prosječan uzrast učenika:	10, 11 godina	
Razred:	V-4	
Datum održavanja časa:	31. mart 2015. godine.	
ISCED nivo:	I	
Neophodni materijal:	Lap top, projektor, projekciono platno, pano Dobro iz Crne Gore, hamer papir, nastavni lističi, flomasteri, marker, lističi za podjele u grupe, grupni lističi <i>Kompjuterski programi: Microsoft Movie Maker, Microsoft Office Power Point, Microsoft Office Publisher, Prezzi Presentation.</i>	
Nastavne metode:	istraživački metod, terenska nastava, prezentacija (power point, reklama) demonstrativna, eksperimentalna, monološka, dijaloška	
Aktivnosti učenika/ca:	Moto časa: CRNA GORA – MOJ DIO PLANETE	
Istraživačke pripremne aktivnosti:		
	Terenski istraživački rad: Učenici/e su u 4 grupe imali sljedeće zadatke:	

1. Istraži šta je javno dobro.
2. Istraži na koji način javno dobro koje ste izabrali utiče na život i rad ljudi u tvom mjestu
3. Intervjuji pojedince/institucije koje se bave tom problematikom

4. Uradite grupnu prezentaciju o vašem javnom dobru. U prezentaciji podijelite uloge i definirajte na koji način ćete prikazati podatke do kojih ste došli.

Prezentaciju možete uraditi u power pointu, prezzi-ju, ili na hameru.

5. Uradi reklamu na temu „Crna Gora – moj dio planete“

Tokom istraživanja pravite mapu uma o vašem javnom dobru. Prikupljajte fotografije, podatke, pravite tabele, zapisujte važne rečenice koje ćete prezentovati ostalim učenicima na konferenciji „Crna Gora – moj dio planete“.

Teme koje su učenici izabrali i na osnovu kojih su radeći u grupama na terenu su:

- šumsko javno dobro,
- poljoprivredno javno dobro,
- morsko javno dobro,
- ekološko javno dobro

Tok časa:

Tok časa:

1. Moje mjesto
2. Mapa: Javno dobro
3. Konferencija „Dobro iz CG“
4. Reklame „Crna Gora – moj dio planete“
5. Debata – mjesto javnog dobra
6. Pjesma Crnoj Gori

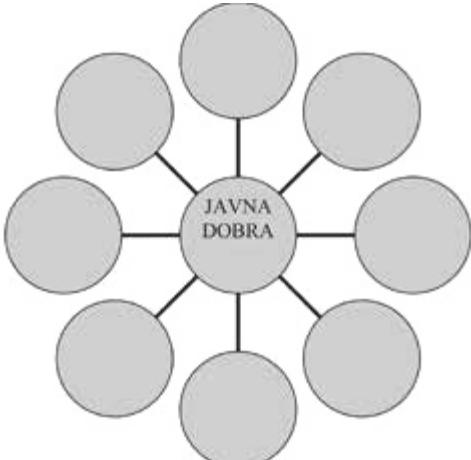
Dok učenici/e ulaze dobijaju ulaznice za čas i na taj način zauzimaju mjesto u grupi. Ulaznice sa jedne strane imaju oznaku za grupu po „Dobrima iz Crne Gore“, a sa druge strane broj i zagonetku koji označava mjesnu vrijednost te cifre u desetocifrenom broju.

1. Moje mjesto

Učenici/e imaju zadatak da sastave svoj desetocifreni broj. Broj je potrebno složiti od elemenata koji se nalaze na ulaznici i djelova u koverti. U svakoj grupi nedostaje po jedan broj. U koveratama se nalaze duple cifre kako bi nagovijestile učenicima da ih mijenjaju sa ostalim grupama. Do pregovaranja sa ostalim grupama dolazi nakon otkrivanja da ostale grupe imaju isti broj i da postoji mogućnost da ga zamijene. Kada slože broj sa suprutne strane je rješenje:

MILJ	SM	DM	M	SH	DH	H	S	D	J
8	4	2	1	3	7	6	5	0	9
J	A	V	N	A	D	O	B	R	A

<p>2. Mapa: Javno dobro Nakon „otkrivanja“ pojma učenici sa nastavnikom otkrivaju njegovo značenje pomoću pojmovne mape. Pitanja: – Šta je javno dobro? – Koja javna dobra koristimo? Na koji način? – Zbog čega postoje javna dobra?</p> 	<p>Ishodi učenja:</p> <ul style="list-style-type: none"> Određivanje mjesnih vrijednosti broja K 9 Navesti primjere preduzetničkih ideja K 12 Navesti primjere javnih dobara S 1 Pokazati sposobnosti individualnog i rada u okviru grupe; S 2 Pokazati sposobnost saopštavanja ideja drugima; S 5 Pokazati sposobnost za prikupljanje ideja od drugih S 10 Pokazati sposobnost vrednovanja rezultata grupnog rada S 11 Pokazati sposobnost planiranja aktivnosti A 1 Preuzeti odgovornost za završetak zadatka i ispunjenje rokova A 3 Pokazati sposobnost za samostalan rad A 5 Pokazati odgovornost za javna dobra <p>Napomene nastavnika:</p> <p>Vrijeme predviđeno za realizaciju ove nastavne jedinice je jedan školski čas. Uzimajući u obzir činjenicu da se učenici prvi put susreću sa ovakvim načinom rada, kao i uzrast učenika, moguće je da će za realizaciju biti potrebno dodatnih 10-ak minuta.</p> <p>Zadaci procjene:</p> <p>Skala procjene o ponašanjima građana prema javnim dobrima Sastav ili pjesma na temu Crna Gora – moj dio planete</p> <p>Komentar:</p>
<p>3. Konferencija „Dobro iz CG“</p> <p>I faza: Rad u grupama Učenici u grupama, koje su formirali na početku časa pri ulasku u učioniku, izrađuju grupne zadatke (prilog). Grupe daju rješenja na koji način bi građani Crne Gore mogli više da vode računa o javnim dobrima; kao i zadatak koji se odnosi na pronalaženje javnih dobara na nijemojkarti Crne Gore.</p> <p>II faza: Konferencija Učenici su tokom istraživačkog rada imali zadatak da razgovaraju da relevantnim predstavnicima svog „dobra“ i kroz intervju saznavaju što više informacija o trenutnom stanju u Crnoj Gori. Nakon istraživačkog rada imali su zadatak da urade prezentaciju o svom radu. Sada imaju zadatak da na konferenciji o Dobo iz Crne Gore predstave šta su saznali i istražili o svom javnom dobru. Nakon prezentacije svakoj grupi postavljamo pitanja na koja oni daju odgovore. Tada dodjeljujemo naljepnicu „dobro iz CG“ ukoliko su zadovoljili kriterije i predstavili svoje dobro na najbolji mogući način. Na konferenciji su gosti iz drugih odjeljenja V 1, V 2 i V 3 i oni predstavljaju još jedan glas za dodjelu naljepnice „Dobro iz CG“.</p> <p>4. Reklame „Crna Gora – moj dio planete“ Tokom istraživačkog zadatka učenici su imali jedan od zadataka da urade reklamu na temu „Crna Gora – moj dio planete“ iz ugla njihovog javnog dobra i prenesu poruku građanima Crne Gore zbog čega bi trebali više da vode računa o javnim dobrima. Prezentacije možete pogledati na web site odjeljenja: http://vragolanioktoih.weebly.com/preduzetniscarontvo.html</p> <p>5. Debata Debata se vodi u 4 ugla. Učenici odgovaraju na pitanje Zbog čega je javno dobro koje vi predstavljate važnije od drugih? U debati svako od javnih dobara bi trebalo da dobije jedno od mjesto na skali „mjesnih vrijednosti cifre“ sa početka časa. Nakon debate učenicima se zadaje domaći zadatak na temu: Crna Gora – moj dio planete koji mogu uraditi pišući literarni sastav ili pjesmu. Najljepše radove ćemo objaviti na sajtu odjeljenja.</p> <p>6. Pjesma Crnoj Gori Na kraju časa puštamo pjesmu o Crnoj Gori i istovremeno gledamo film o ljepotama Crne Gore.</p>	<p>Sve reklame, prezentacije možete pogledati na sjatu odjeljenja: http://vragolanioktoih.weebly.com/preduzetniscarontvo.html</p> <p style="text-align: right;">MALI ISTRAŽIVAČI</p> <p>1. Šta je javno dobro? Resursi: Enciklopedije: wikipedia.org, Mala enciklopedija, Dječja enciklopedija, Svet znanja Internet: Google pretraživač na ključne pojmove: Javno dobro, Crna Gora...</p> <p>2. ISTRAŽI na koji način javno dobro, koje ste izabrali, utiče na život i rad ljudi u tvom mjestu</p> <p>Postavite najmanje 5 pitanja i pokušajte zajednički da odgovorite na njih! Pitanja mogu da počinju sa Ko, Šta, Gdje, Zašto, Kako, Kada, Gdje. Odgovore ne morate odmah pronaći, ali ih možete saznati od pojedinača, institucija, interneta, enciklopedija...</p>

3. INTERVJUIŠI pojedince/institucije koje se bave tom problematikom. Razmislite ko vam može odgovoriti na sva pitanja vezana za temu. Provjerite da li vam neko od vaših bližih rođaka radi u oblasti koju istražujete. Za intervju vam je potreban diktafon ili telefon, kao neko ko zapisuje, jer je potrebno da zabilježite važne podatke. Intervju mećete uraditi i pismenim putem ili e-mailom.

4. PREZENTACIJA o vašem javnom dobru

Prezentacija može imati od 3 do 5 slajdova. Slajdovi moraju imati fotografije.

U prezentaciji podijelite uloge i definišite na koji način ćete prikazati podatke do kojih ste došli.

Prezentaciju možete uraditi u power pointu, prezzi-ju, ili na hameru.

5. REKLAMA na temu „Crna Gora – moj dio planete“

Reklama neka sumira vaše impresije o Crnoj Gori iz ugla vašeg javnog dobra. Reklama može biti TV reklama, radio reklama, poster, brošura ili neki drugi način na koji želite da prenesete poruku o tome šta ste naučili o temi.

Tokom istraživanja pravite **MAPU UMA** o vašem javnom dobru. Prikupljajte fotografije, podatke, pravite tabele, zapisujte važne rečenice koje ćete prezentovati ostalim učenicima na konferenciji „Crna Gora – moj dio planete“.

BIOLOGIJA

PISMENA PRIPREMA ZA ČAS BIOLOGIJE

OSNOVNA ŠKOLA „BOŠKO BUHA“ PLJEVLJA
NASTAVNICA KOVILJKA LEKOVIĆ
RAZRED VIII

Operativni cilj časa:	Upoznaju ulogu, oblike, vrste listova, spoljašnju i unutrašnju građu
Dugoročni ciljevi:	Usvajanje građe biljnih organa, vještine rukovanja mikroskopom i razvijanje smisla za saradnju u grupi
Vaspitni ciljevi:	Izgrađivanje stava kod učenika i potrebe međusobne saradnje
Funkcionalni ciljevi:	Izgrađivanje ljubavi prema prirodi; Podsticanje rasta sposobnosti zaključivanja
Tip časa:	Vježba
Oblik rada:	Grupni
Nastavne metode:	Kombinovana (monološka, dijaloška), demonstrativna i istraživačka
Nastavna sredstva:	Mikroskop, preparati, prirodni listovi, model lista, panono i nastavni listići
Aktivnosti:	Posmatranje vrste i oblik listova, prave preparate, koriste gotove preparate, posmatranje unutrašnju građu
Pojmovi:	Potpun, nepotpun list, prost i složen, epidermis, sunđerasto, palisadno tkivo, provodni snopovi, etome
Uvodni dio časa:	Koristeći naučeno o korijenu i stablu, kao i znanja o fotosintezi i transpiraciji na osnovu pitanja dolaze do zaključka da se voda i mineralne materije provode od korijena preko stabla do listova. Do zaključka dolaze na osnovu pitanja i odgovora (Koja je uloga korijena? Kada korijen upije vodu i mineralne materije kome ih predaje, kom biljnog organu? Koja je uloga stabla? Koja je uloga lista i koji se procesi obavljaju u njemu?
Glavni dio časa:	Formiranje grupa na osnovu izvučenih sličica (prosti, složeni, potpuni, nepotpuni list i nervatura lista); Rad po grupama; (zadaci su na nastavnim listićima a radom koordinira nastavnik)
	I grupa: Uloga lista (photosinteza i transpiracija) Lijepo i objašnjavaju: a) Potpun list b) Nepotpun list

II grupa: Raspoznavaju i razvrstavaju proste i složene listove, lijepo i objašnjavaju

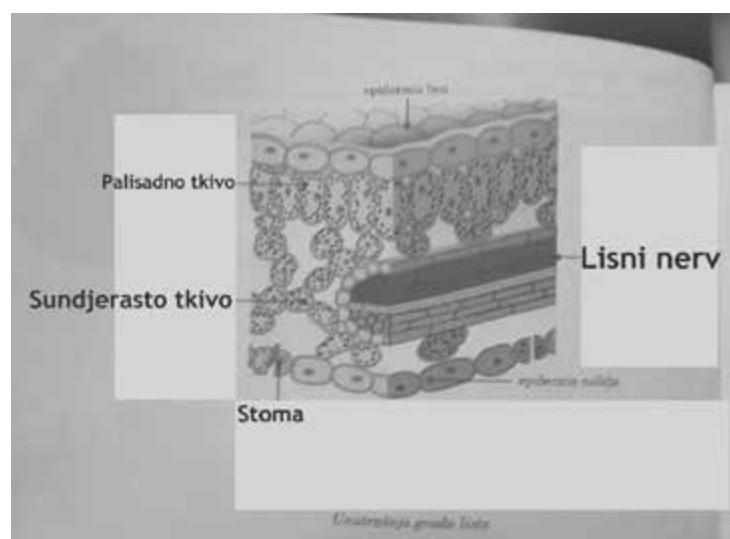
III grupa: Posmatranje građe lista na gotovom preparatu pod mikroskopom i crtaju

IV grupa: Prave sami preparate i posmatraju unutrašnju građu lista pod mikroskopom i crtaju

V grupa: Posmatraju unutrašnju građu lista na modelu

Završni dio časa:
Prezentacija urađenog (predstavnici grupa prezentuju urađeno, lijepo panoe i objašnjavaju)
Učenici biraju najbolju grupu i predstavnika grupe koji na nacrtanom panou obilježava unutrašnju građu lista.

Prilog Unutrašnja građa lista

PRIRODA I DRUŠTVO I MATEMATIKA

TEMA: ZANIMANJA

Predmeti (max 3)	Priroda i društvo i Matematika
Nastavnici:	Bojan Leković i Sava Kovačević
Ime škole i država:	OŠ „Oktoih“ Podgorica, Crna Gora
Broj učenika u odjeljenju:	III razred: 28 V razred: 31 učenik/ca učestvovalo u pripremi, a direktno uključeno 6 vršnjačkih edukatora
Prosječan uzrast učenika:	8, 10 godina
Razred:	III, V
Datum održavanja časa:	11.12.2014. godine.
ISCED nivo:	I
Neophodni materijal:	Hamer papir, nastavni listići, flomasteri, marker, listići za podjele u grupe, grupni listići
Nastavne metode:	Monološka, dijaloška, demonstrativna, eksperimentalna

Aktivnosti učenika:

Pripremne aktivnosti:

Aktivnosti učenika su podijeljene na sledeće cjeline:
 Pripremne aktivnosti – V razred:
 Pripremne aktivnosti su se izvodele prije časa u odjeljenju V/4. U ovoj fazi su učestvovali svi učenici/ce odjeljenja, njih 32.
 Oglas za „posao“ je objavljen na odjeljenjskom sajtu [www.vrgolanioktoih.weebly.com](http://vrgolanioktoih.weebly.com) nakon čega su učenici pisali molbe. Molbe su bodovno vrednovane od tima za procjenu. Vršen je izbor molba, koji je šiven na 12. Nakon molbi učenici su podijeljeni na zanimanja koja će predstavljati na zajedničkom času na osnovu radnog listića. Na kraju se bira 6 učenika koji će učestvovati kao vođe grupe na času. Oni pripremaju grupni listić. Učenici dobijaju diplому kao nagradu za uloženi trud i rad.

Aktivnosti možete pratiti na:

<http://vrgolanioktoih.weebly.com/preduzetniscarontvo.html>

OGLAS ZA „POSAO“

OŠ „Oktoih“ oglašava potrebu za **vođu grupe** na preduzetničkom času koji će se održati u decembru 2014. godine. Kandidati moraju da ispunjavaju sljedeće zahtjeve: - motivisani ste za rad, - učenik/učenica V 4, - radi u skladu sa zadatkom koji dobije, - pristojno se i lijepo poнаša, - zna da radi u grupi, - kreira matematičke probleme, - zna da prezentuje, - motiviše druge za rad, - kreativan/na je

Broj izvršilaca: 6

Učenici i učenice koji/e su motivisani/e, žele da rade i uče.

Svoju molbu sa motivacionim pismom mogu poslati najkasnije do 26. 11. 2014. godine na adresu Sava Kovačevića, učionica broj 6 ili na e-mail:

kovacevic.sava@gmail.com
 Najbolje prijave će uzete u obzir nakon čega će slijediti intervjuji. Srećno!

MOLBA

Naslov: OŠ „Oktoih“ P Odgorica n/r učitelj Sava Kovačević učionica broj. 6

Predmet:

Javljam se na konkurs koji ste raspisali na sajtu ... od ...

*Odgovorite na sljedeća pitanja:
 Zbog čega želite da se prijedite za ovu aktivnost? Šta vas posebno motiviše? Koje su vaše karakteristike koje vas preporučuju?*

Uz molbu vam dostavljam potreban plan za aktivnosti

Unaprijed zahvalan, Ime i prezime, Adresa, Broj telefona, e-mail adresa

Radni listić za pripremu vođa grupe

Istraži i saznaj o zanimanju koje ste dobili: STOLAR, LJEKAR, POLJOPRIVREDNIK, PEKAR, GLUMAC, SLIKAR

AKTIVNOSTI:

1. Saznaj o: a) zanimanju: šta radi, gdje radi, kako radi... b) materijalima koje koristi, c) alatu koje mu je potrebno za obavljenje posla, d) mjestu gdje radi
 Popuni tabelu:

Zanimanje, mjesto gdje radi	Materijali	Alati	Oprema

2. Razmisli šta ti je sve potrebno da bi započeo posao kao tvoje zanimanje U tom slučaju, sastavi 2 matematička problema sa kojima bi se susretao. Zamisli da imaš budžet od 100 eura koje možeš da potrošiš.

3. Budi preduzetnik! Zamisli da pokrećeš svoj posao. Koji bi to posao bio? Osmisli naziv i reklamu koju ćeš radići zajedno sa svojim drugovima iz III razreda.

4. Kada sve osmisliš kreiraj nastavni listić za svoje drugare iz III razreda.

VAŽNO!

Vodi računa da radiš sa učenicima III razreda.

Moraš paziti na svoj izgovor i riječi koje koristiš.

Radićete u grupama i tada im moraš predstaviti pravila.

Tok časa:

Učenici petog razreda sa svojim nastavnikom dolaze i prezentuju **zanimljivu priču**, koja učenike trećeg razreda da motiviše na razmišljanje o temi koju ćemo danas obrađivati „ZANIMANJA“. Šest učenika petog razreda (obučeni u skladu sa zanimanjima koja prezentuju) raspoređuju se u šest grupa, čiji će koordinatori, vođe grupe, biti tokom časa. Učenici trećeg razreda dobijaju kartončice sa ilustracijama sredstava, alata i opreme neophodne za obavljanje pojedinih zanimanja. Na osnovu kartončića koji dobiju opredeljuju se za grupu.

Rad u grupi

se sastoji od sledećih aktivnosti:
 – učenici V razreda su samostalno pripremili nastavne lističe za svoje zanimanje

– učenici imaju zadatak da organizuju sopstveno preduzeće, tako što će u okviru budžeta od 100 evra koji im je na raspolaganju, osmisliši koje su to sve stvari potrebne za pokretanje istog (prostor, reprematerijal, sirovine, oprema...).

– rad na izradi problemskog zadatka koji je u vezi sa prethodnim – osmišljavanje i izrada imena i reklame za njihovo preduzeće.

Nakon izrade reklame, po jedan predstavnik grupe (učenik III razreda) prezentuje rad svoje grupe ostatku odjeljenja. To rade predstavnici svih grupa. Ostali učenici mogu da komentarišu, daju primjedbe, sugestije.

Među učenicima se sprovodi anketa. Dobijaju listić na kojima su imena zanimanja o kojima su danas govorili. Njihov zadatak je da se opredijele za rad grupe koji im se najviše svidio. Nakon urađene ankete, jedan učenik izlazi i rezultate ankete prezentuje na grafikonu.

Za domaći zadatak, učenici treba da napišu sastav na temu „**Omiljeno zanimanje**“.

Ishodi učenja:

K 9 Navesti primjere preduzetničkih ideja; (III i V razred)

S 1 Pokazati sposobnosti individualnog i rada u okviru grupe; (III razred)

S 9 Pokazati sposobnost rješavanja problema zajedno sa drugima; (III i V razred)

S 10 Pokazati sposobnost vrednovanja rezultata grupnog rada (III razred)

S 11 Pokazati sposobnost planiranja aktivnosti (V razred)

A 1 Preuzeti odgovornost za završetak zadataka i ispunjenje rokova (V razred)

A 5 Pokazati sposobnosti pomoći i podrške drugima (V razred)

Napomene nastavnika:

Vrijeme predviđeno za realizaciju ove nastavne teme je jedan školski čas. Uzimajući u obzir činjenicu da se učenici prvi put susreću sa ovakvim načinom rada, kao i uzrast učenika, moguće je da će za realizaciju biti potrebno dodatnih 10-ak minuta.

Zadaci procjene:

Komentar: